

Tijdschrift voor geschiedenis, oudheden en statistiek van Utrecht 1846, Ser. 2 : Utrecht voorheen en thans

<https://hdl.handle.net/1874/9844>

18 Oct 1892

**UTRECHT
VOORHEEN EN THANS.**

TIJDSCHRIFT

voor

Geschiedenis, Oudheden

en

Statistiek

van

UTRECHT.

2de SERIE, 3de JAARGANG 1846.

MET AERBEELDINGEN.

BIJ N. VAN DER MONDE.

HISTORISCH GENOTSCHAP
BIBLIOTHEEK
TE UTRECHT

Simon van Utrecht,

Burgemeester der Stad Hamburg.

DOOR

Mr. J. de Wal.

(Vervolg van deel II, pag. 216).

Laurent brengt de benoeming van Simon van Utrecht tot burgemeester der stad Hamburg tot het jaar 1432, of misschien nog tot het laatst van het jaar 1431 (1). Men kan echter, bij gemis aan zekere bescheiden, dienaangaande niets met naauwkeurigheid beslissen: alleen komt het mij voor, dat deze benoeming tusschen 1427 en 1432 moet vallen, vermits hij in eene akte van eerstgemeld jaar (2) enkel *Heer Simon van Utrecht* genoemd wordt, en daarentegen in eene Fundatie van laatst bedoeld tijdstip uitdrukkelijk met den naam van *dominus Symon de Vtrecht proconsul* wordt bestempeld (3).

Een der belangrijkste tijdperken in Hamburg's vroegste geschiedenis is de strijd met en in Oostfriesland gedurende de jaren 1429 tot 1433 gevoerd. De ondersteuning, eenmaal door sommige Oostfriesche edellieden aan de Victualiebroeders verleend, had tusschen eerstge-

(1) Laurent, t. a. p. 89.

(2) Zie Bijlage IV.

(3) Zie Bijlage V.

melden en de stad Hamburg een staat van spanning doen geboren worden, die met het ten onderbrengen der vrijbuiters niet was opgelost. Eindelijk was in 1429 door Imel van Osterhusen, en Imel Abdena van Emden, een verbond met Sibeth Papinga van Russtringen gesloten, om gemeenschappelijk hunne vijanden, inzonderheid de Hamburgers, te bestrijden (1). Het schijnt echter voorloopig bij een oorlog tusschen de verschillende Oostfriesche hoofden te zijn gebleven, tot dat in 1431 Edzard Circsena, het hoofd van een Oostfriesch vrijheidsverbond, dat Focke Ukena en de straks vermelde edellieden moest bestrijden, zich om hulp tot Hamburg wendde. Emden moest veroverd worden: de bondgenooten hadden geene vloot, en de stad kon alleen van de zeezijde worden aangetast. De Hamburgers lieten zich niet lang noodigen, en zonden in 1431 eenige schepen naar Emden, onder voorwendsel eener handelsonderneming, Imel werd op een der schepen op een gastmaal genoodigd, prachtig ontvangen, en — midden onder het festijn werden hem handen en voeten gebonden, de ankers geligt, en de edelman naar Hamburg weggevoerd (2). Hierop stevende de in de monden van den Eems geankerde vloot tot voor Emden en de stad werd tot de overgave gedwongen. Geruimen tijd is zij sedert in handen der Hamburgers gebleven (3), die in het volgende jaar, om den Eems tegen de strooptogten

(1) Wiarda, t. a. p. I. 442.

(2) Wiarda, t. a. p. 451. Beninga, Volledige Chronyk van Oostfriesland, uitgegeven door Harkenroth. Emden 1725, 278.

(3) Wiarda, t. a. p. I. 452.

van Focko Ukena en zijne medgezellen te beveiligen, de vesting Leeroord lieten aanleggen.

Heeft onze Simon van Utrecht aan dezen togt eenig werkdadig deel genomen? Ik geloof juist den aanleg van Leeroord in 1432 voor een werk van zijn doorzigt te moeten houden. Immers volgens Laurent vindt men in de Stadskamerrekeningen in dit jaar opgeteekend: 1432. *Exp. ad reysas dominorum 576 tal. dominis Simoni de Vtrecht et N. Meyere ad Emeden in Frisia en 503 tal. dominis Simoni de Vtrecht et Nygebur ad Frisonen* (1). Ik maak hieruit op, dat de Hamburgers in gezegd jaar tweemaal eene deputatie naar Emden hebben gezonden, om de zaken van het nieuwe wingewest (opdat ik dit zoo eens uitdrukke) te regelen. Opmerkelijk is het, dat onze Simon, en hij alleen, in beide gezantschappen betrokken was. In 't vorige jaar wordt hij niet in de stadsrekeningen genoemd, en ik mag dus voor de eer van onzen Utrechenaar onderstellen, dat hij bij het tegen Imel gepleegde verraad niet is tegenwoordig geweest.

En waartoe strekten die herhaalde togten van het raadslid naar Emden en de omliggende landstreken? Mij dunkt, ik vind bij onze Geschiedschrijvers twee punten opgenoemd, die wel tot het bedrijf van onzen Utrechenaar zullen hebben behoord. Eerstens bedoel ik het onderzoek naar de wandadeu, waaraan Imel gezegd werd zich vroeger te hebben schuldig gemaakt. Want, te Hamburg in de gevangenis geworpen, werd hij van zee-

(1) Geheel verkeerd schijnt daarom de opgave van Laurent, t. a. p. 89, « dass er mit zwei andern Herren des Rathes in diesen Jahre nach Lübeck reiste. »

rooverij beschuldigd (1). Wien kon men beter de nasporing aangaande de gegrondheid dezer beschuldiging opdragen, dan den man, die de schrik der vrijbuiters was geweest?

Eene andere taak van het Hamburger gezantschap was de bevestiging van Leeroord en de aanstelling van een bevelhebber of voogd daar ter plaatse. Hier komt Beningha ons te stude. A. Ch. MCCCCXXXII (zegt deze) sinnen de Hamburgers vor eerste up Embden, dat se in ore gewalt erlanget hadden, gekamen und sinnen voort nah Lehr getaegen, und — eene veste daer tho leggen uthgesehen, um den Eemsstrom daer mede tho verdedigen, und hebben daer een blockhues laten slaan, und dewyle desulvige plaets aen een spitzen ort gelegen, daerum heft dat hues daer na den naem gegeven, und genoempt Lehrorht, dewyle de Hecke Lehr daer principalicken negst were angelegen, und als dat hues befestiget, hebben de von Hamborch eenen Amptman, oder Voget, 10 R in der tyt genoempt wurden, uth ohren Rade, enen Eggerick Beierfleeth, dat tho ohren und den Ostfreesen besten tho vorwaren ingedaen, dat door Focko Uken met synen vorwanten geen schade des oordes geschege (2).

De hoofdman werd door de Hamburgers benoemd *uth*

(1) Wiarda, t. a. p. 452. Men merkt op (zegt Westendorp, t. a. p. II. 455), dat Imel Abdona van Embden, van de Schieringer partij, en Sibeth Papinga van Rustringen de Hamburger kooplieden op zee zeer veel nadeel toebtragten, en daartoe ook *zeeroovers* in hunne havens onderhielden.

(2) Beningha, t. a. p. 281.

ohren Rade. Doch blijkens de rekeningen behoorde Beierfleeth tot geen der beide deputationen. Ik geloof daarom, dat Beningha hier welligt minder juist onderzigt is geweest, en dat de slotvoogd, niet uit den raad, maar door afgevaardigden uit den raad is benoemd geworden. Te gereeder laat zich dit denken, daar Simon van Utrecht toen waarschijnlijk reeds tot het burgermeesterschap was opgeklommen.

De strijd der Hamburgers in Oostfriesland was met deze veroveringen niet voleindigd. Sibeth Papinga, de gevreesde hoofdman, die zich alleen daardoor van Godeke Michiels onderscheidde, dat hij te land zoo wel als ter zee, zijne strooptogten ondernam, viel kort daarna eenige Hamburger schepen aan, en maakte aanzienlijken buit (1). Oldenburg en Bremen kwamen Hamburg ter hulpe. Vereenigd met de vijanden van Sibeth, belegerden zij den Sibethsburgt. Edzard van Greet-sijl en zijn broeder Ulrik trokken tegen Sibeths bondgenooten ten strijde. Driehonderd dappere Hamburgers vereenigden zich met hen, om Papinga voor altoos ten onder te brengen. Den 25 Julij 1432 kwam het tot een allerbloedigst gevecht. Nadat Edzards zwager, Lutet Maninga was gesneuveld, viel Sibeth door eene diepe wonde getroffen. Weldra was de zege door de Hamburgers en hunne bondgenooten bevochten. De verwonnen hoofdman werd gevankelijk weggevoerd, doch weldra bezweek hij aan zijne wonden. De Sibethsburgt werd veroverd en geslecht.

De Hamburger berigtgever is van oordeel, dat Simon van Utrecht zelf dezen roemvollen togt heeft bestuurd.

(1) Wiarda, t. a. p. I. 459, 460.

De Oostfriesche Chronijken en Geschiedboeken, voor zoo verre ik die mogt onderzoeken, maken echter tot mijn leedwezen geen melding van eenigen aanvoerder der Hamburger benden. De stadskamerrekeningen berigten ons, dat een deel der gevangen genomene aanhangers van Sibeth te Hamburg hunnen dood op het schavot vonden (1), terwijl openlijke dankfeesten ter eere der overwinnaars werden verordend (2), en de dankbare hulde des volks, de gesneuvelden in hunne grafstede volgde (3). Zeker is het, dat, zoo al niet Simon in persoon op het oorlogstooneel is tegenwoordig geweest, van hem toch, als Burgemeester der aanzienlijke handelsstad, het bestuur der belangrijkste ondernemingen is uitgegaan (4).

Intusschen mogen wij ter dezer plaatse niet met stilzwijgen een geschil voorbijgaan, dat in 1434 tusschen de steden Groningen en Hamburg ontstond, en dat, wijl het tot handel en zeevaart betrekking had, de be-

(1) 1452. Exp. ad div. 12 tal. 12, sol. 8 den. pro expensis piratarum Sybethes, de quibus 34 erant decapetati, et 14, qui de Winsertorn evaserunt.

(2) 1453. Exp. ad div. Item 2, tal. ad missam deprecatoriatem in summo dicantatam pro victoria dominorum et omicorum nostrorum in Frisia, pro pace et serenitate.

(3) 9 tal. 19 sol. 4 den. ad exequias in Frisia interfectorum et submersorum et ad missam deprecatorialem pro triumpho ibidem habito.

(4) Vgl. de Streck. 1455. Exp. pro diversis notabilibus, 21 tal. pro 4 Frisonibus, quos domini Simon de Vtrecht traiverunt hic ad domum bedelli. Item, 3 tal. 8 sol. pro uno Frisone, quem domini nostre de consulatu transurerunt.

zorgdheid van den Burgemeester Simon van Utrecht inzonderheid zal hebben gaande gemaakt. Den Hamburgeren was door hunne veelvuldige scheepstogten op den Eems het belang gebleken, dat voor hen in eenen vrijen handel met de nabij den mond dier rivier bloeiende Groninger dorpen Farmsum en Termunten gelegen was. Dit stak (zegt Westendorp) de Groningers zeer in de oogen, welke gaarne den vreemden handelaar wilden keeren, en den uitsluitenden handel in de overige land-schappen van deze tegenwoordige provincie aan zich trekken, en voor zich zelve behouden. Van daar, dat de ouderman Willem Wicheringe zich naar Farmsum begaf, ten einde dezen met de Hamburgers gedrevenen handel met kracht te beletten (1). Na eenigen tegenstand wist deze gunstige voorwaarden te bedingen, en een voor Groningen hoogst gewichtig stapelregt was het gevolg zijner pogingen. Doch de vete tusschen de beide koopsteden bleef bestaan, en werd weder aangewakkerd, toen de gebroeders Aelco en Eggo Houwerda te Termunten eene bezetting van Hamburger krijgslieden op hunnen burgt, waarmede zij des noods de Groningers konden afslaan, opnamen (2). Een openlijke oorlog werd alleen door de benoeming van vier zoenslieden afgewend, bij welke gelegenheid Diederik Bardewich door de Hamburgers werd afgevaardigd. Een bestand voor den tijd van twee jaren werd gesloten, en de Groningers beloofden zich van den handel in en op de overremsche plaatsen te zullen onthouden, terwijl de Hamburgers de verpligting op zich namen, om te zullen zorgen, dat

(1) Westendorp, t. a. p. II. 465.

(2) Westendorp, t. a. p. II. 469.

niemand de Groningers of hunne bezittingen aanviel, terwijl voor den vrijen handel de meest beschermende bepalingen werden gemaakt (1).

Ik heb niet kunnen nagaan, of een der beide partijen dat bestand heeft geschonden. Maar de twee jaren waren weldra vervlogen, en het was daarom, dat in 1436 de Groningers aan de Hamburgers verzochten, om een' dag te bepalen, waarop men de onderlinge geschillen zoude vereffenen, en den vrede bevestigen. Eene eerste vergadering werd daarop in 't slot de Holm te Termunten gehouden, waarbij de voogd van Emden de belangen van Hamburg behartigde. Noch deze, noch eene latere zamenkomst te Emden leidde echter tot een gewenscht besluit, hetgeen vooral is toe te schrijven, aan de maatregelen door Aelco Houwerda van Termunten en Eppo Gockinga van Zuidbroek, in het nadeel van Groningen genomen. Daarop overweldigden de Hamburgers de burgten te Nesse en Wilgum, dorpen, die later door de golven van den Dollart zijn verzwolgen (2). Deze oneenigheden, of liever, deze najver tusschen Hamburg en Groningen heeft zich nog herhaaldelijk, ook lang na het afsterven van Simon van Utrecht, bij onderscheidene gelegenheden en op verschillende wijze vertoond.

De hier vermelde gebeurtenissen hangen mijns inziens met het werkdadig leven van onzen Burgemeester ten naauwste te zamen: daarop toch schijnt mij eene ver-

(1) Emmius, *Rer. Fris. Hist.*, l. XXII. 335. Wichers, *Verhand. over de oude Gron. munten*, in *Verhand. van het Gen. Pro Excol. Jur. Patr.* III. 2. 405.

(2) Wiarda, t. a. p. I. 471. Ubbo Emmius, *Rer. Fris. Hist.*, l. XXII. 341.

melding van zijnen naam in de stadsrekeningen van het jaar 1435 te doelen, die ons leert, dat weinig in den Oostfrieschen krijg werd beraamd, of ten uitvoer gebragt, waarin het hoofd des Hamburgschen bestuurs niet gekend werd (1).

Onze mededeeling spoedt ten einde. Den 14 October 1437 stierf de man, wien een ingezeten zijner laatste woonplaats de hulde der verste nakomelingschap waardig keurt (2). Bij zijn' uitersten wil verordende hij eene nuttige stichting te Hamburg, welker aard en strekking mij onbekend is, doch die, volgens Lappenberg, nog in 1570 door de Stedelijke Regering uitdrukkelijk is in stand gehouden (3). Eene zoogenaamde almis werd door hem aan het hoogaltaar in de St. Geertruidskapel met zeven Mark rente vastgesteld (4).

Wij keeren nog eenmaal tot de afkomst van dezen merkwaardigen man terug. Acht iemand het bewijs niet geleverd, dat hij werkelijk een Utrechenaar geweest is,

(1) Anno 1435. Exp. pro diversus notabilibus, 21 tal. pro 4 Frisonibus, quos domini Simon de Vtrecht traiecerunt hic ad domum bedelli. Item, 3 tal. 8 sol. pro uno Frisone, quem domini nostri de consulatu transiuerunt. Ik moet bekennen, dat mij de zin dezer woorden niet regt duidelijk is. Waren deze gelden misschien tot transport en verplegingskosten der hier bedoelde Friezen aangewend?

(2) Laurent, t. a. p. 90: « ein Mann, würdig, dass die fernste Nachwelt seiner gedenke. »

(3) Sein Patriotismus bezeugte noch lange nach seenem Tode seere Stiftung Testamentum Symonis de Vtrecht ad bardesas, deren dufrichschaltung auch der Reuss vom Jahre 1570, Art. 20, verlangte.

(4) Zie Bijlage VI.

het gemis aan voldoende bescheiden laat mij buiten staat, om hem dienaangaande zekerheid te verschaffen. Maar het hier medegedeelde zal het vermoeden, dat ik in deze gissing niet dwaalde, toch aanmerkelijk hebben bevestigd.

Als vreemdeling kwam hij te Hamburg, van waar anders, dan van de plaats, wier naam hij draagt?

Een vaartuig voerde hij met zich, dat den naam van *de Bonte Koe uit Vlaanderen* droeg: waartoe anders, dan om zijne Nederlandsche afkomst aan te wijzen?

Nog vier gronden tot ondersteuning van dit gevoelen, levert eene hoogst merkwaardige akte, kort na zijnen dood verleden, op: zij bewijst ons:

1°. Dat zijne vrouw Tibbeke of Tibke heette, een naam, die Nederlandschen oorsprong schijnt te ver-
raden;

2°. Dat zijne zuster, Griet genaamd, bij zijnen dood nog te Haarlem woonde;

3°. Dat twee zijner executeurs-testamentair in Monnikzendam hun verblijf hielden, Jacob Rijks en Lodewijk Jans;

4°. (en dit sluit, dunkt mij, allen twijfel uit), dat in die akte zijn naam, overal elders Symon de Utrecht genoemd, wordt uitgedrukt door *dominus* Symon de Traiecto.

Die akte, ons door Lappenberg bewaard (1), is te merkwaardig, dan dat wij haar hier niet geheel zouden inlasschen: zij werd den 22 November 1437 opgemaakt en regelde de volledige scheiding zijner nalatenschap.

Anno MIII^o XXXVII°.

(1) Uit het *Liber Memorandorum* op het Stads-Archief te Hamburg, Fol. 43^a.

Sciendum, quod sicut alias dominus Symon de Traiecto quondam proconsul Hamburgensis, pie memorie, Greten, sorori sue, in Harlem, in Hollandia sita, moranti, sua proporcione hereditaria, post eiusdem domini Symonis obitum de bonis suis ad ipsam de iure seu alias deuoluendis quadringentas marcas Lubecensium denariorum in suo assignauerat testamento: sic Grete, prefati domini Symonis soror iam dicta, coram dominis proconsulibus et consulibus Hamburgensibus vniuersaliter in consistorio congregatis, domino Viccone van deme Houe, proconsule, Johanne de Rode et Theoderico Luneborgh, consulibus, ac Alberto Hoigero, ciue Hamenburgense, eiusdem domini Symonis testamentariis ibidem presentibus, in suos elegit et constituit Johannem Wilhelmi, maritum filie eiusdem Grete, et Wilhelmum, filium Johannes Wilhelmi prescripti in Harlem, Jacobum Riken et Lodewicum Johannis, in Monnikedamme commorantes, ac Jacobum Wigen, ciuem Hamburgensem, tutores plenipotentes, per quos iam dicta Grete omni iure hereditario, si quod per eiusdem domini Symonis, sui fratris, obitum, in bonis suis per eum derelictis ultra predictam quadringentarum marcarum, vt prescribitur, summam ad ipsam spectabat seu spectare poterit, renunciauit.

Hoc sane addito, quod iam dicta Grete cum quadringentis marcis iam prescriptis ac per eam vna cum tutoribus suis prescriptis, ut publice fatebatur, plenarie receptis et subleuatis a testamentariis ac Tibbeken, uxore dicte domini Symonis supra notati, proporcione sua hereditaria ex parte eiusdem domini Symonis sui fratris penitus fore velit diuisa et contenta, semotis in

faturum excepcionibus et impeticionibus quibuscumque.
Actum quarta feria post Elisabeth, presente domino
Nicolao Vetel.

Of Simon van Utrecht kinderen heeft nagelaten, is mij onbekend: ik gis, dat hij zonder kroost is gestorven, vermits anders waarschijnlijk daarvan in de straks medegedeelde akte wel eenig gewag zoude gemaakt zijn. Dat echter misschien bloedverwanten van den waardigen man ook in later tijd zich te Hamburg hebben opgehouden, is niet onaannemelijk, omdat wij in sommige oorkonden een Johan van Utrecht (1), een Georg van Utrecht (2), een Adriaan van Utrecht (3) genoemd vinden.

De weldaden, door den wakkeren burgervader aan zijne tweede vaderstad bewezen, werden ook in later dagen niet vergeten. Ongeveer twee eeuwen (4) na zijn verscheiden werd ter zijner eere in de Nicolaikerk een gedenkteeken opgericht. 't Is een eenvoudige steen, waarvan het opschrift is medegedeeld door Th. Anckelmann, in zijne *Inscriptiones Antiquissimae et celeberrimae Urbis patriae Hamburgensis*, van welk werk een exemplaar in de Akademische Bibliotheek te dezer stede aanwezig is (5). Het luidt:

Piratas, Stortbeck, qui cepit, Gotke Michael,

Hic sita Simonis consulis ossa vides.

Discat posteritas maiorum fortia facta

Sectari, patriae ne cadat urbis honos.

(1) Staphorst, H. K. III. 649, 749, IV. 310.

(2) Staphorst, t. a. p. III. 693.

(3) Staphorst, t. a. p. II. 770. Zie Bijlage VIII.

(4) Vgl. vooral Laurent, t. a. p. 88.

(5) Ed. 2^a Hamb. 1706, fol. p. 22, n°. LV.

Boven dit opschrift is het wapen des Burgemeesters met zorg uitgehouwen. Wat stelde het voor? Een driemastschip, getrokken door een zwaan. De menigte hield het voor eene afbeelding van de *bruisende Koe uit Vlaanderen* (1). Maar de geschiedenis klimt hooger op, en vindt in het hart des talentvollen mans de ijdelheid dieper geworteld, dan dat hij zich zoude vergenoegd hebben, met op zijn wapen het schip af te beelden, waarmede hij zoo veel heils voor de stad zijner inwoning had gewrocht. Laurent schijnt uit Wolffs *Niederländische Sagen* het raadsel te hebben opgelost.

» Uit het zaad van dezen (Lohengrin, den zoon van Parcival en der Hertogin van Brabant) stammen vele edele geslachten, die van Gelderland, zoo wel als van Kleef, ook de Rienecker Graven en menig anderen allen voeren de Lohengrins schip trekkende zwaan in hun wapen (2).»

De vreeselijke brand, die van den 5^{en} tot den 8^{en} Mei 1842 te Hamburg woedde, en een groot gedeelte der beroemde koopstad vernielde, heeft ook de Nicolaikerk in puin verkeerd. Maar de gedenksteen van Simon van Utrecht bleef bewaard. Nog ten huidigen dage kan de reiziger, die de nijverheid en den moed van een' helderzienden voorzaat bewondert, dat eereteken in de Jacobikerk in oogenschouw nemen.

(1) Laurent, t. a. p. 88.

(2) Wolff, *Niederl. Sagen*, (Leipz. 1843) 90.

B I J L A G E N.

I.

Ik, Gherit Jacobbssone van Enghuzen, bekenne vnde betughe openbare in dessem breve vor allesweme, dat de ersammen manne, Otto Brughberch, Johan Hituelt, Diderik Luneborgh, Johan Wulff, Heyne Brandes, Johan Ghultzow, Peter Mildehouet vnde Johan van Aluerdinghe, borghere to Hamborgh, hebben vruntliken ghedeghedinghet twisschen den ersammen mannen, heren borghemesteren vnde deme rade van Hamborgh, vnde my omme alsodane manynghe vnde ausprake, alze ik van myner eghenen vnde van myner gheselschop wegen hadde to hern Nicolaus Schoken vnde hern Henrik Jeneelde, van des rades weggen, vnde to ichteswelken borgheren van Hamborgh, de do mit en vthe weren, van des guden weggen, dat ghewunnen ward, do Ghodeke Michelssone vnde sine ghesellen grepen vnde uppeghehalet wurden, dar ik vnde myne gesellen en to hulpen vnde ok do dar mede an vnde met weren, vmme vnse anthal daraff mede to hebbends. Vmme alle de vorscreuen saken hebben de eerghenoemden erliken borghere den raed van Hamborgh vnde my to enem gantzen ende vruntliken ghescheden, also, dat ik deme rade vnde en dancke, vnde ik hebbe den raed, hern Nicolaus Schoken, hern Hinrik Jeneelde vnde de borghere vnde de ghantze menheit der stad Hamborgh ghantzliken verlaten vnde verlate zee ok vnde schelde zee quid vnde wil zee schadelos holden vormiddest dessem breve van aller ausprake, claghe vnde maninghe van alle des suluen goedes weggen, vor my, mijne erffnamen vnde vor alle myne geselschop, de uppe he tiid myt my weren, dat nummer meer up to sakende, to ewighen tiiden, wante zee my van mynes sulues vnde ok van alle myner ghesellen weggen vorscreuenen ghantzliken vornoghet hebben, wol to mynem willen. Tho merer bekantnisse vnde vnde sekerheyte alle der vorscreuenen stücke hebbe ik, Gherit Jacobbssone orghenoemd, myn ingezeghel witliken vnde mit mynen guden willen henghen lateñ vor dessen breff, de ghenen is vnde screuen to Hamborgh na Godes bord veerteyn hondert jaer, dar na in deme twelften jare, vppe sunte Ciriacaens dagh, des hillighen mertelers.

(Appendet sig.)

Deze oorkonde, in 1412, op den dag van den H. Cyriacus, d. i. 8 Augustus geschreven, berust op het Stedelijk Archief te Hamburg, en is medegedeeld door Laurent, t. a. p. 83.

II.

A. Aelbrecht enz. doen cond allen luden, dat wy geoirloeft hebben, ende oirloven mit desen brieven, onse geminden Heer Gheryt van Heemskerke, Heer van Oesthusen, dat hi mit allen den ghenen, die hi werven mach, ende om sinen wille doen willen, op syns selfs gewinne ende verlies, ende tot oirlochs rechte onse vyande die Oistvriesen, ende die van Hamburch, ende voirt allen die ghenen, die die selve onse vyande sustineeren of starcken wilden, of him enige proviantie of goede toe, of af voeren, oirloghen ende bescadigen mogen over al in den onse, te lande, ende te water, ende buten in der zee, sonder bruecke of misdoen jegens ons. Ende so wes have, goede, of gevangene Her Gheryt voirnt., ende syn gesellen, op onse vyanden voirsz., of op die ghene, die die sustineren of starcken wilden, als voirsz. is, gewinnen konnen, die sullen sy hebben, ende mogen scatten tot horen profyte ende oirbair. Ende ombieden ende bevelen alle onse Bailjuwen, Rentemeesteren, Rechteren ende Dienstluden, over al in onse landen, binnen steden ende daer buten, ende elken bisonder, dair Her Gheryt voirnt. mit sine gesellen onder lande ende havenen sal mit enighen scepen, goeden, of gevangen, die sy gewonnen sullen hebben op onse vyande, of die ghenen, die die starcken wilden, als voirsz. is, dat sy die selve scepe, goede, ende gevangen den voirsz. Heeren Gheryt, ende sin gesellen, rusteliken laten hebben, ende gebruiken tot horen profyte ende oirbair, sonder hun eenigen hinder of letsel dair aen te doen, ende des niet en laten: behoudelic, dat Her Gheryt voirnt, en syn gesellen, anders goede coopluden in ghienrewys bescadigen sullen, oic mede wair dat sake, dat sy eenige lande, sloote of heerlykhede op onse vyanden wonnen ende becraftichden, dat ons die toebehooren sullen, ende sy ons die overleveren sullen, dit sal gedueren tot onse wederseggen. In orconde etc. Ghegeven in den Hagen XII dagen in Aprille anno XIIIe ende één.

Register en leenkamer van Holland.

Memoriale BM. 1396—1402. Cas R. Fol. 112 verso.

B. Aelbrecht enz. doen cond allen luden, want wy Heeren Gheryt van Heemskerke, Heer van Oesthusen, mit allen den ghene, die hi werven mach, ende om sinen wille doen wille, geoirloeft hebben te oirloghen, ende te bescadigen onse vyande die Oestvriesen, ende die van Hamburch, ende alle die ghenen, die die sustineeren of starcke wilden, geliken die brieven inhoud, die hi van ons dair of heeft: Soe hebben wy allen den ghene, die mit Heeren Gheryt voirsz. reyse sullen, om onse vyande, of die ghene, die die starcken wilden, te beschadige, ghegeven, ende gheven, mit desen brieve een goede, vry, vast, ende zecker geleyde veylig te comen, te wesen, te varen, te merren, ende te keeren over al in den onsen, te landen ende te water, wtgeset die ghenen, die onse vyande of ballinge ons lants syn: duerende vier dagen lang na onse wederseggen. In orconde. Ghegeven in den Hage XIIIe dagen in Aprille Anno XIIIe ende een.

Register en Leenkamer van Holland.

Memoriale BM. 1396—1402. Cas R. Fol. 112 verso.
Schwarzenberg, Friesch Charterboek I. 320.

III.

Witlick sy dat Otto Swerin vnd Gherborgh sin wiff vmme ererer salicheit willen hebben geuen dem Godeshuse to sunte peter bynnen Hamborch eren kelch mit ener patenen vnde eyn Corporal mit der tungen desse kelch vnde Corporal schal in dat ghemene denen allen presteren in demme vorscreuen Godeshuse. Dit hebben se beualen den Sworen vp er Lyf vnde vp ere Zele to vorwarende.

Item Marten Swartekop, Heyne Leseman vnde Symon von Vitrecht Testamentarien der Swartekopschen hebben de Sworen to Sunte peter Alze Euerd Abbeteker vnde Hinrik Meymersen geantwerd enen sulueren Schouwer den de sulue frouwe der kerken ghegeuen hadde da hebben de Sworen to lecht twe nabelen vnde hebben vorgulden laten.

Unterschiedliche Vermechnisse und Stiftungen zu S. Petri, an. 1471 Ostern, by Staphorst, Hamburgische Kirchen-Geschichte, Hamb. 1731. I. IV. 426, 427.

IV.

Der Testamentariorum Abelken Bernewisches Stiftung einer Commende für funfzehn Marck Geldes, welche einer der Executorum M. Johann Bennyn mit sechs Marck Geldes verbessert. A. 1427, Freitag nach Marien Himmelfarth.

Wy Mester Johan Bennyn, Vicarius in deme Dome to Hamborch Tideken Schacke Hans Hoep Borchard Bennyn vnde Clawes Vetel Borghere darsulues, bekennen openbare in dessem Breue, dat wy mit wil vnde myd beraden vulbort hebben gekeret vnde gheuen vofteyn marc gheldes vofteyne vor ene to kopende Also de na ghelaten heft Aucken Bernewisches unse modder seliger Dechtnysse to ener Ewighen alwyssen in de Ere des Almechtigden Godes vnde to ghenaden vnde to troste der selen de des van rechte loen scholen hebben. Vortmer so hebbe ick Mester Johan Bennyn vorbenomet ghegheuen sös marc gheldes vofteyne vor ene to desser vorscreuen Almissen darto to kommende na mynem dode vnde myner moder Greten Hopes de darsuluen Renthe bruken schal ere leue daghe of ik vor er afghinghe Ok wyllen mester Johan Bennyn Tideke Schacke Hans Hoep Borchard Bennyn vnde Clawes Vetel vorbenomet dat Herr Reymer borstulet, desse vorscreuene Almissen schole hebben roewelken besitten vnde Gode daraf dene syne leue daghe, wen ouer de vorscreuen Her Reymer vorkommen is so schal Tideke Schacke efte he by leuende sy, na cme Hans Hoep, darna Borchard Bennyn, denne Clawes Vetel darna erer beyder Kynder desse vorscreuene Almyssen vorlenen Also vaken Also se loes steruet, Also dat de oldeste vnde de negeste in der leenware voregha vnde vort ere eruen, Weret ouer dat desse vorscreuen Borchard Bennyn vnde Clawse Vetel vnde ere Kyndern erueloes storuen so scholen des hilghen Lychnames sworen to sünte Peter to Hamborch der leenware mechtich wesen, wo vaken dat desse vorscreuen Almissen loes steruet. Desse vorscreuen Rente is belegen vor deme Wyuser Bome in Hans esken huse de vofteyn marc gheldes darbevoren Clawes Bernewisch desser

vorscreuen Anneke ere echte man in hadde ghewonet beleggen tusschen Olrik beermanne op ene syden to dem Osten wart vnde to dem westen wart, by Syuert schelen Vortmener de soes marc gheldes Mester Johan Bennyns vorscreuen synt in Borchart Bennyns huse beleggen in der rodinghesmarke tusschen Her Simon van Vtrecht to dem Noerden vnde Helwich Symsam to dem süden. To merer bethüghinge vnde witlicheyt hebbe wy Mester Johan Bennyn Tideke Schake Hansz Hoep Borchart Bennyn vnde Clawes Vetel witliken onse Ingesegehele ghehanghen An dessen bref dede gheuen is na Godes bort veertejn hondert in deme söuen vnde twyghesten Jare des vrydaghes vor der hemmeluart onser leuen vrouwen.

Staphorst, Hamb. Kirchengeschichte, I. IV. 385.

W.

Fundatio Vicariae ad altare S. Michaelis in Capella S. Georgii extra muros per M. Johannem Bennyn etc. An. 1432, in profesto Cosmae et Damiani.

Vniuersis et singulis presentes literas inspecturis seu audituris Gerardus Decanus Totumque capitulum ecclesie bte marie Hamburg. Bremen dioc. Salutem in dno Sempiternam. Ad omnium vestrum notitiam tenore presentium deducimus Quod Honorabilis vir magister Iohannes Bennyn archidiaconus in Beuesen in ecclesia verdensi Nec non discreti viri Tidericus Stacke Johannes Hop Borchardus Bennyn et Nicolaus Vetel burgenses opidi Hamburg. dictae Bremen dioc. coram nobis constituti et gratia inspirati diuina Cupientes de bonis sibi à Deo collatis viam sibi salubrem ad celestia et eterna preparare ad gloriam omnipotentis Dei pro ipsorum suorumque parentum et aliorum consanguineorum ac bene factorum animarum salute ad instaurandam et fundandam vnam perpetuam vicariam in Capella beati Georrii martiris extra muros opidi Hamburg. eiusdem dioc. Ad Altare Sancti Michaelis Archangeli situm in eadem, Redditus infrascriptos omni potenti Deo et beato Michaeli archangelo, donatione irreuocabili ac perpetua obtulerunt donauerunt et libere assignauerunt videlicet quinque marcarum redditus in domo Iohannis esken sita dicto opido inter domos Hinrici beerman ad orientem ex vna et Sifridum schelen ad occidentem partibus ex altera prope valuum Winserenboem predictis vero redditus prenomina- tus magister Iohannes Bennyn ob meliorationem beneficii instaurandi de suis spiritualibus bonis addidit et assignauit sex marcarum redditus quos habet in domo Borchardi Bennyn fratris sui predicti sita in eodem opido in platea vocata Rodingesmarke inter domas dni Symonis de Vtrecht proconsulis opidi prefati ad orientem ex vna et Tiderici brader ad occidentem partibus ex altera Quibus tamen sex marcarum redditibus dictus magister Iohannes Bennyn ad tempora vite sue libere perfructur. Eo autem defuncto ad sepedictam vicariam et pro tempore ejus vicarium deuoluentur. Ipso facto nobis humiliter supplicando ut redditus predictos sub protectione ecclesiastica atque nostra recipere et eis unam vicariam perpetuam ad altare prenomina- tum erigere et instaurare gratiose dignemur. Ea propter ad honorem omnipotentis dei ac Sancti Michaelis archangeli dni magistri Iohannis Bennyn Tiderici Stacken Iohannis Hoep Bor-

Utr. voorheen en thans, III Dl. I St.

chardi Bennyn et Nicolai Vetel predictorum voluntates in dno commendantes et ad augmentum divini cultus merito exaudire volentes prefatos redditus sub protectione ecclesiastica atque nostra recepimus et harum serie recipimus literarum ac de ipsius Christi invocato nomine vnam vicariam perpetuam siue beneficium ecclesiasticum tenore presentium erigimus et instauramus ad altare memoratum voluntate et expresso consensu honorabilis dni Nicolai Hamburch rectoris eiusdem capelle accedente. Ac volumus quod vicarie prefate vicarius qualibet ebdomada ad vnam missam per se vel alium celebrandam astrictus sit. Et ipsius Capelle rectori vel locum tenenti pro tempore temporibus solitis et congruis et ceteris vicariis ibidem in diuinis peragendis assistat et adiuuet eundem ceterum ex speciali gratia et fauore sepedicto dno magistro Johanni Bennyn Tiderico Stacken Johanni Hoep Borchardo Bennyn et Nicolao Vetell ad vitam illorum secundum eorum senium. Et post eorumdem obitum suis veris et legitimis heredibus seni oribus et proximioribus dummodo religiosa non sit seniori et proximiori ius patronatus siue iuspresentandi ad predictam vicariam personam idoneam Decano Hamburgem pro tempore existenti instituendam. Datum Hamburgi in loco Capitulari ecclesie nostre predictae Anno Nativitatis Dni Millesimo Quadringentesimo tricesimo secundo in profesto beatorum martyrum Cosme et Damiani ecclesie nostre sub Sigillo presentibus appenso.

Staphorst, Hambürgische Kirchengeschichte, I. IV. 391—392.

VI.

Up welcker geistliche Lene E. E. Raht der Stadt Hamborg dat Jus Patronatus hefft.

Na der Bord Cristi verteinhundert in dem acht und söstigesten Jar hadde de Ersame Rad to Hamborch desse nabescreuene Vicarien unde Almissen to Lene.

Tho dem ersten enz.

Item is ene Almisse to Sünte Gertrude to den hogen Altar, darto hefft gemaket Her Simon von Utrecht VII Marck Gheldes, de hefft verlaten. — — — Hafan in sinen Erve in den Rodings-Marcke unde de Rad hefft darto verlaten X Marck Geldes de koste Her Johann Rotghen, und queme em an vor der Kercken to Vorden, desse Almissen besittet Her Johann Nigendorp.

Staphorst, t. a. p. I. IV. 121, 123.

VII.

Ik heb in den loop van dit opstel met een woord gewaagd van de oudste handelsbetrekkingen tusschen Utrecht en Hamburg, met verwijzing op het bekende en te regt hoogeromde werk van Jhr. M^r. H. M. A. J. van Asch van Wijck, Geschiedkundige beschouwing van het oude handelsverkeer der stad Utrecht, van de vroegste tijden af tot aan de vierciende eeuw, te dezer stede in 1842 en volgende jaren in het licht gegeven. Terwijl wij de hoop te kennen geven, dat eerlang het vierde stuk van dat uitmuntend geschrift, dat oorkonden, aantekeningen en ophelderingen zal bevatten, in

het licht verschijne, zij hier iets naders nopens de bedoelde handelsbetrekkingen bijgevoegd, 't geen al weér in eenig verband staat met ons onderwerp.

Het eerste charter dat daarvan gewaagt is, eene oorkonde van Bisschop Otto III, van den jare 1244, ten behoeve van die van Hamburg en Lubek uitgevaardigd, welke door Sartorius in het Lubecks archief is gevonden en openbaar gemaakt (1). Zeer nauwkeurig (zegt van Asch van Wijck) werd bij die charter het regt geregeld, dat verschuldigd zoude zijn van goederen op den IJssel aangevoerd, wanneer zij in schepen op de Lek door middel van eene kraan, aan het Gein zouden worden overgladen (2). Ook Lappenberg maakt in zijne laatstelijk uitgegeven *Hamburgische Recht-salterthümer* van die oorkonde melding (3), en wij vinden haar terug in het *Urkundenbuch der Stadt Lubeck, herausgegeben von dem Vereine für Lubeckische Geschichte*, ter laatsgemelder stede in 1843 openbaar gemaakt (4).

Ik zoude gezegd hebben, dat vóór den jare 1270 geen ander getuigenis voorkomt van betrekkingen tusschen Hamburg en Utrecht, ware het niet dat in het Liber resignatorum coram consulibus te Hamburg de naam Johannes de Traiecto voorkomt, waaruit Lappenberg een bewijs voor zoodanige verbinding afleidt (5).

Maar het vermelde jaar 1270 levert ons twee punten op, die tot het aangevoerde onderwerp betrekking hebben. In dat jaar valt eerstens het privilegie, waardoor de Bremensche Aartsbisschop Hildebold de Utrechtenaren van de tol te Stade vrijstelde, opgenomen in het Charterboek van van Mieris, I. 375, en ten anderen het door sommigen althans tot dat jaar gebragte oudste Hamburger scheepsregt, waarin van de betaling van scheepsgezellen in Utrechtsche munt wordt gewag gemaakt. Van Asch van Wijck bragt laatsbedoelde bepaling tot de Ordalia (Ordeelboken) of het oude stadregt van Hamburg: eigenlijk hoort het in 't scheepsregt thuis, dat nevens het stadsregt den grondslag der aloude regtsbedeeling ter genoemder stede uitmaakte. De tot ons onderwerp betrekkelijke bepalingen (Art. XVII—XIX) luiden aldus (6):

XVII. So welc man sin schip verhuret te Utrecht, de scal gheuen cewelkeme schipmanne XII sol to der uart, se si cort ofte lanc. Dhe schipmanne sin och schuldich to lieghende to Marsen, na ereme schipheren XIII nacht; unde beureset se binnen der tit, de schiphere ne ghift en nene hate. War is dat water open, unde wil de schiphere wachten na urucht, unde leghet he bouen ere tit, he scal en gheuen to der weken XVIII penninghe trechtit, ader dhe cost; unde dat steit an des schipheren willen, welc ere he en gheuen wille. Vnde so wan so de schiphere seghelen wil, so scolen se rede wesen, unde mit eme uaren. Unde beurore dat schip under-

(1) Sartorius, *Urkundl. Geschichte der Deutschen Hanse*, II. 47.

(2) Van Asch van Wijck, *Handelsverkeer*, 600.

(3) Het eerste deel van dat werk is in dit jaar (1845) te Hamburg in het licht verschenen onder den afzonderlijken titel: *Die älteste, Stadt-Schiff- und Landrechte Hamburgs*, herausgegeben von J. M. Lappenberg, etc. Zie bl. CXXXIX.

(4) Zie bl. 100, no. CII.

(5) Für die Verbindung Hamburg mit Utrecht finden wir auch Zeugnis in dem Namen der Johannes de Traiecto, welcher dort im J. 1248 voorkomt.

(6) Lappenberg, *Hamb. Rechtsalterth.* I. 81.

weghen, se scolden sin nene wis vertien eir se dat schip to hus brechten. Unde untbrake en spise unde ghelt, de sciphere scal en ghelt lenen, unde dat scolen se ghelden also dat schip to hus komet. Vnde ne wil he des nicht doen, so moten se wal eme unfaren.

Vntgheit och ein knape sineme heren mit moetwillen, he scal eme wederkeren al sin lon, dat he uan eme untfink.

XVIII. So wan so ein man sin schip silue ladet to Uthrecht, al dhe wile dat men in schepet ofte uth schepet scal he dhe knapen becosteghen.

XIX. Seghelet ein man to Stade, to ladende to Utrecht wart: he scal iewelkeme knapen gheuen to bate enen schilling hamborg-here oppe de Store XVIII penninghe.

Later hopen wij op de betrekking van den Utrechtschen en den Hamburger handel in de dertiende en veertiende eeuw nader terug te komen.

VIII.

A. De tertia contributione, Dominorum Vicariorum in summo fratrum panum. Anno 1598. — — Sindt de Provisores verorsacket worden, den 7 Septembris derhalven den 8 Septembris wedder by inander tho kahmende, vnde hebben den itzigen Panisten Dn. Petro Berning angetöget, dat he also huden Dato denjennigen, welkere ere 12 Marck noch nicht entrichtet, dorch ere Gesinde Scholde anseggen lathen, dat ein jeder nochmals syne 12 M. binnen den negest uolgenden achte Dägen mochte ohne lengern Vertoch entrichten, mit der Vorwahrige, wo solckes van dem einen effte andern nicht gescheen wurde, dat als denn auer achte Dage lase den 14 Septembris dem weigerigen Deile syn Brodt nicht scholde geuolget noch nhagebacket werden deme tho Volge hebben up vorbenanten 14 Septembris noch betallt Dethlenus Schuldorp, M. Wolders, M. Vtrecht, M. Juo, M. Bernhardus Vaget, M. Henricus Koep, M. Lucas van Collen, auerst hefft den 25 Septembris allererst sine 12 Marck Domino Conrado Borgherdes int Hus gesendt, enz.

Staphorst, Hamb. Kirchengesch. I. IV. 309, 310.

FEESTVIERINGEN

TE HOUDEN

BIJ DE PLEGTIGE INTREDE VAN PRINS *WIL-
LEM V*, BINNEN UTRECHT, VASTGESTELD
DEN 2 JUNIJ 1766 (1).

Edele Achtbare Heeren.

De heeren gecommiteerdens ter directie van stads finantie hebben ingeolge en ter voldoeninge van Vroetschaps resolutie commissoriael van den 18 Nov. des gepasseerden jaers iterative reysen gebesoigneert over de te nemene arrangementen en het Ceremonieel tgeen zal dienen geobserveert te worden ten tyde het syne D. Hooghden heere Prince Erfstadhouder enz. enz. enz. behagen zal deze stadt met hoogstdezelfs tegenwoordigheyd te honoreren.

Hun Ed. hebben ten dien eynde op het nauwkeurigste in de retroacta nagesien alles wat in den jaere 1747 by de receptie van wylen zyne D. Hoogh. glor. mem. met hoogstdezelfs approbatie geschied is, ende daerom souden HEd. oock nu van advis zyn, dat het selve plan in soo verre applicabel is met goetkeuringe van zyne D. Hoogh. diende gevolgt te worden, en gevolglyk op den dag van het arrivement van zyne D. H. in dese stadt des morgens vroeg uyt het balcon van het stadhuys een nieuw vaendel, (tgeen de heer Cameraer reeds heeft doen vervaerdigen), uytgestoken moet worden, en aldaer geduerende het sejours van zyne D. Hoogh. blyven.

Dat zoo ras men weten zal, dat zyn D. Hoogheyt tot aen dezer stadts dam genadert is, de klock van de Buerkerk sal beginnen te luyden, en op dat sein, alle de verdere klokken van de stadt, waermede gecontinueert

(1) De werkelijke intrede had plaats den 8 Julij daaraanvolgende, overeenkomstig de bepaalde punten.

zal worden, tot dat syn D. Hoogh. in de stad gekomen is, als wanneer het geluy der klokken sal cessen, ende klokkenisten van den Doms- en Nicolaikerken een half uur op de klokken sullen spelen, en dan wederom al de klokken een uur luyden, dan wederom voorsz. klokkenisten $\frac{1}{2}$ uur spelen, en soo voorts tot dat de taptoe, sal geslagen zyn.

Dat vermits de heeren regerende burgemeesteren in de commissie van hun Ed. mog. syn, de heeren hooftofficier, schepenen ende secretarissen van den Ed. achtb. geregte syne D. Hoogh. buyten de stad voor de Catrynepoort sullen recipieren, en na aflegginge van het compliment in hunne koetsen gaan zitten, en hun Ed. mog. gecommiteerden, tot aen de poort van den duytschen huuse, alwaer zyne D. Hoogh. hoogstdezelfs intrek nemen sal, volgen.

Dat de heeren studenten syn D. Hoogh. zouden kunnen salueeren buyten de poort onder de boomen van de eerste laen en, terwyl hoogstdezelve door de heeren van den Ed. achtb. gerechte gecomplimenteert wordt, opmarcheren en vervolgens voor de koets van zyne D. Hoogh. voortmarcheren, in dier voegen dat tusschen hun Ed. en voorsz. koets een genoegzame spatie open blyve, ten eynde de heeren hooftmannen en verdere officieren int salueeren niet verhindert worden.

Dat ten eynde syn D. Hoogh. niet door het minste aanzienlyke dezer stad passere, de tour met hoogstdezelfs goetvinden, soude kunnen gereguleert worden langs het Vreeburg door de Viesteeg over de Neude en het Janskerkhof, langs het Gragje door de Buerstraet, Achter St. Pieter, langs de Oostzyde van de Nieuwe Gragt, door de Romerburgerstraat en Gortsteeg na den duytschen huuse.

Dat in dien gevallen aen de Catrynepoort een stercke wacht van het guarnisoen soude dienen te staen en de twee excadrons carabinieri op de Neude geplaatst te zyn, voorts de Infanterie op het Janskerkhof voor de hoofwacht en zoo vervolgens tot achter St. Pieter, alwaer de compagnien burgers soudent beginnen in twee reyen geschaerd te zyn, en dat wel tot aen den duytschen huys toe langs de roete in het vorige artikel vermeld, dat dus de burgerye achter de koetzen, zoo van zyne Z. D. H. als van de heeren van de Commissien soude kunnen opsluyten en opmarcheren, om wanneer Z. D. H. in hoogstdeszelfs hotel sal gearriveert zyn door de groote poort van den duytschen huys voorby hoogstdeszelfs appartement saluerende te defileren en door de poort in de Walsteeg, lings den Wal op te marscheren tot aen de Smêetoorn, en aldaer de Wal af door de Smeesteeg na de Lange Nieuwstraet, om aldaer, na de vaendels thuis gebracht te hebben, te scheiden.

Dat de heeren hooftmannen aen t hooft van haere respective compagnien met hunne officieren Z. D. H. sulden salueren, met de spontons, vliegende vaendels en slaende trommen, soo als gebruykelyck is.

Dat by het vertrek van Z. D. H. deselve ordere soude kunnen worden geobserveert, dat de heer eerste burgermeester Berger als gouverneur van de stadt soude dienen te worden versogt om sorge te dragen, dat zy D. H. van een behoorlyke militaire wagt versien worde dat Z. D. H. in deszelfs hotel gearriveert zynde, den eersten secretaris van de politie door een stadsbode zal laten vragen om een van de edellieden, dewelke Z. H. accompanieren op te wagten, en dan denzelven versoeken om by zyn D. H. te informieren wat dag en uur hoogst-

denselven behaegen zal om de vroedschap en corps audientie te verleenen.

Dat de tydt daertoe bepaeld zynde, alle de heeren van de vroedschap benevens hunne secretarissen sullen versogt worden een half uur te voren in de raadkamer te compareren, om twee aan twee na rang in koetzen na het hotel van Z. D. H. te ryden.

Dat daertoe zullen gebruyckt worden de koetsen van de heeren raeden, in soe verre dezelve strekken kunnen en dat de te kortkomende door de heeren gecommiteerden ter directie van stadsfinantien zullen bezorgt worden.

Dat de commissaris Bor tegen die tydt zig aen het stadhuys sig sal laten moeten vinden om conform eene aen hem over te gevene lyst de koetsen te rangeren en alle confusie te beletten, dat de koetsen afgereden zynde, de commissaris Bor, sig ten eersten na den duytschen huys sal hebben te vervoegen, om by het retour van de vroedschap het zelve in acht te nemen.

Dat het compliment by de stad alleen en afzonderlyk van de klyne steden sal afgelegd worden.

Dat by dit ceremonieel alle de stadsdenrwaerders voor en alle de stadsbodens bezyden de koetzen met ongedekte hoofden zullen gaen, dat zoodra Z. D. H. in hoogstedesselfs hotel sal gearriveert, en de laatste compagnie burgers voorby hoogstedeszelfs appartement sal gedefileert zyn, de tweede secretaris van de politie door een stadsbode sal laten vragen, om een der edellieden van S. D. H. op te wachten en dan denzelven versoeken om by S. D. H. te informeren, wanneer hoogstdenzelven behagen zal, den heere gouverneur dezer stad, met de acht heeren hooftmannen en hunnen secretaris audientie te vergunnen, om aan S. D. H. de sleutels van de poorten

dezer stad te offereren ende van hoogstdenzelve het woord te ontfangen, ende zullen de heeren hooftmannen soodra de compagnien gescheyden zyn, hen na de groote secretary begeben, om aldaer het rapport van de secretaris af te wagten.

Hetzelve rapport ingekomen, en dus het uur tot die eereemonie bekend zynde, sullen die heeren te voet na het hotel van syn D. Hoogh. in dese volgende ordere gaen.

Twee bodens vooraf.

Den heer gouverneur en vier hooftmannen.

Weder vier hooftmannen, en de secretaris dus in twee reyen, ieder van vyf heeren.

Dan weder een bode.

Dan twee portiers, dan de major de sleutels van de poorten dragende: dan wederom twee portiers, en een bode sluytende.

Int hotel van Z. D. H. gekomen zynde, sal den secretaris het silvere soucoup met de sleutels nemen en in de kamer, waerin de audientie zal gegeven worden, deselve aen den heer gouverneur overgeven, om door dien heer aen Z. D. H. te worden geoffereerd, en het zal het retour van die heeren in deselve ordere geschieden.

Zal de tweede secretaris in manieren als voren informeren of en wanneer Z. D. H. behagen sal den heeren collonel en hooftmannen met derselver secretaris en verdere officieren van de burgerye audientie te vergunnen, ten dien eynde sullen al de officieren van de burgerye immediaet na het scheyden van de compagnien hen in de raadkamer begeben, om t rapport van den secretaris af te wagten.

Hetzelve ingekomen en by Z. D. H. een uur tot die audientie gefixeert zynde, sullen die heeren na het hotel van Z. D. H. te voet in deze order gaen.

De bode van de heeren collonel ende hooftmannen.

Den heer collonel en vier hooftmannen in eene rey, weder vier hooftmannen en den secretaris in de 2^e reye; dan de heeren lieutenants, vaendrichs, sergeanten en scribaes, vier aen vier, en zal by het retour deselve ordere gehouden worden.

Wanneer het Z. D. H. behagen mogte, geduerende hoogstdesselfs sejour binnen dese stad in de vroedschap sessie te nemen, sal daeromtrent het volgende ceremonieel dienen geobserveert worden.

Dat zyn D. H. door de twee heeren burgermeesteren aen hoogstdesselfs hotel sal afgehaeld worden, en dat vier deurwaarders met haere wapenstokken voor de koetsen met 2 paarden bespannen sullen gaen, en ses bodens met haere bussen bezyden de koetzen in ordere en maniere als gebruikelyk.

Dat vier oud burgermeesters met een secretaris Z. D. H. sullen recipieren voor t stadhuys aen de koets, en dat vervolgens de vier oudste raeden Z. H. zullen recipieren in de gang by de raedkamer, verder zullen de heeren raiden, benefens den anderen secretaris in de raedkamer in twee reyen geschaerd staen, opdat syne D. H. daerdoor zal kunnen passeren en geconduiseert worden door de heeren regeerende burgermeesteren en verdere heeren van de commissie tot aen hoogstdeszelfs stoel, sullende middelerwyl de heeren raeden een ieder gaen staen voor deszelfs stoel ten eynde Z. D. H. sessie genomen hebbende mede te kunnen gaen zitten.

Z. D. H. sessie genomen hebbende en de vroetschap geeyndigt zynde, sal Z. D. H. op gelyke wyse wederom worden uytgeleyd en gereconduiseerd door de twee heeren regeerende burgemeesteren en de verdere acht heeren

met de secretaris, welke acht heeren en secretaris voor 't stadhuys zullen blyven staen tot Z. D. H. met de twee heeren regeerende burgemeesteren vertrokken zal zyn, als wanneer deselve in de raedkamer terug zullen komen, en sal de vroedschap vergadert blyven, tot dat de twee heeren regeerende burgermeesteren van 't reconduiseren van Z. D. H. zullen geretourneerd zyn.

Dienende heeren regeerende burgermeesteren te worden versogt, om Z. D. H. nogmaels by monde, uyt naem van de vroetschap ter maeltyt te nodigen, alsmede tot het horen van een oratie, dewelke de professor Reitz als professor eloquentiae in den domskerk zal uyt spreken, wanneer een root fluweelkleet met goude franjes voor 't gestoelte van Z. D. H. sal gelegd worden, Z. D. H. het uur tot de te doene oratie gefixeert hebbende, sal daervan door een der secretarissen by monde of wel by een billet aen den rector magnificus alsmede aen de heeren studenten dienen kennisse gegeven te worden. Sal mede aen den orator worden gerecommandeert in de oratie Z. D. H. alleen aen te spreken.

En zal zyne D. H. door de 2 heeren regeerende burgermeesteren afgehaeld worden, ende in den domskerk geconduiseert, zullende de gantsche senaet Z. D. H. op de straet voor de oostdeure van den dom recipieeren ende sullen de heeren studenten, om zyne D. H. te recipieren kunnen gerangeert staen van de paelen, op het domskerkhof tot aen of in de kercke. Voor en na de oratie sal eenig musicq dienen geexecuteert te worden, tot welkers bezorging de heeren van 't muzykcollegie versogt syn: alvorens 't programma tot de oratie gedrukt worde, sal de heer rector magnificus versogt worden, hetzelve ter examinatie aen de vroetschap te geven.

Voorts zullen ten tyde der oratie in de banken van de heeren Staten en derselver dames sitten Z. D. H. int gestoelte voor hoogstdenzelven vervaerdigt, H. E. Mog. en verder alle heeren die gewoon syn daerin sessie te hebben, wyders in de vroedschaps- en professoren-banken de heeren raeden met hunne secretarissen, de heeren van den hove, procureur generael, de heeren maerschalken en griffiers, en voorts alle regenten en ministers van andere steden, dog geene andere personen.

En zullen de deurwaerders en bodens moeten oppassen, dat hierentegens niet gecontravenieerd wordt, voorts souden de heeren professoren in het doophekje en de predikanten in de afgaende ouderlingen- en diaconenbanken kunnen zitten.

En zouden de heeren gecommiteerdens ter directie van stads finantien twee andere bancken kunnen bepaelen, tot het plaetzen van dames, welke genegen mogten syn die festiviteyt aen te zien.

Oock zouden de heeren van de voorstemmende leden, tot het horen van de voorsz. oratie dienen genodigt te worden.

Wyders soude de heeren burgermeesteren dienen te worden versogt, om aen Z. D. H. van stadswegen eene fluweele beurs met 1500 goude geranden nieuwe ducaten te offereren, zynde de ducaten daertoe reets door den heer tresaurier, en de beurs door den heer cameracraer bezorgt, dat voorts de dag van de installatie van Z. D. H. tot het illumineren en de dag van de oratie tot het afsteken van t vuurwerk van de heeren studenten dient bepaelt te worden.

Dat aen de heeren studenten ten tyde van 't vuurwerk eene militaire wagt tot weeringe van alle desorders, behoort geaccordeert te worden.

Dat wat de stads illuminatien aengaet, de heeren gecommiteerden ter directie van stadsfinantie de nodige orders hebben gegeven, om het stadhuys en den toorn van den dom behoorlyk te illumineren.

Dat voorts de heeren van den Ed. Achtb. gerechte diende versogt en geauthoriseert te worden, om by eene publicatie den dag van 't arrivement van Z. D. H. alsmede die van de illuminatien bekend te maeken, en dat by dezelve publicatie op zekere poenaliteiten by den Ed. Achtb. gerechte ingevolge deze authorisatie te statuieren behoord ten scherpsten verboden te worden, het schie-ten langs de straeten, het bedryven van eenige moedwilligheden, hoe genaemt, het incommodeeren van de geschaarde burgerye, 'tzy door t doorreyden van koetzen, als anders, ende voorts in 't brede alles, 'tgeen oorsaek tot eenige confusie of disorder zoude kunnen geven. Dat mede den commandant van het guarnisoen met eene schriftelyke order diende te worden voorzien, om ten tyde van de desorders, commotie, of onverhoopt oploop, geweld met geweld te keeren, en sullen den substituut schoute gelast worden met de dienaers van de justitie, in allen gevalle promptelyck te assisteren.

Vocits souden de heeren collonelen hooftmannen, alsmede de heeren gecommiteerden ter directie van stadsfinantien kunnen worden versogt, om respectivelyk 'tgeen hiervoren vermeld is, en hun Ed. concerneert, alsmede tgene nog verder nodig mogten oordeelen in het werk te doen stellen.

Ten welken eynde zoo aan die heeren als aen anderen dien 'taangaat, extracten deser dienen toegezonden te worden.

Oock zullen de heeren gecommiteerden tot de jaermarkt behooren versogt te worden, om sorge te dragen, dat wanneer 't arrivement van Z. D. H. gedurende de ker-

missen invalt de passagie na den duytschen huysse vry blyve. En eyndelyck diend de vroedschap geduerende het sejours van Z. D. H. dagelyks te vergaderen, ten eynde over alle voorvallende zaken te kunnen delibereren ende resolveren, en vermeynen de heeren gecommittcerden ter directie van stadsfinantien hiermede aen U. E. Achtb. intentie voldaan te hebben, verzoekende verder met UwEd. Achtb. orders tot het reguleren van de ceremonien omtrent de maelyt te mogen gehonoreerd worden.

8 Juny 1766.

Rapporteerden de heeren burgermeesteren, dewelke met en benefens de heeren gecommittcerdens ter directie van stadsfinantie gebesoigneerd hadden over 't ceremonieel 'tgeen ten tyde Z. D. H. door de stad op een plechtige maelyt onthaelt zal worden, soude dienen te worden in acht genomen en in t werk gestelt.

Dat HE. van advis waren, dat Z. D. H. door de twee heeren regeerende burgermeesteren zoude dienen onthaelt, en na 't fundatiehuys van wylen de vrouwe van Renswoude, alwaer de maelyt zal gehouden worden, geconduiseerd te worden in deser voegen.

Dat de 2 heeren regeerende burgermeesteren haar in de koets van Z. D. H. agter uyt zullen plaatzen en dat twee deurwaarders deeser stad voor, mitsgaders twee stadsbodens naest gemelde koets met ongedekten hoofde zullen gaen, dat voor 't gemelde huys beneden aen de trappen by de koets vier oud burgemeesteren en een secretaris Z. D. Hoogh. soude dienen te recipieeren, en dat voorts de vier oudste raeden Z. D. Hoogh. soude kunnen opwagten in de gang, en dat vervolgens de verdere raden en de andere secretaris Z. D. Hoogh. souden

dienen te recipieren in de kamer daertoe gestedineerd, en dat vervolgens na het eyndigen van de maelyt, de heeren burgermeesteren beneffens de vier oud burgermeesteren, de vier oudste raeden en de twee secretarissen Z. D. Hoogh. zouden dienen te conduiseeren, als wanneer de twee regeerende borgermeesteren alleen Z. D. Hoogh. tot aen hoogstedesselfs hotel souden kunnen terug geleyden, of niet, na omstandigheyt van zaeken. Dat wanneer de dag van de te doene oratie, en te houdene maelyt deselve was, en Zyn D. Hoogh mogte inclineren, om direct na het eyndigen van de oratie na de maelyt te reyden, de tour door de twee regeerende burgermeesteren, dewelke Z. D. Hoogh. derwaerts sullen conduiseeren in deser voegen soude dienen gereguleert te worden, van den Domskerk door den Domsteeg, Buerestraet langs de Kromme Gragt, en soo voorts langs de Oostzyde van de Nieuwe Gragt deselve ten eynde en dan rechts af de brug over naer t fundatiehuys van de vrouwe van Renswoude, en dat dan de heeren hier voirgenoeemt, om Z. D. Hoogh. aldaer te recipiëeren, souden dienen te maken langs de regten weg op t spoedigsten ten fine voorsz. dair te zyn. Dat wanneer Z. D. H. na t eyndigen van de oratie niet direct na de maelyt mogte ryden, en eenige tyt tusschenbeyde was, de receptie en reconductie altois in voegen voort soude kunnen geschieden, maer dat in dien gevalle de tour door de heeren regeerende burgermeesteren pro re nata, dog altoos, door t aensienlykste van de stad zoude dienen te worden gereguleert. Dat wat de rang der plaetzen aen de tafel betrof, daerover nader souden delibereren, waerop gelibereert zynde, heeft de vroedschap zig hiermede geconformeert.

V O N N I S

VAN KEIZER

K A R E L V.

TEGEN DEN HEER

REINOUT VAN BREDERODE,

in 1531.

Copie beruerende Heeren Reynault, heer tot *Brederode*, Ridder van den oirdene van den gulden vlyese, die welcke wt zyn eygen auctoriteyt verlatende die oude wapenen van zyn vader, groetevader ende overgroetevader, aengenomen hadde die naem ende wapenen des Greefscaps van Hollant, waerdoer dese nabescreven sententie ende acte provisionaell by der Key. Ma^t. etc. verworven, met litteren executoriaell omme tselve weder doer te doen tot zynen achterdeel ende prejudicie alhier bynnen Utrecht by een herault gesonden is geweest, ende te werck gestelt op ten Raet-huse te tUtrecht. Actum A^o. xxxii, die xvii. in Februario.

Bevorens tot de mededeeling van dit belangrijk vonnis, hetwelk wij in het Archief der Stad bewaard vonden,

over te gaan, willen wij den lezer op een standpunt plaatsen om de personen en de zaken in hetzelfde voorkomende, van meer nabij te doen kennen. Wij vonden daartoe gelegenheid in het *Vaderlandsch Woordenboek* van den geachten Kok, die echter dit vonnis slechts aanstipt. Hij vangt zijn verslag aldus aan: » Reinout de Derde, oudste zoon van Walraven den Tweeden en van Margaretha van Borssele, werd in rang de twintigste Heer van *Brederode*, Heer van *Vianen* en *Ameiden*, Ridder en Deken van 't *Gulden Vlies*, Heer van *Haverincourt*, Burggraaf van *Utrecht*, Opperhoutvester van *Holland*, en Raad en Kamerheer van Keizer Karel den Vijfden, die hem ook *zijn beminde Neve* noemde, deels om zijne afkomst en waardigheid, en deels door zijn huwelijk met Philippina van der Mark, dochter van Robbert, Graaf van der Mark en *Arenberg*, Heer van *Sedan*; zijnde door dat huwelijk vermaagschapt aan Maria, Koninginne van *Hongarijen*, zuster van Keizer Karel. Uit dit huwelijk werden hem tien kinderen, als vijf zonen en even zoo vele dochters geboren. Behalve deze echte had Reinoud nog negen bastarkinderen.

Men denke echter niet dat gemelde Reinout, schoon een slaaf der liefde, echter ontbloot was van den heldenaart zijner voorvaderen: integendeel, men vindt hem beschreven als een man, dapper, onverzaagt en hoogmoedig; welk laatste gedeelte zijns karakters hij toonde in de wederaanvaarding van een' titel, dien hij oordeelde hem te behooren, namelijk dien van *Geboren Graaf van Holland*. Hij nam dus de baarnesteel uit zijn wapen weg; ja deed zelfs in tegenwoordigheid van

Keizer Karel den Vijfden, te *Gent*, op alle hoeken der straten aanslaan, Reinout *Grave van Holland*; dat door den Keizer niet anders aangemerkt kon worden, als dat hij naar het Graafschap stond, daar deze zich verbeelde alleen Graaf te zijn, en zulks te moeten blijven. Door dit bedrijf geraakte hij in ongunst van een' Vorst die hem anders zeer beminde, en door wien hij tot grootere waardigheid, dan hij voorheen bezeten had, verheven was. De Vorst die hiermede in zijne eer getast was, beval den koninglijken Heraut, zijn regt tegen *Brederode* te bewaren en hem aan te klagen." Op welke aanklagte het volgende vonnis gewezen werd:

»Alsoe die Procuruer generael van den Key. Ma^t. hadde voor Heer Adriaen van Croy *grave van Rues*, ridder van denzelven zyne Ma^t. betrocken, heere Reynoult, heer van *Brederode* ridder van den voers. oerdene, vuyt saecke dat die voers. heere van *Brederode* vuyt zyn eygen auctoriteyt verlatende, die oude wapenen van zyn vader, groetervader ende overgrotevader angenommen hadde die naem ende wapenen des graeffscaps van *Hollandt* in alle souveraineteyt toebehoerende zyne voers. Key. Ma^t., ende daervan geuseert inden joietten ende tornoyen van wegen zyn voers. Ma^t. vercundicht in zyn stadt van *Gendt*, ende die heeft gestelt ander poerten der stadt *Utrecht* ende elders openbaerlicken. Ende naer opt-selve different die selve heer van *Brederode* behoert wesende, en gedaen sien alle die production ende scriftueren gediend zoe wel by den voers. procureur generael als by den voorn. heere van *Brederode* voor veel goede en notable personnaigen, ridders vanden oerdene

van den gulden vliese, thoostpresident ende luyden van zyne secreeten raide ende andere, die selve zyne Ma. met goede ende rype deliberatie van raede, inhibeert ende verbiet den voers. heere van Brederoede by forme van provisie, van nu voertan te gebruycken die voers. naem ende wapenen van Hollandt, ende dat hy continuere die oude wapenen van zyn vader, oudevader ende overoudevader als zy gewoenlicken zyn, hem ordonnerende vuyt te doen ende doen vuyt doen, ende openbaerlicken vuyt te wryven by den herault van wapenen in presentie van twee ofte drie getuygen die de voers. herault daer by zal roupen, die voers. wapenen ende naem van Hollant van der plaetse daer leggende zyn die wapenen van de voorn. tornoyen ende elders daer zy gevonden zullen worden, daervan die voers. herault maken zal certificatie, ende niettemin accordeert de voers. heere van Brederoede een vuytstel peremptoer van een jaer van desen dage te reecken, omme vorder te moegen doen blycken van zyn recht ende intentie ende zyn voers. procuratie ter contrarie, omme alle gesien te ordonneren alst behoeren zal, niettemin altyt ende ter tyt anders geordonneert worde, blivende dese provisie in zyn cracht ende macht. Ende aengaende dat misdaet by den voorn. heer van Brederoede jegens zyne voers. Ma^t. int gundt dat voers. is gedaen, reserveert denselven zyne Ma^t. aen hem, omme ingevalle die zelve heer van Brederoede ofte zyn navolgers hem vervorderen tot enige tyt hiernaer weder an te nemen die voers. naem ende wapenen van Hollant, omme te ordonneren als zyne Ma^t. bevinden zal nae redenen te behoeren. Ende zal dese acte pro-

visionaell gepubliceert ende geregistreert worden in den raiden van Hollandt, van Utrecht, ende voer den wet van de selven stadt van Utrecht.

Aldus gedaen ende gepronunchieert te Bruyssel den xvi^o dach van Januarius a^o. xv^oxxxI. Ende was aldus onderteyckent

CHARLES.

ende ondergescreven,

By ordonnantie van Zyne Mat.
ende onderteyckent

PERRENIN."

Dat dit vonnis behoorlijk de Regering der Stad *Utrecht* beteekend werd, getuigd het volgende stuk, mede in het Stads Archief aanwezig:

» Op ten dach van huden compareerde voer myn heeren die Scout, Borgermeysteren, Scepenen ende Rade der Stadt van Utrecht, vergadert wesende opten raethuyse mit open doeren, ter presentie van eenen yegelicken die daer gecomen waeren ende voort mede beliefdent te komen, Johan Glennet, herault der Key. Ma^t. toegenaemt Bourgoingne. Ende exhibeerde aldaer sekere sententie ende acte provisionaell by der Key. Ma^t., daer over geroepen die ridders van der oirdene van den gulden vlyese, die hoeft ende luyden van synen secreten rade ende andere, gepronunchieert tusschen zynen procureur generael ter eenre, ende heer Reynalt, heer tot Brederode, ridder van derselver oirdene ter andere zyden, in date den zestiensten dach January laetsleden, met litteren executoriaell daerop gediscerneert ende be-

segelt in date den xxiiii January voirscreven, addresserende op ten selven herault omme die voers. sententie naer vorme ende inhouden van dien texecuteren, vuyt crachte van welcke litteren executoriaell, die voers. herault heeft aldaer gelesen ende doen lesen die voers. sententie ende acte provisionaell, mitsgaders syn commissie. Ende versocht ende van wegen der Key. Ma^t. bevolen dat die voers. sententie ende acte dair geregistreert soude werden, ende hem dairvan acte gegonnen onder de hant van den Secretaris, twelcke hem by den Scout, Borgermeysteren, Scepenen ende Rade voirs. alsoe geconsenteert is. Ende den Secretaris bevolen die voers. acte mitte letteren executoriaell te registreren ende den voers. herault dairvan acte te gheven.

Aldus gedaen op ten rathuse op ten xvii^{en} dach in Februario a°. xv^e twee ende dertich.

In kennisse van my,

VALENTINUS."

» Heer Reijnout aldus gevonnisd en veroordeeld zijnde, ontving het bevel nimmer het volle wapen van Holland aan te nemen of zich den titel dien zijne Keizerlijke Majesteit alleen toekwam te voeren, niettegenstaande hij volgens het regt van geboorte indedaad meer regt tot het Graafschap had dan den Keizer. Men was echter zoo voorzigtig, van hem niet te verbieden, te schrijven, *oorspronkelijk door wettelijke successie geboren te zijn van de Graven van Holland*. Ook werd hem door Keizer Karel, op den 11^{den} Mei 1534 vergund, die wapenen, welken door zijne voorouders gebruikt waren, weder te mogen voeren, zijnde dat

van *Holland* gebroken; ja de Herauten, en 's Keizers zuster, verklaarden zelve de wettigheid van zijne afkomste uit de Hollandsche Graven; en om die afkomst nader te bevestigen, deed hij naderhand uitgeven zijne *Genealogie*, van Graaf Dirk den Eersten af. Ook schroomde hij niet, om na de voorlezing der gemelde sententie, eene protestatie te doen, die wij tot luister van dit aanzienlijk geslacht hier zullen inlasschen.

Ik bedanke (dus zeide hij) op het alleroetmoedigste zijne Keizerlijke Majesteit, over het geene zijn welgevallen is geweest, te besluiten omtrent mijne wapenen; want al het geene ik in deze aangaande heb gedaan, is niet geschied ten dien inzigte, dat ik in het minste zoude prejudiceeren, die gehoorzaamheid of onderdanigheid, die ik zijne Majesteit schuldig ben toe te brengen. Ook niet met die intentie, dat ik meinde dat mij eenig recht zoude competeeren op de Graafschappen van *Holland*. Alleen heb ik voor gehad te betoonen, van waar ik gesproken ben, gelijk zulks aan lieden van Adel betamelijk is. Ja het is zoo verre daar van daan, dat indien iemand ter wereld, iets zoude durven attenteeeren, hetwelk mogte strekken tot prejudicie van de Hoogheid uwer Majesteit, ik zoude zijn die genen, die zoodanige Hoogheid zoude voorstaan, tot den laatsten adem mijns levens. Diensvolgens bid ik uwe Majesteit, hem gelieven, dit mijn doen in geenen euvelen of kwaden zin te duiden; want veel liever woude ik sterven, dan iets plegen, waardoor ik zoude geraken in zijne Majesteits indignatie. Niettemin zoo er eenig mensch ter wereld mogte zijn (alleen uitgenomen zijne Majesteit, en die van zijnen bloede zijn) die zouden durven zeggen, dat

ik van die zijde niet ware voortgekomen, (te weten van de Graven van *Holland*) daar ik zegge mijnen oorsprong van te halen, ik zal die genen zijn die contrarie deszelfs zal staande houden, mede tot den laatsten adem toe. Verhoopende met Gods hulpe zoodanig betoon daaraf van dit jaar te zullen geven, (denkelijk met de uitgave der Genealogie) als slechts zijn Majesteit mij eenen tijd gelieft voor te schrijven, dat zijn Majesteit, daar mede vergenoegt en voldaan zijn zal." Hierna geraakte *Bredero de* weder in gunst van den Keizer, en bovendien werd hij vereerd met den titel van *Eerste Vlies-Ridder*. Hij stierf den 25 September 1556 te *Brussel*, oud 63 jaren, en is te *Vianen* onder eene zeer künstige verhevene marmereu tombe begraven.

N.-M.

ORDONNANCIE

OPTE

COEREN (1) VANDE BUERKERCKETOORN*den 1e Maart 1542.*

In den yersten soe sellen daer wesen twee koeres opte Buerkercktoorn, d'een, die koeren ende waecken sel die voir middernacht tot een uren ende d'ander die nae de middernacht, ende die coirer, die voir middernacht waeckt, die sel s'avonts op syn behoerlyken tyt die waeck-klock luyden een half uer lanck ende oeck, als men, van Ke. Ma. ende deser stadts wegen ofroepen sell, tweemaal luyden, als men hem des yerst beveelt,

(1) Torenwachters.

ende voirt, als men van stadswegen justicie doen, ende oeck deser stadt sys verpachten sel, driemael luyden nae den gewoenten, ende behoeren van doen, ende die coirer, die de namiddernacht waeckt, die sel des morgens suyt ofblasen, nae dat opten huysse van Vredenborch yerst geblasen sal wesen ende niet voir hem.

Voerts soe sel dese Coeres alle ure van thien uren off tot vier uren toe blasen, tot allen drie hoecken van die toorn uyt naer gewoenten van doen, ende altyt goede toesicht hebben, offer nergens in der stadt off om der stadt brandt vallen ende oprysen mochte, ende soe geringe by hem brant gesien wort, alsdan brant te blasen sonder ophouden met verposinge, ende en sellen die klock nyet rueren noch slaen, dan die neerstelick bewaren, ten ware, dat heml. by den Schout off Burgermeesteren als Oversten, dat ontboden ende bevolen worde, daer sy op well scerpelycken regardt ende kennisse nemen ende dragen sullen.

Ende die de ban- ende waeckklock luyt, die sel dieselve klokken ende repen van dien bewaren ende suveren naer gewoenten.

Ende hier off sel elck geloent worden ende die proffytten daer toe staende genieten als dat gewoonlik en is.

Item voert sellen sy die Stadhouder, Schout, Burgermeesteren, Scepenen, Raydt ende die Gemeente van deser stadt gehoersaem, hout ende getrou syn ende goede wachte houden ende voerts all doen, dat goede koires elcx in het syn, sculdich syn te doen, daer van staen tot des raets correexie.

Dat hen God, etc.

D. v. FL.

EENIGE
UTRECHTSCH E BISSCHOPPELIJKE MUNTEN

NIET VOORKOMENDE IN DE

BESCHRIJVING DER BISSCHOPPELIJKE
MUNTEN EN ZEGELEN VAN UTRECHT
IN HET BIJZONDER

DOOR

Frans van Mieris.

(3^e Twaalfstal).

MET AFBEELDINGEN.

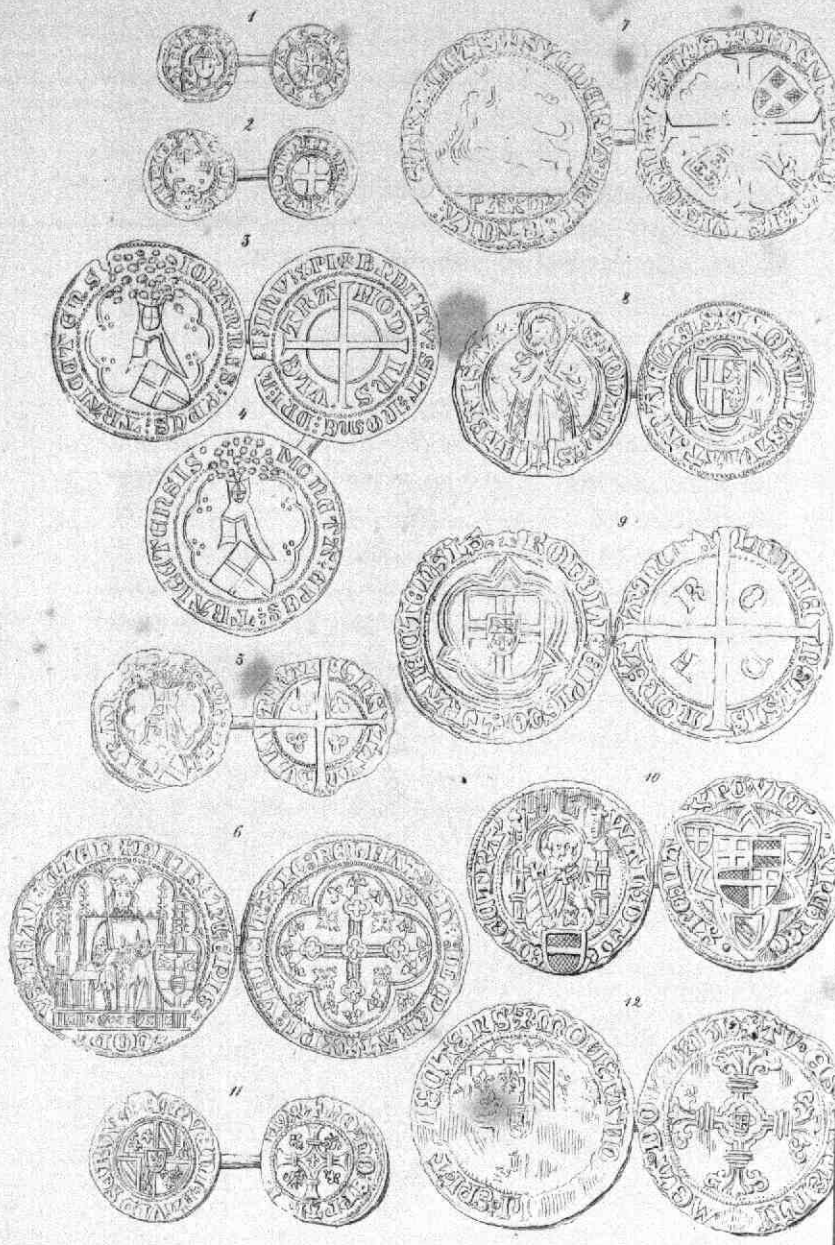

De welwillende medewerking, voor welke ik de Heeren Kaan, te *Haarlem*, de Coster, te *Heverlé (Belgie)* en Juste, te *Brussel* ook hier mijnen dank toebreng, vereenigd met de aanwinst van eenige weinige munten voor mijne kleine verzameling, geeft mij de gelegenheid, den liefhebber en onzer vaderlandsche middeleeuwsche munten een 3e twaalfstal afbeeldingen van munten der Bisschoppen van Utrecht te kunnen mededeelen, welken niet bij van Mieris voorkomen.

Voor een 4^e twaalfstal is mij reeds het grootste getal bekend, waarom ik bij voortdoring de medewerking van liefhebber en blijf inroepen.

Als vroeger is, voor zoo verre mij dit bekend werd en met eenige zekerheid kon worden bepaald, het gewigt en de goud- of zilveragehalte der stukken opgegeven: eene opgave die men bij dergelijke mededeelingen vrij algemeen verlangt, doch die, naar de ondervinding mij

Utr. voorheen en thans, III Dl. I St.

leerde, dan eerst van eenige waarde kan zijn, wanneer men verscheidene stukken van denzelfden stempel onderling kan vergelijken: meer dan eens kwamen mij middeleeuwsche munten in handen, welke het bewijs met zich voerden, dat men tijdens dezelve vervaardigd werden, de vermenging van metalen niet goed meester was, minstens weinig acht op dezelve sloeg.

UTRECHT, Februarij 1846.

J. H. Balfourt.

Fig. 1.

Zilveren munt van Dirk van Arc, 32sten Bisschop,
A°. 1191—1202.

De voor- en tegenzijde van dit fraaije stukje, voor eenige jaren nabij Wijk bij Duurstede gevonden, zijn geheel gelijk aan de munt van dezen Bisschop bij van Mieris, Pl. 3, N°. 5 afgebeeld.

Gewigt: 3 Korrels.

Zilvergehalte: = 0,969.

De vergelijking van dit muntje met de bovengenoemde bij van Mieris afgebeelde, overtuigt ons, dat het hier afgebeelde een onderdeel der voornoemde munt is, en maakt het waarschijnlijk dat het muntje door D^r. Grothe (1) als een' halven denarius van dezen Bisschop medegedeeld, mijns inziens slechts een gebrekkige afslag van eenen denarius, doch van verschillenden stempel is.

(1) Blätter für Münzkunde: journal numismatique de Hanovre, 4 Band, Pl. 17, Fig. 376.

Fig. 2.

Zilveren munt van Jan van Arkel, 47sten Bisschop,
A°. 1341—64.

- Voorzijde*: Des Bisschops stamwapen, gedekt door den Bisschopsmijter: gedeeltelijk binnen een' parelrand.
- Omschrift*: † IOHS . EPCS. *Johannes Episcopus.*
- Tegenzijde*: Een gevoet kruisje binnen een' parelrand.
- Omschrift*: † MONETA . TRAI EN' *Moneta Trajectensis.*
- Gewigt*: 3 Korrels.
- Zilvergehalte*: = 0,860.

Fig. 3, 4, 5.

Zilveren munten van Johannes van Vernenburg,
48sten Bisschop, A°. 1364—71.

Fig. 3.

- Voorzijde*: Binnen een' parel en eenige versiering, het wapen van het Sticht, gedekt door een' helm, waarop het Stichtsche wapen en versierd met een' bundel paauwenvederen.
- Omschrift*: IOHANNES : EPC : TRAIECTENS.
Johannes Episcopus Trajectensis.
- Tegenzijde*: Een kruis binnen een' parelrand.
- Omschrift*: † BENEDICTV : SIT : NOME : DNI : NRI :
IIV : XPI :

*Benedictus sit nomen Domini Nostri
Jezu Christi.*

Tusschen de armen van het kruis MON
INSVLE TRA.

Moneta Insule Traiectensis.

Gewigt: 24 Korrels.

Fig. 4.

Voorzijde: Als bij de voorgaande.

Tegenschrift: MONETA: EPCS: TRAIECTENSIS.

Moneta Episcopi Trajectensis.

Tegenzijde en Omschriften: Als der voorgaande munt.

Gewigt: 22 Korrels.

De afteekeningen van beide deze munten mogt ik van den Heer Kaan, te *Haarlem*, ontvangen, in wiens verzameling dezelve zich bevinden.

Fig. 5.

Voorzijde: Gedeeltelijk binnen een' parelrand en eenige versiering het wapen van het Sticht, en als bij de voorgaande gedekt door een' helm, waarop het Stichtsche wapen, en versierd met een bundel paauwenvederen.

Omschrift: IOH: EPC . TRAIEC.

Johannes Episcopus Trajectensis.

Tegenzijde: Een kruis over het geheele veld der munt. Tusschen de armen van hetzelfde drie cirkeltjes tot een driehoekvormig figuur vereenigd.

- Omschrift:* MONETA INSVLE TRAI.
Moneta Insule Trajectensis.
- Gewigt:* 12 Korrels.
- Zilvergehalte:* = 0,333.

Fig. 6.

Gouden munt van Floris van Wevelighoven,
 50sten Bisschop, A°. 1379—93.

- Voorzijde:* Een vorstelijk gekroond persoon, ten
 voeten uit gewapend, zittende op eenen
 Gothisch versierde zetel, in de regter-
 hand een zwaard houdende, terwijl de
 linkerhand op een schild rust, hetwelk
 het Stichtsche-, het Deventersche-, en
 des Bisschops-stamwapen voert.
- Omschrift:* † FLORENC ‡ EPIS × × COP × ×
 VS ‡ TRAIECTEN.
Florencius Episcopus Trajectensis.
- Tegenzijde:* Binnen een' parelrand en eenige ver-
 siering een gebloemd kruis.
- Omschrift:* † XPS † VINCIT † XPS † REGNAT † XPS †
 IMPERAT.
Christus vincit etc.
- Gewigt:* 4 Wigtjes.
- Goudgehalte:* = 0,995.

Fig. 7.

Zilveren munt van Zweder van Kuilenburg,
 52sten Bisschop, A°. 1423—33.

- Voorzijde:* Een loopende leeuw binnen een' parelrand.

Omschrift: † SVE DERVS: DEI: GRACIA: . PS: TRAIECTS.

Suederus dei Gracia Episcopus Trajectensis.

In de afsnede PAX D' *Pax domini.*

Tegenzijde: Binnen een' parelrand een kruis; tus-
schen de armen van hetzelfde het wapen
van het Sticht, van Kuilenburg, en twee
reeën-kopjes.

Omschrift: SI: DEVS: PRO: NOBIS: QVIS: CON-
TRA: NOS.

De afbeelding van deze munt ben ik aan den Heer
de Coster, te *Heverlé*, verschuldigd.

Fig. 8 en 9.

Munten van Rudolph van Diepholt, 53sten Bisschop,
A°. 1433—55.

Gouden. Fig. 8.

Voorzijde: De afbeelding van den Heiligen *Johan-
nes den Dooper*, omhangen met een'
vlammenden mantel, een' nimbus om
het hoofd, in de linkerhand een kruis-
staf houdende.

Omschrift: S: IOHANNES † BAPTISTA.

Sanctus Johannes Baplista.

Tegenzijde: Binnen een' parelrand en eenige ver-
siering een gedeeld wapenschild, voe-
rende links het wapen van het Sticht,
regts het wapen van Diepholt.

Omschrift: † FLORINE POSTVLAT TRAIECTENS.
Florine Postulati Trajectensis.

De afbeelding van deze munt ontving ik door den Heer Juste, te *Brussel*.

Zilveren, Fig. 9.

Voorzijde: Binnen een' parelrand en eenige versiering het wapen van het Sticht, op het midden van hetzelfde het wapen van Diepholt.

Omschrift: † RODOLF⁹ EPISCOP. TRAIECTENSIS.
Rodolfus Episcopus Trajectensis.

Tegenzijde: Een kruis over het geheele veld der munt; tusschen de armen van hetzelfde binnen een' parelrand de letters R.O.D.L
Rodolfus.

Omschrift: † MONETA: NOVA: DE RIENENSIS.

Gewigt: In deszelfs tegenwoordigen toestand niet geheel gaaf 23 Korrels.

Zilvergehalte: = 0,680.

Fig. 10.

Zilveren munt van Walraven van Meurs,
A°. 1425—32.

De afteekening van deze munt door den tijdgenoot van Zweder van Kuilenburg en Rudolph van Diepholt, en mededinger naar den Stichtschen Bisschopszetel, als verkozen Bisschop van Utrecht, geslagen, mogt ik van den Heer de Coster, te *Heverlé*, ontvangen.

- Voorzijde:** Een geestlijk persoon (St. Petrus?) versierd met den nimbus, gezeten op een' Gothisch versierden zetel, houdende in de rechterhand een' kruisstaf, in de linker een' sleutel; onder het afbeeldsel het wapen van Walraven van Meurs: gedeeltelijk binnen een' parelrand.
- Omschrift:** † WAL'DE M ELEC: TRAI?
Walraven de Meurs. Electus Trajectensis.
- Tegenzijde:** Binnen een' parelrand en eenige versiering een gevierendeeld wapenschild, met de wapens van het Sticht en dat van den tot Bisschop verkozen Walraven van Meurs: rondom hetzelfde 3 kleinere wapenschildjes, waarschijnlijk wapens van het Sticht, Meurs, en van eene des Bisschops bijzondere bezittingen.
- Omschrift:** XPC? VIC. XPC.' REG? XPC' IMA.
Christus vincit. Christus regnat Christus imperat (?)

Fig. 11.

Zilveren munt van David van Bourgondië,
55sten Bisschop, A°. 1456—96.

- Voorzijde:** Het wapen van Bourgondië binnen een' parelrand.
- Omschrift:** † INVENI* DAVID* SERV TV.
Inveni David Servum Tuum.
- Tegenzijde:** Binnen een' parelrand het Bourgondisch

kruis; tusschen de armen van hetzelfde beurtelings eene lelie, en een klimmend leeuwte, op het midden eene lelie.

Omschrift:

MO: NO: EPC: TRAI . . N 94.

Moneta nova Episcopi Trajectensis
(14)94.

Fig. 12.

Zilveren munt van Philips van Bourgondië,
57sten Bis chop, A°. 1517—24.

- Voorzijde:* Het wapen van Bourgondië binnen een' parelrand, en eenige versiering.
- Omschrift:* † MONETA: NO(va Phi) LI: EPI: T . . IECTENS:
† *Moneta nova Philippi Episcopi Trajectensis.*
- Tegenzijde:* Een Bourgondisch kruis, aan de uiteinden gebloemd; op het midden van hetzelfde het wapen van het Sticht.
- Omschrift:* † TV ° ES ° PATIENTI(a) MEA ° DOMINE 151(6).

De afteekeningen van deze drie laatste munten ben ik insgelijks aan de medewerking van den Heer de Coster verschuldigd.

**MARIA DE MEDICIS , Koningin van Frankrijk ,
doet aanzoek om te Utrecht te wonen .**

Medegedeeld door N. VAN DER MONDE.

Het jaar 1641 baarde der Regering van Utrecht groote onrust. Het voornemen van de Fransche Koningin Maria de Medicis, om zich bepaaldelijk binnen deze stad met ter woon te vestigen, was hiervan de oorzaak. Bij het vooruitzigt, dat het verblijf van zulk eene hooge gast eene rijke bron en welvaart voor de stad moest openen, stelden de inwoners zich voor, dat deze doorluchtige Vorstin met open armen ontvangen, en met ongeveinsde liefde zou ingeleid worden; doch de Vroedschap was van andere gedachten, hetwelk ons bleek uit eene briefwisseling gehouden met de afgevaardigden en de Staten te 's Hage, welke belangrijk is, voor de oogenschijnlijke opofferingen van welvaart, welke de Regering der stad zich getrooste tot bewaring der rust en eensgezindheid binnen dezelve, die kort te voren geschokt en thans nog wankelende was. Deze daad werd door velen beschouwd als willekeurig en eigendunkelijk ten nadeele der stad genomen; doch tot toelichting dezer belangrijke zaak willen wij een kort overzicht van den levensloop dezer onrustige vrouw laten voorafgaan, ten einde den lezer haar karakter van nabij te doen kennen, en hem tevens op de hoogte te plaatsen, om de maatregelen van den Raad, tot verijdeling van haar plan van inwoning, met juistheid te kunnen beoordeelen.

Maria, dochter van François, Groot-Hertog van Florence, werd in 1600 met Koning Hendrik IV van

Frankrijk in den echt verbonden; dit huwelijk meer tegen, dan met zijnen wil op het aandringen zijner Ministers gesloten, baarde haar' Gemaal weinig genoeg door hare ijverzucht, en het volgen der gehatte grondregels harer Italiaansche landgenooten, waardoor zij in gedurige oneenigheid met haren echtgenoot leefde, die soms voor eenige dagen werd bijgelegd, om daarna met heviger woede uit te breken. Aan deze verregaande oneenigheden, doch vooral aan hare jalouzij, verdenken sommigen haar van medepligtigheid aan den moord van haren Gemaal, en ten deele, wjl zij met het Spaansche hof, hetwelk veel aan dezen dood gelegen lag, op dat tijdstip, in geheime verstandhouding had gestaan. Over het verscheiden van haren echtgenoot liet zij zich spoedig getroosten, door de voogdijschap over den jongen Koning, die haar werd opgedragen, bij afwezigheid van een' der Prinsen van den bloede. Zij gaf den wijzen raadgever van haren echtgenoot, den grooten Sully zijn ontslag, en liet zich door den Maarschalk d'Ancre en deszelfs echtgenoot Galigac, beide Italianen, die door hunne intrigues haar tot gemalin van Hendrik IV hadden weten te verheffen, die volgens de Italiaansche staatsstrecken alle vertrouwen van het hof verbanden, tusschen de grooten allerlei twist verwekten en partijschappen aanwakkerden, om deze overmoedige vrouw op den troon te handhaven en vaster te vestigen. Deze regering kon bij het volk geen' duurzamen bijval vinden. Toen in 1614 haren zoon, onder den naam van Lodewijk XIII, zelve den troon beklom, wist zij zich nog te handhaven door hem te dwingen, haar in het openbaar te verzoeken, het roer van staat nog in handen te houden, hetwelk haar echter in 1617, op raad van des Konings

gunsteling de Connestable de Lujnes door hem ontnomen werd, na vooraf haren kwaden raadgever den Maarschalk d'Ancre te hebben doen ombrengen, en hare lijfwacht, die zij tot dien tijd bezat, te hebben afgedankt, en overigens haar zoo onvriendelijk bejegende, dat zij zelfs aanhield het hof te verlaten, hetwelk haar werd toegestaan, om de levendige Residentie met eene ruime gevangenis in de stad Blois te verwisselen. Zij wist echter in 1629 uit deze gevangenis te ontkomen, en spande met eenige aanzienlijke misnoegden zoo ver zamen, dat in het volgende jaar een openbare oorlog ontstond, waarin hare partij spoedig het onderspit delfde. Zij verzoende zich weer met het hof, op voorspraak van haren gunsteling den Kardinaal de Richelieu, die aan haar zijne verheffing te danken had; doch vreezende door dezen sluwen Staatsman verdrongen te zullen worden, liet zij niet na op nieuw allerhande slinksche wegen te bezigen, om hem te doen vallen, waardoor zij echter zich zelve ten eenenmale ongelukkig maakte. Na den dood van haren tegenstander de Lujnes, wist zij het door den invloed van haren jongsten zoon, den Hertog van Orleans, en hare schoondochter de Koningin, zoo ver bij den Koning te brengen, dat deze haar beloofde den Kardinaal van het hof te zullen verwijderen. Deze echter hiervan onderrigt, wist den Koning te overtuigen van het gevaar, waarin Rijk en troon verkeerde, bij het langer dulden van zulk eene heerschzuchtige vrouw, die aanslagen smeedde, om haren tweeden zoon, in zijne plaats op den troon te verheffen. Dit vertoornde den Koning, die zijnen troon reeds onder zich voelde wankelen, dermate, dat het hof, hetwelk zich te Compeigne ophield, werwaarts ook Maria het gevolgd was,

onverwachts bevel ontving te vertrekken, met verbod aan de Koningin Maria hetzelfde te mogen volgen. Zij bleef daar in 1630 dus gevangen achter, onder toezigt van den Maarschalk d'Estrées.

Alle onderhandelingen over de plaats, welke haar tot verblijf toegestaan zoude worden, vruchteloos blijvende, besloot zij zich zelve de vrijheid te verschaffen, verliet dus Frankrijk en trok naar Vlaanderen, vanwaar zij zich naar Spanje begaf. Hier leefde zij ruim zeven jaren van eene jaarwedde, die dit Rijk haar toekende; doch de openbare krijg, tusschen Spanje en Frankrijk uitgebarsten, waardoor haar verblijf in dat land ondoenlijk was geworden, gebod haar alle pogingen te beproeven, om in Frankrijk terug te keeren, waartoe zij niet naliet zelfs vernederende pogingen bij den Kardinaal de Richelieu aan te wenden; doch juist was door hare vrijwillige verwijdering uit dat Rijk, de wensch van dien Minister vervuld, en men hield als of men niets meer van haar wist. Van daar trok zij in 1638 naar Engeland, tot haren schoonzoon Karel I, in de hoop van daar een gunstiger accord met het Fransche hof te zullen treffen, doch de binnenlandsche onlusten, waarin deze Vorst gewikkeld was, noodzaakte hem na eenige jaren, haar zelfs te bevelen Engeland te verlaten, op grond dat het volk zulks uitdrukkelijk begeerde, onder voorwendsel, dat door haar verblijf in dat Rijk de Godsdienst in gevaar geraakte. Van daar beproefde zij door bemiddeling van den Prins van Oranje, om in ons Gemeenebest eene schuilplaats te vinden, waartoe zij de stad Utrecht verkoos; deze Vorst sprak daarover met den Heer van Renswoude, die er onmiddellijk den Raad der stad kennis van gaf, gelijk ons blijkt uit het volgende stuk:

« Is gelesen een Missive vande Heere van Renswoude geschreven uytten Hage den III^{den} May 1641 stilo n. innehoudende dat Syne Hooch^t. den Heere Prince van Orangien Syne Ed^t. hadde geseyt, dat de Coninginne moeder van Vranckryck van meyninge was te gaen uyt Engelandt ende hare residentie te houden binnen Utrecht. Ende dat Syne Ed^t. daerop hadde geseyt alhier geen gelegenheyt voor den Coninginne te syn, wesende dat Duytschen Huys niet genoeg versien van cameran, ende dat de studenten mette Fransche humeuren niet wel souden accorderen. Ende dat Syne Hooch^t. daerop hadde geandtwoort, dat den Coninck haer wel solde onderhouden, ende dat zy geen dertich personen in haer suite hadde, dat Hare Ma^t. dese stadt om de goede lucht seer wierde aengeraden, ende dat Syne Ed^t. hadde versocht, dat om andere redenen Hare Ma^t. tselve mogt werden afgeraden enz. — Naer deliberatie, hier over gevallen, is goetgevonden, dat de Heeren Burgermⁿ. d'voorschr. missive mette Heeren Ordinaris Gedeputeerden sullen communiceren, ten eynde aen de Heeren 't samentlicke Gecom^{den}. deser Provincie, ter vergaderinge van de Ed. Mo. Heren Staten Generaal geschreven worde alnoch alle debvoiren te doen, ende de gevoechlyckste middelen te gebruycken, die Haer Ed. sullen oordeelen te cunnen dienen, omme Hare Ma^t. te disponeren elders haer residentieplaets te verkiesen. Ende dat men voerts van stadts wegen d'Heer van Renswoude by missive voer desen synen aengenamen dienst sal bedancken, ende Syne Ed^t. als mede d'Heer van Amerongen etc. en de Heer Weede by aparte missiven versoecken alle gevoechlicke die Haer Ed. sullen oordelen te cunnen dienen, omme Haer Ma^t. te disponeren hare woonplaetse te verkiesen, als geschiet is (1).

Het opschrift luid:

» La Royne Mere de France, tracht hier t'Utrecht te comen resideren.»

(1) Vroedsch. Resol. 26 April 1641.

Brief van de Vroedschap aan den Heer Godert
van Reede tot Amerongen te 's Gravenhage.

WelEdele Gestrenge Heer!

Alsoo wy seeckerlick syn bericht de meninge van de Coninginne moeder van Vranckryck te weesen, omme wt Engelandt te gaen ende hare residentie binnen onse stadt te nemen, ende geconsidereert de groote ongelegentheyth die sulx alhier soude geven, soo hebben wy goetgevonden hierover, aan de Heeren Gecomm^{den}. deser provincie ter vergadering van de Ho. Mo. Heeren Staeten Generael yder bysonder te schryven ende eernst vrundelick te versoecken, gelyck wy hiermede oock aen U Ed. doen, dat deselve believe alle gevocchlicke debvoiren aen te wenden, ten eynde Hare Ma^t. gedisponeert worde, omme van meeninge te veranderen ende elders haer residents plaetse te verkiesen. Waeraen ons vruntschap sall geschieden, ende dese daertoe alleen dienende.

WelEdelen Gestrenge Heer, sullen UEd. beveelen in Godes bescherming.

Utrecht desen 26 Aprilis 1641.

Uwer WelEdele Geaffectionneerde Vrinden,
Burgerm^{rn}. ende Vroetschap der stadt Utrecht.
Ter Ordonnantie van deselve,

.....

De briefwisseling over dit onderwerp, zullen wij hier laten volgen.

Antwoord van de Regering der stad aan den Heer
Johan van Reede van Renswoude, te 's Hage.

WelEdele Gestrengen Heer!

De Heer Burgerm^{rn}. de Goyer heeft ons deur voorleden uwer Ed^l. missive van den 4 May 1641 (1), daer

(1) In de stad Utrecht werd tot 1^e December 1699 bij de oude stijl gerekend, elders in Nederland werd de Nieuwe of Gregoriaansche in 1575 reeds ingevoerd, blijkens de Ordonnantie van Philippus II. Verg. van der Water, Placaatboek I. 435 sq.

wt wy hebben verstaen tgeene Syne Hooch^t. Mynheere den Prince van Oraengien U Ed. heeft genootificeert van de intentie der Coninginne moeder van Vranckryck, van wt Engelant te gaen, ende hare residentie binnen onse stadt te houden, alsmede tgeene UEd. Syne Hooch^t. daerop hadde te gemoet gevoert, ten eynde Hare Ma^t. tselvige mochte worden affgeraden, voor welcken aengenamen dienst, wy U Ed. hiermede hoochlick bedancken, met ernst vrundelick versoeck dat UEd. believe alsnoch alles te contribuieren, tgeene dselve sall oordeelen op 't gevoechelicxst te connen strecken ende dienen, ten eynde Hare Ma^t. gedisponeert worden elders, ende niet binnen onse stadt hare residentie plaetse te verkiesen, waeraen onse stadt een sonderlinge dienst sall geschieden. Wy hebben goetgevonden hierover mede te schryven aende Heeren van Ameronghen ende Weede, ten fine als in desen, hoopende, dat sall wtgewerckt worden ons oochwith, bidde den Almogende Godt UEd. te nemen in syne heylige bescherminge.

Utrecht, den 26 Aprilis 1641.

Uwen Ed^t. Geaffectioneerde Vrunden,
Burgerm^{rn}. ende Vroetschappe der stadt Utrecht.
Ter Ordonnantie van deselve,

.....

Wy hebben goetgevonden te vereeren de kercke tot Renswoude een pyler met stadswapen, mits dat die gestelt worde.

Brief van de Vroedschap aan de Heer
D. Weede, te 's Hage.

E. Erentfeste!

Wat de Heere van Renswoude ons genotificeert, ende wy Syne Ed. gerescribeert hebben, als mede ons schryvens hierover aen den Heer van Amerongen sall Uwe Ed. connen sien wtte nevens gaende copyen ende hebben voorts goetgevonden 't schryvens van den Heere van Renswoude te communiceren mette Heeren Ord^t. Gedeputeerden, ten eynde aen de tsamentlicke Gecom^{den}.

deser Provincie hierover geschreven werde. UE mits desen versoekende ernstlick mede alle gevoehlicke debvoiren te willen aenwenden, dat Haere Ma^t. gedisponceert werde, omme niet binnen onse stadt maer elders haere residens plaetse te verkiesen, ende ons van tyt tot tyt van derselver wedervaren te adverteren, waertoe ons verlatende.

E. Erntfeste, bevelen U. E. in Godes bescherming.

Utrecht, 26 Aprilis 1641.

Antwoord van den Heer Godert van Reede
van Amerongen.

Well Edele Hoochgeleerde wyse voorsienige,
seer discrete Heeren!

Myn Heeren! U. Edele missive in dato den 26^e Aprill 1641, is myn desen morgen well geworden. Ick zal niet nae laten, daerover met die E. Heeren van Renswoude en Weede te confereeren, en sien met wat fatsoyn wy U. Edele well voorhebbende goede intentie sullen mogen naecoomen; myns ordelen souden wy daer over cunnen schrijven, aen de extraordinaires en de ordinaires Ambassadeurs van wegen desen staet tegenwoordich in Engelandt, ende oock aen den resident alhier sprecken, om met alle sirconspectie de saecke te gemoet te voeren, en ist doenlyck te diverteren. Ick wenschte mitsdyen importanten dienst te mogen doen, affbreeckende. maer, nue de occasio, om U. Edele nae myn geringe capaciteyt

Well Edele Hoochgeleerde wyse voorsienige seer discrete Heeren, beveele ick U. Edele in de protectie van Godt almachtich, myn gansch dienstelyck recommandeerende in U. Edele goede gratie.

Hage, den 8 May 1641.

UEdele Dienstwilligste Dienaar,
Godert van Reede tot Amerongen.

Opsch. Well Edele wyse Hoochgeleerde seer discrete Heeren, Mynheeren de Borgermeesteren ende Vroetschappe der stadt Utrecht

tot
Utrecht.

Antwoord van den Heer van Renswoude
aan de Vroedschap.

WelEdele Achtbare wyse voersienige discrete Heeren!

Ick heb UwEdel. missive van den 26 April ontfangen, waerinne UwEd. my die eere doen, en bedancken over hetgeene ick Syn Hooch^t. hadde te gemoet gevoert, tot diversie van de Coninginne moeders resolutie, om haere woonplaetse te nemen binnen der stadt Utrecht. Hierinne is by myn niet anders gedaen, als hetgene de natuer myn dicteert aen de stadt mynder geboorte schuldich te syn, te weten om haer voordeel en eer te helpen promoveren en schade of ongelegentheden te weyren, hetwelke ick Syn Hooch^t. nae myn scryvens aen den Heere Borgemr. de Goyer noch naerder hebbe te gemoet gevoert, in de exercitie van Haer Ma^t. religie, ende dat in sodanen stadt, alwaer hem onlanckx sodane groote swaricheden diensaengaende hadden geopenbaert, die dan te meer en te veyliger souden worden gevoet, en den toeloop tot Haer Ma^t. kercke niet als met groot mescontentement van Haer Ma^t. sou kunnen worden gekeert, of tot groote scandael en ruine van veelen geconvinciert, het welke Syn Hooch^t. dan oock het meeste apprehendeerde, en wil het antwoord liever by occasie mondeling als by missive verhalen.

Dan UwEd. syn versckert, dat hierinne wert gearbeyt, is oock voor desen van haer Ho. Mog. geschreven aen de Heeren Ambassadeurs in Engelandt, alle devoiren te doen, dat sodane resolutie mochte worden voorcomen, gelyck by myn int particulier oock is geschiet aen den Heere van Brederode, en op morgen noch weder vermeyne te doen.

Indien ick in andere occasien het geluck mach hebben UwEd. commandement te ontfangen sal toonen, dat niemant bereyder sal wesen UwEd. te dienen als.

Hage, 8 May 1644.

WelEdele Achtbare wyse voersienige discrete Heeren!
UwEd. ootmoedigen Dienaer,
Johan van Reede.

Ick bedanck UwEd. voor de vereerde pylaer in de kercke van Renswoude, ben beschaemt sodane practyck te moeten gebruycken, doch heb alle de gebouwde kercken tot myn autores ende sal UwEd. wapen stellen ten plaetse behorende.

Myn Heeren!

Desen voornoen heb ick Uwe Ed. missive van den 26 Aprilis ouden styls becomen, sal ingevolge van dyen nyet naerlaten mette Heeren van Renswoude ende Amerongen te overleggen, wat best met circumspectie sal connen by de handt genomen worden, omme de Coninginne moeder van haer voornemen, waer t doenlick te diverteren, tot welcken eynde wy, souden mogen schryven aen de Heeren extraordinaris ende ordinaris Ambassadeurs, ende oick spreecken metten resident van Engellant alhier, om tselve met alle behoerlicke circumspectie ende respect te tenteren, daer toe d'Heeren Ambassadeurs, (myns oerdeels), connen werden onder anderen te gemoet gevoert, de weynige gelegentheyden van publicque huysingen, omme Haere Ma^t. te connen logeren, ende dat men oick beducht soude syn, dat de Papisten binnen Utrecht door de presentie van Haere Ma^t. seer veel souden werden geanimeert, daer door in Uwe Ed. stadt nyet dan onlusten en souden staen te verwachten, ende voorts delibereren wat vordere redenen ende debvoiren souden connen tot dyen eynde bygebracht werden, daer toe ick alles sal contribuieren dat ick naer myne weynige capaciteyt sal vermogen. Hiermede, Myn Heeren! sal Uwe Ed. in de genadige bewaringe van Godt Almachtich bevelen.

In den Hage, den 8^e Mey 1641.

Uwe Ed. Dienstwillichste Dienaer,
D. Weede.

STAAT DER GEBORENEN, VOLTROKKEN HUWELIJKEN, OVERLEDENEN enz., in de Stedert der Provincie **UTRECHT**, gedurende de maanden Januarij, Februarij en Maart 1846.

	GEBORENEN.						HUWELIJKEN.	ECHTSCHIEDINGEN.	OVERLEDEN.			
	Getal.		waaronder :						M.	V.		
	M.	V.	Onechte.		Tweel.						Doodgeb.	
UTRECHT.	226	230	21	17	8	12	11	50	»	188	184	
AMERSFOORT.	56	67	3	10	1	3	2	8	»	33	43	
RHENEN.	23	13	2	»	»	1	1	4	»	15	14	
WIJK BIJ DUURSTEDÉ.	12	6	»	»	»	»	»	6	»	7	4	
MONTFOORT.	5	11	»	»	»	1	»	3	»	12	16	
IJSSELSTEIN.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	

NB. De Opgave van IJsselstein niet ingekomen zijnde, zal de volgende maand worden vermeld.

PAARDENMARKT.

Gemarkt op den 2 Maart 1846.

Kantoor	Waardbarrière.	9	Stuks.
α	Mariabrug.	158	α
α	Tolsteegbarrière	188	α
α	Wittevrouwenpoort.	95	α
α	Roodebrug.	17	α
α	Ridderschapsvaart.	151	α
α	Vaartschen Rijn.	51	α

te zamen 669 Stuks.

**Iets over CORNELIUS VALERIUS VAN AUDE-
WATER, van Utrecht, Hoogleeraar te Leu-
ven van 1557—1578.**

Cornelius Valerius was een man, op wien zich zijne geboorteplaats verheffen mag. Leuvens hoogeschool wijst op hem als een sieraad van haar glansrijkst tijdvak, en rekent hem tot die geleerden, aan welken zij haren bloei het meest te danken had. Dus als leeraar; maar ook als schrijver heeft hij onder zijne tijdgenooten uitgemund, en zijne kunde en geleerdheid spreken uit zijne, thans nog voorhandene, werken. Valerius werd dan ook door zijne tijdgenooten als zoodanig gekend en hoog geacht, en de geschiedenis is niet ondankbaar jegens hem geweest. Door alle tijden heen hebben de Nederlandsche letterkundigen in hunne werken eene plaats aan hem gegeven, en zijn de onroomschen in zijn lof bij zijne geloofsgenooten niet achterlijk gebleven. Zelfs Burman (1) kon het van zich verkrijgen om van deszelfs geloofsbelijdenis te zwijgen, en over hem een artikel te geven, dat niet het slechtste van zijn boek is.

Maar, met dat al, meenen wij nog oorzaak te hebben over Valerius het woord op te vatten. Want, met dien *negativen* lof, aan Burman gegeven, hebben wij niet willen zeggen, dat hij ter kenschetsing van den geleerden man gedaan hebbe, hetgeen hij had kunnen en, dus ook, had moeten doen. Trouwens, het tegendeel blijkt. Alweer heeft hij geschiedkundige bescheiden, waarover hij geredelijker dan enig ander kon beschikken, voorzeker even weinig in zijn eigen belang als in dat van zijn onderwerp,

(1) *Traj. Erud.*, in voce.

ongebruikt laten rusten; en het is in die verwaarloozing van Burman, dat wij gelegenheid bekomen deze stoffe nog eens ter sprake te brengen, te meer, daar Valerius mede gezegd wordt als leeraar aan de Utrechtsche latijnsche school te hebben gefungeerd, en als zoodanig in de mededeelingen niet mag ontbreken, welke wij ons hebben voorgesteld over dat onderwerp te geven.

Men zal hieruit reeds besluiten, dat wij niet voornemens zijn, het omtrent hem bekende en uitgemaakt ware te herhalen, en bevroeden, dat wij alleen bedoelen, dat gene op te halen, waaromtrent de berigten zijner biographen ons voorkomen te kunnen worden tegengesproken, verbeterd of aangevuld.

Beginnen wij met den naam; want al aanstonds hieromtrent bestaat verschil bij de letterkundigen (1). Zij vonden op zijne werken: Cornelius Valerius ab Auduater (2), en maakten daaruit op, dat hij Valerius of Woutersz geheeten hebbe, en te Oudewater geboren zij. De zwarigheid, waarin zij, zoo doende, geraakten, door een nog volgend *Trajectinus*, meenden zij weg te nemen, door de betrekking in aanmerking te brengen, waarin dat stadje toen tot het sticht zou hebben gestaan. Burman (3) was de eerste, die in deze stelling geen genoeg nam, en uit het grafschrift, Valerius gesteld, meende te mogen afleiden, dat van Audewater voor 'smans naam, en Utrecht voor deszelfs geboorteplaats te houden zij; een gevoelen, waarmede wij meer dan eene reden hebben, ons te verree-

(1) Miraeus, Andreas, Sweertius, Foppens, Burman, Paquot, etc.

(2) Niet: Oudewater, ook niet in de handschriftelijke berigten.

(3) l. l.

nigen. Het zal genoeg zijn, op te merken, dat de zuster van Valerius, bij herhaling in de Utrechtsche registers als Steffanie van Audewater voorkomt, en dus even als Cornelis een zoon, eene dochter zal zijn geweest van iemand, die zich van Audewater bijnaamde, en die, zoo deze Cornelis deszelfs eenige of oudste zoon geweest is, wel zou mogen worden aangenomen Wouter Cornelisz van Audewater te hebben geheeten. Wat Paquot hiertegen inbrengt, dat die bijnamen van plaatsen ontleend, in de **xvi**^e eeuw niet erfelijk waren, doet zien, dat hij omtrent het, in die dagen, althans in deze gewesten, hieromtrent bestaande gebruik, niet te best is onderrigt geweest, en vindt reeds in het gezegde zijne wederlegging.

Wij ontmoetten deze Steffanie van Audewater het eerst in 1561. Zij was toen gehuwd, en moet zulks eenen geruimen tijd geweest zijn, want zij blijkt op dien tijd reeds moeder te zijn van onderscheidene kinderen. Het is van haren broeder, onzen Valerius, dat wij het eerste bericht omtrent haar ontvangen. In de opdracht van zijn werkje *de Sphaera* (1), dagteekenende van den gezegden jare, noemt hij onder de genen, die hem de uitgave van dat boekje hadden aangeraden (2),

(1) *De sphaera, et primis astronomiae rudimentis, libellus utilissimus, cui adjecta sunt brevia quaedam de geographia praecepta maxime necessaria. Conscripta olim et dictata familiaribus quibusdam auditoribus, et nunc primum recognita etc. Antv., ex offic. Gu. Silvii, typographi regii, 1564, c. priv. (8vo. min.)* «Cornelius Valerius ab Audewater Ultrajectinus» droeg dit boekje op aan D^s. Gu. ab Heteren baliv. ord. Joannitarum apud Ultrajectinos, Lovanii ex collegio trilingui Buslid., id. Febr., 1561.

(2) Tot deze behoorde ook Joh. van Lent, raed in den hove van Utrecht. Zie het Utrechtsch plakaatboek I. p. 172 sqq. Hij was

als « *hortator et impulsor M. Johannes Philippus Matius, sororis maritus, qui filiis suis quattuor, optimis adolescentibus optimarumque artium studiosissimis, ac mihi carissimis, hoc, quidque est, quod emitto, non ingratum fore existimat, maxime duobus natu majoribus, quos bonis artibus ac disciplinis ad humanitatem pueros informavi, et haec inter cetera physicae philosophiae praecepta, cum jam e pueris excessissent, erudivi et in oratione stylo formanda diligenter exercui, unaque cum his doctissimi Johannis Cauchii (1) duos filios natu majores, adolescentes et probitate et litteris etiam interioribus ac reconditis perpolitos, meis cognatis in studiis contubernales amantissimos.* » De openlijke betrekkingen, waarin deze van der Maeth of a Mathe, zoo als hij onverschillig genoemd wordt, in de jaren 1557 en volgg. te Utrecht gestaan heeft, doen genoeg zien, dat hij tot de aanzienlijke ingezetenen behoorde; en, daar er geene redenen zijn, om te vermoeden, dat hij zich aan Steffanie van Audewater grootelijks zou hebben mistrouwd, zoo zou men, ons inziens, wel mogen vooronderstellen, dat ook de familie van Audewater juist niet tot de minste zal behoord hebben; gelijk wij dan ook in de laatste helft der xv^e eeuw eenen Jan van Oudewater (2) aantreffen, die te Utrecht de hoogste stedelijke ambten blijkt

gehuwd met Margareta van Luttekenhuis, bij welke hij onderscheidene kinderen verwekte.

(1) Dat is, Johan van Cuijck, die bij zijne vrouw, Elisabeth van Moerendael, behalve deze beide zonen, Antonis en Wilger, nog onderscheidene andere kinderen won. Wij kunnen hier in geene meerdere bijzonderheden, deze van Cuijck's aangaande, treden.

(2) Maar: van Oudewater, niet: van Audewater.

hebben bekleed. Behalve gezegde vier zonen had Steffanie haren echtgenoot op dien tijd eene dochter, Aeltje, geschonken, van welke wij vinden, dat zij gehuwd is geweest met den bekenden staten-secretaris, Willem van Lamsweerde (1). Het bleek ons niet uitdrukkelijk, wanneer de heer Philipsz. overleden is, maar wel, dat hij in 1574 zulks reeds was, in welk jaar Steffanie van Audewater (2) als weduwe voorkomt.

(1) «Steffanie, wed. Jan Philipsz. van der Maeth transporteert tot behoef van Willem van Lamsweerde *etc.* alsulcke huisinghe, als sy staende heeft aen de nye graft met een huis daaraen, dat after in de Nyestraet staet, daer Mr. Jan Philipsz. in gestorven is.» *Schepenbrief*, 30 Sept. 1574. — De acte van hunne wederkeerige lijftogt dagteekent van den 3 Aug. deszelfden jaars.

(2) Eene nicht van haar, Steffanie a Mathe was gehuwd met den beroemden zeeman, Steven Verhagen, die, na driemaal als admiraal naar Oost-, en tweemaal naar West-Indie te zijn geweest, en drie en twintig reizen op Spanje gedaan te hebben, op den 29 Julij 1624 te Utrecht overleed. Daar er zoo weinig van het *privaat*-leven van dien uitmuntenden zeeman bekend is, mogen nog een paar hem betreffende aantekeningen, welke wij in de Utrechtsche registers aantreffen, hier eene plaats vinden: «Op huden den 9 Aug. 1624,» luidt de eerste, «comp. Steffanie van der Maeth, wed. van zaliger Steven vander Hagen, in syn leven admiraal in Oostindie ende maakte machtich Willem van Nyenrode, oudtschepen 't Utrecht, ten behoeve van Joh. Wtenbogaert, als 'trecht hebbende van de wed. van Jan van Houthuys, op haar comp. huys, hofstede, getimmer, buscruytmolens bogaert ende het weylandt *etc.* in de gerechte van Lauwenrecht te vestigen 2000 gl. *etc.* Aldus *etc. gt.* Steffanie van der Maeth.» Eene andere is van dezen inhoud: «Op huden 15 Aug. 1625 comp. Joh. van Hoorn, coopman tot Amsterdam ende verclaerde, also hy eenige tyd geleden gecoft heeft van den execteur over den boedel van Steffanie van der Maeth, wed. van za. St. Steven vander Hagen, mitsg. vande mombers over de kinderen van zaliger Cornelis vander Hagen, de huisinge metten groten bogaert, genaemt *Blyesteyn* of

Omtrent den tijd der geboorte van Mr. Valerius valt wel geen twijfel, daar het jaar 1512 door het, hem gestelde, grafchrift als zoodanig oorkondelijk wordt aangewezen. Maar, dat is dan ook het eenige tijdstip, hetgeen men bij deszelfs biographen op goeden grond vindt vastgesteld, tot aan deszelfs aanstelling als hoogleeraar te Leuven, in 1557, en niet al te juist, gelooven wij, zijn de daadzaken hem aangaande, door dezelve over dat tijdvak van 44 jaren heen, verdeeld.

Wat deszelfs eerste opleiding aangaat, wij vinden aangeekend, dat hij, na choorknaap te zijn geweest, als hoedantig hij, naar de bestaande inrigting, behalve in den zang, nog eenig ander onderwijs zal hebben ontvangen, op de school de lessen van Macropaedius zou hebben bezocht, zonder dat iemand zich nader verklaart, op welke leeftijd hiermede een aanvang werd gemaakt, behalve Paquot (1), die te kennen geeft, dat zulks op zijn 17^e jaar, dus omstreeks 1529, zou hebben plaats gehad. Maar, hoe zeer dit op zich zelve niets tegenstrijdigs heeft, bekennen wij toch, hierin alweer niet wel te kunnen berusten; daar het er volstrekt aan bewijzen voor ontbreekt, dat reeds op dien tijd de school door Macropaedius werd bestuurd, en, daar bepaaldelijk Paquot blijkt hieromtrent niet meer te hebben kunnen zeggen, dan dat hij althans niet na 1539 naar Utrecht zou zijn gekomen. Ook komt het ons hoogst ver-

anders het *Rentmeestershuiskens*, gelegen by de stad Utrecht op Swarte water ende daartoe een stuk weylant, noortwärts neffens den voorsz. bogaert, mitsg. een hofken ofte warande achter den bogaert van *Blyesteyn*, met de plantagie daerop staende etc. Aldus etc. *gt.* Jan van Hoorn.»

(1) *Mémoires etc.* (fol.) II. p. 897.

dacht voor, dat Valerius nergens gelegenheid genomen heeft, om aan Macropaedius door het *prædicaat* van leermeester een blijk van erkentelijkheid te geven, zoo als men had mogen vermoeden, dat hij, dit zoo zijnde, daartoe in het stellen van deszelfs grafschrift althans eene dringende aanleiding zou hebben gehad.

Na gedurende drie jaren, gaat Paquot voort, de latijnsche school te Utrecht te hebben bezocht, vertrok hij naar Leuven, van waar hij, na zes jaren oponthouds, dus omstreeks 1538, weer naar Utrecht werd beroepen, om onder Macropaedius de redeneerkunde te onderwijzen. Maar in de eerste plaats zijn wij niet zoo geheel zeker, of Valerius zich op dien tijd reeds te Utrecht bevond. Want, in de gezegde opdracht van 1561, geeft hij te kennen, dit geschrift voor 24 jaren, dus omstreeks 1537, aan eenige jonge lieden te hebben gedictoord, onder welke ook Willem van Heteren was, aan wien die opdracht gerigt is, terwijl hij hem aan 't slot van dien zelfden brief aan de schoone dagen herinnert, door hen te zamen te Leuven in één en hetzelfde huis doorgebracht. Evenwel, bij de onbestemdheid dezer woorden durven wij hieromtrent niets bepalen. Voorts is het bij ons niet eens buiten bedenken, of Valerius wel in 't geheel aan de Hieronymus-school is verbonden geweest, hoezeer wij, zoo dit vast stond, er niets op zouden tegen hebben, dat zulks gesteld werd onder Macropaedius te hebben plaats gehad. Want, dat deze bekwame man op dien tijd reeds rector te Utrecht was, is wel nauwelijks te betwijfelen, daar hij de opdracht van zijne *Andriscæ*, (waarvan de uitg., Buscod., Hanard., 1538, voor ons ligt), *Ex Trajecto*, xi Kal. Nov., 1537, dagteekent. Doch, voor het leeraarschap van Valerius

aan die school, geeft ons het bloote zeggen van Paquot geene overtuiging, en blijven wij voor als nog naar beter bewijs uitzien. Wel leest men in de opdracht door hem in 1545 voor zijn *tabulae dialectices* gesteld: «*Instituimus autem quam brevissime his tabulis mandare ea, quae publice juvenibus in ludo nostro literario diligentius quotidie, copiosiusque tradimus*»; en daarna: «*confido te . . . hoc, quidquid est, quod offerimus, libenter accepturum, quod et profuturum adolescentibus, in quibus docendis quotidie, noster versatur labor. . .*» Maar door uitdrukkingen als deze, en vooral door dat *ludus noster literarius*, zouden wij ons eer laten overtuigen, dat hij toen aan meergevorderde jongelieden van middelen *privaat*-onderwijs gaf, dan dat hierbij aan eene betrekking tot de openlijke school te denken zij.

Brengt men voorts, zoo als men volgens Paquot zou dienen te doen, deze komst van Valerius te Utrecht tot 1538, of, op zijn hoogst, tot 1539, dat zou hij moeten worden aangenomen, de aangehaalde opdracht der *tabulae dialectices* in 't laatst van zijn verblijf te dier stede te hebben gesteld, en niet mogen voorondersteld worden, de beschrijving van de komst en het verblijf van Keizer Karel V. in 1546 te Utrecht, als ooggetuige te hebben bezongen; iets waarmede wij ons niet kunnen vereenigen.

Dezelfde schrijver zegt, dat het gedurende dit laatste verblijf te Utrecht zou geweest zij, dat Valerius den geestelijken stand omhelsde, en hij zegt zulks zoo bepaald, dat men huiverig wordt, om er aan te twijfelen. Maar, hoe dit daarmede gelegen zij, en, hoe zeer ons van de vrouw van Valerius geen enkel spoor is voorgekomen, hij blijkt nogtans eene dochter te hebben gehad, die Anna heette, en in 1566 met den in de Utrecht-

sche geschiedenis genoeg bekenden Dirck de Goyer in den echt trad (1), als wiens weduwe wij haar nog in de den beginne der xvii^e eeuw in openlijke acten bij herhaling terugvinden (2).

Cornelis Valerius stierf in 1578. Tot executeurs van zijn' laatsten wil had hij gesteld Dirck Canter, Andries Waelkens en Paul vanden Berch. De *decharge*, door deszelfs schoonzoon, de Goyer, aan Canter, na afgelegde rekening, wegen deze administratie, gegeven, ligt voor ons (3).

(1) « Anna, M^r. Cornelis van Audewater's dochter, Dirc de Goyers huisvrouw, bekende met handen haers mans ende wetelyke voocht, medepresent wesende, ontfangen te hebben van Arent van Honthorst ende Thyman van Cuyck als gemachticht van M^r. Cornelis van Audewater, drie besegelde rentebrieven *etc.* in volle betalinge van de koopp., die by M^r. Jan Philipsz. a Mathe, Arent van Honthorst ende Thyman van Cuyck, van wegen M^r. Cornelis van Audewater, met Anna syn dochter in huwelyksch voorwaarden belast syn, vermogens de huwelyks brieven gemaect, 1566, Jan. 19.» *Schepenbrief*, 13 Juny 1566.

(2) Zoo in 1606: « Dirc de Goyer, borger t'Utrecht ende syn huisvrouw, heeft met believen van Anna Valerius dochter, weduwe van zalige Dirc de Goyer, in syn leven borgermeester deser stad, mede alhier comparerende, overgegeven aende Juffrou Oeda (Odilia) van Oldenbarnevelt (zuster van Jan, den Advokaat), de huisinghe ende hofstede, staende ende gelegen tusschen de Vie- ende Jacobiebrug, an den westside der grafte. . . » *Schepenbrief*, 9. May 1606. En nog later.

(3) De zakelijke inhoud is deze: « Dirc de Goyer bekende wel voldaan te syn van Dirck Canter van de administratie van de goederen van zaliger M^r. Cornelis Valerius, in syn leven Professor tot Loven, mitsgaders het overschot van de penningen *etc.* bedankende den Heer Canter, M^r. Andr. Waelkens ende M^r. Pauwels vanden Berch, als executeuren van de voorsz. Valerius van haer handeling ende executie, *etc.* » *Acte van 27 Mart 1579.*

Behalve de reeds door ons aangehaalde werken van Valerius, *de sphaera*, en de *tabulae dialectices*, is onze akad. bibliotheek nog in het bezit van deszelfs *Institutiones grammaticae* (1), even als de *tabulae*, in 1550, te Parijs, met koninklijk privilege van 1549, doch in 4°. uitgekomen. In een *Ad Lectorem*, geeft de schrijver te kennen, het tweede van de vier boeken, waarin het geheel verdeeld is, de *institutiones post prima rudimenta* (in het eerste boek vervat), onlangs aan de jonge heeren Philibert en Jacob van Serooskerken, zonen van Hieronymus, vliesridder, heer van Moermont en Welant, te hebben gedictoord, gelijk hij het derde (de *syntaxis*) en het vierde (de *prosodie*) zegt vóór twee jaren aan den jongen graaf van Rennenberch, Johan Franciscus, Heer van Zuijlen etc. te hebben voorgedragen. Uit dit een en ander laat zich verklaren het op de titel staande: «*nunc diligentius ab authore multis locis recogniti et aucti*. Want, men vindt niet, dat deze vier boeken van te voren te zamen zouden zijn uitgegeven. Paquot prijst den schrijver wegens dit werk, als hebbende daardoor de latijnsche *grammatica* van velen onnoodigen ballast ontdaan, waarmede zij toen nog bezwaard ging, in welken lof wij wel kunnen instemmen, en waarvan de gronden in de geschiedenis der *methodologie* van het onderwijs der latijnsche taal, nader zouden kunnen worden uiteengezet.

(1) Dat het werk te zijnen tijde opgang maakte, mag wel daaruit worden afgeleid, dat andere taalmeesters het zich tot taak stelden, hetzelfde toe te lichten. Zoo schreef Ant. Dionysius, uit Luxemburg, *scholia in universam Valerii syntaxin*, die in 1371, dus nog bij het leven van Valerius, het licht zagen.

**Nalezingen op de mededeeling omtrent
BERNARD ZWAERDECROON.**

(Zie dit Tijdschrift 1843, p. 167 *sqq.*)

Nauwclijks was de mededeeling, hier bedoeld, van de pers, of wij ontdekten in de Utrechtsche registers alweer een en ander, waardoor dezelve kon worden aangevuld, doch niet in dier mate, dat het ons zou hebben noodig toegeschenen, om daarom alleen de pen op te vatten. Maar een exemplaar van het, met die nieuwe bevindingen verrijkte, opstel, aan den heer van Dam van Noordeloos aangeboden, had de opmerkzaamheid van dien letterlievenden heer gaande gemaakt, met gevolg, dat ZWEG. niet alleen onze aantekeningen aan zijnen rijken geschied- en letterkundigen *apparatus* geliefde ter toetse te brengen, maar ook, aangaande den Rotterdamschen rector Zwaerdecroon, en deszelfs maagschappelijke verhouding tot onzen rector, ter stede nadere berigten trachtte in te winnen; om, zoo doende, van die zijde aan onze schets eenige meerdere afronding te geven. En, hoezeer de, te dien behoefte aangewende, pogingen, niet tot de uitkomsten hebben geleid, welke men daarbij beoogde en te verkrijgen wenschte, zoo zijn dezelve toch van dien aard geweest, dat belanghebbenden het den heer van Dam dank zullen weten, zich die moeite getroost te hebben, een dank, waarvan zich ZWEG. althans van onze zijde wel mag verzekerd houden.

« De Resolutien der Rotterdamsche vroedschap behelzen aangaande dien Henr. Zwaerdecroon, hetgeen volgt:

1634. October 27, dat door het vertrek van den rector Adrianus Junius naar Amsterdam, het rectoraat openviel, en tevens, dat het conrectoraat vaceerde, en dat men van oordeel was, dat daarin met den aller eersten behoorde te worden voorzien, door het aanstellen van een zeer geleerd, bekwaam en wel begaaft persoon, om dezelve school niet alleen in haar wezen te continueren, maar ook, ware 't mogelijk, tot meerder fleur te brengen, en werden tot dat einde burgem^{en}, scholarchen, benevens eenige leden uit de vroedschap volkomenlijk geauthoriseerd tot het doen van een beroep enz., wordende te gelijker tijd de gagie voor den rector bepaald op *f* 800 en voor den conrector op *f* 700 'sjaars, zulks als de regeering verstond, dat in andere steden de rectoren getraceerd werden.

1637. Aug. 10, dat de regering zich ongenegen betoonde aan het voorstel der synode, aangaande Zwaerdecroon, eenig gehoor te geven.

1643. Sept. 10, dat de conrector Surendonck (1) zijn dimissie had genomen, en in deszelfs plaats werd aangesteld Mr. Hovius, zijnde vierde meester van den rector af, en dat de rector Zwaerdecroon, hebbende gepretendeerd, uit kracht van het contract met hem gemaakt, dat een van zijne zonen de voorsch. vacante plaats van conrector zoude mogen hebben, daarvan desisteerde, dat met den rector Zwaerdecroon zoude worden gehandeld, en authorisatie verleend, tot conti-

(1) Van Surendonck hopen wij hierna opzettelijk te handelen.

nuatie van zijne bediening, voor gelijken tijd van twaalf jaren, als de eerste twaalf jaren zouden zijn geexpireerd.

1649. Januarij 18, dat gedelibereerd werd, wat men den rector Hendrik Zwaerdecroon zoude toevoegen tot eene vereering voor de dedicatie en presentatie van zijne *translatie* van *Terentius* in de duitsche taal, bij hem aan de H. H. van de Regeering geoffereerd, « eens in Latijn en Duitsch en eens in Duitsch alleen », en werd verstaan, zulks te refereeren aan de discretie van de burgemeesteren.

1650. Julij 19, dat de rector zijn demissie verzocht, dat het contract, met hem aangeaan 1 Nov. 1634 voor twaalf jaren en gecontinueerd voor gelijken tijd 12 Sept. 1643, zoude worden gelezen, en naar de gelegenheid van de school dezer stede worden geïnformeerd *enz.*

1650. Dec. 12, dat de rector Henricus Zwaerdecroon zich nader had geadresseerd, ten einde na expiratie van het jaar, 't welk hij als nog na zijn laatste verzoek zeide, in de voorscr. bediening gecontinueerd te hebben, hem zou vrijstaan, uit zijne dienst te mogen scheiden, mits de regeering eenigen tijd te voren waarschuwend, en werd bevolen, Burgemeesteren *enz.* eens naarder te spreken en in conferentie te komen met den rector, om te verstaan, wat redenen hij mogt hebben, en te zien, waarmede men hem zou mogen contentement geven *etc.*

1651. Junij 5, dat op de ernstige instantie van den rector D^r. Henricus Zwaerdecroon goedgevonden werd, demissie te accorderen, mits hij in de voorschreven dienst der school zou continueren, tot dat de stad van een' anderen bekwamen rector zou zijn voorzien.

1651. Augustus 16, dat door curatoren van de la-

tijnsche school alle mogelijke devoiren waren gedaan, om te dispiceren, een bekwaam en geleerd persoon, die de plaats van rector, welke de rector Zwaerdecroon nu zou komen te verlaten, met goede dienst aan dezelve school zoude mogen bekleeden, en dat dezelve curatoren na ernstig onderzoek, geen bekwamer hadden kunnen vinden, om hetzelve ampt naar eisch te bekleeden, als Dr. Surendonck, nu rector tot Utrecht, wordende authorisatie verleend, om te letten en bearbeiten, dat de voorsz. Surendonck voor deze school als rector zoude mogen worden bekomen, op conditie, instructie enz.

Zie daar al, wat er alhier van Swaardekroon, (zoo schijnt hij zich geschreven te hebben) te vinden is, dat er dan nog niet toe dienen kan, de verwantschap tusschen de beide rectoren in 't licht te stellen.

Van Johannes Zwaerdecroon is een Grieksch vers voorhanden *ad nobiliss. virum D. Jacobum Duym, affinem suum*, voor dezès *Gedenckboeck*, Leijden 1606 in 4°.»

En dit is, hetgeen wij uit dat vriendelijke schrijven van den heer van Dam voor geschikt oordeelen, hier te worden medegedeeld. Hetgeen ZWEG. daarin nog verder, omtrent het in ons opstel voorkomende bijpersooneel de goedheid gehad heeft aan te teekenen, zal mede niet te loor gaan, maar bij eene meer geschikte gelegenheid, worden te pas gebracht.

Alweer later bleek ons, dat de Utrechtsche rector Zwaerdecroon eene dochter had, die Elisabeth heette, en gehuwd was met Mr. Henrick van Galen, rector te Bommel. De acte, waaruit wij dit leeren, luid als volgt:

«Op huden 12 April 1628 comp. Marg. vanden

Broecke geassisteert met M^r. Bernhard Zwaerde-
croon, haren schoonvader *etc.* ende Elisabeth Zwaer-
decroon, wed. van M^r. Henr. van Galen in syn
leven rector tot Bommel, geassisteert metten voersz. M^r.
Bernhard Zwaerdecroon, haren vader ende voocht,
ende die eersame Wolfaert Zwaerdecroon, mede
nts 'schoofs, haren broeder ende swager resp., mitsg.
Joach. Verspuel, proc. der stede Wyck by Duerstadt
etc., om inne te vorderen alsulcke 400 gl., als de voersz.
Marg. vanden Broecke, ende 300 gl., sulcx de
voersz. Elisabeth ten achteren syn aen den boedel van
Gisb. de Leeuw ende syn huisvr., als nu getrouwt aen
Joh. van Bommel opte schans van Voren *etc.* Aldus,
ten huise vanden voersz. Bernhard Zwaerdecroon,
aen de nywe grafte *enz.*

Get. Marg. vanden Broecke, Elisabeth
Zwaerdecroon, Bernh. Zwaerdecroon,
W. Zwaerdecroon, Gisb. Schoock.»

D. v. F.

Remissie voor PETER JACOBSZ.

(1539).

Karel *etc.* doen te weten, dat alsoe t'onse wedercompste in onse landen van herwaertsover veele ondersaten vanden selven onsen landen ons gepresenteert hebben huer ootmoedige supplicacion, om te hebben remissie ende pardoen vanden feyten, by hunluden hier voren gecommitteert, soe sedert onse leste vertreck van herwaerts over als te voren, ende hemluden te nemen in gracie ende genade, in consideratie ende gedenckenisse bysonder vande grote gracien, die Godt onse Salichmaker ons verleent heeft, durende onse absentie vanden selven lande, in onse expeditie opte syde van Hongrien, Affricque ende elders tegens den Turck, Moeren ende andere ongelovigen, ende, om die gedenckenisse vanden peyse tuschen onsen seer lieven ende beminden broeder, die alder kiestelycste coninck ende ons, met die sonderlicke begeerte, die wy hebben, te brengen ende houden onse voersz. lande in peyse ende vrede; soe willen wy hierom ende achtervolgende die heil. liefste van onsen hemelschen vader, useren van barmherticheit, als geneicht wesende thenluden voersz. bede ende versoeke, om te doen ende deylen onse gracie, onse voersz. ondersaten, nae de gelegenheyt ende qualiteyt der feyten.

Nu is 't soe, dat onder anderen eenen, genaemt Peter Jacobsz., wonende inden ambochte van Bilmaer, belast met wyff ende cleyne kynderkens, ons te kennen gegeven heeft, dat hy suppliant hem alle syn daghen

gedreghen ende geregheert heeft gehad eerlick ende al-
 sulex, dat hy suppliant hem jeghen ghenen officieren
 noch de justicie yet ontgaen en heeft gehad. Des es ge-
 buert, dat omtrent sinte Meertens daghe inden wynter,
 anno xv^o xxxviii, die suppliant met meer andere synen
 geselschappe, sittende omme goede chier te maken byn-
 nen onsen dorpe van Abcoude onder 't sticht van Utrecht,
 ten huysse van enen Evert Scipperiaen, in welken
 geselschappe mede was een Claes Jacobsz. ende een
 Herwich Jacobsz. des suppliant's broeder; soe heeft
 die voersz. Claes Jacobsz. totten voersz. Herwich
 geseyt: Herwich, *geeft ons hier een soedeken aels*
in 't gelach. Daerop die voersz. Herwich weder seyde:
Soe soude ick soe ryck worden, set ghy drie groot
jeghens een ael, off gelycke woerden. Op welcke
 woerden, soe syn die voersz. Claes Jacobsz. ende
 Herwich Jacobsz. spelende geworden omme die soede
 aels jegens drie groeten, 't welck die voersz. Claes Ja-
 cobsz. verloor, ende heeft mitsdien die voersz. Her-
 wich gegeven drie groot, die welke, naer dat hy die
 ontfanghen hadde, heeft totten voersz. Claes geseyt:
hier is maer elf duyts, want dat stuck, demonstre-
 rende een duyts off oertken, *is maer een duyts,* 't welck
 die voersz. Claes Jacobsz. bemerckende, heeft geseyt,
verspeelt het jegens my weder voer een oertken, ende
 hebben daernae *teycken ofte onteyken* geworpen mit
een mes, om 't selve oertken, hetwelck Herwich ver-
 loer, ende heeft mitsdien den voersz. Claes 't voersz.
 oertken weder toe geworpen, gelyck hy dat van den-
 selven Claes ontfangen hadde; alhoewel die voersz.
 Claes daermede hadde behoert te vreden gewest te syn,
 alsoe hy den voersz. Herwich, 's suppliant's broe-
 Utr. voorheen en thans, III Dl. I St. 8

der dat eerst selver daer te voren gegeven hadde, hem nochtans nyet te vreden gehouden, mer heeft geseyt: *gheeft my een ander oertken of ik sette u dese kanne op u kop*; daerop die voersz. Herwich geseyt heeft: *ick hebbe geen duyt, Claes oom, houdt u te vreden, ick schelde u quyt drie stuvers, die gy my schuldich syt, maect doch geen woerden*, ende heeft van gelycken die suppliant hem geseyt: *Claes oom, maect geen ongenuechte, ick schelde u quyt een vaen (!) biers, die ick voor u verleyt hebbe*. Nemaer, wat schone persuasien hem gedaen worden, soe en was die voersz. wylen Claes Jacobsz. nyet t'appaiseren, maer nam die kanne ende werp se nae de voersz. Herwich ende geliet hem of hy hem, voert van lyfve ter doet gebracht soude hebben, ende heeft voert den voersz. suppliant eerst gewont, 'twelck die suppliant siende, heeft uit hitte van bloede syn broetmes getogen ende heeft denselven Claes gewondt in syn lichter syde, van welke quetsure die selve Claes omtrent 15 ofte 16 daghen daernaer deser werelt overleden is, wyens siele Godt genedich sy, hoe wel totten voersz. feyte die voersz. suppliant seer onnoselyk toe gecomen is, soe heeft hy hem nochtans niet derven houden noch converseren in onsen landen *etc.*, maer heeft die moeten habandonneren ende lopen in vreemden landen, levende in groter kativicheyt ende armoede, ende hoewel den suppliant alnu den geinteresseerde parthye versoent ende gebetert heeft, soe en soude hy nochtans willen noch dorven converseren ende hanteren in onsen landen ende heerlicheden, 't sy dat ons gelieve hem hierop te verleenen onse gracie ende genade, ons daer omme seer oetmoedich biddende *etc.*

Soe is 't, dat wy *etc.* hem in den gevalle als boven, vergeven *etc.* Gegeven in onser stadt van Gendt inde maent van February in 'tjaer ons Heren xv° xxxix *etc.*

Onderscreven: hyden Keyser.

Ondert. Bave.

(Register I. van crimine'le Sentt. van het Hof van Utrecht, p. 199).

Zoenbrief in cas van neerslag, 3 Dec. 1550.

Ik Dirck Jansz. bekenne mits desen, alsoe dat ick in tegenwoordicheit der heiliger oly ende der goeder luyden nabescreven een alinge geheele zoen gemayckt hebbe voer my ende allen mynen magen ende vrunden tegenwoordich ende toecomende, geboren ende ongeboren, mit Steven Ghysbertsz. mit allen syne magen ende vrunden, van den vechtelyck, die wy tegens malcanderen op zaterdach lestleden, god betert, gehadt hebben, waerdoor ick in doets noot gewont ben, by handen van Steven voersz. gedaen wesende; ende soe ick oersaecke gantselycke ende geheele daervan ben, ende sulcx Steven voersz. aengeleyt hebbe gehadt voer deser tyt, indien hy Steven voersz. my niet ontgaen ende ontlopen hadde gehadt, soude hem doersteecken hebben, bekenende altesamen grotelycken myn schuldt te wesen, soe hebbe ick in den naem als boven, tsy off ick doer sterve offte te live blive, nae alle zoenrecht, tselve altesamen den voersz. Steven, om Godtswillen geremitteert ende vergeven hebbe, remittere ende vergeve mits desen nu ende ten ewygen dagen, voer den geboren ende ongeboren, mits dat hy, indien ick hieraen sterve, myn uytvaert doen zel als een scamel gesel toebehoert, mits betalende twee

tortysen in Sint Jacobs kerck ende twe tortysen in Sint Jobs gasthuis, mit noch eens drie keyzers gulden, ende hiermede sullen alle voervallen, oervede ende alle andere saycken vergeven, doot ende te nyet syn. Daer dit geschiede, waren over ende aen Heer Cornelis Boeynsz. priester, coster, vicecureyt in Sint Jacobs kerck, Here Anthonis Kennewech, priester, coster derselver kercken, Anto. Henriksz. linnewerk., M. Jan Barbier, Joachim schoemaker, mit meer anderen, mit myn zelfs broeders zoen *etc.*

Des t'oerconde, want ick t'selver tyt nyet scriven en can, hebbe gebeden Here Anthonis voersz., om dit te bescriven, ende oeck mede van mynentwegen t'onderteycken *etc.* Ende begeere hier en boven, dat men sel maken behoerlyck zoenbriefven nae recht ende costume van den lande. Actum, den 3 Dec., Anno xv^o vyftich.

(Get.): H. Cornelis Boeynsz. H. Anthonis Kennewech, priester vicecureyt te S. ter onweerdich, van myn zelfs Jacops t'Utrecht ut sup. wegen ende oeck mede gebeden van Dirck Jansz., voirden heiligen oly geschiet.

Kennewech, nts. *etc.*

(Naar den oorspronkelijken brief).

P A A R D E N M A R K T.

Gemarkt op den 6 April 1846.

Kantoor	Waardbarrière.	7	Stuks.
«	Catharijnebarrière.	250	«
«	Tolsteegbarrière	184	«
«	Wittevrouwenpoort.	89	«
«	Roodebrug.	9	«
«	Ridderschapsvaart.	245	«
«	Vaartschen Rijn.	95	«

te zamen 877 Stuks.

JACOB CORNELISZ. VAN MEURS,
Utrechtsch monnik, predikant te Loosduinen,
vader van JO. MEURSIUS.

Toen ik hierboven (1), de belofte deed, iets te zullen mededeelen over Jo. Meursius in betrekking tot de Barnevelt's, was het mijn voornemen, die mededeeling door eenige aantekeningen te doen voorafgaan, over de afkomst en de ouders van dien Meursius. Het is ten opzichte van dit laatste, dat ik nu zie door den Heer *Prof. Kist* te zijn voorgekomen (2), doch niet zoo, dat ik het noodig achte, juist daarom mijne bevindingen desaan gaande te onderdrukken, en meen wel, met dezelve, doch naar het door den Heer *Kist* voortgebragte, eenigzins gewijzigd, nog te mogen voor den dag komen.

Het bevreemdt inderdaad, dat Meursius, daar, waar hij opzettelijk van zich zelve spreekt (3), en men verwachten zou, dat hij, even goed als van den tijd zijner geboorte, ook van zijne ouders met een enkel woord, zou hebben gerept, daaromtrent een zoo diep stilzwijgen bewaart; en bezwaarlijk kan men er zich van overtuigen, dat dit maar zoo toevallig zou zijn geschied. Bij deszelfs biographen zoekt men te vergeefs naar opheldering; en men zou naauwelijks aanleiding tot eenige gissing hieromtrent hebben, ware het niet, dat de geleerde *Arent van Buchell* ons met eene daadzaak had be-

(1) *Tijdschrift*, 1843, p. 33.

(2) *Archief* enz., Tweede volgorde, D. V. p. 306 sq.

(3) *Athenae Batavae*, suo loco.

kend gemaakt, waaruit dit zonderling zwijgen van Meursius aangaande zijne ouders, zich misschien zou mogen laten verklaren. Het is deze van Buchell, die aanteekend heeft (1), dat N. Meursius, monnik van het klooster der reguliere kanoniken te Utrecht, volgens de aanteekening van Lap, te *Iselstadium* geboren, in 1576 het gezegde klooster verliet, met zeker meisje uit de Lauwenrecht in het huwelijk trad, predikant te Loosduinen werd, en bij gezegde zijne vrouw den uitstekenden geleerden, den Leijdschen professor Johannes Meursius verwekte.

Hiernaar te oordeelen, zou men wel mogen vermoeden, dat het Lap, dat is, Gisb. Lap van Waveren (2), geweest zij, van wien die aanteekening eigenlijk het eerst werd neergesteld; en het zou wel kunnen zijn, dat het uit diens *adversaria* was, dat Matthaeus, die van Lap's geschiedkundige aanteekeningen een zoo ruim gebruik blijkt te hebben gemaakt, deze omstandigheid heeft medegedeeld. Immers, wanneer deze Matthaeus verhaalt (3), dat Jo. (!) (4) Meursius, door

(1) In zijne *Rerum quotidianarum descriptio*, in MS. in het Provinciaal-Archief berustende. Zijne eigene woorden zijn deze: «*Hoc anno (1576) N. Meursius, canonicus regularis Ultrajectinus sacerdos, natus Iselstadii (ut notarat Lappius) ex monasterio aufugit cum quadam puella ex vico Laurentiano, indeque effectus ecclesiastes Losdunensis, genuit ex eodem Jo. Meursium, virum magnae eruditionis*» Op het woord *puella* staat in *marginē* aanteekend: «*Eene linnennaaster, qua mortua, aliam duxit, quae et ipsi liberos peperit.*»

(2) Vergel. Paquot, suo loco.

(3) *Fundationes* etc. p. 236.

(4) Zekerlijk bij vergissing. Van Buchell stelt N. De eigenlijke naam van den monnik blijkt Jacob, niet Joannes te zijn geweest.

de zuivere leer op eenen beteren weg geleid, het klooster vaarwel zeide, zich naar den Haag begaf, en in 1576, zich aan de dienst des Heiligen Woords toewijdde; dat hij, predikant te Loosduinen geworden zijnde, eene naaister van Haarlem huwde, en bij haar in 1579 den beroemden Joannes Meursius verwekte; dan blijkt uit de vergelijking van dit verhaal met dat van van Buchell, althans zoo veel, dat Matthaeus omtrent deze zaak, of van elders moet zijn onderrigt geweest, of uit de woorden van Buchellius, wiens geschiedkundig apparaat hij mede ter beschikking had, meer of iets anders heeft opgemaakt, dan zij behelzen.

Maar, hoe dat daarmede dan ook moge gelegen zijn, minder, of wel geheel geen twijfel bestaat er, of het is van dien Matthaeus geweest, dat dit verhaal door van Heussen (1) is ontleend, en in zijn werk opgenomen, onder bijvoeging van nog eene andere plaats uit hetzelfde hoofdstuk deszelfden werks van Matthaeus, waarin van zekeren prior Pieter Valkendael van Zijl (2) de rede is (3), die ten aanzien der vrouwen gevoelens zou hebben gekoesterd, weinig overeenkomende, met die van den monnik van Meurs, om aldus het gedrag van dezen in schaduw te stellen.

Uit dit een en ander zal de Heer *Prof.* Kist (4) zien, hoe hij zich vergist, met te stellen, dat van Heussen de eerste en eenige zou zijn geweest, door wien deze, allezins opmerkelijke omstandigheid, tot algemeene kennis werd gebragt, en Zijn *Hooggel.* zal ons veroorloven op

(1) *Hist. Episc. To.*, I. p. 103.

(2) Zie over hem: Burman, *T. E.* in voce.

(3) *H. E.* II.

(4) *Ll.* p.

te merken, eensdeels, dat, hoezeer het op zich zelve tamelijk overschillig is, van wien wij dat berigt ontvangen, zijn opstel toch, zoo als dat daar staat, aanleiding tot verwarring geeft, en anderdeels, dat men zich hierdoor moge laten waarschuwen, van niet te verzuimen, het gezegde werk van den vlijtigen Matthaeus, vooral en in de eerste plaats te raadplegen, telkens als van Utrechtsche gestichten de rede is.

Wat den monnik Jacob Cornelisz. van Meurs zelve aangaat, onze kerkelijke geschiedschrijvers dienden met hem, althans na zijne gedaantewisseling en herschepping in een' dienaar des Woords, bekend te zijn. Uit de besluiten der Staten van Holland leer ik onder anderen (1), dat hij bij de geletterde opleiding van zijne beide zonen, Johannes en Cornelis (2) door hunne Ed. Groot Mogenden mildelijk werd ondersteund.

Wanneer daartoe de eerste stap gedaan is, bleek mij niet uitdrukkelijk. Evenwel, in 1595, werd hem, na een reeds te voren bewilligde subsidie, tot continuatie van de studie van zijnen zoon Jan Jacobsz. «wegens de bekwaamheid en goede hoop van denzelve», voor andere twee jaren, een onderstand van jaarlijks 60 gl. bewilligd (3); terwijl hij, na afloop van dien tijd, op ver-

(1) Want daar staat nog meer van hem aangeteekend, maar niet, zoo ik vond, met betrekking tot zijnen zoon Jan.

(2) Deze tweede zoon is in de gezegde resolutie wel niet met naam genoemd. Er is echter wel geen twijfel, of hij is het, aan wien Joannes in 1601 zijn *auctarium philologicum* opdroeg. Ja, ik heb reden, om te vermoeden, dat Jacob Cornelisz. niet meer zonen had, dan Johannes, en dezen Cornelis.

(3) Op het versoek van Jacob Cornelisz., dienaar der goddel. woords tot Loosduynen, om tot continuatie van de studie van syn

zoek, op nieuw voor volgende drie jaren, voor elk, van zijne beide zonen, met 50 gl. jaarlijks werd te gemoet gekomen (1).

Zoo veel hier over die Jacob Cornelisz. van Meurs. Van zijnen zoon sprekende, hoop ik, nog weer op hem terug te komen.

D. v. F.

soon Jan Jacobsz. te mogen genieten eenighe vermeerderinge van de voergaende subsidie ende assistentie, also denselven syn soon althans gekomen is tot de ouderdom van omtrent *sestien jaren*, is geappostilleert:

De gec. raden etc. verstaen hebbende van de bequaamheid ende goede hope van denselven Jan Jacobsz., bewilligt en geconsenteert, ten einde syne studie tot eere Godes, ende ten dienste van de lande strecken mogen, den voorn. Jacobsz. tot dien eynde, voor den tyd van 2 jaren, na de expiratie vande voergaende subsidie, des jaers by de ontfanger Cornelis van Coolwyck uitgereickt sal werden de somme van 60 L. van 40 gr. etc. *Resolutie der E. Mo. Heeren Staten van Holland, 28 Febr. 1395.*

(1) Op verzoek van Jacob Cornelisz. van Meurs, dienaar des goddel. woords tot Loosduynen, om te mogen genieten alsulcke redelyke subsidie van het gemeene land, daarmede syn twee zonen, de eene van 18, en de andere van 14 jaren, eerlyck en soberlyck *ad studia*, gehouden sullen mogen woorden, ten aensien mede van sekere hoekske, geintituleert *Chacordonemus, Alexandra Johannis Meniry commertaria (sic)*, by hem de staten gedediceert, is geappostilleerd:

De Staten etc., hebben den suppliant alhier tot vereeringe vanden ded. van het boekske in desen geroert, geaccordeert de somme van 100 ponden etc. daerof behoerl. ordon. etc. sal worden verleent; hebben voorts, om redenen geconsenteert en geaccordeert, dat den suppl. tot behoef van syn twee zonen, ten einde deselve in *studiis* mogen continueren, genieten sal jaerlyks 100 ponden, drie jaren aen een gedurende, als voor elk 30 ponden, mits dat daarmede cessereren sullen alsulcke extraord. subsidien, als tot behoef van syn oudste soon syn geaccordeert. *Dezelfde Resolutien, 10 Maart 1397.*

**'s Raets munt-verordeningen uit 1481 en
volgende jaren.**

Of de stad Utrecht, als zoodanig, regt op den muntslag, gehad hebbe, is eene vraag, welke men zich, vroeger, om meer praktisch, later, om meer wetenschappelijk belang, doch telkens op genoegzaam dezelve gronden, ter beantwoording heeft gesteld. Wij, voor ons, indien wij naar ons gevoelen hieromtrent gevraagd werden, zouden, voor zoo ver wij de zaak doorzien, niet aarselen, ons bij hen te voegen, die dat regt bestrijden. Hier zeggen wij alleen, dat de voorhandene stedelijke registers niets aanbrengen, waardoor een tegenovergesteld gevoelen, zich als aannemelijk zou laten daarstellen. Wel behelzen dezelve een groot aantal van verordeningen, aangaande den loop en de waarde der onderscheidene muntspecien, bekendmakingen met, en waarschuwingen voor slecht en valsch geld, en wat dies meer zij; wel spreken zij van eene oude bestaande gewoonte, om, naar gelegenheid van tijd, schijldepenningen te doen slaan; maar, wat het regt tot een' onbeprekten muntslag aangaat, uit de gezegde registers kan zulks bezwaarlijk betoogd worden, en moet de grond, van hetgeen in deze *facto* moge geschied zijn, gewis in de tijdsomstandigheden gezocht worden. Dit laatste blijkt vooral, wanneer men die verordeningen des raads in derzelve geheelen zamenhang gadeslaat, in het bijbrengen van welk *negatief* bewijsmiddel, echter de eene even weinig behoefte gevoelde, als de andere er gelegenheid toe had. Daar het nu met ons, in een en ander opzigt, anders gelegen is, en wij

bovendien het nut bevroeden, dat de kennis dier muntbepalingen, uit andere oogpunten beschouwd, der wetenschap aanbrenge kan, zoo hebben wij gemeend de zich ons aanbiedende gelegenheid, niet te mogen laten voorbijgaan, om die verordeningen, waarvan tot hiertoe, slechts nu en dan, in de een of andere bedoeling, brokken zijn medegedeeld, uit het *Buerspraeckboeck* opvolgelyk en volledig te zamen te stellen en ter algemeene kennis te brengen. Hebben wij met zoodanige mededeeling elders (1) reeds een begin gemaakt, en die daar tot 1480 voortgezet, wij zijn voornemens, dezelve hier tot aan den overgang van het wereldsche bestuur aan Keizer Karel V. te vervolgen:

1481. Des Woensdaghes na Judica, IX Aprilis.

De raet laet enen ygheliken weten ende verbiet, dat nyemant eenige nyewe stuyvers ofte cromsterten wt en geve noch en ontfange, ter tyt toe die raet die ghewerdeert sal hebben, by 't verboeren van den penningen; ende hyer sellen wtgesondert wesen die stuyvers ende cromsterten, die ons genedige heer ende vrouwe van Oostenryck doen munten ende slaen.

1483. Des Manendaeghes na Martini.

De ordinancie ende ridinghe vanden payementen, is overdraghen ende ghemaect, als hierna volget:

Den Rosen nobel	90 stuyvers.	Den ducaet ende sa-	
Den Henricus Engels		luyt	39 stuy.
nobel	80 stuy.	Die nyewe croon	37 stuy.
Den Ghentschen nobel	78 stuy.	Die oude croon	36 stuy.
Den leeu	46 stuy.	Die Britoensce ende	
De rider ende Hon-		Savoysce croon	35 stuy.
gerscen gulden	40 stuy.	Die Guilhelmus scijt	

(1) Geschiedk. Archief, V.

ende Andries gulden ende enkele Coervorsche guld.	31 stuv.	Den Engelsche Henricus ende Coelscen stoter	3 stuv.
De Guliker ende Coelsche gulden	30 $\frac{1}{2}$ stuv.	Den Philippus Boergoenscen stuver	3 gr.
Den Wterschen guld.	27 stuv.	Den Kaerlscen stuver enen Hollantsen doyt min.	3 gr.
Den Peter ende Gellersche rider	25 stuv.	Myns heren jager van Wtrecht	2 phs.
Den Philippus scilt ende Reynaldus gul.	22 stuv.	Ende die enkel	1 phs.
Den Beyerschen guld.	20 stuv.	Die Johannes, brasspenninck.	2 phs.
Den Rodulphus postul. gulden	18 stuv.	Die muterkens	1 holl. doyt.
Den Coelschen post. gulden	17 stuv.	Die witkens	1 holl. pen.
Den Arnoldus gl. ende nyewe Luicsche gulden	13 stuv.		

Voirt alle andere sulveren payementen selmen geven ende nemen nader valuacyen van Hollant payement. Ende hyervan sal een cedel wthanghen voor Hazenberch, opdat hen een yegelyck mach weten daerna te rechten.

1484. Op Sunte Barberendach.

Voirt soe laet die raet weten, ende verbiet enen yegheliken, dat nyemant geen vierche sulveren penningen en geve noch en neme, dan alleen, die te Groeningen geslagen syn.

1485. Des Vrydaghes na S. Thomas.

Die raet laet weten enen yegelyken, alsoe tot veel steden die payementen veel min gestelt syn te gelden, dan sy gedaen hebben, soe is daervan hier oick een gheset gedaen, na inhoud der cedelen, die men voer den scepenhuys wthanghen sel, duerende ter tyt, dat men eens beters te rade sal werden.

Dit is dat inhoud der cedulen bovengeroert :

De Andriesgulden	} 31 st.	alle andere dobbelde		
Den Guilhelm. schilt		grossen	6 gr.	
Den overlantse coer- vorstscen rynguld.	} 30 st.	Den nyewen dubbelden		
Den Johannes scilt		d. van Oestenryk	5½ gr.	
De leeuwe	46 st.	Alle half ende vierendeel na advenant.		
Den Hollans rider	} 40 st.	Dat vuer yser		
Den Ongers gulden		Den nyewen Henricus	} 3 gr.	
Den saluyt	} 39 st.	stoter		
Den ducaet			Den Groninger jager	} 22 wit.
Den rosen nobel	90 st.	Den Cleefschen jager		
Den Henricus nobel	80 st.	Den Wters jager	} 3½ gr.	
Den Vlemsche nobel	78 st.	Den ouden braspenn.		
Die sonne croen	37 st.	Sunt Andries cruys		
De oude croen	36 st.	De half	10½ wit.	
De Savoys croen	} 33 st.	Den Phs. stuver	19 wit.	
Die Bertoens croen			Den Karolus stuver	3 gr.
Den Gulicx gulden	} 29½ st.	Die halve na advenant		
Den Coels gulden			Den Cleefschen braspen.	} 2½ gr.
Den Wtrechts gulden	28 st.	Den ouden Davidspen.		
Den Peter	} 23 st.	De Fransche blanck	2 gr.	
Den Gelres ryder			De Savoysche blanck	} 10 wit.
Den David mitten herp	} 22 st.	De Bertonsche blanck		
De Philippus scilt			Den Deventer penninck	} 13½ wit.
Den Reynaldus gulden		De oude Vlems		
Den Beyers gulden	20 st.	Die ossenhoofden Cleefs	} 2 gr.	
Den Post. Rodulphus gul.	18 st.	Sunte Martyn		
Den Coelscen Post. guld.	} 17 st.	Enghelbertus, geen gelt.		
ende alle andere			Nye s'Heren Philips	9 wit.
Den Arnoldus gulden	15 st.	De nyen Groninger jager	2½ gr.	
<i>Sulvergelt.</i>		Den woehey	} 2 gr.	
Den Henricus stoter,		Den ouden Cleefschen		
dubbelde Phs., dub- belde Karolus st. ende		Den ouden Groninger		
		Alle Groten	6 wit.	

1486. Donredaghes na conversionis Pauli.

Alsoe veel twistinge ende gescel onder den volck daghelix gesciet vanden payementen, soe heeft die raet alle groetkens tot Nymegen mitten aern geslaghen ende Hoernkens groetkens geset op vyf wit; ende alle Cleefsche stuvers mitten zwan ende Dormentsche stuvers ende alle Vries gelt en sel nymant derven nemen, geven of ontfangen, ter tyt die raet dat gewerdeert sel hebben.

1486. Des anderen daechs na onse Vrouwendach Lichtmisse.

Die raet heeft een geset gemaect vanden payement, te weten, dat die Monstersche penningen, daer Sinte Pauwels mit drie scilden op staet, gelden sellen XII wit, ende die penningen van Dortmund geslaghen, daer die werelt op staet oick ganc hebben sellen voer XII wit ende alle halve van dese voersz. VI wit.

1486. Vrydaghes na S. Joris die 28 April.

Also te Dortmund nyewe penningen geslaghen worden, die onder den volke gestroeyet worden, ende veel arger syn, dan se behoren, soe waerschuwet die raet enen yegeliken, dat nyemant sulke penningen tot Dortmund geslaghen, out of nywe, en derf nemen, geven of ontfangen.

1486. Des Manendaghes na assumptionis.

Alsoe viel twysten ende moyenissen verrysen inde cleyenen payementen, soe heeft die raet een geset gedaen, aldus:

Alle Cleefsche muterkens sellen gelden 2 wit.

Dortmontsche muterkens 6 deutgens.

Campersche nyewe placken 1 wit.

Alle halve van dien 1 deutgen.

Ende want die copgens gemeynlick niet en dogen, soe en sellen sy niet meer gelden dan 1 deutgen.

1846. Des Vrydaghes na S. Jansdach decollationis.

Dese ordinancie ende rydinge vanden payementen is overdraghen ende gemaict, als hierna volgt:

Den sonnennobel	96 st.	Den Vredericus gulden	22 st.
Den Henricus nobel	86 st.	Den Rodulphus gulden	20 st.
Den Vlemschen nobel	84 st.	Den Coelschen Post. gul.	18 st.
Die halve nobellen na advenant.		Den Ludickgulden. ende alle andere	17 st.
Den leeuw	50 st.	Den gouden Arnhemsgul.	16 st.
Den ryder	} 44 st.	Den Coelschen gulden	} 31 $\frac{1}{2}$ st.
Den Hongers gulden		Den Gulixgulden	
Den saluyt	} 42 st.	<i>Sulvergelt.</i>	
Den ducaet		Dat vueryser mitten twee leeuwen	} 3 $\frac{1}{2}$ gr. wit.
Die nyewe croen	39 st.	Den nyewen penninc van Oesterryk	
Die oude croen	38 st.	Die halve na advenant.	
Die Savoysche croen	} 37 st.	Den Henricus stoter	} 6 $\frac{1}{2}$ groot.
Den Bertoensche ryder		Den Koels stoter	
Den Andries gulden	} 33 st.	Den dubbelden Phs. stu.	} 2 st.
Den Guilhelmus scilt		Ons Heren jagers	
Den gouden Rynsguld.	32 st.	Den ouden braspenninc	
Den Johannes scilt	} 30 st.	Die halve hiervan	11 wit.
Den Wtrechtschen guld.		Den Deventer penninck	} 2 $\frac{1}{2}$ gr.
Den Peter	Den ouden Vlems		
Den David mitter herp	26 st.	Den Coelschen penninck	
Den Gelreschen ryder	} 24 st.	mitten rayen	
Den Phs. scilt		22 st.	
Den Reynaldus gulden			
Den Beyers gulden			

1487. Des Manendachs na Judica.

Alsoe nyewe groten geslaghen worden tot Franeker, gelyck ons genedichs Heren nyewe groten, die erger syn, dan sy behoren, soe lat die raet weten, dat nyemant sulke Franeker groten en bore noch en ontfange.

1488. Des Vrydaghes na S. Odulphusdach.

Dese ordinancie ende rydinge vanden payemente is gheset ende gheordineert byden rade, als hier na volgt, die men ghehouden wil hebben, ter tyt die raet eens anders te rade wert.

Een Andries gulden zel gelden	41 stuv.	Phs. stuvers	4 gr.
Jagers ende Johannes braspenningen	5 gr.	Karolus stuvers	3 $\frac{1}{2}$ gr.
Woccheyen ende Fran- sche blancken	13 wit.	Engelsche ende Coel- sche stoters	4 stuv.
Ons Gen. Heren nyewe Philippus	10 $\frac{1}{2}$ wit.	Die vuerysers.	4 phs.
Die Groninger penningen	3 groot.	Den enkelden Ryngul.	40 stuv.
Eade die half	9 wit.	Ons Gen. Heren van Wtrecht gulden	37 stuv.
		Den Hoerntgens gulden	23 stuv.

Ende hiervan sell men een cedel wthangen voer Hasenberch.

1488. Des Saterdaechs op Sunte Bertelmeeusavont.

Alsoe die raet ter waerheyt ondervonden heeft, datter nyewe groten geslaghen syn te Lymborch francken ende van myn vrouw van Essen, die niet soe goet en syn als sy bchoeren te wesen, soe waerscuwet die raet enen yegelyken, ende gebiet, dat nyemant sulke groten, half of heel, vander selver munt, een geve noch en ontfange, by 't verboren vanden selven penningen, ende daertoe tottes raets correxie, ende van desen groten sel men van elcx een voer Hasenberch spikeren, om enen yegelyken die te kennen.

1488. Des Dingsdaechs na Sinte Thomasdach apostel.

Die raet laet weten, dat men by onsen genedighen Heren, den esslesien ende den rade, out ende nywe van

onser stadt, overdraghen is, omdat payement staende te houden, dat elken penninck, hierna benoempt gelden sal, als hy hier gheset is, in deser ordinancien, ter tyt, dat men eens anders sel laten weten. Daeromme laet die raet weten, ende gebiet, dat nyemant dese penninghen hogher, dan se gheset syn, wt en gheve en biede, noch en ontfanghe, by sware correxie tottes raets goetduncken.

Dit is die settinghe.

Den nywen Nobel	} 7 Rgl. 4 st.	Den Houtgens gulden	} 26 st.
Den sonnobel		De Luyesken gulden	
Den Henricus nobel	6 Rgl. 12 st.	Den Hoernkens gulden	23 st.
De Vlemscen uobel	6 Rgl. 10 st.	Den Arnoldus gulden	24 st.
Den engel	4 Rgl. 16 st.	<i>Sulvergelt.</i>	
Den leeuw	73 st.	Den dubbelden griffoen	3 st.
Den Hollanscen rider	} 63 st.	Den griffoen	2½ st.
Den Hongerschen gl.		Den Henricus stoter	5 st.
Den saluyt	} 64 st.	Den halven Henricus	
Den ducaet		stoter	2½ st.
Die nywe croen	36 st.	Den Edwardus stoter	4½ st.
Die oude croen	33 st.	Die dubb. Phs. stuv.	3 st.
Die Savoysee croen	} 34 st.	Die Phs. stuv.	2½ st.
De Britonsche rider		Die halve Phs. stuv.	13 wit.
Den Guilhelmus scilt	} 46 st.	Die dubb. Karo. stuv.	4½ st.
Den Andries gulden		Die Karol. stuver	2 st. 3 wit.
Den Johannis scilt	43½ st.	Die halve Karol. st.	13½ wit.
Den gouden Rijnguld.	43 st.	Die dub. Mechelspen.	4 st.
Den Coelschen gulden	} 44½ st.	Die Mechelspen.	2 st.
Den Guliker gulden		Die half Mechelspen.	1 st.
Den Wtrechtschen guld.	42 st.	Die vuerysers	4 st.
Den Peter	} 39 st.	Die halve vuerysers	2 st.
Die herp		Den ouden Gronjager.	} 5½ cr.
Den Gelresen rider	Den ouden Cleefs. jag.		
Den Phs. scilt	38 st.	Die halve ende vieren-	
Den Beyersgulden	37 st.	deelen van desen na	
Den Rodulphus post. gl.	28 st.	venant.	

Den ouden Johannis braspenninc.	} 5 ¹ / ₂ cr.	Den nywen Gron. jag.	20 wit.		
Den Wterschen jager		Die half na advenant.			
Den halv. Wtersen ja.	} 15 wit.	Den nywen Cleefsch st.	} 12 wit.		
Die oude botkens		Ons Heren penninc mitten scilt			
Ende claeukens		Deventer cromst.			
Akensche buyssen		Campen cromst.			
Sinte Martyns stuy.		Roemsche Con. groet- kens mitten hoede			
Die oude Fransche blanken		Marien groetgens		} 6 wit.	
Die woechyen		Ons gen. Heren van Wtr. groetgens			
Coelsche penningen mitte croen		Borbonsche ende Hoerntsche gr.			
Nuysee witpen.		} 3 cromste.		Nymegsche ende Zutph. groetgens	5 ¹ / ₂ wit.
Den dubbelden Over- emschen penning.				2 st.	Franecker
Den halven Overem- schen penning.	1 st.	Limborsche, Hessen- see ende alle andere groetgens op Heg- nimuten geslagen voer gheen gelt.			
Dat vierendeel daerof,	3 wit 1 deut.				
Den Deventer penning	} 20 wit.				
Den Rayerwitpen.					
Den Guilhelmus tuyn					
Die oude Vlems					

Voert laet die raet weten, dat nyemant enige nyewe penningen, die voer niet benoemt en syn, ontfangen, opbueren ende wtgeven en sel, ten sy, dat sy eerst belieft ende werdeert sellen wesen byden rade, tot correctie des raets. Ende hier van sel men een cedel voer Hasenberch wthangen.

1489. Dinsdaechs alt. purificationis.

Alsoe onlanx geleden een ordinantie ende settinge vanden gelde gemaect is geweest by onsen Gen. Heer van Utrecht, den ecclesien ende onse raet, out ende nywe, daer die cedel voor Hasenberch of wtgehangen heeft, soe

vernywet die raet die settinghe ende wilt die vast gehouden hebben, gebiedende daeromme, dat nyemant die penningen hogher en biede, wt en geve noch en ontfange, dan sy geset syn, byt verboeren vanden penningen, ende daertoe tot sware correxie tottes raets goetduncken; ende dese settinghe sel dueren ter tyt die raet eens anders sall laten weten; ende soe enighe penninghen niet geset en syn, soe sel men die setten, ende een ceel daarvan voer Hasenberch wthangen.

1489. Donredaechs na Valentini.

Alsoe onlanx geleden een ordinantie ende settinghe van den gelde gemaect is gheweest by onsen Gen. Heer van Utrecht, den ecclesien ende den raet out ende nywe, daer een cedel voer Hasenberch of wtgehangen heeft; soe vernywet die raet die settinghe, ende wilt die vast gehouden hebben, gebiedende daeromme, dat nyemant die penninghen hogher en biede, wt en gheve of en ontfanghe, dan se geset syn, by verboeren vande penningen ende daertoe tot swaer correxie tottes raets goetduncken.

(Het vervolg hierna).

D. v. F.

JAN SEVERSZ., boekprenter en ketter.

(1500 sqq.)

Jan Seversz. staat in de geschiedenis, even als Herman Schinckel (1), bekend, als boekprenter en als ketter. Maar het blijkt noch, dat het, zoo als bij dezen, ook bij Jan Seversz. de uitoefening van zijn beroep was, waardoor hij zich zoodanig verdacht op den hals haalde, noch, dat de ongelegenheden, waarin hij daardoor gewikkeld werd, voor hem zoo treurige gevolgen hadden, als voor Schinckel. Althans, onze geschiedkundige bescheiden leeren dat evenmin, als de schrijvers, die zich veronledigd hebben, om bijzonderheden omtrent Jan Seversz. te boek te stellen. Zoodanige schrijvers zijn er, in onzen tijd, over Jan Seversz., alweer even als over Schinckel, ons wetens, twee geweest. Hebben de voortbrengselen van de pers van Joannes Seversz. den heer Du Puis de Montbrun stoffe geleverd voor zijne in hunne soort klassieke *Recherches* (2), Jonkh. van Asch van Wijck heeft niet nagelaten, met zijne desaangaande bevindingen in de Utrechtsche registers, zijne *Intrede van Karel V te Utrecht* (3), te stofferen. Maar, gelijk het onbillijk zijn zou, in den heer de Montbrun te laken, voor zijn bijzonder doel, niet de handschriftelijke registers te hebben uitgeplozen van steden, waarin zelfs het verblijf van

(1) Vergel. dit *Tijdschrift*, 1843, p. 75 sqq.

(2) *Recherches bibliogr.* etc. Leiden, 1836, p. 77 sqq. et 85.

(3) *Plegtige intrede van Keizer Karel V in Utrecht*, in 1540 etc. Utrecht, 1818, p. 80.

Jan Seversz. hem onbekend was, het kan den schrijver *der Intrede* wel naauwelijks tot verwijt verstrekken, zijn onderzoek omtrent Jan Seversz. niet tot deszelfs Leijdsch oponthoud te hebben uitgestrekt. Evenwel, al meenen wij de schrijvers niet te moeten lastig vallen, wij mogen, van den anderen kant niet ontkennen, dat hunne diesaangaande berigten reeds hierdoor hebben moeten gebrekkig blijven, en meenen al hierom met eenig regt en reden aanleiding te nemen, om zulks met een enkel woord aan te wijzen. Wij hebben hierin bovendien des te minder bedenken, als wij in de gelegenheid verkeerden, de berigten dier geachte schrijvers, ook van elders, met een en ander aan te vullen.

Twee drukken van Jan Seversz. heeft de heer de Montbrun beschreven. Eenen, zonder opgave van jaar, maar door hem tot 1500 gebragt, met het *explicit*: «*Impressum leidis per me Joannem seueri*», voor welk Seversz. door hem in 't hoofd zijner beschrijving, abusivelijk Severinus gesteld is. Ik zeg *abusivelijk*, want, eensdeels heeft de heer Du Puis de Montbrun op den *genitivus* geen acht geslagen; Severi, d. i. Seversz., of Sever's zoon, en, anderdeels, zou een zoodanig Severini, de vertaling van Severynsz., en niet van Seversz. zijn.

Wat den inhoud van het boek aangaat, de heer de Montbrun meldt daarvan niets. Jammer. Een boek van grammatischen inhoud, op dien tijd te Leijden gedrukt, wekt onze belangstelling in hoogen mate, en het is hier zoo als elders bij het raadplegen dier *Recherches*, dat wij er spijt van hadden, dat het niet in het plan van den schrijver lag, behalve de schulp ook het dier te beschrijven.

De tweede druk van Jan Seversz. door den heer de Montbrun beschreven, is een nederduitsch werkje. Dezelve wijst plaats, noch drukker, noch jaar aan, wordt echter naar de typen en de devise des drukkers, gesteld, omtrent denzelfden tijd te Leijden bij J. Seversz. van de pers te zijn gekomen.

Een derde *Quarto*-druk van hem ligt uit de akademische bibliotheek voor ons. Het boek behelst van Fra. Philelfus *epistole breviores elegantioresque*, daarna vijftien *perbreves* van Politianus, en eindelijk nog *auree epistole* van Jo. Picus Mirandola. De omslachtige titel is in het rood, gedeeltelijk op de gewone wijze, horizontaal, gedeeltelijk loodregt, te beide zijden en onder eene houtsnede gedrukt, voorstellende een' monnik in eene kamer aan een' lessenaar zittende, om te schrijven. De latijnsche text, met gothische letteren gedrukt, heeft geen' custos, maar wel signatuur, de brieven van Philelfus en Politianus de foliatie I—LXIII, en die van Picus, in plaats daarvan, de doorlopende reclame: *Epistole Joannis Pic. Mirandole*. Het *explicit* staat op de voorlaatste bladzijde: « *Finiunt epistole. . . . Impresse Leidis per me Joannem seueri. Anno Dni millesimo ccccc. ix. feria quinta post pasce* »; *verso* de houtsnede door den heer de Montbrun, p. 79, breedvoerig beschreven. Eene oude handstelde in onzen druk daaronder: « *Vetus insigne Lugd. Batavor.*; » en ik geloof, dat dezelve zich daarin, althans niet geheel, vergist heeft (1).

Hoe lang Jan Seversz. te Leijden is blijven wonen, en aldaar zijn beroep van prenten heeft uitgeoefend, kan ik met zekerheid niet bepalen. Mag ik op de opgave

(1) Vergel. van Mieris, *Beschrijving van Leijden*, II. p. 374.

van anderen afgaan, dan is althans nog in het jaar 1516 (1) te Leijden een werk van zijne pers gekomen. Ja, daar er van die jaren geen andere Leijdsche drukker bekend staat, zoo zou men wel, het Utrechtsche brevier in 1518 (2) te Leijden gedrukt, nog voor een voortbrengsel zijner pers mogen houden. Even weinig kennen wij de reden, die Jan Seversz. mag gehad hebben, om Leijden te verlaten, en zich metter woon naar Utrecht te begeven; waar wij hem in 1524 als burger en boekprenter terugvinden, en hem nog van eene geheel andere zijde leeren kennen.

Dat de nieuwe leer toen, ja reeds vroeger, ook naar Utrecht was doorgedrongen en onrust baarde, wist men van elders. Maar tot daartoe was *Dirc de roode cuyper*, de eerste (3), tegen wien het bepaaldelijk bekend stond, dat in 1525, door het stedelijk bestuur dadelijke maatregelen waren beraamd; en Jonkh^r. van Asch van Wijck komt de eer toe, het eerst te hebben oplettend gemaakt op de besluiten, door den raad tegen Jan Seversz. reeds in 1524 genomen. De nadere omstandigheden, waardoor Jan Seversz. zich die verdacht berokkende « van mettet werk van Lutherien besmet » te zijn, blijken daaruit niet; maar enkel, dat hem deswege zijn burgerschap werd opgezegd, en bevolen, zich, na zonnenondergang, niet meer binnen de stadsvrijheid te laten vinden; met welk gewijsde hij in tegenwoordigheid van den raad werd bekend gemaakt (4).

(1) Panzer, *Annales etc.* To. VII. p. 136.

(2) Panzer, II.

(3) Zie ons *Archief*, V. p. 300 sqq.

(4) Overcomen by scepenen, rade ende oudermans, dat men Jan Seversz. die printer syn borgerschap opseggen ende by sonneschyn wter stat ende stat vryheyt te reysen gebieden sal, als geschiet is

Evenwel, die omstandigheden schijnen niet zeer grave-
rend te zijn geweest, daar het hem mogt gelukken, door
een verzoekschrift bij den rade ingediend, verlof te ver-
werven, om onder behoorlijke borgtogt *de judicio sisti*,
weder in de stad te komen (1). Doch het leed niet
lang, of deze *beliefte*nisse werd door den raad weer te-
ruggenomen, en Jan Seversz., met «alle syne dien-
res die met hem printten, als van Lutherye gecorrigeerd»
op nieuw uit de stad gebannen (2).

Uit het gezegde blijkt, dat zijne zaak als boekdrukker
nog al eenige uitbreiding moet gehad hebben, en het
staat te vermoeden, dat hij zich met zijne dienaars, ter
uitoefening van zijn beroep, naar elders zal hebben be-
geven. Zijne verdere lotgevallen bleven ons echter voor
als nog onbekend.

D. v. F.

in tegenwoordicheyt vanden rade, ende niet weder inne te komen,
berurende, want hy mettet werck van Lutherien besmet is. *Raads-
dagelyksboeck*, 1324, vrydagh na Odulphi.

(1) Die raet is te vreden, dat Jan Seversz., die prenter, weder
in der stat sel moghen comen, des sel hy een iegelyck teregt staen
ende daer borge voer stellen, soe hy dat in syn supplicatie over-
bodich is geweest. *Ib.*, Vrydach na Judica.

(2) Sleten scepenen, rade ende oudermans van allen gilden, dat
die beliefte)nisse anderdaghes, Jan Severtsz., printer, hyden rade
gedaen, doet ende te nyet wesen sel, ende *dat hy met allen syn
dienres die met hem printen* wter stat wesen ende een myl weg
rontom van der stat bliven sel eweliken, om des wille hy van der
saken van Lutherye gecorrigeert is geweest. *Ib.*, 1525, Woens-
dagh na Margriete, *ipso die apostolorum*.

P A A R D E N M A R K T.

Gemarkt op den 25 Mei 1846.

Kantoor	Waardbarrière.	1	Stuks.
«	Catharijnebarrière.	205	«
«	Tolsteegbarrière	75	«
«	Wittevrouwenpoort.	51	«
«	Roodebrug.	47	«
«	Ridderschapsvaart.	110	«
«	Vaartschen Rijn.	24	«

te zamen 479 Stuks.

Memorie ende instructie voor myn
heere, den deeken van *St. Pe-
ters* (Willem Vuesel), com-
missaris vande vyff ecclesien
ende die regeerders, etc. van
Utrecht (*).

1. Inden eersten, dat sedert dat syn laetste brieven
gecomen syn, daer by gevoecht was copie vande missive
vande Con. Maj^t. nopende de ontlastinge vande soldaten

(*) Bekend zijn, naar hunnen aard en aanleg, de proceduren van
1569 tegen die van Utrecht, wegens weigering, om aan den eisch
van Alba te voldoen, en bekend het vonnis, uit naam van den her-
tog, in 1570 tegen hen geveld. De acten van dat regtsgeding zijn
geboekt door Bor. Men weet ook, dat de staten geraden vonden,
om zich van dat vonnis in appel aan den koning te wenden, en
met die commissie den deken van S. Pieter, Willem Vuesel,
belastten. De bijzonderheden van zijne heen- en terugreis verhaalt
hij zelf in zijne declaratie van de kosten op die bezending gelopen,
(gedrukt in mijn Archief, II. p. 333). Hij vertoefde ter waarneming
van de Utrechtsche zaken in Spanje van 1570—1576, eene bezen-
ding, die de staten bij de 50,000 realen te staan kwam.

Het hier medegedeeld wordende stuk, is eene van die memoriën,
welke aan Vuesel, in gezegde betrekking, door zijne lastgevers
werden toegezonden, om hem in het algemeen de noodige bekend-
schap met den staat van zaken, en den loop der gebeurtenissen te doen
hebben, of hem, van tijd tot tijd, voor bijzondere doeleinden, te
instruëren.

D. v. F.

aen de Ex^{cië} vanden Hartoghe van Alva gescreven, 't welck was den yersten Octobris, met allen alhier nyet gedaen is, noch inde saecke vande petitie noch inde saecke vanden processe, anders dan dat eenighe goede Heeren gescreven is, om te weten, aen wie te solliciteren soude wesen die expeditie vande informatie, daeromme syn Maj^t. gescreven heeft.

2. Item, ende heeft men dienaengaende nyet anders connen verstaen, dan dat syne Maj^t. ande Ex^{cië} vanden hartoghe van Alva gescreven heeft omme te hebben syner Exc^{cië} advys, of om te hebben instructie ofte informatie op enighe poincten, die men nochtans nyet en heeft connen vernemen, wat dat syn.

3. Ende alsoe men nyet en bevyndt geraden aen S. Ex^{ci} dienaengaende iet te solliciteeren, soe men nyet en soude profiteren, anders, dan dat men deselve syn Ex^{cië} te meer iriteren soude.

4. Soe is hetselve aldaer gelaten, tot dat men ander advertissement uyt Spaengien gehadt sall hebben op de brieven dienaengaende aen syn Hoochw. gescreven.

5. Ende hoewel men middelertyt wel hadt verhoopt, dat Syn Ex^{cië} die stadt Utrecht met geen soldaten meer beswaert soude hebben, bysonder aengemerkt hetgeen de Co. Maj^t. dienaengaende aen syn Excellentie gescreven heeft.

6. Soe ist nochtans soe, dat, soe haest als den post die voorn. missive van Co. Maj^t., gedateert vanden x. Spt., brochte, gecomen was die fame, soe in Hollant als Brabant ende merckelicke tot Brussel gespreyt ende uytgegeven is geweest, dat de Spaengiaerden weder te wynter t' Utrecht comen souden.

7. Ende is dieselve fame also sterck oeck by de Spaengiaerden selfs gestrooyt geweest, dat enighe goede Heeren

in 't hoff tot Bruessel residerende, die sulcx verdroot, enighe hare goede vrunden, binnen Utrecht wonende, geadverteert hebben, dat hem vervreemde, dat nyemant en quam, om sulcx te beletten, te weten die wedercomste vanden Spaengiaerden.

8. Mer, alsoe men hem ganschelick vertrouwde opt scryven v. Syne Maj^t., ende nyet en dochte dat syn Ex^{ci}e dat soe weynich achten soude, dat men oeck wel wiste, dat men by syn Ex^{ci}e met solliciteren nyet en soude prouffiteren, gelyck als men voormaels wel gesien hadde, dat men geen gehoor en hadde connen crygen, noch door requeste, noch door intercessie van enighe vrunden, soe en is daertoe met allen nyet gedaen geweest.

9. Sulcx, dat syn Ex^{ci}e door den secretaris Berty op den 28 Octobr. lestleden heeft doen scryven aende regeerders vande stadt Utrecht die missive, daer van copie hier bygevoucht is, geteyckent (A), inhoudende, dat men ontfangen, logeren ende adommoderen soude de acht vendelen Spaensche soldaten daerinne gementioneert, die welcke desen voorleden somer gelegen hadden inden Briel, tot Delft, Haerlem ende tot Leyden, mits gevende heml. alleenlyck het *servitium*, gespecificeert in de biljetten by de voors. missive overgesonden, ende oeck hierby gevoucht, geteyckent (B).

10. Ende syn die voorn. soldaten dien volgende opten 17 dach van Nov. uyt de voorn. plaetsen, daer sy laghen, gelyckelyck vertoghen, omme te Utrecht te comen.

11. Den 8 van deselve maent heeft den *fourier major* vande voorn. *tertio* die regierders vande stadt Utrecht, gehandreyckt die voorn. missive, die inde raet vande stadt gelesen ende oock met die vande geestelyckheid ge-

communiceert wesende, hebben die vande stadt anden voorn. fourier haerl. obedientie verclaert.

12. Item, ende hebben opten x van Novembris syn Ex^{ciē} voor antwoordt gescreven ende versocht vande soldaten ontlast te moghen worden, sulcx als uyt die copie vande missive hier beygevoucht blyckt, geteyckent (C).

13. Ende hebben deselve missive door een speciale gecommiteerde, te weten, Herman vande Vecht, aen syn Ex^{ciē} geschickt.

14. Ende middelertyt hebben alle haer diligentie gedaen, om de soldaten, soe opte geestelicheyt als weerlicke te logeren, endesoe den voorn. fourier tot meermael verzocht wesende, expresselyck verclaerde, geen geestelycke personen te willen eximeren ofte vry houden; waertoe sy langhen tyt gehadt hebben, overmits de *fourier major* logys heeft willen hebben voer vyftienhondert ende een hoofd, behalve die logyse vanden capiteyn, Alpheres ende sergen., tot vier ende twyntich vande beste ende principaelste huysen binnen Utrecht.

15. Nyet jegenstaende, dat men wel verseekert is, dat die voorn. acht vendelen nyet boven duysent hoofden sterck syn. ende dat alsulcx die menigte vande logysen voorde voorn. hoofden nyet en souden dienen, dan om de rycken te beschatten ende die armen te beswaren.

16. Dat oock die vande Stadt, om deswillen de voorn. *fourier major* ende oock den Mr. *del campo* verclaerden, dat hem nyet mogelyck was die voorn. hoofden te logeren, soe overmits d'armoede vande schamele burgers ende andersins, als 't geschrift hier bygevoucht breder mede brengt, geteyckent (D).

17. Dan dat den voorn. *fourier* ende oock de Mr. *del*

Campo, dien nyet tegenstaende verclaerden, haer getal te willen hebben, of selfs te willen fourieren.

18. Soe hebben die vande stadt haerl. recours ande hove van Utrecht genomen, die twee uyt heml. gecommitteert hebben, namentlyk Mr. Joh. van Lent ende Antho. van Gryspere, raden, die gearbeyt hebben, soe den voorn. fourier als coronel te induceren, dat sy hem souden laten contenteren mettet getael vande biljetten hem gepresenteert, ten getalle van 1312 hoofden, behalven officiale, capitteynen enz., mer en hebben daer toe nyet en willen verstaen, seggende, dat syl. die biljetten by henl. geeyst, wilden hebben ofte dat sy selfs fourieren wouden, eyschende te dien eynde 't register, soe vande ouden als nieuwe biljetten.

19. Hetwelck die vanden rade verstaende, hebben, om arger te verhoeden, by advys vanden voorn. gecommiteerden vanden hove geconsenteert die voorn. biljetten te leveren, hebbende alvorens geprotesteert, binnen besloten camere; (omme de Spaengiaerden nyet meer te irriteren), sulcx als blyckt uyt de acte hier bygevoecht, van date 1571 den 15 Nov., geteyckent (E).

20. Ende also de coronel doer den voorn. fourier major, den raet vande stadt hadden doen aengeven, dat sy den soldaten op vleys, bier, broot, wyn ende diergelycke souden willen doen alsulcke voordeel als sy te voren gehadt hadden, ende breder als inde cedula by hem te dien eynde geexhibeert, daarvan copie hierby gevoecht is, geteyckent (F.).

21. Item, ende dat hy bovendien noch enich gelt eyschten hem geleent te worden tot behouff vande soldaten, als blykt byde acte, geteyckent (G.).

22. Hebben die vande stadt scriftelycke, geantwoort

ende altselve afgeslaghen, als blyckt byde copie van deselve antwoorde, geteyckent (H.).

23. Waerop de coronel weder gerepliceert ende die vande Stadt weder gedupliceert hebben, sulcx als by de copie van dien hlyckt, geteyckent met I en K.

24. Ende syn eyntelyck inde voorn. duplique geaccordeert, te weten, dat sy de voorn. differenten aengaende aende Ex^{tie} vande Hartoghe van Alva scryven souden, ende middelertyt den soldaten leenen 800 daelders, als sy gedaen hebben, beducht wesende, dat, indien die soldaten sonder gelt te hebben inde stadt quamen, dat sy de borghers enich overlast souden moghen doen.

25. Ende hebben voorts anden voorn. Hartoghe geschickt die missive, daer van copie hier by gevoocht is, geteyckent (L.).

26. Ende dit alsoe gedaen wesende, syn die soldaten op den 18 November inde stadt gecomen, naer dat sy meestal van den 8sten vande selve, gelegen hadde in 't platte lant van Utrecht ende den huysman seer beschadicht hadden.

27. Dat sy oock veel dorpen geschat hadden, treckende van 't eene dorp in 't andere, ende latende hem, vant een voor ende 't ander nae, uytcopyen, als te sinen tyde blycken sal.

28. Ende binnen die stadt gecomen wesende, hebben hem veel huescher angestellt, dan sy te voren gedaen hadden.

29. Mer, overmits die faulte, die sy hadden van gelt, hebben sy meest de borghers bedwongen, door vrese van overlast te werden, dat sy hem meest al die cost moesten geven, ofte voor een cleyne penning van 2 daelders ter maent inde cost ontfanghen, hetwelck in desen dueren tyt voor heml. qualick voor broot genouch is, ende conse-

quentelick den gemeen borger seer lastich valt, ja oeck, alsoe dat daer veel syn, die haerl. eigen nootdruft moeten onttrecken, dat sy den soldaten moeten geven, ofte indien sy heml. niet geven en willen, wort hem noch meer met geweld genomen, onder pretext, dat die soldaten in 15 maenden nyet betaelt en syn, als sy inder waerheyt denselven tyt ten achteren syn, sonder dat alweer enigh apparentie van gelt is, daeruyt men wel mach mercken, wat te verwachten sal wesen.

30. Bysonder soe het *aerarium* vanden staet soo seer geexhaurieert es, overmits voorgaande lasten, ende dat syn Ex^{ci} geen octroye en wil geven, om lyfrenten te moghen vercopen, dat sy noch den borgers noch den soldaten en connen succureren.

31. Waerdoor dat meer swaricheyt te verwachten is, overmits die grote duerte, die daer is, bysonder van coorn, ende dat die vande stadt geen provisie gedaen hebben noch doen en connen, dat sy in gelycke tyden tot succurs vande burgers plagen te doen, overmits faulte van gelt, ende dat sy geen octroye en hebben, om gelt te moghen lichten, soe noodich es.

32. Sulcx dat die vande stadt, aler die soldaten quamen, oft eer men conste geloven, dat sy comen souden, die vyff godshuysen ende andere rykdomme, soo in 't particulier als in 't generael, versocht hadden, enighe penningen tot provisie van coorn te willen leenen, die daertoe bereyt waren; dan, alsoe, overmits die compste vande soldaten, enige vertroocken syn, enighe met soldaten seer belast syn, soe ist selve achter weghe gebleven, sulcx, dat desen aengaende die stadt in swaricheyt is, als syn Ex^{ci} hetselve byde voorn. missive oock aengescreven is.

33. Opten ... Novembris, heeft Hermann. van de

Vecht, thuis geschickt seeckere missive van syn Ex^{cio} inhoudende antwoordt opte voorn. missive vande stadt, vande x Nov., daer by syn Ex^{cio} in effecte seyt, dat hem nyet gelegen is, voor dese tyt die soldaten te verleggen, als breeder by deselve blyckt, daervan copie hierby gevoucht is, geteyckent (M.).

34. Sulcx, dat die saecke alnu soe staet, sonder dat alsnoch opte tweede missive enich antwoordt gecomen is, anders dan dat de bode, die deselve gebracht heeft, opten 2 Dec. thuyt gecomen is, brengende alleen recepisse, dat de voorn. missive overgelevert es.

35. Waeruit, mitsgaders, dat syne Ex^{cio} die voorn. soldaten uyt vier Holl. steden, daer van de stadt van Delft tweemaal soe ryck ende machtich is, ende Haerlem, immers soe machtich als Utrecht, ende daer die voorn. soldaten mer een halff jaer gelegen hadden, sonder in 15 maenden betaelt te syn, men anders nyet en kan verstaen, dan dat syne Ex^{cio} die voorn. stadt geheel ende grondelick wil bederven, om hem daerover te wreken, dat sy niet en hebben juyst absolutelick inde petitiën geconsenteert ende van syne sententie geappelleert hebben, ende boven dien die clachte gedaen hebben over die belastinge vande soldaten.

36. Ende, omme nu te seggen, wat men presumeert die redenen te syn, daeromme nu syne Ex^{cio}, die voorn. soldaten weder te Utrecht geschickt heeft, soe worden die redenen inde requeste hierby overgesonden, om syne Maj^t. gepresenteert te worden, ten eynde syn Maj^t. gelieve de stadt van Utrecht vande soldaten te ontlasten, geallegeert, dwelcke die, ende insonderheyt die weigeringe vande petitiën die yerst ende principaelste is, daeruyt syn Ex^{cio} alsulcke toorn ende gramschap op die van Utrecht

geconcipteert heeft, dat hy haerlyuden name nauwelycx mach horen noemen, alsoe verre, dat nyemant voor heml. by syn Ex^{cia} een woort spreken en derff.

37. Voorts hadden die ghemeen Spaengiaerden al inden somer laten luyden, dat binnen Utrecht weder eenige beelden gestormt waren, ende dat sy daeromme weder t' Utrecht komen souden, gelyck sy hetselve seer soecken, mits dat sy op geen andere plaetssen dus getracteert syn, soe de borgers van Utrecht, wetende, dat Syn Ex^{cia} op heml. vergrampt is, ende dat haer clachten by hem nyet gehoort waren, hemluyden als verdragen ende al toegeven, dat hem mogelyck is, ende om deswille, stroyen veel famen, ende geven oeck veel logentalen uyt, die al dienen tot belastinghe van die van Utrecht, wetende, dat syne Ex^{cia} hetselve geerne hoort, mer en sal men nyet bevynden, dat enighe beelden geschent syn geweest.

38. Hadden oeck uytgegeven, dat t' Utrecht byde borgers aldaer briefkens gestrooyt worden, die fameus waren, tenderende tot achterdeel vande Spaengiaerden.

39. Van welcke briefkens hierby copie over gesonden worden, geteyckent (N.).

40. Maer en sal men nyet bevynden, dat dieselve briefkens by enighe borghers van Utrecht gestroyt oft gesaeyt syn, so den steyl wel medebrenghet, dat het geen Nederlants gedicht is, ende daeromme mitsgaders uyt dien die characteren vande originale briefkens, beter een Spaensche dan Nederlandsche letter gelycken, wel vastelyck gepresumeert wort, dat die voorn. briefkens door die Spaengiaerden selve gedaen fabriceren ende voorts gestroyt syn, ende dit omme syn Ex^{cia} meer jegens die van Utrecht te irriteren. Ende al waret soe, dat enighe quaetwillige binnen Utrecht wonende, alsulke fame gestroyt mochten

hebben (als men nyet gelooft noch bevynden sal), soe en behoort de gansche stadt ende alle goede inwoonderen van dien, daeromme nyet gestraft te worden.

41. Die derde ouasie, die by den Spangiaerden gestroit wordt, is het dissoluyt leven, soe sy seggen vande geestelicheyt, twelck yerst syn Ex^{ci^e} geen redenen en can geven, omme die schamele gemeente te belasten, die soe seer getravailleert is geweest ende noch getravailleert wordt, dat geen gemeente uit Nederlant (wtgesondert enighe stede die men houdt voor rebel) alsulcke overlast geleden hebben, als syl. doen.

42. Ende can oeck nyet clagen over die vande geestelyckheyt, want soe haest als die brieven vanden president Hoppero ende inden capittelen gecommuniceert waren, hebben alle die canoniken ende suppoosten van dieselve capittelen verclaert te willen obedieren, ende hebben oeck *de facto* geobedieert ende haerlieder concubinen wechgestelt, ende wordt dienaengaende voorts geprocedeert *per commissarios Archiapiscopi et capitulorum juxta formam concilii Tridentini*.

43. Ende al waert soe, dat in dese enich gebreck ware, soe en soude nyet behoren, dat syn Ex^{ci^e} dat alsoe indifferentelick mitter daet straffen soude, sonder distinctie te maecken tusschen de goede ende quade, die culpabel ende niet culpabel syn, als sy oeck nyet en geloven die meninghe van syn Maj^t. te syn, mer soude behoren tselve haerl. overheer die aartsbischop, ende by faulte van hem, die pauselycke Heilicheyt te kennen te geven, omme by heml. wettelyck ende by formen van rechten gestraft te werden.

44. Die vierde reden, die sy pretexteren, es, dat sy seggen, dat syn Ex^{ci^e} die stadt Utrecht gedestineert

heeft, omme aldaer ewich garnisoen gehouden te worden, overmits het anden handen leyt, daer men wynter ende somer, naer Overyssel ende die landen van Gelre volck uytchicken mach ende insgelycx in Hollant, ende dese redenen schynen oerspronkelick hier gecomen te syn uyt seekere woorden by Don Frederico t'anderen tyden gesproken.

45. Waerop men sal moghen seggen, dat geen redenen en is, dat een sulke schone stadt, daer groote geestelicheyt resideert, ende meerder dan in enige van Co. Ma^{ts}. Nederlanden, soe van capittelen als abdyen, ende andere cloosteren ende conventen, ende die hem in handen ende protectie vande Keiserl. Majest., hoochl. memorie, gewillich gegeven heeft, ende dewelcke dat syne Maj^t. gelooft ende gesworen heeft in all haerluyder privilegien ende gerechtigheden te mainteneren, houden ende conserveren, alleen ende ten ewighen daghen soude met garnisoen beswaren ende daervan maecken een receptakel van hoeren ende boeven.

46. Want men wel can bemerken, dat, indien het garnisoen daer ewich leggen soude, dat daer nymant goedes inde stadt soude willen blyven wonen.

47. Gelyck als alreede veel hem geheelyck uit die stadt metter woon gegeven hadden, uyt vrese, dat die Spaengiaerden weder innecommen souden, ende noch meer hem wechgeven souden, indien sy geen hoope en hadden, om van syne Maj^t. verlost te worden.

(*Het vervolg hierna*).

**'s Raets munt-verordeningen uit 1481
en volgende jaren.**

(Vervolg van bl. 95).

1489. Des Donredaghes na Sinte Servaesdach.

Alsoe vast veel gebreken gevallen inden payemente ende enighe penninghen hoger gebruyct werden, dan se werdich syn, sonderlinge cleyne penninghen, soe heeft men daerop een geset gedaen, ende ordinancie gemaect, als hierna volcht:

Ons gen. Heren penninc van Utrecht van twe stuv., lest gemaect, sellen gelden	3½ gr.	Item, alle oertgens van stuffers sellen gelden 10 deutg. (die vier enen phs.)
Ende die half naer ad- venant.		Item, die deuten sellen gelden 5 deutg.
Dese nabescreven groet- gens sellen gancher bli- ven ende gelden	6 wit.	Gesondert ons Gen. Heren deuten, sellen gelden 6 deutg.
Die oude Mariengroet- gens	}	Item, alle Vries gelt en zel hyer ofter dese tyt ghenen ganc hebben; gesondert Overemsche dubbelde penn., sellen gelden 2 stuv.
Die groetgens metter Key- serscroen		Die halve 1 stuv.
Ons gen. Heren groetgen van Utrecht		Die vierendeel 3 wit 1 deutg.
Borbunsche groetgens		Item, onser stads muter- kens metter roes, sel- len voortaan weder gel- den 8 deutg.
Munstersche groetgens	}	Ende alle onser stadt wit-
Dortmuntsche groetgens		
Item voor alle andere groetg. sellen gelden	3½ wit.	

gens, voertyts gemaect, metter stadts scilt, sel- len gelden	4 deutg.	Item alle Holl. penningen en sellen niet meer gel- den dan	2 deutg.
--	----------	--	----------

Item, nyemant en sal gehouden wesen te boeren of te ontfanghen sulke goude nobele, half oft heel, als geslaghen worden te Bommel.

Alle andere gelt, groot ofte cleyn, sel bliven gaen, alst gancker is, ende ander daghes geset worde.

Des gebiet die raet, dat nyemant dese ofte enighe andere penninghen hogher wt en geve en biede oft en ontfanghe, dan se geset syn, by sware correctie tottes raets goetduncken.

Voort laet die raet weten, dat nyemant enighe penninghen en ontfanghe op en boere, of wt en geve, eer se belieft ende gewerdeert zellen wesen byden raet tot correxy.

1489. Sonnendaechs op S. Laurens avont.

Alsoe inden jare van LXXXVIII lestleden nyewe Overeemsche penningen geslagen syn, die nu allenken wtcomen, ende niet soe goet en syn, als die gemuynt syn in 'tjaer van LXXXVI ende daer te voren, soe laet die raet weten ende waerscuwet enen yegeliken, dat nyemant gchouden en sal wesen, die te ontfangen of te boeren.

Ende alsoe inden steden van Overysel nyewe sulveren penninghen geslaghen worden, die xx weert wesende enen gulden R. gl., soe laet die raet weten ende gebiet, dat nyemant die penningen hogher wt en geve, en biede of en ontfange, dan elken enen voer drie Vlems of xxvii wit, ende die halve ende vierendeel na advenant; ende dat oic nyemant ander payement hogher wt en geve, en biede of en ontfanghe, dan nader lester settinghen, by sware

correxy tottes raets goetdunken; ende sel men die settinge weder voer Hasenberch wthangen, opdat hem die coepluden in deser merct ende een yegelyc daerna sel moghen weten te rechten.

1490. Opten heylighen XIII avont.

Die raet laet weten ende gebiet, dat men alle penningen, goude ende sulveren, wtgeven ende ontfangen zel, nader settinghe, die lest gesciet is, ende die voer Hasenberch wtgehangen heeft, behoudelyk, dat sulke groetgens, die op 5½ wit geset waren, niet meer gelden en sellen, dan 5 wit, ende die vierendeelen vanden Overemschen penninck, die gouden 5 wit ende 1 deutgen, niet meer gelden en sellen, dan 5 wit; ende die Bommelsche penninck sellen gaen, die heel 5 stavers, die half 5 gr. ende die vierendeel een braspenn. Yemant, die hier teghens dede, dien soude die raet scerpelyke corrigeren ende dese settinghe sel dueren ter tyt men eens anders sal laten weten.

1490. Des Woensdaghes alt. Purificationis.

Alsoe onse alre genedichste Heere, Roems coninck mit synen landen, aenmerckende die grote scade ende armoe-
de, daer dat gemeyn volck inne gecommen is, overmits het verloop vanden payemente, ende tgelt daeromme of-
geset ende een ordonnancie gemaect hebben, een nywe munt te slaen, als eenen gouden penninck, soe goet als enen S. Andriesgulden, die xx nywe stavers, die men munten sel, weert wesen sel, ende ander gelt na advenant, soe ist, dat onse gen. Heer van Utrecht ende den gemeene gilden syner gen. stadt, oeck aengesien 't groet

verlies, dat die gemeyne borgeren ende ondersaten des gestichts by den verloop vanden payementen geleden hebben ende noch gesien waren vorder te mogen lyden, indien men daer behoerlike niet in en versage, navolgende tgeset by den Roemschen coninck ende syne landen voorn. gedaen, alsoe men metten selven landen gemeenscap in comenscepen ende andersins hebben moet, geordineert hebben die ofsettinge ende valuacie vanden gelde, gelyck te maken binnen onser stadt ende gesticht van Utrecht mitten landen voorn.

Des sel onse genad. Heere van Utrecht, een nywemunt doen maken, ende doen slaen een gouden penninck, even goet als een gouden S. Andries gulden, die xx nyewe stuvers doen sel, ende sel oock doen slaen een silveren, daer xx of doen sellen den nyewen gouden penninck voorn., halve stuver, geheiten cromstert, daer die xli of doen sellen den goude penninck voorn. ende voert oick van stuvers ende andere nywe munte na advenant, goet gelt wesende ende goet gelt blivende, om voerder verloop te verhueden.

Dit is die valuacie ende tgheset vanden ghelde ende yerst

Vanden Gouden penn.:

Die Johannes ende Philip- pus nobelen	40 stuv.	Die cronen sonder son, Karolus et Ludovicus	24 stuv.
Die Vlemsche nobel met- ten roset	48 »	Die Henricus nobel	50 »
Die ryder	26 »	Die halve van dien	} 25 »
Die halve van dien	13 »	Die Italiaensche ducaet	
Die leeuwe	30 »	Die nobel mitter rose	56 »
Die tweedeel van dien	20 »	Die angeloten van dien	37 st. 4 w.
Die derdendele	10 »	Die half nobele van dien	28 stuv.
Die nyewe half nobele van Oesterryck	24 »	Dat vierendeel van dien na advenant.	
Die cronen metter son	24 $\frac{1}{2}$ »	Die Ongersche ducateu	26 »

Die Rynsche gulden	19 stuv.	Die herpen	16 stuv.
Sunt Andries gulden	20 "	Den Philipsscilt, Frederi-	
Guilhelmus scilt	20 "	cus ende Beyersgulden	14 $\frac{1}{2}$ "
Den Davids Rynsguld.	17 st. 1 oirt.	Den Rodolphus gulden	13 $\frac{1}{2}$ "
Den Peter	17 st. 1 oirt.	Die Coelsche postul.	12 $\frac{1}{2}$ "
Den Ghelreschen ryder	16 st. 9 wit.	Den Arnoldusgulden	10 $\frac{1}{2}$ "
Als dese penningen van gewichte syn.			

Vanden Sulveren payementen:

Die groten sulveren reael.		Myns Heeren dubbelde	
Den dubbelden Griffioen.		st. lest gemaect	} 13 $\frac{1}{2}$ wit
Den enkelden Griffioen.		Die oude Johannes bras-	
Den dubbelden pen. mit-		penning	
ten n helmen, die men		Die halve Johannes bras-	} 6 "
nu munt	4 stuv.	penn.	
Den halven van dien.		Die half Jagers	
Den enkelen van dien		Die vierendeelen	3 "
Den groten dubbelden		Die half myns Heren	6 $\frac{1}{2}$ "
penning Phil. et Karo-		Die oude boddragers	12 "
lusst.	3 $\frac{1}{2}$ cr.	Die halve van dien	} 3 wit 1
Die halve van dien	10 $\frac{1}{2}$ wit	Die Deventer ende Cam-	
Die enkele Phil. en Ka-		per cr.	
rolus st.	10 $\frac{1}{2}$ "	Die Akensche buysschen	} deutg.
Die vuerysers	20 "	Die oude botgens	
De enkele van dien	20 "	Nymegensche ende Zut-	} 10 wit.
Die dubbelde stuver, ge-		phensche Philips, die	
munt te Mechelen	20 "	oude	
Die enkele van dien	10 "	Myns gen. Heren mitten	
Die halve, geheeten Kar-		Burgoen. wapen, die	
mannegr. ende Leeu-		metten halven vueryser	
hoefg.	4 $\frac{1}{2}$ "	plegen te gaan	
Den Coelsche stoter mette		Die Cleefsche Johannes	
drie cronen	4 cr. st.	brasp.	9 "
Den Deventer pen. met-		Die halve	4 $\frac{1}{2}$ "
ten aern	10 $\frac{1}{2}$ wit	Die blaeu leyen	9 "
Die Groninger jagers	} 13 $\frac{1}{2}$ "	Die Raeyer witpen.	8 "
Myns gen. Heeren jagers			

Den Deventer penninck metten scilt	} 8 wit.	Item alle goeye gtoet van 's coninx munte	2 "
Den Cleefschē penninck metten helm.		Item ons gen. Heren groetgen	2 wit 1 deutg.
Den Coelschen pen. mit- ten drie cronē	} 7 "	Item alle oertgens van stuffers	} 1 "
Franschen blanken		Item onser stat mu- ter gl.	
Woecheyen		Item Aertg. van cromst.	} 2 deutg.
Lelyaerts		Item onser stat witgen	
Die Cleefsche pen. aen elcke syde een scilt.	} 6 wit 2 deutg.	Item ons gen. Heren wit- gen	1½ deutg.
Nuyssche pen.		Item een deutgen	1 brabant.
Oude Groningers			
Ons gen. Heren penninc mitten groten scilt	5 wit.		

Item alle andere penningen, gouden ende sulveren, die hier boven niet genoemt en syn, sellen onganckbaer ende verboden gelt wesen.

1490. Des Manendaghes na Sunt Valentyns-
dach post dominicam *MI^m*.

Want Dirck Jansz, die mesmaker, ontamelike woorden gesproken heeft gehad tegen die ordinantie van 't geset vanden paymente, boven verbot ende ludinge der clocke, soe is hy alhier gecomen ter clocken ende sel vergiffnisse bidden, ende sel drie jayren tyts wt onser stadt wesen ende ene mile weges daer van bliven, op ewelick wt onser stadt te wesen.

Ende want Gisb. Evertsz, die cremer, ontamelike woorden gesproken heeft opte selve ordinantie, soe sel hy by sonnenscyn opter poerte gaen ende aldaer bliven, ter tyt syn sake geeynt sal wesen.

Voert laet die raet weten, alle coepluden van buten, dat sy hare comenscap doen sellen by gouden penningen

ende by geene currenten gulden als die ordenancie van den geset van den gelde dat inhoudende is.

1490. Des Donredaghes na S. Bertelemeusdach.

Alsoe sekere gevalueerde gouden penninghen, hierna benoemt, wt anderen landen binnen onser stadt met groten getale gebracht worden, die seer besneden, gewaschen, bescroyt, gesoudeert ende te licht gemaict syn ende oeck veel haechmunten ende sulveren ongevalueerde pen. binnen onser stadt gebrocht worden, waerby, indien men daertegens niet en versaghe, onse stadt gesien ware, in corten tyden vervult te worden mit quaden gelde, ende dat men geen goede penninghen gecrigen en soude moeghen; soe heeft die raet, out ende nywe, by goetdunken ons gen. heren van Utrecht een versien daerop gedaen, in deser manieren: die goude Rodulphus biscops gulden van Utrecht, die Horntkens gulden ende Arnoldus gulden, ende sellen voortaan ghenen ganc hebben, ende syn verboden penninghen, behoudelic, dat alle diegene, die renten ofte pachten sculdich syn by Rodulphus gulden of Arnoldus gulden, betalen sellen $13\frac{1}{2}$ stuv. der nywer munten voor elken Rudolphusgulden, ende $10\frac{1}{2}$ stuv. voor elken Arnoldus gulden.

Voert alle penningen, gouden ende sulveren, die niet gevalueert en syn, syn verboden, ende sellen ghenen ganc hebben.

Hieromme laet die raet weten, ende gebiet enen yege-lyken, dat nyemant enich van desen verboden pennin- gen, goude ofte sulveren, aenbiede om te ontfanghen of wt en geve, ende yemant, die dat dede, soude verbueren ses Rynsche gulden.

Desggelyke sel diegene, die se boerde, oic verboeren ses Rynsgulden, des men nyemant verdraghen en sel.

Behoudelyk, dat men dese voorgem. gouden pen. ende oeck ongevalueerde gelden wel sel moeghen geven wthem-schen luden, om buten onser stadt te brengen, tusschen dit ende Sint Victoersmisse naestco.

Ende yemant, die enighe ghesette penningen hogher bode, wtgave of opboerde danse geset ende gevalueert syn, die souden desgelyk ele verboeren ses Rynsgulden. Ende hiervan sel een yegelyk koermeyster of wesen, ende die aenbrengher sel daer van den derden penning hebben.

(Het vervolg hierna).

STAAT DER GEBORENEN, VOLTROKKEN HUWELIJKEN,
 OVERLEDENEN enz., in de Steden der Provincie
 UTRECHT, gedurende de maanden April, Mei en Junij
 1846.

	GEBORENEN.						HUWELIJKEN.	ECHTSCHIEDINGEN.	OVERLEDENEN.		
	Getal.		waaronder :								
			Onachte.		Tweel.						Doodgeb.
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
UTRECHT.	178	176	18	17	3	13	6	103	»	162	173
AMERSFOORT.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
RHENEN.	13	18	1	»	»	»	2	7	»	9	14
WIJK BIJ DUURSTEDEN.	12	14	»	»	»	1	1	3	»	9	6
MONTFOORT.	13	11	»	»	»	»	1	3	»	10	15
IJSSELSTEIN.	13	11	1	1	»	2	2	8	»	11	9

NB. De Opgave van Amersfoort niet ingekomen zijnde, zal de volgende maand worden vermeld.

DE GEMEENTE

OOSTVEEN OF ST. MAARTENSDIJK.

De verschillende deelen van het land waarin wij geboren zijn en wonen, met derzelve gesteldheid en geschiedenis, kunnen niet anders dan belang inboezemen aan een ieder die het vaderland lief heeft.

Wel is waar, dat wij in ons land geene belangrijke geologische vormen, geene rotsen of bergen aantreffen, daar hetzelfde geheel uit aanslibbingen van de zee en rivieren, of de bezinkselen van zoet water schijnt te bestaan; doch die uit aanslibbingen gevormde grond, moet door deszelfs bewoners, even zoo hoog geschat en bemind worden, als de aan delfstoffen, bergen en treffende natuurtooneelen, rijke bodem, van andere landen. De Provincie Utrecht is, hoewel klein, eene van die, welke genoegzaam alle de soorten van grond, waaruit ons vaderland bestaat, in zijnen omtrek bevat; zoowel de leemachtige heuvels van den Veluwenzoom als de vette kleilanden der Betuwe; zoowel de zand- en heidestrecken van Gelderland en Noord-Brabant als de veenen van Holland en Friesland.

Gelijk overal in ons land, legt men zich ook in deze Provincie meer en meer toe op het ontginnen van woeste gronden, voornamelijk door houtplantingen en het bezaaijen met sparrenzaad. Opmerkelijk is het echter, dat hier en daar een vrij groot getal bunders, die voor eenige jaren nog bebouwd werden, tegenwoordig of blijven liggen en tot heideland terugkeeren, of met hout-

gewas beplant worden. Deze vermindering van bouwland kan misschien aan het afnemen van het getal schapen toegeschreven worden, waardoor men minder mest voor het bouwland verkrijgt; wederkeerig schijnt het afnemen van de kudden schapen veroorzaakt te zijn, of ten minste in verhouding te staan met het verminderen der heidelanden, door de houtbeplantingen, waardoor het voedsel voor de schapen schaarscher wordt.

De Gemeente S^t. Maartensdijk of Oostveen, gelijk dezelfde oudtijds genaamd werd, ligt in het Arrondissement Utrecht, Kanton Maarssen, en behoorde tot het voormalig Nederkwartier dezer Provincie. Het is eene langwerpige streek lands, die zich N. N. O. en Z. Z. W. uitstrekt ter lengte van omtrent twee uren, en ter breedte van een half uur gaans, tusschen de Gemeenten de Bilt ten Oosten, en Westbroek ten Westen. Ten Noorden grenst Maartensdijk aan de Gemeente Hilversum of het Gooiland, en ten Zuiden aan die van de stad Utrecht.

In het zuidelijk gedeelte, nabij deze stad, vindt men eenige kleiachtige landen, en in het Westen veen; doch voor het overige bestaat zij geheel uit zandgronden, die naar het Oosten en Noorden hooger worden.

In de lengte wordt deze Gemeente doorsneden door den grooten weg van Utrecht naar het dorp Maartensdijk en het Gooiland; van dezen gaan vier wegen oostelijk naar de Gemeente de Bilt, aan alle van welke een grooter of kleiner getal huizen en boeren-hofsteden gelegen zijn. De Noordelijkste van deze dwarswegen is het dorp Maartensdijk, de tweede wordt genaamd de Nieuwe Wetering, de middelste is de Groenekan of Bisschops Wetering, en de Zuidelijkste, op een half uur afstand van de stad Utrecht, heet de Blaauw-Kapel.

Aan den Westkant zijn eenige dwarswegen, waarvan alleen de Achterwetering met huizen bebouwd is.

In het N. Oosten, waar de Maartendijksche landen tegen de scheiding van Gooiland en de Vuursche in een punt eindigen, vindt men op de kaart van Gooiland, door Reinier en Josua Ottens, de Gooijer-Schans gesteld, en op eenige kaarten van Schenk, Visscher en de Wit, vindt men niet alleen bij dat punt, maar ook aan den weg van Maartensdijk naar Hilversum op de scheiding van Gooiland, Gooijer-Schansen aangewezen. Bij welke gelegenheid deze Schansen aangelegd kunnen zijn, is ons onbekend. De benaming Gooijer-Schansen zou doen vermoeden, dat zij ter verdediging van het Gooiland moesten dienen.

In de geschiedenis van den inval der Franschen in 1672 en 1673 vindt men wel dat de Hertog van Luxemburg een vliegend leger op het Gooiland verzamelde en dat Hilversum en Loosdrecht geplunderd werden, doch niet van verschansingen gewag gemaakt. Hoewel er tegenwoordig van deze versterkingen geen blijk meer overig is, en het aanleggen van verschansingen te dezer plaatse ondoelmatig kan schijnen, dewijl de hooge heidegrond overal den toegang verschaft, en dus het afsluiten van eenen bepaalden weg nutteloos was, moet er echter eene ons onbekende aanleiding bestaan hebben, waardoor deze versterkingen op zoo vele kaarten aangewezen zijn. Waarschijnlijk behoorden zij niet tot de vaste of permanente verschansingen en waren het slechts overblijfsels van veldwerken.

De tienden van Oostveen behoorden, tot op de staatsveranderingen van 1810, aan het Kapittel van St. Maarten of den Dom te Utrecht, terwijl de uitoefening der

heerlijke regten aan den Proost van dat Kapittel toekwam.

Wanneer hetzelfde in het bezit van een en ander gekomen is, hebben wij tot nog toe niet kunnen opsporen; men zou echter uit de benamingen van St. Maartensdijk, Bisschops-Wetering enz. kunnen opmaken, dat reeds van zeer oude tijden af, deze streek lands aan het Kapittel van St. Maarten heeft toebehoord, door hetzelfde ontgonnen en ook het dorp Maartensdijk aangelegd is geworden.

Wij vinden in de aanteekeningen van Buchelius op de Chronijk van Heda (pag. 30) dat de Graveningen (*Pascuum Graveningum*), die in de VII^{de} eeuw door Karel Martel aan Willebrord gegeven werden, de streek lands zoude geweest zijn, die zich uitstreckte over Oosten en Westbroek met Oostveen en St. Maartensdijk. Waarschijnlijk was toen voor een groot gedeelte deze streek met veen bedekt, hetwelk allengs afgegraven zijnde, tot de bebouwing van het land, het aanleggen van de wegen en watergangen, en den aanbouw van huizen, heeft aanleiding gegeven.

De vrij regelmatige aanleg in vierkante blokken, die alle weder in zeer lange en smalle akkers afgedeeld zijn, ten einde ieder eigenaar gebruik zoude kunnen hebben van de wegen en vaarten, doet er niet aan twijfelen, of deze landen zijn eenmaal volgens een bepaald plan ontgonnen. Wanneer dit heeft plaats gehad, hebben wij nergens aangeteckend gevonden; echter schijnt het, dat dit vrij vroeg, misschien reeds omtrent de XI^{de} eeuw moet geschied zijn; het komt ons toch voor, dat men in latere eeuwen de wegen en vaarten meer regthoekig zoude aangelegd hebben dan hier het geval is: zoo is

b. v., de polder van Mastenbroek, bedijkt onder Bisschop Jan van Arkel, omtrent 1360, regelmatig verdeeld.

In de heide naar den kant van de Vuursche, zijn nog eenige oude, nu drooge slooten of grachten zichtbaar, die evenwijdig van elkander liggen en tusschen de akkers in de Maartensdijksche vaart uitkomen; zonder twijfel zijn dit oude turf-vaarten of uitwateringen voor de, zich daar bevondende, hooge veenen.

Waarschijnlijk toch moeten wij hier, naast de Vuursche, de veenen van het Vrouwen-klooster aan de Bilt zoeken, waarvan Henrica van Erp in hare Chronijk schrijft: «dat zij zich beklaagde over de schade in haren turf op «de Vuursche, door de Heeren van St. Jan gedaan» (1). Ook vindt men op eenige kaarten te dezer plaatse de woorden: *Vrouwen-klooster*.

Het dorp Maartensdijk heeft eene tamelijk ruime kerk met eenen toren met houten spits. De kerk is geheel van baksteen, en schijnt, naar den bouwtrant te oordeelen, in de 13de of 14de eeuw gebouwd, en later niet meer vergroot te zijn. Enkele huizen van het dorp schijnen nog uit de 14de of 15de eeuw overig; onder deze zijn er twee die waarschijnlijk tot de oudste groote hofsteden behooren, gelijk er hier en daar meer in ons land gevonden worden. Dit zijn vierkante gebouwen van omstreeks 15 tot 20 voeten doorsnede en 25 voeten hoogte, van groote baksteen, meestal met verwulfdde kelders, gelijk met den grond, daar boven een vertrek met vensters en een dak, tusschen twee brandgevels, hebbende dus in het klein eenige overeenkomst met de oude Friesche Stinsen; tegen deze zoogenaamde steenen kamers zijn gewone boeren huizen aangebouwd.

(1) Matthaeus, *Analecta*, T. I. 93.

In de Blaauw-Kapel, regts van den weg naar Utrecht, moet voorheen een groot vierkant huis gestaan hebben, hetwelk met eene gracht omgeven was; zoodanig vindt men het op de kaart der Gemeente van 1643. Misschien was dit hetzelfde, dat in de verzameling van geteekende huizen en kasteelen, op het Stadhuis te Utrecht voorkomt, met het bijschrift: « Het huis te Veen, in de « Blaauw-Kapel. » De kerk aan de Blaauw-Kapel is klein, en schijnt later dan die van de Maartensdijk gebouwd te zijn.

In het dorp Maartensdijk lag voorheen tegenover de tegenwoordige buitenplaats Peukenrijk een lusthuis van den laatsten Utrechtschen Bisschop, Frederik Schenk van Toutenburg, hetwelk door, of naar hem, Toutenburg genaamd was. Volgens eene plaatselijke overlevering, zou dit huis, ten tijde van den inval der Franschen in 1673, verbrand zijn, waaromtrent ons het volgende verhaald is: de toenmalige Fransche veldheer, de Hertog van Luxemburg, vertoefde nu en dan eenigen tijd op dit lusthuis. Terwijl hij zich daar eens bevond, kwam eene partij Staatsche troepen, in den vroegen morgen, van de Gooische heide over de akkers, van meening zijnde hem gevangen te nemen; doch door zijn gevolg gewaarschuwd, sprong hij half gekleed te paard, reed langs de Molensteeg naar de Nieuwe Wetering en vervolgens naar Utrecht; waarop de Staatsche troepen hem niet vindende, het huis plunderden en in den brand staken. In het vervolg op Valkenier, *Verward Europa*, wordt dit ontsnappen van den Hertog van Luxemburg wel aangehaald, en gezegd dat dit door de Staatsche bezetting van het reeds heroverde Naarden zoude ondernomen zijn; doch van het verbranden van het huis

Toutenburg of de wijze van zijne vlugt, geen gewag gemaakt (1).

Volgens de kaart der Gemeente van 1643, schijnt dit huis niet zeer groot geweest te zijn; men vindt eene afbeelding van hetzelfde in de verzameling van platen, behoorende bij den Tegenwoordigen Staat der Vereenigde Nederlanden, zoo als het zich in het midden der 18de eeuw vertoonde; dus was het na den brand hersteld; tot in het laatst dier eeuw heeft het bestaan, en is vervolgens afgebroken en in weiland herschapen.

Aangaande de vroegere geschiedenis van deze dorpen en gehuchten, hebben wij zeer weinig kunnen opsporen. Alleen vindt men bij Heda, dat in 1386 de jurisdictie met de tienden van Herverskop, strekkende van den Hoedijk (Hoofddijk) tot de Bisschopswetering (Groenekan), door Bernardus Proeys, een inwoner van Utrecht, aan het Capittel van St. Maarten overgedragen werd. Het schijnt, dat deze Gemeente weinig gedeeld heeft in de rampen van den oorlog, daar het niet blijkt, dat dezelve, noch gedurende den oorlog tusschen de stad Utrecht en den Bisschop, in het laatst van de 15de eeuw, noch gedurende de Spaansche beroerten, of bij den inval der Franschen in 1672 en 1673, immer verbrand of geplunderd is geworden.

Plaatselijke, oude archieven zijn er niet meer; alleen bestaat er een resolutieboek van het jaar 1639 tot 1682, waarin elk artikel aldus begint: « Die Geërfdén ende « lantgenoten van Oostveen, na voorgaande convocatie « in den clyne Capittelhuyze ten Dom te Utrecht » enz.

Uit hetzelfde vonden wij alleen het volgende ter vermelding merkwaardig.

(1) D. IV, 517.

A°. 1640 werd eene aanmerkelijke herstelling aan de kerk en toren van Maartensdijk gedaan, waaromtrent door Geërfdens werd goedgevonden de onkosten over geheel Oostveen om te slaan. De overlevering zegt, dat alstoen de spits op den toren gezet of vernieuwd is, en de koperen wijzerborden gemaakt.

In hetzelfde jaar werd bepaald, eene commissie te benoemen van drie heeren, eenen landmeter en eenige onpartijdige eigenaars of bruikers, om de morgentalen onder Oostveen op te meten, op ieder partij den eigenaar te stellen, en met begrooting van de landen en onlanden, de uitwateringen en kaden, op eene kaart te brengen; hiertoe werden gecommitteerd de H. H. Mr. Arent van Westrenen, Joh. Frederik Ruysch, Burgemeester van Utrecht en Harmen van Ewyck, met den landmeter Diepenheim. Deze kaart bestaat nog in zeer groot formaat; volgens een bijschrift werd zij in 1643 en 44 gemaakt door de landmeters Diepenheim en Lobé, en in 1776 door den landmeter Back, zoo als hij zelf zegt, met groote moeite hersteld.

Dit dorp schijnt Sauvegarde van de Franschen genomen te hebben tijdens hunne bezetting van Utrecht in 1672; in dat jaar toch werd, door Geërfden goedgevonden, ieder huis te quotiseeren tot het vinden van de betaling der Sauvegarde.

In 1673 waren er in den polder van Maartensdijk, vijf bruggen door hen afgebroken, misschien na de verovering van Naarden, om den toegang naar de stad af te snijden, want volgens de Resolutiën der Geërfdens, vindt men in 1674 eene aanbesteding tot het leggen van steenen, in plaats van de, door de Franschen afgebrokene, houten bruggen.

In de 18de eeuw levert de geschiedenis dezer Gemeente niets merkwaardigs op; gedurende dezelve werden de nu aldaar bestaande buitenplaatsen, gebouwd, en in de latere jaren, veranderd en verbeterd. In 1818 werden er ter verdediging van Utrecht, op derzelver grond twee forten aangelegd, een aan de Blaauw-Kapel en een aan de Biltstraat, en eenige inundatie-kaden en sluizen gemaakt.

Het wapen dezer Gemeente, zoo als het van ouds bestaan heeft, en door den Hoogen Raad van Adel is geconfirmeerd, bestaat uit een blaauw veld met het beeld van St. Maarten van zilver.

Er bestaat nog, op eene boeren-hofstede, in het dorp Maartensdijk, een houten beeld van St. Maarten, dat zeer oud is, en volgens overlevering, uit het verbrande huis Toutenburg zou afkomstig zijn.

Ten blyke hoe ook hier de bevolking is toegenomen, dient, dat volgens den Tegenwoordigen staat van Utrecht, in 1748 de onderscheidene gedeelten der gemeente het volgende getal huisgezinnen had, als:

1728 :	1845 :
Maartensdijk. . . . 78.	Maartensdijk. . . . 148.
Achterwetering. . . . 17.	Achterwetering. . . . 21.
Nieuwewetering. . . . 6.	Nieuwewetering. . . . 13.
Blaauw-Kapel. . . . 37.	Blaauw-Kapel. . . . 55.
Groenekan. 23.	Groenekan. 39.
Biltstraat. 6.	Biltstraat. 15.
Zwarte Water. . . . 4.	Zwarte Water. . . . 8.
171.	299.

Tegenwoordig heeft de Gemeente omstreeks 260 huizen, en is 3141 bunders groot.

*Die belegering der stad Amersfort
belangende, ende d'actien
tusschen die gecommitteerde
van de stad van Utrecht,
ende die regeerders derselvi-
ger stad gehouden.*

Toen de stad Amersfoort in 1579 weigerde de Unie van Utrecht aan te nemen of schattingen op te brengen, en ook de hervormde Godsdienst tegenwerkte, alzoo de meeste inwoonders uit Roomschegezinden bestonden, hebben de Vereenigde Gewesten of Bondgenooten te zamen besloten de stad te belegeren. Het volgende stuk kan tot opheldering en aanvulling dienen van hetgeen men daaromtrent bij Bor, Hooft, van Meteren en anderen vindt opgeteekend (1).

Wy Frederick Vuyten Enge, Henrick Buth ende Niclaes van Zuylen, laeten U den burgemeesteren, Schepenen ende Raedt, mitsgaders die gemeene burgerschap der stad Amersfort weten, hoe dat die Staten des Landts van Utrecht, aenmerckende ende betrachtende, welcker gestalt gy u nyet alleen nu een geruyme tyt in allen dingen des vaderlandts welvaert ende defensie belangende, moetwillich ongehoorsaem ende rebellich verthoont, maer oeyck anderssins allerhande verdedichte ende hoochbedenkelycke woorden hebt verluyden laeten. Ende insunderhyt aenschouw nemende op di-

(1) Deze afschriften zijn van de hand van A. van Buchel, bewaard in een partikulier Archief, en zoo ver wij konden nasporen, niet in druk uitgegeven.

versche tydingen, waerschouwingen, als oyck eenige intercipiëerde brieven, ende vuyt sulcken allen anders nyet presumeren noch vermoeden kunnende, dan dat eenige van u lieden, met den vyanden des vaderlants heymelyck verstandt ende correspondentie halden moeten, ende die selve doer aenstifting allerley oneenicheyt, tweedracht ende muysterie wederomme int lant te locken ende te brengen, onderstaen, raedtsaem ende tot verhuedinge deses Stichts ende omliggende lande vuyterste ruyn ende verderffnisse hooch noodich bevonden hebben, op sulcke wege te gedencken, waermede sy sich van u lieder voirs. stadt Amersfordt versekeren ende alsoo den vyanden die middel benemen mochten om voerders heuren voet in dese landen te setten. Ende alsoo tot noch toe geene gutelicke handelingen, vermaningen noch remonstrantien by u lieden stede noch plaetse gewinnen en kunnen, maer alles van u verachtelyck gehouden ende in den wint geslagen is geworden, altoos obstinatelyck in uwen boosen opset ende voernemen verharrende, hebben de voirs. Staten des landts van Vuytrecht, ons bovengenoemde met een nootwendige aental crychsvolckx ende geschut affgeveerdicht ende belast U metter daet tot gehoorsaemheyte te constringeren. Aldewyl dan die bovengenoemde Staten intentie ende meeninge nyet en is, u lieden aen uwe wel herbrachten vryheden, preveligien ende gerechticheden eenige indracht ofte prejuditie te doen, noch oyck yemant van wegen der religie in syner conscientie te beswaeren oft aen eere lyff ende goet te molesteren ende te beleydigen, (het en sy dan dat gy selfs daertoe oyrsaeck geeft) maer veel meer ter contrarien uwe, ende deser landtschap, als oyck insgelyckx des algemeenen vaderlandts ruste, welvaert ende versekerheyte

te suecken; ende daer eenige perticuliere questien ende geschillen tusschen u ende den inwoonderen der stadt Utrecht syn mochten, deselve voer onsen Genedigen Furst ende heere, den heere Prince van Oraengien, die samptlycke geuniëerde provinciën, ofte oyck, soo het noodich is, voer die Furst. Doirluchticheden des Ertzhertogen gutlich oft rechtlyck te slichten begeren. Soo en hebben wy nyet onderlaeten willen u lieden, aleer wy onsen bevel int werck stellen hiervan alsoo te verwittigen, u lieden te bedencken gevende oft gy u liever inder guede willet wysen laeten ende voertaen als gehoorsame litmaten deses Stichts verthoonen, oft andersins verwachten wat u lieden hier vuyt volgen mach. Dan op den eersten val sullen wy nootwendichlyck veroorsaectt worden onsen hebbenden bevel op staende voet naer te comen, ende tgene dat tot welvaert des algemeenen vaderlandts ende insunderheyt tot bescherminge ende beschuddinge deses Stifts, ende affwendinge der onlydlycker spaenscher tyranye hoochnoodich is, voir die handt te nemen, hetwelck u lieden ten onbesten bekommen mochte, waervoer gy u te wachten ende uwe saecken daernaer te richten hebt. U lieden voerdelycke ende spoedige resolutie ende antwoordt hierop binnen eene halve ure begerende.

Datum den 8 Marty 1579. Underteikent Henrick Buth, Frederik Vuyten Enge ende Niclaes van Zuylen.

Die regeerders ende die gemeente der stede van Amersfoort ontfangen hebbende seeckere missive gedateert op huyden den 8 Marty 1579, onderteyckent by Nicolaas van Zuylen, Frederik Vuyten Eng, Henrick Buth, hebben onder conditie dat die commissie vande Staten van Utrecht geëxhibeert sal worden, verclaert, dat

sy noyt enige ongehoersaemheyten aen syn Ex. verthoent en hebben, ende nopende die presumptie ende diffamatiën, dat ettelicke van hem luyden souden houden correspondentie mitten vyant, daer deur men hem versekeren souden willen, verclaren dat daarvan nimmermeer en sal blycken, dan hebben sy luyden omme hem te purgeren van alle alsulcke onwarachtige diffamatiën, requeste gepresenteert aen syn Hoocheyt, daervoor die saecke noch hanget; hebben oock informatie genomen op enige particuliere personen gediffameert synde soe sy onlanx verston den, ende en hebben die selve nochtans nyet kunnen bevinden culpabel te wesen, soe dat men haer geen questie van enige verseeckertheyt vuyt saecke van alsulcke diffamatiën ende quade presumptiën en behoerde te maecken. Syn nyetemin noch te vreden, behouden haer satisfactie, die questie vande opgeleyde ongehoersaemheyten ende versochte verseeckertheyt te stellen tot decisie van syn hoocheyt ende syn Ex. mits by desen effectuelicken affdoende alle voergaende arresten ende detentiën van haere gecommiteerden, ende doende cessereren alle hostiliteyten, ende by refuys van desen blyven die regeerders ende gemeente in haere geheel.

Aldus gedaen den 8 Marty 1579.

Opschr.: (get.) Livinus Botter.

Den Edelen Erentfesten voersyenigen Fredrick Vuyten Enge, Henrick Buth ende Nielaes van Suylen in handen. 1579.

Edele Erentfeste voersyenige heeren,

Alsoe wy nae overlevering van onse leste antwoord aen UE. gescreven, ontfangen hebben deur handen van onse gecommiteerden Doctoer Goert Versteech, seeckere bryven van syn Ex. aen den uwen gescreven, ende pas-

poert ofte attestatie van den Burgermr. Aert Dirckx van Leyden, daarvan copie autentick hierby is gaende, nae inhouden van welke wy tevreden syn ons te reguleren, ende wy nyet en twyfelen ofte UE. van gelycken sullen doen, ende hebben nyet kunnen laten UE. daarvan te adverteren by desen, ten eynde die goede gelyefte van syn Ex. volbracht mach worden hyerop verwachtende UE. antwoert.

Actum desen 9 Marty 1579.

Ter ordonnantie

Opschr.:

(get.) Livinus Botter.

Aen den Edelen Erentfesten voersyenige

1579.

Fredrick Vuyten Enge, Henrick

Buth ende Nielaes van Zuylen.

Copie vande geautentiseerde copie.

*Die prince van Orangien, Grave
van Nassau, Lieutenant Generael.*

Edele Erntfeste Eersame discrete, Hoochgeleerde lieve bysondere.

Alsoe wy verstaen van zeeckere gedeputeerde alhyer by die van Amersfoort affgeveerdicht, dat die van deselve stadt nyet soe seer en begeeren noch liver en sagen dan onderlinge met malcanderen te coemen in communicatie, ende alsoe met kennisse van saken ter neder te leggen het misverstant tusschen u lieden ende derselver stadt onlanx geresen, ende te voercommen tgeen dwelck naemaels, als noch daervuyt soude moegen rysen, hebben wy u lieden wel ernstelicken willen versoucken, dat ghy lieden nyet en wilt laten van uwer zyden herwerts te schicken uwe gedeputeerde, ende deselve volcoemelick te autoriseren om alhyer met den geenen die by dien van Amersfoort oeck daertoe sellen gecommitteert werden, te commen in communicatie, voer ons ende andere die by

zyne Hoocheyt daertoc gecommiteert sellen worden om by alsulcke middelen onderlinck tusschen hun ende u lieden eene minnelick accoert, vruntschap ende goede gebuer-saemheyt gesticht ende bevesticht te worden, ende omme tot dien alle misvertrouwen ende diffidentie wech te nemen, soude ons wel redelick duncken, ende willen deshalven u lieden wel eernstelick versocht hebben, dat ghy lieden, ten respecte van dyen, wilt ondertusschen vande gevanckenisse slaken de personen die ghylieden van heurder zyden gevangen holt, onder ende mits de cautie van thyen duysent gulden, als wy verstaen dat zy luyden u alreede sonden gestelt hebben, ende oeck belovende heurlieder personen wederom in hechte ende gevanckenisse te leveren, soe dickwils als sy des by u luyden versocht sullen zyn. Ende dat oeck ondertusschen in state ende surcheantie gehouden sal worden de publicatie by u luyden, den 14 February lestleden gedaen, ende allen anderen effecte derselver hostiliteyt ende crysbeschadinge ten beyden seyden. Hyer mede

Edele Ernreste Eersame discrete Hoehgeleerde lyve bysundere, zyt Gode bevolen. Vuyt Antwerpen den 4 Marty 1579.

U lieder goede Vruut

Onderstondt:

(get.) Guillē. de Nassau.

Gecollationneert tegens gelycke copie gescreven ende geautentiseert onder die hant van doctor Goert Versteech, gecommiteerde aen zyn Hoehcheyt ende Ex. ende accordeert by my Secretaris van Amersfoort, daervan die principale by denselven geleverd is, aen handen van Bruheze domheer ende die copie autentyck onder den onse berustende.

(get.) Livinus Botter.

Copie autentick.

Laet passeren Sandtwyck ende Doctor Goerd t ge .
deputeerden der stadt Amersfoort, om te presenteren den
Staten slants van Utrecht seecker missive vande Ex. myns
heeren Prince van Orangiën Stadtholder etc. ende diens-
volgende te besongeren met den selve Staten omme ten
beyden zyden met fruntschap taccorderen ende ter ne-
der te leggen die geheele questiën ende geschillen, tus-
schen den Staten ende die van Amersfoort.

Actum t'Antwerpen onder myn gewoonlicke handt,
desen vyffden Marty anno 79 ende was onderteyckent
Leyden.

Gecollationeert tegens den principale paspoerte onder
die hant van Aert Dircxz van Leyden bur-
germr. t'Utrecht, daervan men die principaele
presenteert te verthonen ist noet, ende accor-
deert by my secretaris der stede van Amersfoort,
(get.) Livinus Botter.

1579.

Copie.

Eerentfeste ende Eersame Heeren.

Wy willen u op u leste schryven, nyet beryen, hoe
dat der Staten des landts van Utrecht intentie noyt ge-
weest is, hen synder Excell. te wedersetten, noch u,
noch uwen borgeren yet onbillickx ende tegens redenen
aen te moeten, als gy sulckx vuyt onsen brieff van gis-
teren genoechaem hebt verstaen. Wy syn derhalven,
benefpens gedachten Staten als onsen principaelen gantz-
willich voer syne Excell. te compareren ende van alles
wat wy gehandelt hebben goede redenen ende antwoordt
te geven. Maer daerentusschen kunnen wy nyet onder-
laeten, soo wel om uwer eygener, ende deses Stifts, als

oyck der gantschen generaliteyts bestes willen, ons uwêr stadt genoehsaem verseeckert te maecken, het geschiede met goetheyt oft met ernst, daernae gy selfs oysaecke toe geven moget. Ons alhier mede den Almechtigen bevelende. Datum voer Amersfoerd den 9 Marty 1579. Onderteeckent Henrick Buth, Claes van Zuylen.

Den Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt Amersfordt.

Aen myn heren Nicolaus van Suylen ende Henrick Buth.

Edele wyse voorsyenige heeren, die regeerders gesyen hebbende zeeckere antwoert hem luyden gescreven bij Nicolaus van Zuylen ende Henrick Buth, hebben goetgevonden van UE. te versoucken verclaringe, wat verseeckerheynt men van hemluyden requirerende is, omme daernae naerder opt voors. aengeven te resolveren ist doenlick.

Verteekenisse ettelicker punten die welcke die Gecommitteerde vande Staten van Utrecht van Burgemr. Schepenen ende Raedt der stadt Amersfordt tot versekering derselvige stadt begeren.

1. Dat alle vuytheemsche knechten sonder heur geweer noch desen avont vuyter stadt trecken, ende die inheemsche ende alle andere borgeren heure wapenen in handen vande gecomitteerden bovengen, overleveren, bis ter tyt, dat die schutterye opgericht sal syn.
2. Dat den magistraet der stadt sleutelen, den gecomitteerden voers. over verantwoorde.
3. Dat sy dry vendlen knechten terstondt ende noch desen avont binnen nemen.
4. Dat alle vuytheemschen vuyt andere steden in de stadt Amers-Utr. voorheen en thans, III Dl. II St.

fordt gevluchten ende geweken, in handen van de meer gemelte ge-
 committeerden gestelt werden.

5. Dat den jegenwoordigen Magistraet gesuspendeert werde ende
 blyve, tot dat men des heeren Prince (als Stadthouder van Utrecht),
 advis ende goede meninge des sal verneme, oft sich anderssins met
 den van Amersfordt daerover vergelycke.

6. Lestelyck aengaende alle andere puncten hierinne nyet begre-
 pen, dewelcke jetzundt van wegen kortheyt der tyt nyet kunnen
 gehandelt worden, *cum periculum in mora fit* ende die van Amers-
 fordts selfs sien dat henlieden groote gevaer door lengeren vertocht
 veroorsaect worden kan, insunderheyt wanneer het ander crychs-
 volck des men tegens morgen vroeck verwachtende is, tot desen
 soldaten sich slaen soude. Sullen deselvege deze naeste dagen voir
 de handt genomen ende soo verre mogelick geslichtet, ofte ingevalle
 eenich onverstandt tusschen beyde sydts pertyen ontstonde, tot er-
 kentenisse hoochedachten heere Prince gestelt worden. Signatum
 den 9 Marty 1579.

*Apostille op dese articulen den
 gedeputeerden van der stadt
 Amersfordt overgelevert van
 wege den gecommiteerden
 van Utrecht.*

1. Fiat.

2. Dewyle den Raedt verclaert
 dat die sleutelen in heure ver-
 waring nyet en syn, laet men het
 daerby blyven.

3. Hoewel die gecomm^{den} het
 aental van dry vendelen knechten
 noch kleyn genoeg achten, aen-
 merckende die jetzige gelegentheyt
 vande stadt, jedoch, dewyle sich
 de regeerders soo hooch ende guet-
 willich erboden ende presenteert

*Antwoordt van de regeerders
 van Amersfordt op die voir-
 gaende puncten.*

1. Opt eerste poinct verclaeren
 by heure waerheyt nyet te weten
 datter eenige vuytheemschen zyn,
 ende indien daer eenige syn te doen
 vertrecken, ende aengaende die
 aflegginge der wapenen soe veel
 der vuytheemschen ende andere
 burgeren aentref, zullen dieselve
 by inventaris ist noot ende men
 sulckx begeert, overleveren, mits
 daervan hebbende restitutie naer
 oprechtinge vande schutterye.

2. Belangende het overleveren
 vande sleutelen by die vande Ma-
 gistraet, seggen de regierders de-
 selve in haer bewaer nyet te wesen,
 dan in bewaer vanden officier.

3. Opt derde belangende tinne-
 men van dry vendelen knechten,
 seggen die regeerders meer als
 genoeg te syn cen vendel, verho-
 pende daermede te sullen volstaen,
 overmidts die soberheyt vande bur-
 gerye, welverstaende dattet sal

hebben in alle dingen die verserkinge der stadt belangende het beste te doen, soo syn sy te vreden dat nyet meer dan twee vendelen intrecken. Verstaen oyck daerenboven nyet dat deselve continueycken daerinne blyven sullen, dan alleen soo lange bis een goet ende behoyrlyck order met de schutterye ende sout gestelt syn, ende sal alsdan sulcken daerinne geordonneert worden, als tot minste quetsinge rust ende welvaert der stadt ende borgerschap sal bevonden worden noodich te syn.

4. In de stadt gecomen synde, sal hierinne gehandelt worden, als men naer reden ende equiteyt sal bevinden te behooren.

5. Alsoo de gedeputeerden ende andere in gyselinge gecomen synde op gisteren, belangende die suspensie vanden magistraet contentement is gegeven, ende sy daerop geen swaricheyt gemaect hebben, laet men het daerby blyven.

6. Fiat.

Apostille op de articulen van die van Amersfordt hierneffens gaende.

1. Fiat reciproce aen beyde syden;

betaelt worden als in Hollandt gedaen wordt.

4. Bereurende vierde artyckel vant overleveren in commissaris handen die van andere steden gevluht ende geweken syn in de stadt Amersfordt, seggen de regeerders tselve buyten redenen ende equiteyt te syn, versoekende oytmoedelyck deselve te laeten vertrecken vuyt Amersfordt onbeschadicht, soo men nyet anders voir Godt ende werelt souden kunnen verantwoorden.

5. Opt vyfde artyckel beffende die suspensie ende blyvinge vande tegenwoordige magistraet, refereren hem die regeerders totte satisfactie ende verclaringe van syn Ex.

6. Ende dat andere saecken alhier nyet gespecificceert overmits de kortheyt des tyts tenderende tot welvaert etc. refereren sich aen tbelieven van syn Ex., alles onvermindert haere privilegien ende gerechtigheden.

Onderteekent, **LIVINUS BOTTER.**

Andere articulen by de gedeputeerde der stadt Amersfordt geproponeert

1. Dat alle injurien, lesien, offensien, irritamenten, beschadigen met woorden off met wercken sullen gehouden worden van allen borganen ende ingesetenen als nyet gedaen.

2. Fiat, mits dattet geschiede by voirweten ende consent vande magistraet, off die daertoe sullen worden gecommiteert, ten eynde die stadt nyet geheel en worde gedepeupleert ende bedorven.

3. Fiat ut supra.

4. Fiat.

5. Men sal hierinne handelen gelyck men van oldes gebruyckelyck is te doen, ende men tot stadts beste sal bevinden te behooren.

6. Fiat, mits betalende allen oncosten daerop gevallen.

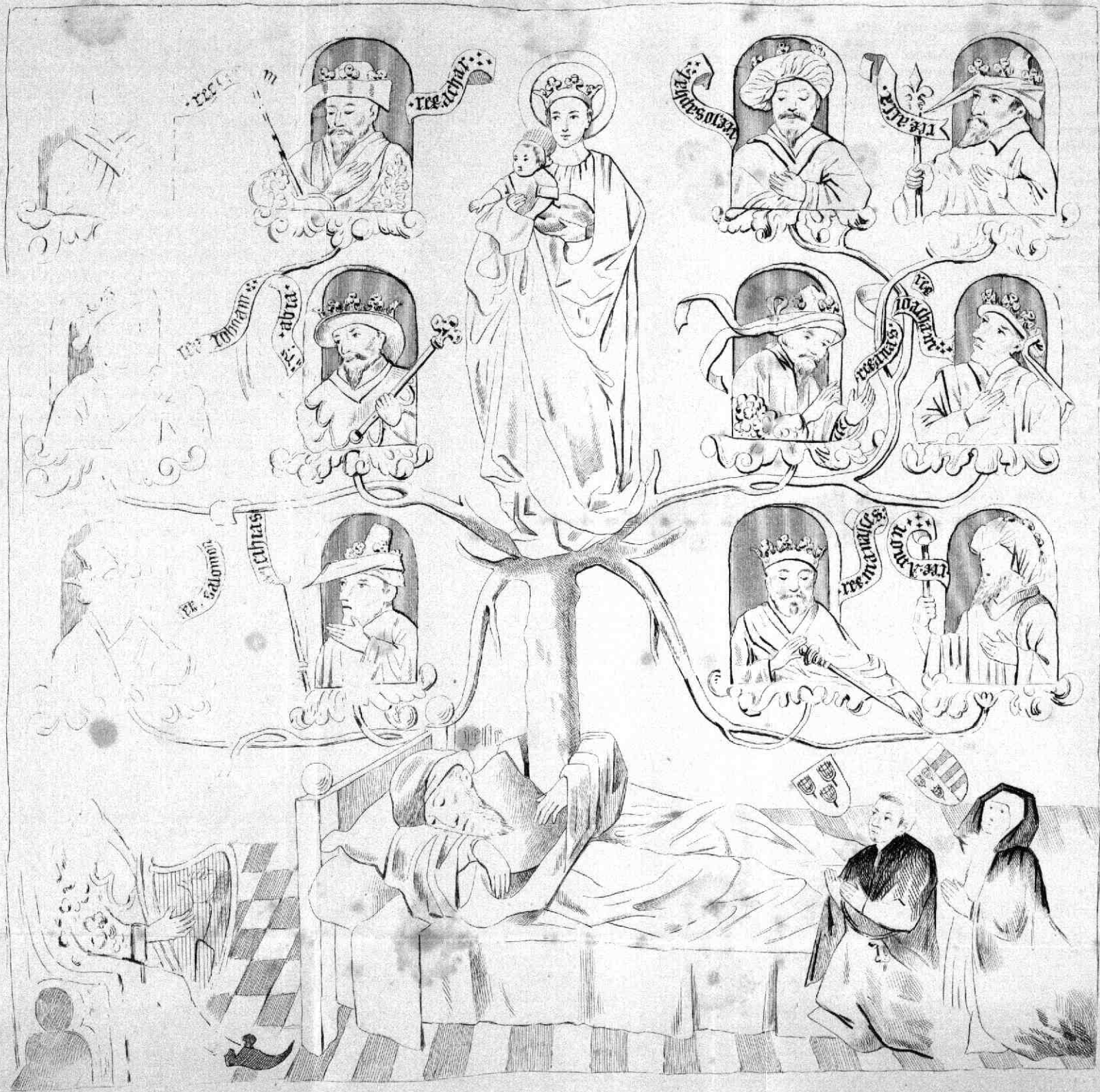
2. Dat alle borgers ende inwoonders sullen mogen haer vertrecken vuyter stede onbeschadicht aen lyff ende goet met meubele ende inmeubele, sonder yemants contradictie, ende nyctemin sullen mogen frequenteren continuelycken tot haeren welgevulle deselve stede, als andere persoonen.

3. Item dat alle borgeren ende inwoonderen ten tyde van haer vertreck sullen datelycken ontslagen worden van alle lasten van garnisoenen sonder haer goederen meer te mogen beschadigen ende beswaeren, als andere inwoonders goederen.

4. Dat men ten nootelycken tyde die van Amersfordt innemende garnisoenen, sullen genieten alsulcke servitie ende vrycheden als andere steden in Hollandt, ende dat tot minste quetsinge vande stadt ende gemeente.

5. Dat alle stadts schulden by de Cameraers geen rekeninge gedaen hebbende, gemaect soo deputatien als anders tot hiertoe gevallen, sullen by ordonnantie ende assignatie gepasseert worden.

6. Dat die regeerders wesende in gyselinge sullen ontslagen worden.

In't raer ons-herē-m. u. u. el
 sterf-gherut. lores. ottē

urte. mathens. dach
 wpl. bit. dor. de. liel.

DE BOOM VAN JESSE,

EENE MUURSCHILDERIJ UIT DE XV EEUW,

IN DE

BUURKERK TE UTRECHT,

BESCHREVEN EN OPGEHELDERD

DOOR

L. J. F. J A N S S E N,

Lit. Dr. en Conservator bij het Museum van Oudheden te Leijden.

I.

De overblijfselen van middeleeuwsche schilderkunst op kerkmuren zijn in het algemeen, maar vooral in ons vaderland zeldzaam, en het is daarom te meer natuurlijk, dat zij door hen, die belang stellen in onze oude vaderlandsche kunst en hare geschiedenis hooggeschat worden (1). Onder die overblijfselen behoort

(1) Dit blijkt o. a. uit berigten, welke over soortgelijke, in den jongsten tijd teruggevondene overblijfselen reeds gegeven zijn; namelijk over muurschilderijen in de kerk te *Bommel*, door Prof. Kist, in het *N. Archief voor Kerk. Gesch.*, D. IV, en Dr. Leemans in de *Staats-Courant* van den 1 Nov. 1845; in de kerk van St. Bavo te *Haarlem*, door J. Wolff, beschrijving dier kerk; *Haarlem* 1846, bl. 185. Andere berigten heeft men nog te wachten; ik kan daarvan aanvoeren, over eene muurschilderij in de kerk te *Bolsward*, door Jhr. Mr. de Haan Hettema; over eene in de St. Pieterskerk te *Leijden* door Prof. Kist; en over de schilderijen in de afgebroken kerk te *Gorinchem*, door mij zelve.

eene kolossale schilderij in de Buurkerk te *Utrecht*, voorstellende den boom van Jesse. In het jaar 1840 toevallig weder gevonden, werd zij door de zorg van wijlen den Oud-Burgemeester van Asch van Wijck, in vereeniging met Heeren kerkvoogden, gezuiverd en aan de vergetelheid ont-rukt, en sedert op de zorgvuldigste wijze bewaard. Door eene gordijn behangen, werd zij tegen den invloed van het scherpe licht gewaarborgd, en aan vreemdelingen slechts op bijzonder verzoek vertoond. Deze laatste omstandigheid mag er mede toe hebben bijgedragen, dat dit stuk aan weinigen bekend geworden en dat er tot heden nog geen openlijk berigt over gegeven is. De voorname reden hiervan ligt echter in iets anders, en mag bij gelegenheid dezer uitgave niet onvermeld blijven.

Toen de schilderij in het jaar 1840 van de kalk gezuiverd was en ik haar in *Utrecht* bezigtigde, werd ik te dier plaatse verzocht, om door een berigt de aandacht van het publiek er meer op te vestigen; icts, waartoe ik ook niet ongenegen was. Na echter over de ontdekking gesproken te hebben met voormelden Heer van Asch van Wijck, den man, aan wien *Utrecht* zoo veel luister, en het behoud van deze schilderij bijna alleen te danken heeft, bespeurde ik, dat deze zelf het voornemen had opgevat, om er eene beschrijving aan het publiek van mede te deelen, ten geleide van eene door een' deskundigen te vervaardigen afbeelding. Stilzwijgend zag ik hierdoor van mijn voornemen af; en ook anderen, die daartoe sedert dien tijd opwekking mogten gevoeld hebben, zullen zich welligt daardoor hebben laten weêrhouden om van deze ontdekking in het publiek te gewagen; te meer, omdat nu, gelijk ook natuurlijk was, het afbeelden van het stuk alleen ten evengemelden oogmerk door Heeren kerkvoogden vergund geworden was.

Intusschen werd den Heer van Asch van Wijck, te midden van zijne studiën en onderzoekingen, aan de weten-

schap en oude kunst door den dood ontrukkt, zonder dat de werkzaamheden ter uitgaaf voltooid, ja welligt nog niet begonnen waren. — Een ander Utrechtsche kunstvriend ontving daarop van H. H. Kerkvoogden de vergunning om het werk op te vatten; en deze stelde een' kunstenaar in het werk om de afbeelding op eene groote schaal te vervaardigen. Inmiddels verliep er een ruim tijdsbestek, en de voltooiing bleef, om ons onbekende redenen, achter. Niet zonder grond gaven daarom velen, vooral te *Utrecht*, hun verlangen te kennen, dat toch eindelijk eene uitgave der schilderij mogt bewerkstelligd worden, en mijn verzoek daartoe aan den geachten uitgever van dit Tijdschrift, den Heer N. van der Monde, werd ingewilligd, onder belofte van mijne zijde, om het toezigt over eene doelmatige uitvoering te houden en er eene korte beschrijving van te geven. Dit werd echter onder die voorwaarde toegezegd, dat mij van wege H. H. kerkvoogden de verzekering zou gegeven worden, dat de kunstvriend, die er zich in den laatsten tijd mede onledig gehouden had, vrijwillig zou verklaard hebben, die werkzaamheid niet te zullen voortzetten. Deze verzekering kwam; en ziet daar, bij de reden van de lange vertraging ter behoorlijke bekendmaking van deze schilderij, tevens die, waarom zij thans onder mijne medewerking plaats vinden kon.

Ik hoop, dat zoowel de moeite en kosten van den geachten uitgever van het Tijdschrift, als de zorg van den kunstteekenaar, den Heer P. W. van de Weijer, door den lezer op prijs zullen gesteld worden.

II.

De schilderij bevindt zich aan den zuidelijken muur van den toren der kerk, heeft de hoogte van 5.07, de breedte van 4.52 el, en is ingevat in een' rand die 0.175 el breed is.

Zij neemt haren aanvang op 3.45 el van den grond, zoodat de meer dan levensgrootte hoofdfiguren, optisch als levensgroot voorkomen. Zij is aan de linkerzijde, gelijk ook op de afbeelding te zien is, zeer geschonden; hetwelk daaraan vooral zal toe te schrijven zijn, dat men haar in de vorige eeuw, toen zij door toeval voor het eerst zichtbaar geworden was, nog eens op nieuw heeft overgewit. Immers de oude koster dier kerk, die in het jaar 1840 nog leefde, heeft mij verhaalt, dat zij in 1795 zichtbaar geworden zijnde, ten gevolge van het broeijen van hooi, hetwelk men er tegen aan geveid had, door hem op last van het toenmalig kerkelijk bestuur was overgewit. Ik meende dit blijk van Vandalisme niet onaangeroerd te mogen laten, omdat daarvan in onze, men zou zeggen zoo veel meer verlichte, dagen nog voorbeelden van bestaan, niet-tegenstaande zulks tegen de bedoelingen van het Hoog Bestuur met overblijfselen van oude kunst in kerken, aandruischt (1).

De voorstelling is deze: in eene bruin geverwde zaal, met halfronde vensters, en gevloerd met afwisselend donker- en lichtgroene estrikken, staat eene gele rustbank, waarop Jesse ligt te slapen, de rechterarm onder het hoofd, de linker op de borst liggende. Zijn hoofd is bedekt met eene ronde roode muts; rood is ook zijn onderkleed of *tunica*; zijn mantel en spreij zijn lichtblauw met bruinen gloed. Hij slaapt diep en vast. Misschien heeft de kunstenaar daardoor willen aanduiden, dat, gelijk eens uit den slapenden Adam

(1) Zie het Koninkl. *Bestuut* deswege in het *Staatsblad* van het jaar 1824 No. 45, d.d. 16 Aug., en vergelijk de *Bestuuten* van Z. Exc. den Minister der Hervormde eeredienst, d.d. 25 Maart 1828 No. 124, en d.d. 16 April 1841. Als een zeker voorbeeld dat men ook in onze dagen nog zulke oude kunstoverblijfselen tracht te vernietigen, kan ik aanvoeren het berigt van eenen ooggetuige, inhoudende, dat men te *Valburg* in de *Betuwe*, bij gelegenheid van het herstellen van den afgebranden preekstoel, eene muurschilderij ontdekt had, die naar men meende, de verzoeking van Jezus in de woestijn voorstelde; doch dat het kerkbestuur besloten had dezelve onverwijd te laten overwitten, hetwelk dan ook gebeurd is.

de moeder des menschdoms Eva geboren werd, zoo ook eindelijk de moeder van den Verlosser des menschdoms uit den slapenden Jesse moest geboren worden. Hoe dit zijn moge, het is zeker dat men aan niemand anders dan aan Jesse te denken heeft, dewijl zijn naam boven zijn hoofd geschreven staat. Uit zijne regterzijde is de tronk van een' wijnstok opgerezen, op wiens afgeknotten top de moedermaagd staat met het kind Jezus op den arm. Haar hoofd is versierd met eene gele (gouden) leliënkroon, en eene groene aureool met gelen rand; hare *tunica* is hemelblauw en haar mantel, als die van Jesse, lichtblauw met bruinen gloed; het kind draagt reeds den purperen koningsmantel, waaronder groene mouwen te voorschijn komen, terwijl van deszelfs hoofd gele (gouden) stralen omhoog schieten. Deze stralen en aureool zullen welligt tevens geacht moeten worden aan de geheele voorstelling meer licht bij te zetten; want de zwarte vensteropeningen in de zaal, schijnen even als de slapende Jesse te bewijzen, dat het nacht is, die echter door den dageraad, of het opkomende licht, hetwelk uit het westen valt, begint te wijken.

Men heeft dus de beeldelijke voorstelling van de eindvervulling der Prophetie van Jezaja, *Hoofdstuk XI vs. 4* voorgesteld. Vóór echter deze Prophetie vervuld konde worden, moest er een groot tusschengeslacht van koningen uit Jesse zijn voortgesproten, en ook dit is, althans gedeeltelijk, voorgesteld. Behalve den koninklijken zanger, die aan Jesse's hoofdeinde gezeten op den gele (gouden) harp speelt, ziet men in de geopende vensterramen de afbeeldingen van 12 koningen van *Juda*, aan elke zijde van Maria zes, ten halve lijve geplaatst, wier namen, voor zoo ver zij niet weggesleten zijn, op parkementenstrooken, die uit de vensters fladderen, geschreven zijn. Deze namen, waarover straks uitvoeriger, zijn: regts van Maria, van onderen beginnende, Salomon en . . . chias (Zedechias), Abia en Roboam, Achar

(*sic*) en (Joram); links van Maria, van onderen beginnende, Manasses en Amon, Anas (*sic*) en Joatham, Assa en Josaphat. Allen zijn als koningen kenbaar door hunne gele (gouden) leliënkroon of hunnen scepter, of door kroon en scepter beiden, en zij zijn in eene verschillende houding voorgesteld, welke evenzeer als hun verschillend kostuum er toe bijdraagt, om aan het geheel eene aangename afwisseling bij te zetten; terwijl de boomtakken, die uit den tronk, onder de voeten van Maria, naar weërszijde zijn uitgeschoten en hun loover onder de vensterramen uitbreiden, dien indruk verhoogen en aan de vorsten het voorkomen geven, als of zij op dat loover leunen en rusten. Hunne houding intusschen, hoe verschillend ook, (b. v. den blik opwaarts, nederwaarts of zijwaarts gerigt; de handen omhoog of omlaag, in beweging of in rust), drukt doorgaans bewondering en vereering uit; doelende op het groote wondertooneel, welks vervulling hier is voorgesteld, en waarvan zij een deel, eene schakel in den keten der gebeurtenissen, uitmaken. Maria heeft, even als het kind, den vriendelijken blik zijwaarts, naar de plaats van waar het licht valt geslagen; derwaarts strekt ook het kind de armpjes uit, en van daar rijzen juist de klanken der gouden Davidsharp omhoog. De kleuren bij het vorstelijk personeel verhoogen mede door afwisseling de levendigheid van het geheel.

Bij David ziet men aan borst en beenen nog overblijfselen van den purperen koningsmantel; zijne tuitschoenen zijn zwart. Salomon draagt een' purperen mantel en eene paarsche muts; Zedechias een' gelen mantel, eene paarsche klepmuts en een' purperen scepter; Abia een' blaauwen mantel met eenen purper en wit afgezetten kraag, een' groenen hoed en witten scepter; Roboam, tegenover Abia, een' groenen mantel en eene blaauwe muts; Achar (*sic*) een' groenen mantel met paarschen kraag, eene purperen muts met witten rand en een' purperen scepter; Josaphat een' licht-

bruinen mantel met gelen kraag en eene witte muts; Asa een' groenen mantel, eene purperen klepmuts en een' purperen scepter; Anas (*sic*) een' purper- en geelgestreepten mantel, waaruit de armen geel met zwarte bloemen te voorschijn komen, en eene groene muts; Joatham een lichtbruin onderkleed met blaauwen kraag, een' paarschen mantel met blaauw boordsel en eene witte muts; Manasse een' lichtblaauwen mantel met rooden gloed, een' gelen kraag en een' rooden scepter; hij is de eenige wiens hoofd alleen met eene gele kroon bedekt is; Amon eindelijk een groen onderkleed met gelen kraag, een' hemelsblaauwen mantel met geel boordsel, eene witte muts en een' witten scepter. Deze kleurenverscheidenheid is geenzins naar een bepaald stelsel geregeld, maar alleen toe te schrijven aan het streven om aan de voorstelling de meest mogelijke afwisseling te geven.

Er resten ons nog de beide knielenden, aan het voeteinde van Jesse. Er is geen twijfel aan, of deze zijn de personen die de schilderij hebben laten vervaardigen, de zogenoemde *dedicanten* of *voventen*; en blijkens de boven hunne hoofden aangebragte wapens moeten het man en vrouw zijn. Beiden dragen een' zwarten mantel over hun onderkleed; de man is blootshoofds, doch voorzien van een' gordel om het lijf, waaraan een dolk hangt met geel (gouden) lemmet; de vrouw heeft eene lange witte falie om het hoofd. Beiden zijn in biddende houding. Opmerkelijk is echter, dat zij levensgroot, dus kleiner dan het overige personeel, voorgesteld zijn. Op oude kunstwerken vindt men meermalen, dat geringere, ondergeschikte, personen kleiner zijn afgemaald dan aanzienlijken, leken kleiner dan heiligen; uit eerbied voor de laatsten. Men zou dus ook hier aan eene gelijke reden denken kunnen. Het was echter ook mogelijk, dat een van die beide personen, of dat beiden, iets later geschilderd waren dan de hoofdschilderij, en dat er bij den aanleg van de schilderij niet op gerekend was, dat er nog twee personen

op moesten aangebragt worden; zoodat de kunstenaar later, te rade gaande met de hem overgebleven ruimte, die personen niet grooter schilderen kon dan zij nu gezien worden.

Dat althans de man later zou geschilderd zijn dan de vrouw, daarvan heeft men een' grond, deels in de omstandigheid dat door zijne figuur thans een gedeelte van Jesse's bed en voeteinde bedekt wordt, en deels omdat in het onderschrift alleen van den doodsdag der vrouw gewag wordt gemaakt.

Belangrijker echter zou ons het antwoord zijn op de vraag, wie deze beide personen waren, en in welke jaren zij geleefd hebben? Ik hoop dat anderen, meer ervaren dan ik, gelukkiger zijn zullen in het aanvullen van het onderschrift en het ontcijferen der wapens, die alleen zekerheid voor die aanvulling geven, en dus over dat personeel eene meer volkomen opheldering verspreiden kunnen.

Te vergeefsch toch heb ik het manswapen op sommige vaderlandsche wapenkaarten gezocht. Alleen dít schijnt buiten bedenking, dat het drie ijzeren lichters zijn, hoedanige men destijds als lantarens gebruikte, en welke, bedrieg ik mij niet, heden ten dage nog in *Engeland* soms in gebruik zijn. Het wapen der vrouw, hetwelk met dat van den man vereenigd is, heeft zes balken, afwisselend keel en zilver, of keel en goud; indien keel en zilver, zoo zou het overeenkomen met dat van de Abeele's (zie Ferwerda); indien keel en goud, zou men aan het wapen der van Rijn's denken kunnen (*Wapenkaart van Utrecht van het jaar 1769*). Hiermede komt echter haar familienaam niet overeen, zoo wij dien in het onderschrift goed lezen; die naam toch is Flores; er staat :

*In 't. jaer. ons. here. M.CCCC en L... [op] Sinte. Matheusdach
Sterf. ghertrut. flores. otte. wyf. bit. vor. de. siel.*

Diensvolgens zoude ik den voornaam Ghertrut verbonden achten aan den naam hares vaders Flores, zoodat zij heette : Ghertrut Flores, zijnde het *wijf van Otte*; hier ont-

breekt, zoo wij Otte als voornaam wél lezen, de van of familienaam des mans.

Het jaartal is mede niet geheel naauwkeurig op te geven. Ik geloof intusschen, dat men het niet vóór 1450 en niet na 1480, maar tusschen deze beide jaartallen in, vaststellen kan. Immers de fragmentarische karakters, die onmiddellijk na M.CCCC gelezen worden, schijnen gehouden te moeten worden voor eene *e* met eene schrap er boven (*ē*), waarop eene *l* volgt; en dewijl nu daarna nog maar des needs voor drie talteekens ruimte overig is, (wanneer het woord *op*, hetwelk er noodzakelijk gestaan heeft, ingevuld is) en deze teekens niet meer in getal zijn *kunnen* dan XXX, zou volgen, dat er niet méér dan M.CCCC en LXXX kan gestaan hebben.

Het zal niet ongepast zijn aan te stippen, dat deze lezing ook nog eenigermate door de plaats, waar zich het stuk bevindt, bevestigd kan worden; te minder, omdat daaruit tevens blijkt, dat de schilderij, hoe men ook over het latere of gelijktijdig schilderen der twee knielenden denke, niet vóór het jaar 1434 vervaardigd zijn *kan*. Er is reeds gezegd, dat het tegen den zuidelijken muur van den toren is aangebragt; deze muur nu maakt een gedeelte van het zuidelijke pand der Buurkerk uit, en dat pand is gebouwd bij de groote hernieuwing en uitbreiding, welke deze kerk in het jaar 1434 ondergaan heeft (1). Dewijl het nu onaannemelijk is, dat de schilderij vervaardigd zijn zou vóór het bouwen van dat zuider-pand, omdat zij dan tegen eene buitenmuur van den toren zou geschilderd zijn, hetwelk nimmer geschiedde, zoo mag men vaststellen, dat zij niet ouder, maar wel jonger is dan het jaar 1434; iets hetwelk dan ook uit onze

(1) Zie den afaatsbrief van Bisschop Rudolf van Diepholt (voorieder, die tot de groote hernieuwing en uitbreiding der kerk mede werkte, 40 dagen), uitgegeven door Prof. Kist in het *Archief voor Kerk. Gesch.*, D. X. bl. 308.

lezing van het onderschrift, onafhankelijk van dit plaatselijk bewijs, gebleken is. De verw waarmede het stuk geschilderd is niet chemisch onderzocht zijnde, kan niet met zekerheid door mij worden opgegeven. Olie- of harsverw is het intusschen niet, maar waterverw (vermoedelijk vermengd met gom, honig en eijerdooijer, welligt ook met wijn); en het geheel was denkelijk overtogen met een glimmend vernis, dat echter thans, door het afbikken der kalk, ontbreekt. Over de wijze hoe de middeleeuwsche schilders hunne verwen mengden en toebereidden, geven de middeleeuwsche verw-recepten veel licht; zie er bij *Mone*, *Anzeiger für Kunde der teutschen Vorzeit*, 1835 S. 374—375 en 1838 S. 603—606.

III.

Eer wij van de beschrijvende opheldering van deze schilderij afstappen, hebben wij nog bij het getal en de namen der koningen stil te staan, die hier met den boom van Jesse voorgesteld zijn. Immers te regt vraagt men: waarom zijn bij dezen stamboom niet alle koningen voorgesteld uit Jesse's bloede gesproten; waarom slechts 13, de koninklijke zanger mede gerekend; en hoe zijn de misslagen te vereffenen, die klaarblijkelijk in sommige namen zijn ingeslopen?

In het algemeen gelde de opmerking, dat men de hier voorgestelde koningen ontleend heeft uit het stamregister van Jezus, hetwelk bij *Mattheus* (cap. I.) gevonden wordt; dit was het meest gebruikelijke in de middeleeuwen; daarnaar gingen de kunstenaars bij soortgelijke voorstellingen gewoonlijk te werk. Eigenlijk is dit het stamregister van *Jozeph*, en niet van *Jezus*; maar deze vrijheid veroorloofde men zich ligtelijk, omdat *Jezus*, gelijk geschreven staat, *voor de zoon van Jozeph gehouden werd*. Hieraan knoopt zich de oplossing der vraag: waarom een getal van slechts 13,

en niet van de tweemaal veertien koningen, die volgens dat register uit Jesse voortgesproten zijn. Immers, terwijl in dat register gezegd wordt, dat er tweemaal veertien geslachten geweest zijn, worden er 14 koningen van de eerste veertien geslachten opgenoemd, Jesse daaronder begrepen, tot aan de Babiljonische gevangenis. Daarmede sloot het roemwaardigste tijdperk der Joodsche geschiedenis, gedurende de koninklijke regering; daarna toch volgden ballingschap en onderdrukking. Van die koningen nu worden in het stamregister bij Mattheus juist alleen die opgenoemd, welke op onze schilderij voorgesteld zijn. Het getal van 12 koningsportretten, met uitzondering van David, (die hier gelijk steeds bij zulke voorstellingen zittende voorkomt) is op soortgelijke beeldvoorstellingen niet ongewoon; doch dit getal is ook het hoogste; meermalen intusschen vindt men er minder, gelijk wij beneden zien zullen, en hetwelk dan aan gebrek aan ruimte, of aan middelen tot zoo kostbare uitvoering, moet toegeschreven worden.

Maar die namen komen niet volkomen overeen met de opgave bij Mattheus? Een verschil, hetwelk intusschen niet verhindert om vast te stellen, dat zij uit die opgave, en uit gene andere, ontleend zijn; want de namen op onze schilderij welke verschillen van de namen bij Mattheus, komen niet alleen niet bij Mattheus, maar ook niet bij Lucas, ja nergens elders in de geschiedenis der koningen, noch van Juda, noch van Israël, voor; en wij vermeenen dus, dat zij verkeerd geschreven zijn. Het is overigens een verschil, dat zich door het aanbrengen van eene kleine verandering in de lezing goed laten vereffenen.

Het bestaat namelijk hierin, dat de koningen Anas, Achar en . . . chias niet in de stamtafel bij Mattheus voorkomen, dat daarentegen op onze schilderij gemist worden Ozias, Achas en Ezekia, welke bij Mattheus vermeld zijn. Ik vermoed derhalve, dat de kunstenaar in plaats van Anas had willen schrijven Ahas, voor Ahasja (אהאזיה),

bij de LXX op 2 Chron. 20 vs. 35 Ὀχοζίας (volgens den *Codex Alexandrinus* ter zelfder plaats Ὀζίας), dus dezelfde als Ozias bij Mattheus; voorts, dat hij in plaats van Achar had willen schrijven Achaz, en dat de geschonden naam . . . chias, oorspronkelijk Ezechias geweest is, en had behooren geschreven te zijn Ezekias, gelijk de naam van Hiskia (חִישְׁכִּיָּא) bij de LXX heet (Ἐξείκις).

Het is een' schilder van die dagen niet al te hoog aan te rekenen, dat hij zich in 't schrijven van die koningsnamen vergiste, en de stamtafel des Heeren volgens Mattheus niet geheel juist in het hoofd had; misschien gebruikte hij ook een foutief voorbeeld; want, zoo vond ik in eene vulgaat der Koninkl. Bibliotheek te 's Hage, op eene soortgelijke voorstelling in miniatuur, o. a. den naam Achar, in plaats van Achaz, even foutief als op onze schilderij. Meer echter mag het bevreemden, dat de aanzienlijke schenkers der schilderij, of hunne verwanten, of wel de geestelijkheid zelve, zulke misslagen niet opgemerkt en hersteld hebben.

Maar moge onze kunstenaar als bijbelkundige niet veel lof verdienen, als schilder verdient hij dien allezins; het werk is fiks, blijkbaar van eene geoefende hand, en bevallig tevens. Er is veel karakter in het gelaat, zoowel als in de verschillende houding van het personeel; het gelaat van Maria is zeer bevallig, dat van Jesse drukt den diepen slaap goed uit. In het gewaad, vooral van beide evengenoemden, is wel zekere stijfheid en hoekigheid niet te miskennen; doch deze moeten grootendeels daaraan toegeschreven worden, dat de zijden stoffen door den kunstenaar nagebootst werden.

De schaduw in de vensters der zaal valt naar twee verschillende zijden; dit is of een misslag, begaan uit zucht naar zekere symetrie, of de schilder heeft zich voorgesteld dat, gelijk wij boven reeds aanstipten, het licht der aureolen van Maria en het kind Jezus uit het midden der zaal

naar beide zijden zich verspreidt; misschien echter verdient de eerste gissing de voorkeur.

Nu zouden wij nog begeerig zijn te weten, wie de kunstenaar geweest zij. Maar hierover hebben wij niets kunnen ontdekken. In de berigten over de geschiedenis der kerk, heb ik te vergeefs opheldering gezocht; het is in het algemeen nog al vreemd, dat die berigtgevers niet met een woord van deze schilderij gewagen (1).

De reden, waarom men de muurschilderij bepaaldelijk in deze kerk, en niet in eene andere geplaatst heeft, is waarschijnlijk deze, dat de Buurkerk aan Maria gewijd was. De Buurkerk heette de kerk van de *H. Maria de mindere*, en werd slechts in de wandeling de *Buurkerk* (*ecclesia civilis* en *popularis*) genoemd, omdat in dezelve oudtijds de Raad bijeen kwam, en er de *buur*-spraken, of volks-willekeuren, die door de *buren* onderling werden opgesteld, vervaardigd werden (2).

IV.

Het zal misschien aan dezen of genen kunstvriend niet geheel onwelkom zijn, aan het eind dezer beschrijving nog op eenige andere soortgelijke voorstellingen de aandacht gevestigd te zien; dit zal ook strekken kunnen om de belangrijkheid van deze schilderij meer in het oog te doen vallen, en om anderen, in de middeleeuwsche kunst meer ervaren dan ik, uit-

(1) Zie van Heussen en van Rijn, *Kerk. hist. en oudheden der Zeven Ver. Prop.*, II. D. bl. 71, en Matthaeus, *de fund. et factis eccles. Lugd. Bat.* 1704, p. 169.

(2) Zie de evangemelde schrijvers, en over belangrijke ceremoniën bij de instelling van de Utr. Bisschoppen, die het eerst in deze kerk afstapten en het wereldlijke kleed met het geestelijk verwisselden, Matthaeus l. c. p. 159. Deze kerk zou volgens dien schrijver in 1156 gesticht zijn; van den bouwtrant echter van dien tijd is er thans niets meer aan te bespeuren.

lokken, om over soortgelijke overblijfselen meer volledige en meer belangrijke berigten te geven.

Daar in de middeleeuwen duizende afschriften van het N. Testament en niet minder gebedenboeken met miniaturen, waarin het 1ste Hoofdstuk van Mattheus, en dus het geslachtsregister van Jezus voorkwam, vervaardigd werden, is het aannemelijk, dat zich in HSS. des N. Testaments en in gebedenboeken, van welke er velen ook bij ons te lande in openlijke zoowel als in bijzondere bibliotheken berusten, een groot getal van boomen van Jesse bevinden zullen; om nu niet eens te gewagen van bijbelsche voorstellingen in beeldhouw- en houtsnijkunst, aan frontrons, galerijen, ou-taren enz. van kerken. Ik meen dit vooraf te moeten aanstippen, opdat men niet uit het geringe getal voorbeelden die ik zal aanvoeren, het besluit afleide, dat er niet vele van die voorstellingen in de middeleeuwsche kunst zouden bestaan. Immers ik was uit tijdsgebrek gehouden mij alleen tot die te bepalen, welke toevallig onder mijn bereik kwamen.

1. In eene vulgaat op de Leijdsche Academie-Bibliotheek (MS. Lat. Bibl. Publ. No. 14 D.), in folio, op parkement en *niet ouder* dan de XIV eeuw, komt bij het begin van het Evangelie van Mattheus, de initiale letter L voor, versierd met den boom van Jesse. Het geheel is op gouden grond. Jesse ligt uitgestrekt in een wit bed, geplaatst in eene bruine Gothische zaal, in elke van welks twee puntbogen eene blaauwe lamp hangt. Daar is het dus nacht, naar het schijnt. Hij is gekleed in eene roode *tunica* en overdekt met eene blaauwe spreij; zijn hoofd is van eene witte muts voorzien, doch zijne oogen zijn open, zoodat hij in wakenden toestand voorgesteld is. Uit hem spruit de boom opwaarts, die zich even boven zijn lijf in twee armen verdeelt; welke armen zich in het opwaarts streven vier malen ontmoeten, en zodoende vier ovalen vormen, in elk van welke een koningsportret gezien wordt.

2. In eene vulgaat op de Koninkl. Bibliotheek te 's *Gra-venhage*, MS. op parkement en in 8°, vindt men eene niet minder beknopte voorstelling van den stamboom van Jesse, bij den aanvang van het Evangelie van Mattheus. Er ontbreekt de boom, maar Jesse ligt in een blaauw hemd te rusten, overdekt met eene paarsche deken, en op het hoofd eene ronde muts; terwijl boven zijn lijf twee schilden omhoog rijzen, waarop twee portretten staan.

3. In dezelfde Bibliotheek bevindt zich in eene andere vulgaat, MS. in 8°. op parkement, de voorstelling van Jesse's boom, bij den aanvang van het Evangelie van Mattheus in dezer voege: in eene paarsch geschilderde zaal, waarin eene groene brandende lamp hangt, ligt Jesse op eene witte gele spreij. Aan zijn voeteneinde rijst eene spruit omhoog, en boven deze ziet men drie portretten boven elkander.

4. Uitvoeriger, belangrijker en meer overeenkomstig met onze muurschilderij is eene andere voorstelling, mede in dezelfde Bibliotheek, in eene Vlaamsche Bijbeloverzetting, MS. in folio, uit de XV^{de} eeuw, naar mij toescheen. Zij bevindt zich bij het begin van Mattheus en is op gouden grond. Jesse ligt op eene rustbank, gekleed in eene geel-groene *tunica* met blaauwen mantel daarover, en is overdekt met een paarsche spreij. Even als op onze schilderij staat zijn naam bij hem geschreven, en daarenboven, op eene fladderende parkementstrook, de woorden der Prophetie van Jezaja: *egredietur virgo de radyce yesse et flos de radice ejus ascendet.* Naast hem zit de koninklijke harpspeler in zijn' purperen mantel, en regts en links van Maria ziet men de borstbeelden van 12 koningen van Juda, wier namen er, even als op onze muurschilderij, bijgeschreven zijn; namelijk regts van Maria, Salomon, Roboam, Joram, Josaphat, Ezechias, Achar, en links van Maria, Abyas, Aza, Ozyas, Joathan, Manasses, Amon. Men ontwaart bij het lezen dezer namen, dat twee derzelve foutief geschreven zijn, Joathan (voor

Joatham) en Achar (voor Achaz), de laatste even zoo als op onze schilderij. Maria is wel versierd met de ronde gouden aureool, doch het kind Jezus, hetgeen opmerkelijk is, ontbreekt. De stijl van dit miniatuur komt zeer overeen met dien van onze muurschilderij, zoodat men bijna gissen zou, dat beiden van dezelfde hand waren; doch het miniatuur is keuriger bewerkt; waartoe het fijne parkement en de kleinere schaal ook geredelijker aanleiding gaven.

De bezigtiging dezer stukken ben ik te 's *Gravenhage* aan de vriendelijkheid der Heeren Bibliothecarissen Holtrop en Noordziek verschuldigd.

5. Eene andere, even fraaije als merkwaardige voorstelling van den boom van Jesse heb ik in de keurige verzameling van onzen kunsminnenden landgenoot den Heer A. D. Schinkel te 's *Gravenhage* mogen bezigtigen. Zij bevindt zich in een kostbaar op parkement geschreven gebedenboek uit de XV eeuw. Jesse ligt tusschen fantasieloover van den wijnstok, die uit zijn lijf gesproten is, te slapen; hij is gekleed in eene groene *tunica* met gouden gordel en voorzien van een rood hoofddeksel. Aan zijn hoofdeinde zit David, spelende op den gouden harp; hij is gekleed in wit hermelijn met den purperen koningsmantel daarover, en draagt op zijn hoofd eene leliënkroon. Aan zijn voeteneinde knielt eene vrouw, de *dedicante* (gekleed in eene groene *tunica*, met zwarten mantel er over, en eene witte falie om het hoofd). Uit Jesse's lijf slingeren de takken opwaarts en sluiten eene vierkante schilderij in, die op beide zijden en boven bezet is door de borstbeelden van 12 koningen, 4 aan elke der 3 genoemde zijden. Geene namen kenmerken hen, doch uit de boven beschreven schilderijen kan men afleiden wie er bedoeld worden. De schilderij zelve vertoont het binnengezigt eener Gothische kerk, bevloerd met afwisselend gele en zwarte estrieken. In het midden knielt Maria, in biddende houding, tusschen de gepersonifiëerde *H. Drieëenheid*. Haar hoofd is

versierd met eene ronde gouden aureool; de *tunica* is paarsch en goudkleurig, de mantel blaauw. Aan hare linkerzijde zit *God den Vader*, als een oud man, met langen baard en pausselijken mijter op het hoofd, gekleed in eene aschgrauwe *tunica* met een' paarschen mantel er over. Hij houdt in de linkerhand den wereldkloot met het kruis er op, en strekt zijne regter besprengend over het hoofd van *Maria* uit. Aan hare regter hand zit *Jezus Christus*, kennelijk aan de gouden, van een kruis doorsneden *gloria*, en aan den purperen mantel, waarvan de slippen door drie cherubijntjes vast gehouden worden. Op Zijn' schoot ligt een geopend boek, de *H. Schrift* of het *Euangelie*, en Hij houdt even als *God de Vader*, zijne regterhand besprengend boven het hoofd van *Maria*. Boven deze zweeft de *H. Geest*, in de gedaante eener duif, die versierd is met eene ronde gouden aureool.

Die voorstelling heeft oogenschijnlijk betrekking tot de wonderdadige moederwording van *Maria*, en zal, voor een gedeelte althans, de prophetie van den Engel *Gabriël* aan *Maria* aanschouwelijk moeten maken: «*de geest Gods zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen.*»

6. In de oude Abdij du Saint Sauveur te *Nevers*, bevond zich eertijds eene houtgravure van den boom van *Jesse*, uit de *XV* eeuw, sedert in de verzameling van zekeren Heer *Gallois* overgegaan en uitgegeven door den Heer *A. Maury* in de *Revue Archéologique* van 1844 p. 754—759. Dezelve is zeer eenvoudig en levert weinig bijzonderheden op. *Jesse* ligt op den grond te slapen, den regterarm onder het hoofd; hij is gekleed in eene *tunica*, die om het midden gegord is; daarover een mantel en op zijn hoofd eene ronde muts of *salie*. Uit zijn lijf rijst de tronk van een' boom opwaarts, voorzien van fantasielooover en kelken; de kelken zijn 13 in getal, één in het midden en zes aan weërszijden. Op dien in het

midden staat Maria, met het kind Jezus op den arm; zij is omgeven van een' ovalen vlammen schijf, die op haren gekroonden kruin is afgesneden door den boog van het encadrement; waaruit schijnt te blijken, dat haar hoofd oorspronkelijk nog van eene aureool voorzien geweest is. In elk der overige 12 kelken staat een koning, de beenen tot aan de knieën onzichtbaar; deze koningen zijn voorzien van kroon en scepter, en gekleed in eene *tunica*, waarover een mantel met afgeslagen kraag hangt, en zij houden meerendeels de rechterhand aanwijzende omhoog.

Indien de geleerde uitgever van dat kunstgewrocht kennis gedragen had aan de door ons beschrevene voorstellingen, bij welke de namen der koningen geschreven staan, zou hij zeker de gissingen, die hij t. a. pl. omtrent het voorgestelde personeel mededeelt, teruggelaten hebben; namelijk deze, dat zich onder die 12 personen, David, Joseph (de man van Maria) en Sadoe als stichter der Sadducesche secte bevinden zouden.

7. In de fraaije St. Victorkerk te *Xanten*, bevindt zich aan het outaar van Maria een boom van Jesse in hout uitgesneden, zoo rijk in personeel en drappering en zoo keurig van werk, dat hij het even beschrevene snijwerk ver achter zich laat en ten hoogste verdienen zou uitgegeven te worden. Ik herinner het mij echter niet genoeg in de bijzonderheden, om er eene beschrijving van te geven; doch bedrieg ik mij niet, dan is het zoo groot en uitvoerig, dat Jesse op $\frac{1}{4}$ en de 12 koningen op $\frac{1}{6}$ levensgrootte voorgesteld zijn.

Eindelijk veroorloof ik mij nog de voorstellingen aan te duiden, die door voornoemden Heer Maury hier en daar in zijn opstel zijn aangehaald, zonder dat daarvan door hem eene nadere beschrijving gegeven wordt :

1. Een bas-relief van een outaar in de Christus-kerk te *Twyneham* (Hampshire); zie Carter, *ancient Painting*

and *Sculpture in England*, Pl. XXXII p. 44; cf. Dugdale's *Monast. Anglican.* T. I. p. 140.

- II. Op een geschilderd glas in de Saint-Stephanuskerk te *Bauvais*; zie F. de Lasterye, *Histoire de la Peinture sur verre en France* Pl. LXXIV.
- III. In het fronton der Cathedraalkerk te *Rouen*; zie Gilbert, *Description de la Cath. de Rouen*, 2e edit. p. 34.
- IV. Op eene glasschilderij van eene kerk te *Amiens*; zie de Lasterye, l. c. p. 149.
- V. Op eene glasschilderij van eene kerk te *Alençon*; zie De la Sicoterie, *Notice sur les vitraux de l'église Nôtre-Dame d'Alençon*, T. VII. p. 105 van het *Bulletin monumental* van Frankrijk.
- VI. Op eene glasschilderij in de kerk van *St. Denys*; zie *Revue Archéol.*, l. c. De Heer Maury houdt het echter, mijns inziens te regt, voor onzeker of die voorstelling tot den boom van Jesse behoort gebragt te worden.

PASSEMENTWERKERS-GILDENBORD

IN DE

BUURKERK TE UTRECHT.

- Past op uw tyd als het zywormken leer
Als God beveelt, hoort nae syn leer
- Exod. 2 vs. 4. So hy Moses beval dat hy sou bereyde
So alle menschen haar leven souden leyden
En oprechten de Hutte des beseheydts;
Men in gout in zyde veel arbeeydts.
En constigh te wercken van coleuren schoon
- Exod. 28 vs. 16. Namen geel syde rosyn root tot den toon
Tot Aarons kleeren en die te volmaecken,
In maniere als God beval in alle saecken,
Exodus staat so wy klaar bevinden
Reyn te maecken, want hy de const bemindt,
Seer neerstigh sy arbeeyde nae syn bevel
- Exod. 36 vs. 8. Gelyck alle wyse mannen de const eel
In iver vrochten veel syde coleuren,
Laat oock consten blycken binnen uw deuren
T aem op sterven denckt, so comt gy niet in
teuren.

*De passementiers gild tot haer gildenbroeders gerieven,
Hebten hier beneden hoer kelder volgens haere brieven.*

A^o. 1620.

P A A R D E N M A R K T.

Gemarkt op den 5 Augustus 1846.

Kantoor	Waardbarrière.	6	Stuks.
α	Catharijnebarrière.	84	α
α	Tolsteegbarrière	31	α
α	Wittevrouwenpoort.	35	α
α	Roodebrug.	8	α
α	Ridderschapsvaart.	79	α
α	Vaartschen Rijn.	46	α
		te zamen	259 Stuks.

I E T S

OVER DE

COURANTEN EN DAGBLADEN

IN HET ALGEMEEN, EN DIE VAN UTRECHT IN HET BIJZONDER; DE LAATSTE UIT ONUITGEGEVEN STUKKEN, IN DE ARCHIEVEN ALHIER BERUSTENDE, TE ZAMENGESTELD.

Alvorens tot de behandeling der geschiedenis onzer Stichtsche couranten te kunnen overgaan, achten wij het niet ondoelmatig, een kort overzicht van het ontstaan der Nieuwsbladen in het algemeen mede te deelen.

De oudste courant is, zoo ver men weet, de Chinesche Hof-courant. Die in Peking is 60 tot 70 bladz. groot. Er wordt niets in geplaatst, dat niet vooraf aan den Keizer vertoond, of door hem zelve ingezonden is. Degene, welke met dit dagblad belast zijn, durven zich niet te onderstaan, er het geringste, zelfs niet hunne eigene aanmerkingen, bij te voegen, zonder daarvoor lichamelijk of met den dood gestraft te worden. De Chinesche courant bevat alle openbare aangelegenheden en gebeurtenissen des lands. Zij is eene verzameling, waarin men de memorialen aan den Keizer, de smeek-schriften, die hem zijn aangeboden, de antwoorden, die

Utr. voorheen en thans, III Dl. II St.

hij er op gegeven heeft, de nieuwe verordeningen en gunstbewijzen, die hij den manderijnen of het volk verleend heeft, vindt opgeteekend (1).

In Italië was Venetië de eerste staat, welke eene courant bezat, waartoe de voormalige uitgebreide handel der Venetianen, maar nog meer de nieuwsgierigheid, welke men gaarne van binnenlandsche voorvallen wilde aftrekken aanleiding gaf. Daarom werd er op het stadhuis een blad vol buitenlandsche nieuwigheden geschreven en uitgedeeld. Een dusdanig blad kostte eene *Gazetta* (eene kleine munt, ter waarde van ruim één cent) van waar ook de benaming van *Gazette*, in vele zuidelijke talen, voor courant ontstaan is (2).

In Duitschland treft men reeds vóór het jaar 1515 gedrukte couranten aan. Zij kwamen echter nog niet geregeld in het licht, maar bestonden slechts in enkele vlugtige bladen, die men *Neue Zeitung* noemde. Dergelijke oude couranten zijn er bijzonder veel te Neurenberg gedrukt; van bijzondere merkwaardige voorvallen, gaf men reeds vroeger couranten uit, bij voorbeeld: *Newe Zeitung, wie und welchergestallt kayserliche Majestät mit sampt den Königen von Hungern und Polen Am sechzehenden Tag Julii Tausend fünf-hundert funfzehn, zu Wien eingeritten ist, und was sich aldo verlaufen hat* 1½ bld. in 4to. In Frankrijk werd in 1631, door den Geneesheer Theophraste Renaudot eene wettelijke courant uitgegeven. Dag en nacht spoorde hij alle nieuwigheden op, ging vlijtig uit, won kondschap in, en

(1) Vergel. G. C. B. Busch, Handb. der Erfindungen. 8° Th. 253.

(2) Geschiedkundig Woordenboek der uitvindingen enz. 's Bosch 1826, pag. 284.

onderhield zijne zieken met anekdoten. Reeds bij het zesde stuk dezer couranten, waarin hij zijne nieuwigheden liet drukken, wist hij, door den grooten bijval, die hem te beurt viel, een koninklijk privilegie voor dezelve te verkrijgen. Hij droeg den eersten jaargang aan Lodewijk XIV. op. Dit deel draagt den titel van : *Recueil des traités nouvelles, relations, et autres choses mémorables de toute l'année 1632, dédié au Roi par Theophr. Renaudot, conseiller et médecin de sa Majesté, Intendant général des bureaux d'adresse de de France; à Paris, au bureau d'adresse, rue de la Calandre, au grand coq. MDCXXXIII.* — Deze geheele verzameling van Renaudot, bevindt zich van derzelve begin tot 1694 in 54 deelen, in de koninklijke Bibliotheek te Hanover (1).

De eerste staatkundige couranten in de Nederlanden schijnen geweest te zijn, de zoogenaamde Novellen, welke in het Staten leger, in het hoofdkwartier van den Prins gedrukt werden; bevattende de nieuwstijdingen der bewegingen van het leger, en werden bij gebrek aan dusdanige stoffe, verder met politieke gebeurtenissen aangevuld. Dit blad, in navolging der Duitsche novellen,

(1) T. a. p. Eenige dezer bladen werden door Renaudot *Gazette* genoemd, maar zijne landslieden noemden dezelve, spottenderwijze : *fagots* (takkebossen). Renaudot liet zijne couranten op de straat ten verkoop uitroepen. Toevalliger wijze riep in de nabuurschap een houtverkooper, die in takkebossen handelde, zijne waar te gelijkertijd uit, en zoo vaak de couranten-drager zijne gazettes aanhief, riep de houtverkooper zijne fagots onmiddellijk achter aan. Deze wedijver vermaakte de spotters, en fagots bleef van dien oogenblik af, den naam der eerste Fransche couranten. Het werd zelfs tot een spreekwoord, zoodat men tegenwoordig nog twijfelachtige voorvallen en berigten zonder zekerheid, gewoon is fagots te noemen.

werd gedrukt door zekeren Broer Jansz., zich noemende « oud courantier in 't leger van Zijne Prinselijke Excellentie. »

Hetgene men dienaangaande bij Wagenaar (1) vindt opgeteekend, waarbij hij zegt, onzeker te zijn, of te Haarlem, of wel te Amsterdam de eerste dezer couranten zijn uitgegeven, en dat men al vroeg in de zeventiende eeuw die uitgave begon, meenen wij eenigzins nader te kunnen vaststellen. Het is ons gebleken uit het register van Acten Commissiën en Instructiën der Staten van Utrecht (2), dat omstreeks het jaar 1624, reeds couranten te Amsterdam werden uitgegeven, zoodat het gezegde van Wagenaar, dat hij couranten van de jaren 1628 en 1632 heeft in handen gehad ons minder vreemd voorkomt, aangezien dezelve, zoo als gezegd is, reeds in het gemelde jaar 1624 zijn uitgegeven, hetwelk te zijner plaatse nader zal worden medegedeeld.

De oudste Nederlandsche couranten, thans nog bij de Heeren Joh. Enschedé en Zonen, te Haarlem, voorhanden, zijn te Amsterdam in 1652 uitgegeven, namelijk Ordinaris middelweekse courant van 26 Maart 1652, bij Francois Lieshout, op den Dam; Tijdinghe uit verschillende quartieren, N°. 13, van 30 Maart 1652, bij Broer Jansz. op de N. Zijds achter Burgwal; couranten uit Italië en Duitschland N°. 23 bij Jan van Helten, in de Beurssteeg, van 8 Junij 1652. Deze bladen schijnen naar aanleiding van derzelve nummers, reeds met Nieuwjaar 1652 te zijn uitgegeven; het is echter klaarblijkelijk, dat men dezelve, om de vroeger

(1) Beschrijving van Amsterdam, III. 390.

(2) Prov. Archief, N°. 37.

medegedeelde reden, niet voor de oudste Nederlandsche couranten kan houden.

Het oudste bekende exemplaar der Haarlemsche courant is van 19 Maart 1665, hetwelk het wapen der stad Haarlem voert, en is aldaar uitgegeven door Abraham Casteleyn. Tot den 9 Julij 1737 zijn dezelve gedrukt door gemelden Casteleyn, daarna door Isaäk en Johannes Enschedé, en eindelijk door Johannes Enschedé en Zonen (1).

De eerste aanteekening die ons alhier in de Archieven is voorgekomen betreffende de Utrechtsche courant, is deze: «dat de Vroedschap in consideratie nemende, « de veelvoudige clachten, die alhier van tijd tot tijd « worden gedaen, over diverse rouwe ende onbetamelyke « stellingen, waermede Gerard Lodewyck de Maecht « in deszelfs gedruckte couranten verscheyden soo hooe « als lage staats personen in haer respect ende goeden « naam comt te lederen, welcke insolentien niet behooren « te worden geleden. Interdiccirt Gerard Lodewyck « de Maecht na desen binnen dese stadt ende vryheyt « van dien, alsmede in de Heerlickheyt van Vreeswyck, « anders genaemt de Vaert, eenige couranten te druc- « ken, ofte directelyck ofte indirectelyck doen drucken, « op poene van hondert gulden by hem de Maecht

(1) De Haarlemsche courant verscheen des tijds, des Dingsdag en Zaturdags, en indien er stof was ook des Donderdags, doch in dit geval als eene buitengewone courant. De oudste bekende titel was: Oprechte Haarlemse (Dingsdagse, Saturdagse) courant. Tot 1811 werd deze courant drie malen per week uitgegeven, doch in dat jaar werd dezelve op last van het Fransche bestuur, in een advertentie blad in 4° herschapen, met Fransche en Hollandsche text. Dit duurde voort tot 18 November 1813, waneer dezelve wederom in den vorigen vorm hersteld werd.

« in cas van contraventie yder reyse jegens den heere
« van den lande te verbeuren » (1)

Hoewel het ons na vergeefsche pogingen niet heeft mogen gelukken eenig spoor te ontdekken, wanneer aan dien de Maecht, vergunning verleend is tot het uitgeven eener Utrechtsche courant, is ons echter gebleken dat reeds in den jare 1655 alhier couranten werden uitgegeven (2), zonder dat echter daarbij de naam van den drukker of uitgever vermeld wordt; het zal toch naar alle waarschijnlijkheid wel geene andere dan die zelfde de Maecht geweest zijn.

Den 6 Januarij 1666, werd hem, niettegenstaande het verboden was, wederom toegestaan op nieuw zijne couranten uit te geven, « mits daarin geene hooge of laage
« staatspersonen, regenten ofte regeringe in haar respect
« en goede naam te beledigen. » Evenwel schijnt dien man het daarop bepaaldelijk te hebben toegelegd, ten gevolge waarvan hem andermaal, wegens onwaarheden in zijne courant, het drukken derzelve bij het volgende besluit verboden werd: « De vroedschap gebleken
« synde dat in de Mercurius ofte courante alhier ge-
« druckt by Lodewyck de Maecht op den naem
« van Antoni Benedetti van date den 9 December
« N°. 4 laestleden, niet alleen met onwaarheyt werd ver-
« haelt de manier ofte forme volgens dewelcke de pro-
« vinciale regeeringe onlangs mede hebben vergeven ende

(1) Vroedschaps not. 13 Nov. 1665.

(2) Beschr. der Straten III. 232. In de couranten te annouceren, dat in 1655 bij het woeden der pest te Utrecht en in de vrijheid niet meer zijn gestorven dan 1724, en opt hoogst eens 81 in eene week, en in de voorleden week maar 32, bijna niet excederende 't ordinaires getal in dat saisoen. Vroedsch. not. 4 Januarij 1656.

« verplaetst eenige militaire charges, staende op de re-
 « partitie deser provincie, maer dat daerenboven de
 « welgemelte regeringe door het voorsz. relaes in ver-
 « scheyden respecten verdache ende hatelyck wordt ge-
 « maeckt. Heeft naer gehoudene deliberatie denselven
 « de Maecht by provisie weder geinterdiceert na l
 « Januarij eerstcomende eenige Mercurius couranten,
 « nieuwe tydingen, ofte andere geschriften ende boec-
 « ken hoedanich die souden mogen wesen binnen dese
 « stadt ofte vryheyt van dien te drucken, ofte direc-
 « telyck ofte indirectelyck te doen drucken, op poene
 « van hondert guldens, by hem de Maecht yder reyse
 « in cas van contraventie ten behoeve van den heere
 « van den lande te verbeuren. Ende word vorders de
 « Heere Officier gelast, op de actien ende vordere ex-
 « cessen by den voorsz. de Maecht gepleecht te in-
 « quireren, ende het recht van den heere van den
 « lande te bewaren» (1).

(Het vervolg hierna).

(1) Vroedsch. not. 16 Dec. 1667.

B I J D R A G E N

TOT DE

ZEDEN EN GEWOONTEN DER UTRECHTENAREN.

Het bestuur van het Sticht in 1528 in handen van Keizer Karel V. overgegaan zijnde, kon het niet missen of dien Vorst, wiens aandacht op alles lette, vielen al dadelijk vele misbruiken in het oog, die vooral tot bevordering van de zedelijkheid der inwoners hinderlijk waren. Om dezelve zoo veel mogelijk te verminderen, vaardigde hij een bevel uit, waarin op alles wat onmiddellijk tot het volk betrekking had, meer gelijkheid en geregelde orde gesteld werd. Wij achten daarom van belang hetzelve alhier mede te deelen :

Kaerle by der gracie Gods Roomsche Keyser, altyt vermeerder 's rycx, enz. Allen denghenen die dese jegenwoerdighe zullen zien salut enz.

Van de Lutheranen. In den eersten aengaende de Lutheraensche ende andere gereprobeerde secten dat onse ordonnancien begrepen in onse leste brieven van placate van den 14^{den} dach Octobris in den jaer 1529 op den abusen van onsen gelove ende tot extirpacie ende estinctie van den voors. secten alsdoen ende zeedert gepubliceert over allen onsen landen ende heerlickheden van herwaerts over, ende by ons in de vormen ende

manieren als wy den Staten van onsen voers. landen op huyden by ons vergadert ende in onsen tegenwoerdicheyt hebben doen lesen, onderhouden ende geobserveert zullen worden naer huere vorme ende teneur, ende dat de penen daerinne verclaert ende gestelt op de overtreders realycken ende rigoreuselyck geexecuteert zullen worden sonder remissie simulacie gracie off verdrach. Ende opdat nyemant daeraff ignorancie en pretendere willen wy ende ordonneren, dat onse voers. ordonnancien over allen onsen landen ende heerlickheyden van herwaerts over in den plecken waer men publicatie gewoenlyck is te doene, gepubliceert zullen worden op den 15^e dach van der naestcommende maent van Novembre en van dan voorts van sesse maenden te sesse maenden, ter tyt toe anders by ons daerinne geordonneert sal worden.

Munt. Ende als van het stuk van de munten, hebben wy geordonneert ende ordonneren dat de ordonnancie dewelcke wy hierop doen vernyeuwen in der vormen ende manieren als wy den voers. Staten hebben doen lesen conforme der lester ordonnancie van den 10 dach Decembris in den jaer 1526 rypelycken gedelibereert by advyse van allen den Staten van onsen voers. landen van vele andere goede personnaigen opt stuck van de munten ben verstaende, van de generalen van der voers. munten van de ridders van onsen ordene ende van de hoefden ende luyden van onser secreten rade ende van de financiën in allen heuren pointen ende articlen onderhouden zal werden. Ende opdat nyemant daeraff ignorancie en pretendere, willen wy, dat deselve ordonnancie over allen onsen landen en den plecken waer men publicatie gewoenlyck is te doen, gepubliceert worde

op den 15 dach van de naestcommende maent Novembris, ende van dan voerts van sesse maenden te sesse maenden, ter tyt toe anders by ons daerinne geordonneert zal worden.

Diversiteyt van de costumen. Ende om te remediëren op de abusen procederende van der diversiteyt van de costumen van onsen voers. landen ende op de inconvenienten die dagelycx daerinne gebueren om dies wille, dat dicwils vele costumen pure contrarie in een landt by diversche practisiennen gesustineert ende geveficiëert worden, mids denwelcken vele van onsen ondersaten huer goet recht verliesen tot huere groete schade ende tot interesse van der gemeynder welvaert. Ende dit all by faulte van dien, dat de voers. costumen nyet en zyn geaprobeert ende in geschrifte geredigeert, hebben wy geordonneert ende ordonneren dat de costumen van allen onsen landen van herwaerts over binnen sesse toccomende maenden zullen gereduceert ende in geschrifte geredigeert worden, te wetene by den Officieren ende Wethouderen van allen den steden van onsen voers. landen groete ende cleyne, ende elcke van dien voer de voers. steden, hueren scependomme, ende by de bailliuwen, proosten, meyeren ende anderen officieren ende wethouders van den bailliuscepen, proostien, meyeren ende casselrien, ende in allen anderen quartieren by den gheenen die aldaer regiment, administracie off bewint hebben, ende by elcken van hen besundere, zoo hem toebehooren sal, ende dat de voers costumen gereduceert ende in geschrifte gestelt, ende in elck quartier geaccordeert zynde, ons overgebracht ende gepresenteert zullen worden, ende in onse absencie, onse zeer lieve ende beminde suster de Coninghinne voor ons Regente, om die

te doen visiteren ende behoirlycken examineren ende op dezelve te hebben d'avis van de luyden van onsen provinciale raden ende anderen dient van noede wesen zal, ende by goede ende rype deliberatie van rade op de voers. costumen ende de onderhoudenisse van dien te ordonneren, des in der rechtveerdicheyt ende redelicheyt ende om de meeste welvaert, profyt ende commoditeyt van onsen vassalen ende ondersaeten bevonden sal worden te behoiren.

Dronkenschap, gulsicheyt ende kermissen. Ende om te remedieren op de ongeregelde gulsicheyt ende dronkenschappen die dagelicx gebueren in onsen landen van herwaerts over in diversche cabarettten, taveernen ende logysten die gehouden werden besyden sweechs, buyten steden ende dorpen ende den rechten openbaeren heerband ende in andere plecken, oock in de feesten ende kermissen ende zunderlingh tot den geschillen, dootslaende andere inconvenienten daervuyt procederende, hebben wy gestatueert ende geordonneert, statueren ende ordonneren, dat alle de feesten ende kermissen in elck van onsen landen gehouden zullen worden op eenen dach, zulck als by ons off onse voers. zeer lieve ende beminde zuster die Coninghinne Regente in onse absencie by advys van de gouverneurs, raeden ende provinciale rechteren van dezelve landen binnen vier maenden naestcommende verclaert ende geordonneert zal wesen. Ende dat de voers. feesten ende kermissen maer eenen dach dueren en zullen, op de verbeurte van vyftien kar. gulden by den ghenen ende elcken van hen die de voers. feesten ende kermissen bunten ende langher dan den dach daertoe geordonneert houden zullen, ende insgelycx by den ghenen ende elcken van hen die totter voers. kermissen comen zullen, ende zoo dicwils dat gebueren zal.

Bruloft. Dat de ghene die binnen onsen voers. landen ende heerlicheyden van herwaerts over bruloft zullen houden, en zullen tot den zelven nyet moegen bidden dan huere naeste vrunden ende magen over beyde zyden, ende dat in den getale van twintich persoonen ten alderhoogsten, ende dat de feeste van de voers. bruloft zal mer moegen dueren dan den principaelen dach ende des anderdaechs tot nae der noenen, op de verbuerte van twintich karolus gulden by den ghenen ende elck van hen die de contrarie doen souden, zoo by den ghenen die de bruloft houden als den ghenen die totter zelve commen souden in groeteren getale ende de naeste vrienden nyet wesen en souden ende oock by den ghenen die daer langer blyven zouden dan voers. is, ende by elcken van hen.

Doopsel. Item verbieden oock eenen yegelycken, dat nyemant van wat state hy zy, hem en voerdere opt doopsele ende kerstenheyt van zynen kynderen, te bidden gevaders, om van hem eenich present off proffyt te hebbene ende te ontfaen, ende indien hem lieden present gedaen waere, verbieden wy hen tselve tontfangen. Ende van gelycken verbieden wy den ghenen die gebeden zullen wesen kynderen te heffen yet daer toe ghevene op de verbeurte zoo wel by den ghenen die daer yet gheven souden als den ghenen die t'ontfanghen souden, ende voer elcke reyse tselve gebuuren soude van tgene des gepresenteert ende ontfangen wesen soude, ende van den dobbele van de weerde van den presente, ten waere nochtans de kynderen van arme miserable personen tot kerstenheyt van de welcken de peter ende meters zullen mogen om Godswille geven des hen goetduncken zall, sonder te misbruycken.

Tavernen ofte cabaretten besyden sweechs. Dat men voertane in onsen landen ende heerlicheyden egheen ta-
veernen, cabaretten off logysten besyden sweechs off bui-
ten steden, dorpen off gehuchten off buuten den open-
baere straten ende rechten heerbanen houden en sall,
op de verbeurte by den ghenen die de contrarie doen
souden twintich karolus gulden ende by den genen die
in de voers. logysen besyden sweechs staende logeeren
souden sesse karolus gulden, ende voer elcke reyse tselve
geboeren soude.

's Heylichs dachs onder die getyden niet te drincken.
Dat voertane nyemant van wat state off condicie hy zy,
hem en voerdere off presumere luyden in tavernen off ca-
baret te settene op Sondaghen ende heylige daghen by
der heyliger kercken geboden, noch oeck aldaer te gaen
drincken, ten cynde van der hoogher messen off van
vesperen, op de verbuerte vant sestich grooten vlaems
by den ghenen ende elcken van hen die de contrarie
doen souden.

Doetslagen, sprutende wt dronckenscap. Ende om te
remedieren totter grooter menichte van dootslagen die in
onsen landen van herwaerts over dagelicx gecommiteert
worden uyt dronckenscap ende vuyt betrouwen daeroff
lichtelycker remissie te verwerven, hebben wy onse voers.
zuster, de Coninghinne ernstelycken versocht ende geor-
donneert ende den hoeft ende luyden van onsen secre-
ten raede zeer scerpelyck bevolen, dat zy nyet lichte-
lycken verleenen eenige remissien van dootslagen, noch
van anderen stucken die vuyt dronckenscap gebueren
souden, maer ter contrarien indien zy kunnen doen ap-
prehenderen die ghene die vuyt dronckenscap eenigen
dootslach off andere quaet feyt geperpetreert souden heb-

ben, denzelven doen straffen yerst ter causen van heure dronckenscap, ende daernaer vuyt oersake van den doot-slach off andere quaet stuck by hem gecommitteert zonder verdrach, zoo zy van rechtswegen bevinden zullen te behooren.

Vermaerde dronckaerts in de wet nyet te setten. Wy statueren oock ende bevelen zeer expresselyck den commissarissen by ons geordonneert off die naemaels geordonneert zullen worden tot het vernyeuwen van de wetten van de steden ende vryheyden van onsen voers. landen, dat zy in de wet nyet en voorderen oft promoveren luyden die zy verstaen souden gefameert ende geacht te wesen voor dronckaerts ende van gewoonten vuytermaten drinckende. Ende dat indien zy by inadvertencie in de wet gestelt hadden eenighe die hen gewoonlyck plegen droncken te drincken ende tselfde deden, in der wet wesende, dat zy indien gevalle zulcken dronckaerts affsetten ende cestituieren van den scependom totten welcken zy gecommitteert wesen souden, zonder totten zelven nimmermeer gerestitueert te moghen wesen. De voers. peynen ende boeten te appliceren, d'een helft tonsen proffyte een vierendeel tot proffyte van den aenbrengher, ende d'ander vierendeel tot proffyte van den officier die d'executie daeraff doen zall.

Clederen ende habiten. Ende om te remedieren op de groote onregeltheyt ende overdaet, wesende tusschen onsen vasallen ende ondersaeten ende anderen woonende in onsen landen van herwaerts over, in hueren clederen ende habytten tot huere onverdraegelycke costen ende tot interesse van der gemeynder welvaert, hebben wy gestatueert, geordonneert ende verboden, statueren, ordonneren ende verbieden by desen allen onsen vasallen weder,

zy zyn hertogen, princen, marcgraven, graven, baenreheeren, edelen off anderen onsen ondersaeten woonende in onsen voers. landen van herwaerts over, van wat state qualiteyt off condicie zy zyn, soe wel vrouwen als manspersoonen zonder eenige exceptie het dragen ende slyten van gouden ende silveren lakenen, van gouden off silveren doeck, van gout off zilveren brocat, zoo in tabbaerts, mantels, cappen, wambuysen, paltrocken, koersen off onderkoerskens, in mouwen off moukens, groote off cleyne boerden, als anderssins, in wat manieren dat het zy, ende insgelycx allen borduren van gout off van zilvere daerop, noch in wat manieren dat het zy.

Dat nyemant van onsen vassallen ende ondersaten van wat state, qualiteyt off condicie hy zy, voertaen en zal mogen dragen tabbaerden, mantels, noch paltrocken van fluweel oft satyn, carmosyn, dan alleenlick princen, marcgraven, graven off de ridders van onser ordene ende de baenreheeren van ouden stamme ende edele affcompste, off den hoofden van onsen secreten rade ende hueren kinderen, de hooftofficieren ende andere principael officieren van onsen huysse, houdende by hem lieden ende elcken van hen getal van goede peerden naer hueren state ende vocatie.

Dat nyemant van onsen vassallen ende ondersaten off andere woonende in onsen voers. landen anders dan die boven genoemt syn, en sal voertaene mogen dragen fluwelen tabbaerden, zwart tanneyt off andere couleur nyet carmoesyn wesende, ten zy dat hy onderhoude drie goede sadellpeerden van den welcken de twee zullen wesen elck van der hoochde van sestien palmen ende een halve ten alderminsten.

Dat nyemant oock van wat state hy zy dan die voer-

genoemt zyn, voertaen en sal mogen dragen tabbaerden van satin off dammast, ten zy hy onderhoude twee goede peerden, d'een ten minsten van der hoochte van sestien palmen ende een halve.

Ende voerts dat nyemant van wat state hy zyen sal mogen, dragen paltroeken van fluweel, van satin off dammast, ten zy dat hy onderhoude een goet peert van de hoochte van zestien palmen ende een halve als voeren, op de peyne de ghene die de contrarie doen zouden ende telcker reyse tselve geschien soude van verliese ende confiscatie van den tabbaerden ende andere cleederen, borden, off borduerselen die zy tegens onse jegewoerdighe ordonnancie draghen soudent int landt ende plecken daer confiscatie stadt grypt. Ende boven desen indifferentelycken van arbitraele peyne van de weerde van de voers. cleederen, borden off borduerselen, ende welcke confiscatie ende peyne geappliqueert zullen worden, d'een helft tot proffyte van der prochiekercke off anderen kercken van de plecken daer t'selve gescien soude ter ordonnancie ende discretie van den rechters, d'een vierendeel tot tot proffyte van den aenbrenger, ende d'ander vierendeel tot proffyte van den officier die daeraff d'executie doen soude.

Ende in dese voers. ordonnancie zullen hen voughen ende reguleren de vrouwe persoenen ende hueren kinderen nae den staet van huere mans ende vaders, ende als van den vrouwen weduwen, duerende den tyd dat zy in wewelycken staet blyven zullen, zullen zy ende hueren kynderen desen aengaende geacht ende gehouden werden als zy waeren binnen den levne van huere mans.

Opdat de ghenen nochtans die zyde cleederen hebben hen van anderen cleederen voersien moghen, ende dat

de ghene die zyde cleederen zullen willen draghen hen van peerden voersien moghen, hebben wy geconsenteert ende consenteeren dat de ghene die zyde cleederen hebben, dezelve zullen moghen draghen indien 't hen goetdunckt tot Kerssmisse naestcomende excluuz, ende dat de ghene die zyde cleederen zullen willen draghen, hen binnen den voers. tyt van peerden zullen moghen voersien, behoudelyck nochtans ende dwelck wy verbieden, dat de ghene die binnen middelen tyde gheene peerden nae onse voers. ordonnancie hebben en zullen, en zullen gheen nyeuwe zyde cleeren moghen maken ende de snyders off cleermaeckers en zullen die nyet mogen maken ten zy dat by den hooftofficier van den plecken hem gecertificeert zy. Dat de ghene die nyeuwe syden cleeren souden willen doen maken, voersien zyn van peerden nae de voers. ordonnancie. Tot onderhoude- nisse van de welcken wy gestatueert ende geordonneert hebben, dat alle officieren ende elck van hen van drie maenden te drye maenden neerstighe visitatie doen zullen, off de ghene die in den limiten van huere officiën syde cleeren draghen, onderhouden tgetal van peerden nae wtwysen van onse voers. ordonnancie ende huere visitatie schriftelyck geredigeert by maniere van inventaris van de ghenen die peerden houden ondergeteykent ende met huere segelen gesloten, zullen zy zeynden van drye maenden te drie maenden in handen van onse voers. zuster de Coninghinne, op de verbuerte van hondert karolus gulden voer elcke reyse dat zy luyden ende elck van hen des in gebreke wesen souden, die te appliceren tot onsen proffyte op dat onse voers. zuster van drie maenden te drie maenden weten mach wat getal van peerden wy in onsen landen zullen moghen recouvreren.

Coopmanschap van peerden. Ende op dat de coopmanschap van den peerden in onsen landen blyven mach tot welvaert ende proffyt van vele onse ondersaten die hen daer mede generen, hebben wy verboden ende verbieden, dat nyemant wie hy zy, onse ondersaeten off vreemde luyden hem en voedere eenige meryen vuyt onsen voers. landen te voeren, op de verbeurte van de zelve ende daerenboven van de weerde van dien, die helfte tonsen proffyte, een vierendeel tot proffyte van den aenbrenger ende d'ander vierendeel tot proffyte van den officier die d'executie daeraff doen zal.

Wy verbieden insgelycx onsen voers. ondersaten om vreemde peerden opt plat lant te coopen ende de coopluyden deselve aldaer te vercoopen buuten vrye merckten, op de verbeurte van de voers. peerden voor de vercoopers ende van den pryse dat zy gecocht souden wesen by den coopers, hieraff gereserveert ende vuyt gescheyden de dienaers van onsen huysgesinne ende de luyden van onser ordonnanciën, dewelcke om onsen dienst wille ende om wel gereden te wesen, zullen de voers. peerden opt platte laodt mogen coopen ende de ghene die peerden houden, aldaer deselve vercoopen als in vrye merckten zonder te misbruycken.

Blasphemateurs. Voorts om te remedieren tegens den blasphemateurs, hebben wy eenen yegelick verboden ende verbieden te blasphemieren, God Almachtich, de Maget Marya hueren heyligen off hueren namen op de peyne die ghene die God, zynder moeder, hueren name off hueren heyligen loochenen, affgaen ende versmaden souden, geapprehendeert ende in stricthen gevangenisgehouden te wesen te water ende te broode den tyt van eene maent. Ende de ghene die God off zynder moeder

off de heyligen loochenen affgaen off versmaden soudē met eenen quaden ende fellen moede ende herten, boven het voers. gevangenisse, zullen op een schavot de tonghe openbaerlyck duersteken hebben, zonder gracie, respyt oft verdrach. Ende de ghene die andere villaine ende quaden eeden doen ende zweeren, zullen in hueren persoonen arbitraelyck gecorrigeert te worden, ter discretiën van de rechteren onder den welcken tselve gebueren ende die de kennisse daeraff hebben soude. Ende en zullen de voers. rechteren nyet mogen dissimuleren noch vuytstellen de pugurcie van de blasphemien off van den ghenen die villaine off quade eeden in der manieren voers. doen zullen, naer tzelve tot huere kennisse gecommen zal wesen op de peyne van hueren staten ende officiën gepriveert te wesen, noch tot den zelve nimmermeer gerestitueert te worden, noch oick andere te moegen vercrygen, houden off bedienen.

Des toerconden hebben wy onsen zegele hieran doen hangen. Gegeven in onse stadt van Bruessele den VII dach van Octobre int jaer ons heeren duysent vyff hondert een ende dertich.

(Memoriael N°. 20, Stads archief.)

STAAT DER GEBORENEN, VOLTROKKEN HUWELIJKEN, OVERLEDENEN enz., in de Steden der Provincie UTRECHT, gedurende de maanden Julij, Augustus en September 1846.

	GEBORENEN.								HUWELIJKEN.	ECHTSCHIEDINGEN.	OVERLEDEN.			
	Getal.		waaronder:										M.	V.
	M.	V.	Onechte.		Iweel.		Doodgeb.						M.	V.
UTRECHT.	179	151	14	13	3	13	9	84	»	183	183			
AMERSFOORT.	33	37	3	4	»	2	1	10	»	53	63			
RHENEN.	16	12	»	1	»	»	2	4	»	11	13			
WIJK BIJ DUURSTEDEN.	10	8	»	»	»	»	»	5	»	11	5			
MONTFOORT.	3	3	»	»	»	»	»	2	»	13	10			
IJSSELSTEIN.	10	6	2	»	»	2	»	»	»	17	12			

P A A R D E N M A R K T.

Gemarkt op den 28 September 1846.

Kantoor Waardbarrière.	7	Stuks.
« Catharijnebarrière.	282	«
« Tolsteegbarrière	52	«
« Wittevrouwenpoort.	105	«
« Roodebrug.	59	«
« Ridderschapsvaart.	152	«
« Vaartschen Rijn.	56	«

te zamen 673 Stuks.

I E T S

OVER DE

COURANTEN EN DAGBLADEN

IN HET ALGEMEEN, EN DIE VAN UTRECHT IN HET BIJZONDER; DE LAATSTE UIT ONUITGEGEVEN STUKKEN, IN DE ARCHIEVEN ALHIER BERUSTENDE, TE ZAMENGESTELD.

(Vervolg van bladz. 167.)

Nadat alzoo ten derdenmaal aan Gerit Lodewijk de Maecht het drukken zijner courant wegens het verdacht en hatelijk maken der regering verboden was, besloot de Vroedschap bij resolutie van 10 Februarij 1668 hem hetzelfde wederom toe te staan, te meer, daar hij zich in zijn ingediend request beklagde « over de groote « schade ende ongelegentheynt tot nu toe » door dit verbod hem veroorzaakt; weshalve « de Vroedschap in consideratie nemende dat de suppliant nu sedert den 1 January « jongstleden hadde gepeniteert, denselven op syn iteratiff aenhouden gratieuselyck ende by provisie weder « toegestaen syne couranten ende andere nouvelles te « mogen drukken, mits dat deselve hem voortaan met « alle omsichticheyt sal hebben te wachten, dat de Re-genten ofte andere aensienlycke ofte oock particuliere Utr. voorheen en thans, III Dl. II St. 49

« luyden in syne couranten, gedruckte nouvelles ofte
 « boecken, niet en worden getaxcert ofte in haer goede
 « naem ende faem geledeert.»

Welk belang de Vroedschap gehad heeft om dien man, niettegenstaande zijne herhaalde overtredingen, iedermaal na het verbod, het drukken dier couranten wederom toe te staan, blijft voor als nog duister. De reden moet voornamelijk gezocht worden, voor eerst, dat er hier geene andere dergelijke bladen bestonden, terwijl men ten anderen met de toedragt van vele zaken in andere landen onkundig zou gebleven zijn, indien zulks niet openlijk door die couranten ware bekend gemaakt.

Op dien voet schijnt zulks onafgebroken te zijn voortgegaan tot het jaar 1674, toen zich alhier een tweede courantier opdeed. Zekeren Broer Appelaer zich met zijn request, om eene wekelijksche courant te drukken en uit te geven, tot de Staten dezer Provincie gewend hebbende, behaagde het den genoemden Heeren Staten hem hierop een onbepaald octrooi te verleenen; waarvan wij, door de vriendelijkheid van den Archivarius D^r. P. J. Vermeulen, zijn in staat gesteld het hier volgende afschrift mede te deelen:

« De Staten van den Lande van Utrecht doen te weten dat wy ontfangen hebbende de ootmoedige supplicatie aen ons gepresenteert, uytten naem en van wegen
 « Broer Appelaer, sone van Joost Broersz. gewesenen Courantier tot Amsterdam, inhoudende hoe dat
 « denselven synen vader ende oock syn grootvader Broer
 « Jansz. den tyd van ontrent de vyftich jaren in de
 « stad van Amsterdam hadde gedrukt ende uytgegeven
 « een weckelykse courant.

« Dat hy suppliant hem daerinne mede hadde geoe-

« fent en soo binnen als buyten 's lants seer goede
 « ende pertinente correspondentie hadde, dat hy daer-
 « omme wel genegen soude syn, hem binnen onse Pro-
 « vincie in de stad Utrecht ter neder te stellen, tottet
 « drucken en uytgeven van een weeckelyckse courant.
 « Ende want t'selve niet en soude dienen of wesen in
 « ymants prejudicie binnen de voorsz. stad off Provin-
 « cie, dewyle by niemand aldaer tot noch toe eenige
 « courant gedruckt off uytgegeven wert, maer ter con-
 « trarie het transport van hem suppliant, syn huysgesin
 « en die tot de druckerye behoren aen de stad van
 « Utrecht voornoemt noch voordeel soude toebrenge-
 « behalven de commoditeyt, die de inwoonders van de
 « stad en Provincie door syn suppliants nouvelles soude
 « connen hebben, soo was hy suppliant te rade gewor-
 « den sich te keren tot ons, versoeckende, dat wy hem
 « suppliant met seclusie van allen anderen beliefdten te
 « verlenen onsen octroye tot het drucken der voorsz.
 « courant; welcken aengemerckt. Soo ist, dat wy ons
 « ter bede van den voornoemden suppliant genegen vin-
 « dende, uyt onse rechte macht, souverainiteyt en au-
 « thoriteyt denselven geconsenteert, geaccordeert ende
 « geoctroyeert hebben, consenteren, accorderen en oc-
 « troyeren mits desen, dat hy voor syn leven lang ge-
 « durende ende tot onsen kennelycken toeseggens toe al-
 « leen ende met seclusie van allen anderen, die na desen
 « van buyten in dese Provincie souden willen incomen
 « ter saccke voorsz. in de stad van Utrecht, sal mogen
 « drucken de voorsz. weeckelyckse courante, nochtans
 « sonder prejuditie van de ingesetenen deser Provincie;
 « verbiedende oversulcx allen ende een ygelycken, die
 « na desen van buyten in dese Provincie souden willen

« incomen om nouvelles of couranten te drucken, hem
 « suppliant de voorsz. nouvelles of couranten na te
 « drucken uytgeven ofte vercopen, ofte oock elders na-
 « gedrukt in desen onsen Lande ende Provincie van
 « Utrecht te brengen, verhandelen ofte vercopen op
 « verbeurte van de nagedruckte, ingebrachte, verhan-
 « delde ofte vercofte exemplaren, ende een boete van
 « hondert gulden t' applicieren een derde part van dien,
 « ten behoeve van den Officier die de calange doen sal,
 « een derde part voor den armen ter plaetse daer de
 « sacck voorvallen sal ende het resterende derde part voor
 « den suppliant; ende ten eynde hy suppliant het effect
 « van dit ons consent ende octroy metter daet mochte
 « genieten, lasten en ordonneren wy allen ende een
 « ygelyck dien dit aengaen ofte raken mach, hem daerna
 « te reguleren. »

« Gedaen t' Utrecht onder onsen zegele, paraphure
 « ende signature van onsen Secretaris op den 16 De-
 « cember 1674 » (1).

De reden door den suppliant in zijn verzoek aangevoerd,
 « want tselve niet en soude dienen of wesen in yemants
 « prejudicie binnen de voorsz. stad off Provincie, dewyle
 « by niemant aldaer tot noch toe eenige courant gedrukt
 « of uytgegeven wert, » zal wel tot geen ander einde
 gebezigd zijn, dan om zijn verzoek meer kracht bij te
 zetten; evenwel komt dezelve ons vreemd voor. Het zal
 toch den Staten niet onbekend geweest zijn, dat reeds
 sedert 1655 door den meergemelden de Maecht alhier

(1) Uit het register van Acten, Commissiën en Instructiën der
 Staten van Utrecht, N°. 37. f°. 270.

couranten werden uitgegeven (1), terwijl het almede ze-

(1) Door de vriendelijkheid van den Heer B. W. Wittewael te Leiden, zijn wij in staat gesteld de navolgende belangrijke bijdragen, dit onderwerp aangaande, mede te deelen. Onder Zijn Ed. berusten boeken in gr. folio, bevattende eene verzameling geschrevene en gedrukte stukken in verschillende talen, de geschiedenis des tijds zoo in- als buiten 'slands betreffende. Twee daarvan loopen over de jaren 1623—1633 ingesloten, en bevatten 195 stukken, waaronder velen van belangrijken inhoud.

Deze voeren tot titel :

Vyfde en Seste Reg. vande Placeaten, Ordonnantien, micciven, nieuwe tydinghen etc. roerende die qualiteyden vuytte landen.

In het vijfde boek treft men vier, en in het zesde eene courant aan. De vier eersten zijn gedrukt in fo. in twee colommen op een half vel. N°. 1 en 2 zijn :

Ghedrukt by Broer Jansz. out Courantier in 't Legher van Syn Princelycke Excellentie, woonende op de nieu-zyds achter Borchwal (te Amsterdam) in de Silvere Kan, by de Brouwerije van de Hoy-berch den 13 Marty Anno 1623.

Zij bevat geen hoofd noch wapen, doch begint *Wt Romen den 31 February 1623*, en deelt tijdingen mede *Wt Breslauw, Wt Venetien, Wt Praghe, Wt Swyts, Wt Weenen, Wt Regensburgh* enz. Vervolgens leest men: *Sommarische Articulen van den Ligue tusschen den Coninck in Vranckryk, de Sinjurye van Venetien en den Hertogh van Savoyen.* En eindelijk in eene afzonderlijke afdeeling, eenige gemengde berigten, voornamelijk over ons land waarin wij aantreffen de gevangenneming van den bekenden predikant Hendrick Danielsz. Slatius etc.

N°. 2 is van 12 Augustus anno 1623.

N°. 3 heeft tot hoofd :

N°. 35. *MDCXXIII.*

doch, onderaan is noch de naam des drukkers noch deszelfs woonplaats aangewezen, men leest slechts *Gedrukt in 't Jaer ons Heeren, den 29 Augustus.*

N°. 4 is gelijk N°. 3, doch

N°. 46. *MDCXXIII. Gedrukt den 15 November.*

ker is, dat de beledigingen, welke somtijds in de couranten geschiedden, en waarover bij den Raad der stad klagten inkwamen, zich zoo wel tot de Stedelijke als Provinciale regering zullen uitgestrekt hebben, dewijl gesproken wordt, van geene hooge en lage Staatspersonen te beledigen. Wat hiervan ook zij, het heeft ons niet mogen gelukken dit op te helderen; denklijk is de eerste courantier overleden, en heeft het drukken geenen voortgang meer gehad, zoodat op den oogenblik dat Broer Appelaer zijn verzoek indiende, geen dusdanig blad alhier bestond.

Zoo zag Broer Appelaer dan zijne poging met het gunstig gevolg bekroond, dat aan hem alleen, met uitsluiting van alle anderen een octrooi voor onbepaalden tijd, tot het uitgeven zijner courant werd toegestaan.

Gedurende een tijdverloop van 16 jaren schijnen geene klagten wegens misslagen in zijne couranten begaan, over hem te zijn ingekomen. Doch in het jaar 1690 werd door de Heeren Burgemeesteren der stad Amsterdam bij missive kennis gegeven, dat de courantier alhier wegens « seeckere periode in deszelfs courante van « den 12 February op den naem van Romyn de Hooge » zich aan belediging had schuldig gemaakt. Deze mis-

De meeste der berigten dezer vier couranten bevatten buitenlandse aangelegenheden.

De courant voorkomende in het 6^e boek is in 4° en heeft 4 bladz. zonder colommen. Als hoofd leest men :

Extraordinaris Courante uyt het Legher van Syn Princel. Excell. voor Rhynderck den 1 Juni.

Eu aan het einde

Gedruckt tot Arnhem by Jacob van Biezen den 4 Juni 1633.

Hem zij daarvoor onze opregte dank toegebragt.

sive werd aan eenige Gecommitteerden uit den raad in handen gesteld, ten einde te onderzoeken in hoe verre de courantier zich had te buiten gegaan. Zij bragten den 23^{en} Junij 1690 hierover hun rapport uit, waarop « na « deliberatie ende omvrage goetgevonden ende verstaen is, « den gemelten courantier by provisie te suspenderen, « ende te interdicieren met het drucken van syne couranten voort te gaen, op poene van hondert silveren « Ducatons telcken reyse te verbeuren tot naerder ordre. « Ende dat aen de heeren Burgemeesteren ende Regeerders der stad Amsterdam by missive hiervan kennis sal worden gegeven. »

Korten tijd daarna is deze courantier overleden, hetwelk blijkt « uit het rapport van de Heeren van Sypens te y n ende verdere Gecommitteerden, geëxamineert hebbende het versoeck van de kinderen van wylen Broer « Appel aer by requeste gedaen, de Vroetschap na de « liberatie goetgevonden heeft de interdictie van met het « drucken ende vuytgeven van haere couranten voort te « gaen by resolutie van den 28 Juny 1690 vervat in te « trecken, ende haer by desen gepermetteert daarmede « voort te vaeren als voor desen; » (1) waaruit te besluiten is, dat het regt, niettegenstaande daarvan in het medegedeelde octrooi geene melding gemaakt is, op zijne erfgenamen is overgegaan.

Hoe lang het drukken en uitgeven dezer courant in die familie gebleven is, daarvan vinden wij geene melding gemaakt. De bij de Redactie berustende 2 exemplaren dier couranten, de eene van 1695 en de andere van 1705, zijn beiden nog gedrukt bij den genoemden

(1) Vroedsch. Resol. 7 Julij 1690.

Broer Appelaer, van welke wij den zakelijken inhoud hier eenigzins breeder wilden omschrijven. De eerste voert tot opschrift; « Utrechtse Vrydaegse Courant » versierd met het staten wapen. Dezelve bevat berigten uit Italie, Frankrijk, Polen, Pruissen, Duitschland en de Nederlanden; op de vierde zijde vindt men nog mededeelingen uit Turin, Venetiën, Weenen, Regensburg, Ceulen en Maastricht, terwijl ten slotte nog vermeld wordt eene aankondiging, inhoudende de uitgave van « alle de Predicatiën van den seer vermaerden Heer « Jean Tillotzon, Primaet van Engellant, en Aerts-« Bisschop van Cantelberg, zaliger gedachtenisse, » enz. Het formaat dezer courant is in klein 4°. en bevat het navolgende onderschrift :

« Tot Utrecht, gedrukt by Broer Appelaer, Ge-
« octroyeerde Courantier van de Ed. M. Heeren Staten
« 's landts van Utrecht, op de Oude Gracht by de Ja-
« cob-Brug, in de Courant, Den 18 February, nieuwe
« stijl. »

De tweede heeft tot opschrift: « Utrechtse Maen-
« daegse Courant; » mede versierd met het wapen der Staten. Vervolgens bevat zij berigten uit Vrankrijk, Engellant, Polen, Pruissen, Duitslant en de Nederlanden. Op de vierde zijde vindt men eenige berigten aangaande de Loterijen, het verhuren van het Riddermatige huis Oudaen aan de Vecht, en van een stuk land, gelegen tegenover Rhenen, genaamd de Middelwaard. Het formaat is even als die van 1695, en bevat dit onderschrift:

« Tot Utrecht, gedrukt by Broer Appelaer,
« Courantier van de Ed. Mo. Heeren Staten 's landts van
« Utrecht, op de Oude Gracht, op de hoeck van de Wa-
« tersteeg, in de Courant. »

Hoewel deze onderschriften niet gelijklopend zijn, zal het toch geen betoog behoeven, dat beide deze couranten door een en denzelfden drukker zijn gedrukt en uitgegeven.

Niet vóór het jaar 1710 vindt men de eerste sporen eener Fransche Courant. Het was de bekende Boekhandelaar Nicolaas Chevalier, welke zich tot dat einde bij verzoek tot de Vroedschap wendde, waarop hem « bij provisie permissie vergonst werd, omme wee-
« kelyks eens off tweemaal te mogen drukken en uytgeven
« een courant in de France tael, edogh alles t' synen
« pericule, en blyvende gehouden te verantwoorden, in-
« gevalle ietwes in de voorsz. courant mogte worden ge-
« steldt waerdoor het gemeen ofte ymand in het particu-
« lier mogte syn benadeelt, of geprejudieert» (1). Niet lang daarna schijnt hij pogingen aangewend te hebben om ook Nederduitsche Couranten te mogen drukken, aangezien « op het voorstel desen aangaende gedaen, goet-
« gevonden is dat den Courantier Nicolaes Chevalier
« sal worden aengeseydt, dat boven syne Nederduytse cou-
« ranten sal moeten gebruycken het wapen van de stadt
« ende niet van de staten» (2). Hieruit zou men gerede-
lijk kunnen afleiden, dat Broer Appelaer op dien tijd niet meer aanwezig was, dewijl deze door de Staten geotroijeerd, derzelve wapen boven zijne couranten plaatste.

Deze Fransche courant is slechts negen jaren in stand gebleven. Reeds den 16 December 1720 werd zekeren « François Michel Janiçon, Frans courantier tot

(1) Vroedschaps Resol. 20 Januarij 1710.

(2) t. a. p. 19 Januarij 1711.

« Rotterdam » door de Vroedschap aangesteld « tot ordina-
 « ris courantier ende accordeert denselven daertoe by desen
 « octroy met seclusie van alle anderen, mitsgaders exemp-
 « tie van tocht ende fragt gelyck mede van 't familiegelt,
 « soo lang de voorsz. courant alhier sal blyven continueren
 « en sal extract deser sonder resumptie worden uytgege-
 « ven. »

Ongeveer drie jaren mogt hij zich in het bezit van dit uitsluitend octrooi verheugen. In 1723 beklaagde men zich « over belediging in zeker gedrukt papier of Nieuws-
 « schrift alhier volgens opgeven tweemaal ter weke uitko-
 « mende, zynde geïntituleerd: *Le Nouvelliste sans fard*
 « *ou la Gasette sans privilège.* » Hiervan werden ter
 vergadering overgeleverd « vier van de voornoemde pa-
 « pieren in de Fransche tael de date 13, 15, 20 en 27
 « October 1723. Ende gelezen de overzettinge van eenige
 « ergerlijke en pasquilleuse periodes uit dezelve, vorder
 « gehoord het rapport van de gecommiteerden, ende ge-
 « hoort den conrantier Janiçon, die eerst voorgaf dat die
 « papieren hem van Amsterdam waren toegezonden door
 « een onbekende, en slechts eenige van die exemplaren te
 « hebben verzonden vooral naar Duitschland, doch dat
 « de voorn. Janiçon later hadde verklaert, dat voorsz.
 « papieren waren gedrukt in zijn huis op zijne drukke-
 « rije, en dat de auteur was zekere Fransch Roomschezind
 « geestelijke, genaamd des Maisons, wonende omtrent
 « zijn huis bij 't Begijnhof; waarop gedelibereert zijnde, in-
 « terdiceert de Vroedschap voornoemde Janiçon om bij
 « provisie couranten of nouvelles te verkopen of te druk-
 « ken, en zullen de papieren in handen van den Hoofd-
 « officier gesteld worden, om het regt van den lande je-

« gens genoemde courantier en verdere medepligtigen te « bewaren.» (1).

Ten gevolge hiervan, bleef men vooreerst zonder courant, want de poging van Janiçon om «weder geadmittleert te worden tot het drukken en uitgeven van Nederduitsche en Fransche couranten, als voor dezen,» was vruchteloos afgehoopen (2).

De Vroedschap schijnt echter begrepen te hebben, dat aan een dergelijk blad hier ter stede groote behoefte was, hetwelk te veronderstellen is uit de bijzondere voordeelen, welke de Vroedschap boven het octrooi op het request van Henry Philippe Limiers, burger der stad Amsterdam toestond. Den 14 Februarij 1724 werd gehoord het rapport op dit verzoek « en in consideratie van « de goede bequaemheden en voorsichtich gedragh van den « suppliant, denzelve geaccordeert als geschiedt bij dese, « permissie en octroy tot het composeren, drukken en « uitgeven alhier van een Nederduitsche en Fransche cou- « rant met seclusie van allen anderen, en accordeert voorts « bij dese de Vroedschap aen den voornoemden suppliant « voor hem en zijne familie het borgerrecht deser stad « gratis, mits doende den burgereedt, mitsgaders nog « exemptie van het familiegeld en van tocht en vracht, en « wordt daerenboven voor dit jaer aen denselven tot sup- « port van zijne zwaere kosten int begin aan te wenden, « bij provisie geaccordeert eene subsidie van 150 gulden, » welke som hem nog drie achtereenvolgende jaren is toegestaan, terwijl aan zijne weduwe « gratieuselijck voor de

(1) Vroedsch. Resol. 8 Nov. 1723.

(2) t. a. p. 6 Dec. 1723.

« laatste reise zou worden betaelt de 150 gulden in Febr. « bruarij te verschijnen » (1).

Dit onderwerp verder uit te breiden achten wij ondoelmatig. Alleenlijk willen wij nog aanstippen, dat den 28 Maart 1758 aan François Limiers, zoon van Henry Philippe Limiers op zijn verzoek werd toegestaan « dit privilegie over te doen aan E. E. Peusch zijn leven lang gedurende, mits eens voor de Parochie- « schoolen betalende 100 ducaten, de drie eerste jaren « jaarlijks 200 gulden, en vervolgens 300. Aan Burge- « meesteren fungerende en afgegane postmeesters en ter « Secretarij van Politie en Gerecht, de couranten te le- « veren; » hetwelk heeft voortgeduurd tot den 19 Novem- ber 1781, toen aan A. des Essarts octrooi werd toe- gestaan om de Fransche courant te drukken, « mits eens « betalende aan den insolenten boedel van C. J. Peusch « 2000 gulden, en jaarlijks aan de Thesaurie *f* 100, » terwijl de levering der courant op dezelfde wijze moest worden volgehouden.

(1) Vroedsch. resol. 12 Febr. 1725, 1 April 1726, 4 Oct. 1728.

*Dit ist verbot van de vercopinge
ende lecture van de boucken van
Marthin Luther ende zynen ad-
herenten etc. Ende is gepubli-
ceert des manendages nae in-
vocavit A°. 1529.*

By den Keyser.

Onsen lieven getrouwen Stadholder, maerscalcken, scholten onser stadt Utrecht, steden van Amersfoort, Renen, Wyck, ende anderen onsen officieren ende wethouderen, soe wel in de voorscreve steden als in onsen landen van Utrecht, salut. Alsoe wy synt den jaere XXI lestleden by diversche placaten doen verbieden hebben, in onsen landen van Brabant, Hollant, Zeelant, Vrieslant, ende andere die vercoepinge ende lecture van den Boucken van Marthin Luther ende zynen adherenten, mitsgaders diversche ordonnantien ende geboden daer op vercundigen, omme de dwalingen die tot confusie van onsen Cristen geloove daer vuyt gesien waeren te rysen, verhuedt te worden, welcke onse ordonnantie ende verboden in den voers. onsen landen vrucht ende prouffyt gedaen hebben tot erudicatie van den voers. dwalingen ende erreuren, als wy metter waerheyt bericht

zyn; ende wy nu dan gecomen zynde, totter hoocheyt, heerlickheyt ende temporelle jurisdictie der voors. stadt, steden ende landen van Utrecht, dair wy verstaen oick zekere gebreken van Luterien te wesen, totten zelve hegeeren behoorlicken te versien. Doen te weten dat wy by deliberatie van onser zeer vruntlicker lieve vrouw moeye Ertzhertoginne van Oostenryck, hartoginne ende gravinne van Bourgoignen voer ons in desen onsen Nederlanden, regente ende gouvernante ende ten advyse van den hoofden, president ende luyden van onsen secreten rade, neffens haer wesende, geordonneert ende gestatueert hebben, ordonneren ende statueren mits desen dat men van nu voortan gheene vergaderingen ofte conventiculen meer en zall moegen houden in onsen voorscreven steden ende lande van Utrecht int heymelic noch oic int openbaer, tzy dan om te lesen, te spreken, de heylige scrifture te interpreteren off anderssins, dan alleenlic op gewoonlicken dagen gaen in de Prochiekercken ten predication van den pastoren ende andere geleerden luyden, die de heylige evangelye predicken ende gemeen volck ten besten daerin instrueren zullen mogen, sonder te moegen disputeeren van den articulen onses Cersten gelooven, sacramenten der heyliger kercken, van der macht ende constitutien van den Paus, consilien, bisschoppen ofte andere oeversten van de ceremonien der heyliger kercken, noch van andere gelycke saecken, op pene soe wye onse statuyt in eenige van den punten voorscreven inbrekende wert, van ter eerster reyse te verbueren twyntich karolus gulden, voer de tweede reyse veertich ende voor de derde tachtentich karolus gulden, indien zulcx gevele buten eenige van onsen steden, een derdendeell tot prouffyte van den aenbrenger, tandere

van den officier ende t'derde tot onsen prouffyte. Ende indient binnen eenige van onsen steden gebeurde, sal tvoors. laeste derdendeel wesen tot reparatie van onser stadt. Gebiedende ende statuerende voerts, dat alle die boucken van Martyn Luther, Pouverany, Carole Stadii, Melancton, Ecolampadie, Francisci Lamberti Jone ende andere met Luther sonder tittel geprent ende nyet geapprobeert zynde, bynen drie dagen na de publicatie van desen gebracht werden in handen van onsen officieren dair des behoiren zal, omme verbrant ende by den vuere geconsommeert ende vernyelt te werden, op pene indien yemant daerna bevonden wert enige van den voerscreven boucken daerenboven noch by hem te houden, van vuyten plecken ende jurisdictie daer hy woenaechtich zyn zall gebannen oft anders arbitralick gecorrigiert te werden na gelegentheyt van der saicken, ende om de erreuren te vermyden, die vuyter menichfoldicheyt van der geprenten boucken gecomen is, ende noch comen soude moegen, ordonneren wy by desen dat van nu voertaen in onse voerscr. lande van Utrecht gheen boucken meer geprent, ofte buyten geprent aldaer vercocht ofte gecocht en sullen mogen werden, ten zy dat se eerst gevisiteert, toegelaten ende geapprobeert zyn by den ghenen die van onsen wegen dartoe geordonneert sullen werden, op pene 't waer prenter, coeper ofte vercoeper, van vyftich karolus gulden tot behoef als voeren ende bovendien gebannen te werden vuyter plecken ende jurisdictie daer sulcx gesciede ofte anders arbitralic gecorrigiert te worden als boven. Oic mede soe onder 't decxel van den voerscreven boucken ende erreuren diversche religieuse mans ende vrouwe personen geprofesyt, enige van hunl. zonder dispensatie ende andere all

eer heure dispensatie op huer te kennen geven vercregen
 geintermeert is, dagelicx vuyt heuren cloestereu trecken
 sonder consent van huere oversten, muterende huerl.
 habiten tot scandale ende confusie van der religie, soe
 hebben wy noch geordonneert ende ordonneren mits
 desen, dat nyemants wie, ofte van wat state ende condie
 cie hy zy, van nu voertaen hem meer en vervordere
 enige professide religieuse personen mans ofte vrouwen
 vuyt haere cloesteren geloopen ofte zonder oerloff vertroc-
 ken, te ontfangen te logieren by te staen oft behulpelic
 te wesen in wat manieren dattet zy, maer dat die ghene,
 wetende waer zulcke vuytgelopen religiose personen ge-
 weest ende geconverseert hebben ofte noch converseren,
 deselve van stonden aen denuncieren ende aenbrengen
 den officier van der plecken daer sulcke personen bevon-
 den zullen worden op te pene van vyftich karolus gulden
 te distribuieren als voiren, welcken onsen officier wy be-
 velen sulcke religieuse vuytgelopen personen, ghenen
 dispensatie hebbende, terstont wederomme te leveren in
 huerl. cloester tot redelicken costen van denzelven, ende
 deghenen hebbende dispensatie om huerl. habyt ende
 convent te mogen laten tselve huerluyden geestelyck ha-
 byt te doen aentrecken ende dragen ende hun in enige
 bequame plaetse te houden ter discretie van den gede-
 legueerden rechter, ter tyt toe huerl. dispensatie by den
 voorn. rechter geintermineert zall zyn. Ende oft den
 voorn. geestelicken personen by denselven rechter bynnen
 den acht dagen na der intimatie ofte requisitie, ende dat
 hem die dispensatie gepresenteert zal wesen, van eene be-
 qaeme plaetse daer zy, hangende tproces hem sculdich
 souden zyn te onthouden niet versien en waer, in dien
 gevalle zullen onse voers. officiers tselve moegen doen tot

redelicken costen van den clooster. Ende van gelycken zal oick gedaen werden in den gevalle als boven van den religieusen mans ofte vrouwen personen, die voer de publicatie van desen, tegens heure convente ter cause voirs. in processe staen. Ende want wy dese onse ordonnantie onverbreecklich onderhouden willen hebben, soe lasten wy U ende eenen yegelicken van U dezelve van stonden aen openbaerlick te vercundigen over alle die limiten van uwen officien daer men gewoonlick is publicatien ende vuytroepingen te doen, bevelende eenen yegelicken van onsen ondersaeten seer scerpelic van onser wegen deselve te observeren ende te achtervolgen nae huere vorme ende inhouden, procederende ende doende procederen tegens den overtreders van dien by den penen ende broecken boven verclaert, sonder enige dissimulatie. Want ons alsoe gelieft. Ende des te doen geven wy u volcomen macht ende sunderlinghe bevel. Ontbieden ende bevelen allen anderen dat zy U hierin obedieren ende alle hulp, assistentie ende bystant doen. Des toerkonde hebben wy onse contresegel hier beneden op doen drucken. Gegeven in onser stadt van Mechelen den VI^{ten} dach February int jaer ons heeren Duyssent vyff hondert acht ende twyntich. Ende was aldus ondergescreven. By den Keyser in zynen raede. Ende onderteyckent Herdinck.

Dit ist bestant tussehen die Key. Mat. ende den Coninck van Vranckryck, mitten Coninck van Engelant etc. duerende twee maenden na de publicatie van de opscrivinge derzelven bestants etc. Ende is gepubliceert des manendaechs nae invocavit Anno XV^cXXIX.

By den Keyser.

Onsen gouverneur van onser stadt ende nedersticht van Utrecht oft zynen stadthoudere saluyt ende dilectie. Alzoe zeker bestant, abstinencie van oerloge ende astant van wapeninghe, zoe wel te lande als ter zee ende zoete wateren ende rivieren geaccordeert is geweest, tussehen ons, onsen landen ende heerlicheeden van des zyden des geberchs, ende den alderduerluchtichsten, hoichgeborenste ende vermogenste furst den Coninck van Vranckrycke, zynen coninckrycken landen ende heerlicheneden; ende oick den Duerluchtichsten hoochgeboeren ende vermoegenste furst onsen zeer lieven ende zeer beminden broeder neve ende scoen oem, den Coninck van Engelant yoer alle zyne Coninckrycke landen, dominien, eylanden ende heerlicheyden van des zyde der zee, als over d'ander zyde derzelve, in welke bestant es begrepen, zoe wel die zee, geheeten de nauwe zee als tsurplus van der Westersche zee, aen de custen van Engelant, van Waliz, van Yerlant, van Scotlant, van Vranckerycke, van Normandie, van Gascoingne, van Guyennen, van Bretagne, van

Germanien, van Vlaenderen, ende van andere partyen ende regionen onsen Nederlanden ende aen alle andere steeden herwarts, den vuyterschen palen ende havenen van Spaignen, in wat manieren dat die genoempt off geheeten zyn, duerende den tyt ende termyn van acht geheele maenden ende d'een naer d'andere vervolgende, die begonsten den 15^{en} dach der maent van Junio lestleden ende eyndende den 15^{en} dach van desen tegenwoordige maent van Februario ende van dan vortan zoe lange ende totter tyt toe dat tselve bestant by eenigen van ons wedergeroepen zal zyn, naedat dezelve wederroupinge oft revocatie becondicht zall wesen by den wederroepere, den anderen twee princen, ten eynde dat de cooplyden ende andere ondersaeten hanterende de coninckrycken ende landen, d'een van den anderen mogen duerende deselve twee maenden vertrecken haere persoonen ende goeden in verzeckerheden, gelyck dat breder alreede gepubliceert ende verkondicht is geweest ende zoe de tractaet van den bestande dat inhoudt. Ende het zoe zy dat vele van de voors. cooplyden ende ondersaeten zoe well van der eender zyden als van de andere ignorende de dueringhe van den voirs. bestande in der manieren voerscreven hen mochten besorgen van der beneficien ende vruchten derzelve. Ten ware dat nyeuwe becondige ende vuytroepinghe worde gedaen, wy te deser cause ende ten eynde dat hetzelve bestant zy notoir ende openbaer nusen vassallen ende ondersaeten, ende dat zy sonder zorge mogen gaen ende commen van den eenen lande totten anderen in huerlieden affairen ende negociacien coopmans gewyse ende anderssins alst hem goetduncken zall. Ontbieden, bevelen ende gebieden U expresselick dat ghy preciselick den 15 dach van dese te-

genwoerdighe maent van Frebruario, doet publiceren ende significeren van onsen wegen, met trompette slagen oft anderssins by openbaeren vuytroepingen overall in onser voirs. stadt ende nedersticht van Utrecht, daer men gewoonlick es wtroepinghe ende publicatie te doene, dat t'verstant is, dat tvoirs. bestant ende abtinentie van oerloge gelyck dat alreede gepubliceert is geweest ende als 't tractaet desselfs inhoudt zal moeten dueren ende stadt grypen, tot dat wy off dien van den voirs. heeren den Coningen van Vranckerycke ende van Engelant oft d'een van hem sullen, oft zal als voirs. is den anderen gesignificeert hebben, tselve bestant nyet meer te willen houden van zynder zyden, ende dat dezelve significatie vuytgeroepen ende gepubliceert sal wesen metten trompette, slagen ende openbaeren vuytroepinghe aen de vuyterste palen ende frontieren van allen onsen landen, ende heerlickheeden van harwarts over, ende twee maenden daernae om 't vertrecken ende versekertheeden soe well van den persoonen van den voirs. cooplyuden ende anderen ondersaeten, als van huere coopmanscepen ende goeden, ende doet interdiceren ende verbieden allen onsen ondersaeten van wat state oft conditie dat zy zyn, op te galye nyet te attempteren noch te doen eenige saken tegen tvoirs. bestant. Straffende ende punierende, ende doen straffen ende punieren den overtreders indien men eenige vindt by den peynen voirscreven, sonder eenich verdrach oft dissimulacie. Want ons alzoelieft, gedaen te zyn. Gegeven in onser stadt van Mechelen onder onse contresegell hierop gedruet in placcaet, den IIII dach in February int jaer duysent vyff hondert ende acht ende twyntich. Ende was aldus ondergescreven, by den Keyser in zynen rade, onderteyckent Verderue.

EENIGE MINDER BEKENDE BIJZONDERHEDEN

AANGAANDE

WILLEM VEUSELS,

DEKEN VAN ST. PIETER TE *UTRECHT*.

Coppens (1) wil ons leeren, dat Godefridus Veusels, door wiens benoeming het openstaande dekenschap van Hilvarenbeek, na 1581 aangevuld werd, deken van het kapittel van St. Pieter te Utrecht zou zijn geweest. Maar hij vergist zich hierin, en maakt zich, juist terwijl hij Foppens verwarring van dezen Godefridus met deszelfs broeder Willem voorwerpt, zelf aan zoodanige verwarring schuldig. Want de deken bij St. Pieter was Willem, niet Godefridus Veusels. By ons behoeft dat geen nader betoog; en ook Coppens had dat moeten weten. Trouwens, wil men niet vergen, dat zijne letterkundige kennis zich tot het Aanhangsel op de Kerkelijke Oudheden van A. Drakenborch uitstrekke,

(1) *Nieuwe beschrijving van het Bisdom van 's Hertogenbosch*, III. 2 p. 112. — Wij hebben meermalen gelegenheid genomen, gebreken in dat werk aan te wijzen. Thans hebben wij behoefte, om, nog eens, daar tegen over de verklaring af te leggen, dat wij de bouwstoffen van dat werk voor zoo rijk houden, als die van eenig ander, in onze dagen uitgekomen, geschiedkundig werk. Hetzelve bevat een schat van zaken, maar men dient bij het gebruik daarvan op zijn hoede te zijn.

met de *Analecta* van Hoyneck van Papendrecht had hij dienen bekend te zijn, of, wanneer wij hem met het betwisten dier kennis mogten te kort doen, dan toch had hij dezelve op dat stuk dienen te raadplegen. Hij zou, door dit te doen (1), zich tegen de gezegde verwarring der beide broeders hebben vrijgewaard, en tevens middelen gevonden hebben, om zich met de gewigtige rol nader bekend te maken, welke de deken Willem Veusels in de Utrechtsche geschiedenis gespeeld heeft, welke rol ons nu laatstelijk weer door den Heer Prof. Royaards (2) is in het geheugen geroepen. Wij achten dan ook overbodig, het aldus omtrent Veusels bekend staande te herhalen, en bepalen ons er toe, om hetzelfde, naar vermogen, aan te vullen.

Jacob Wtenengh, Veusels voorganger in het dekenchap van St. Pieter, overleed op den 8 Mei 1569 (3), en de keus van het kapittel, om hem in die waardigheid op te volgen, viel op Jan Verhaer, kanonik van St. Marie. Maar te laat. Alba had reeds beschikt. Op den 19 der gezegde maand schreef Viglius, door den Domstesorier Bruhesen steeds omtrent alles, wat er in de Utrechtsche kerk omging, bij kennis gehouden, aan dezen (4): « De dood van den deken Wtenengh heeft mij getroffen. Hij kwam mij steeds voor, een voorzichtig en verstandig man te zijn, en geen gering sieraad der Utrechtsche geestelijkheid. Toen het berigt van deszelfs overlijden hier te hove was aangebragt, ontbrak het niet aan dezulken, die hem wenschten op te volgen, en het

(1) Vol. III. 1.

(2) Nederl. Archief, VI.

(3) *Drakenb. Aanshangsel*, etc., p. 172.

(4) *Ons Archief*, I. p. 313.

kapittel had daartoe Jan van Hare benoemd; doch daags voor dat deze benoeming uit naam van het kapittel vertoond werd, was het de Hertog, door veler aanbeveling bewogen, reeds met zich eens geworden, boven alle overigen Willem Veusels te moeten verkiezen, waarmede deze, door zijn oom te Antwerpen en zijne broeders, die de zaak te Brussel voor hem bedreven, meen ik, is bekend gemaakt.» Men ziet, dat Drakenborch omtrent deze zaak wel onderrigt is geweest, en op goeden grond gezegd heeft, dat Veusels door het hof gehandhaafd werd. Hoezeer de kapittels dan allen begrepen, dat er tegen zulke onwettige benoemingen, onder de bestaande tijdsomstandigheden weinig te doen viel, niettemin schijnen zij pogingen te hebben aangewend, om zich, voor het vervolg, tegen zoodanige inbreuken op hunne regten te voorzien. Althans, het protokol van Oud-Munster (1), houdt, op den 15 Mei, de volgende aanteekening in: « *Venerabilibus etc. dominis congregatis, audita relatione de nominatione per ducem Albanum facta ad decanatum Divi Petri de persona Guilielmi Vuesels, ejusdem ecclesiae canonicum* (2), *decreverunt S. Excell. per libellum supplicem jus... ecclesiarum, demonstrantium, quatenus dignetur, ecclesiis permittere suas electiones liberas, juxta translationem temporalitatis, ac inhibitiones, quae in hoc usque tempus a curia provinciali factae sunt, tollere*

(1) Berustende nu in het Prov. Archief, waarvan wij, door de vriendelijkheid van den Heer Archiv. Dr. P. J. Vermeulen, in het belang der geschiedenis, hebben mogen partij trekken.

(2) In die hoedanigheid schijnt men hem tot hiertoe niet te hebben gekend. Het was nothans wegens die kanonnikdij, dat Veusels met het kapittel twistig werd. Zie beneden.

vel abolere, ne in posterum fiant, idque communibus ecclesiarum expensis."

Nader onderrigt hieromtrent zou men in de protokollen van het kapittel van St. Pieter zelf willen zoeken; maar die zijn, naar de opgave, ons door den heer archivarius gedaan, van dien tijd niet meer voorhanden, zoo min als die der overige drie collegiën, over die jaren loopende. Doch zal uit andere registers dezer kerkelijke lichamen, voor zoo ver die voorhanden zijn, ook over dit punt, wel eenmaal meerder licht worden verspreid.

Zijn wij dus, voor als nog, buiten staat, den tijd van *Veusels* installatie stiptelijk op te geven, hij blijkt nochtans oorkondelijk (1), reeds op den 1^{en} Junij als deken van S. Pieter de statenvergadering te hebben bijgewoond. Een jaar daarna, op den 10^{en} Aug. 1570, nam hij, naar zijn eigen zeggen, de reis naar Spanje aan (2), en het was niet voor October 1576, dat hij van deze besending te Utrecht terugkeerde. Op den 13 dezer maand is het voor het eerst, dat in de stedelijke registers van deszelfs terugkomst melding wordt gemaakt (3).

Niet lang daarna heeft *Veusels* die waardigheid blijven bekleeden. Reeds op den 22 Julij 1580 werd *Jan Bogaert* hem tot opvolger gesteld, zoo dat *Veusels*, indien men als uitgemaakt stellen mag, dat hij eerst in 1614

(1) Ons Arch. II. 10.

(2) Zie hier boven p. 101.

(3) Wij zijn deze bepaling weer verschuldigd aan de mededeeling van Jhr. Mr. A. M. C. v. Asch v. Wijck, die, behalve andere registers, de stedelijke notulen en het buurspraakboek tot 1600, en de kameraars rekeningen tot 1700, niet geëxcerpeerd, maar genoegzaam geheel overgeschreven heeft, om in de gelegenheid te zijn, om voor geschiedkundige doeleinden, alle oogenblik over dien schat te kunnen beschikken.

overleden zij, na het Utrechtsche dekanaat te hebben vaarwel gezegd, nog 34 jaren moet geleefd hebben.

Wat de redenen aangaat, waarom Veusels het Utrechtsche dekenschap verliet of verlaten moest, Drakenborch stelt, en wel niet te onregt, dat hij door zijn medekanonnik Jan Bogaert beklad, als balling uit Utrecht moest wijken. Veusels was voorzeker, hetgeen men van Mr. Jan Bogaert, uit de levensgeschiedenis van Jan Wtenbogaert bekend, wel minder zeker zeggen mag, Roomsch-Katholijk in eenen strengen zin van het woord. Veusels, hoezeer 'slands privilegien en de regten der Nederl. kerk en geestelijkheid tegen de Spanjaarden handhavende, hield vast bij de leerstukken zijner kerk, en gaf ook daarvan stellige blijken. Als zoodanig, verdient opmerking eene getuigenis (1), welke in het regtsgeding, hem te Utrecht bij Fre. Wtenham gemoveerd, nog in 1584, Will. Taets van Amerongen, deken van Oud-Munster en Mr. Willem van Lamsweerde, rentmr. der domeinen, te zijnen behoeve aflegden, « dat zij in 1576 op den 14 Nov. daerby hadden moeten zyn, met meer andere van de staten, in het kleine kapittelhuis, toen besloten werd den Aartsbisschop Schenck om een bystant van penningen te verzoeken, dat echter noch bij het nemen van dit besluit, noch bij de uitvoering van hetzelfde door den secretaris Lamsweerde, geassisteerd met eenige andere gedeputeerden, de deken Veusels zou zijn tegenwoordig geweest; voorts, dat eenige tijd daarna, dezelfde deken, door de Staten gecommitteerd zijnde, naar Woerden te trekken, om den Prins van Oranje, aldaar verwacht

(1) Acte van 1584.

wordende, te verzoeken, om over Utrecht te komen, hij met alle middelen getracht heeft, zich, om merkelijke redenen, van die bezending te excuseren, en toen de Staten in die verschoning niet geliefden te komen, hij nogtans, niet dan door « herhaalde bijzondere inductien » daartoe ware te brengen geweest, en wel toen nog, om de uitdrukkelijke reden: « ne denegatio obsesset clero. » Dat bij zoodanige overtuigingen in 1580 te Utrecht zijns blijvens niet meer was, behoef voor hen, die maar eenigzins met den loop der gebeurtenissen in die dagen bekend zijn, wel geen nader betoog.

Uit eene dergelijke attestatie (1) van denzelfden jare, te zijnen behoeve, afgelegd door zijn mede-kanonik, Johan Verhaer en Wilger van Moerendael, benevens 's kapittels secretaris Buser, blijkt, dat hij in 1568 en het volgende jaar, als kanonik de administratie der kleine kamer had, en het schijnt wel, als of het wegens die administratie geweest zij, dat hem bij of na zijn vertrek zwarigheden zijn gemaakt, waarbij hem die getuigenis zou dienen. Dat het zilverwerk van het kapittel door toedoen van Veusels heimelijk uit de stad gevoerd of verzonden werd, gelijk Drakenburch naar Bor verhaalt, daarmede, bedenke men, deed de deken van S. Pieter niets anders, dan de respectieve andere collegien, elk in het zijne, zoo als ons onder ander uit het gezegde protocol van het kapittel van S. Salvator bleek, op zijne beurt deed, dat Veusels, naar zijn wijze van denken, noemde het zilverwerk « gesauveerd » te hebben; hetwelk in het jaar 1609 door hem in het bezit van het

(1) Acte als voren.

kapittel schijnt te zijn teruggebragt, gelijk althans wel uit de volgende acte mag worden opgemaakt (1):

« Alsoe sekere quaestien ende geschillen verresen waren tusschen den E. heere, Heren M. Wille m V u e s e l s proost van Sint Servaes kercke tot Maestricht etc. ter eenre ende den Edelen Heren vanden capitele van S. Peters kercke t' Utrecht ter andere zyden nopende die vruchten van zyner E. canonye ende praebende in de voorsz. kercke tot den jare sestienhondert ende acht toe incluyt, geenre daervan wtgesondert, sustinerendr den voorsz. Heer proost tot de perceptie van allen denselven vruchten wettelicken ende wel gefondeert te zyn, ende die van der voorsz. capitele ter contrarie om redenen heen ende breeder geallegeert. Daer over dat geschapen waren tusschen parthyen voorsz. meerder onlusten ende inconvenienten te verrysen, soe ist, dat haerl. ten wedersyden, om deselve te praecaveren, int vruntlicken mit malcander zyn verdraghen ende veraccordeert, als volcht :

Alsoe dat den voorsz. eerw. Heere proost in plaets van alle die questieuse opgeheven vruchten van zyner voorsz. canonye ende praebende tot den voorsz. jare zestienhondert ende acht toe incluyt vande Heren vanden voorsz. capitele, genyeten ende ontfanghen sal, de somme van eens twee duysent vyff hondert carolus gulden, den gulden gerekent tot twyntich stuyver currents in gereden gelde, ende dat boven tgene zyne Eerw. vande goederen gelegen in den landen van Twenthe den voorsz. capitel competerende tot den jare 1608 toe incluyt genoten ende geprofiteert heeft, wel verstaende, dat zyne Eerw. zyne landen vande voorsz. goederen trecken sal, gelyck hy

(1) Naar het origineel op papier, berustende in het Archief der Oud-Roomsch-Katholijken hier ter stede.

treckt mits desen, ende die voorsz. Heeren vande capitele daermede laten bewerden als mit haer andere kerkgoederen. Item, noch boven acht hondert acht ende twyntich gelyke guldens, van wegen zynre Eerwaerden afgelost aen de gemeen vicarissen der voorsz. kerken, ende hebben die voorsz. Heeren vanden capitele zyn Eerw. geaccordeert ende geconsenteert van nu voortaan te sullen laten volgen de gheele vruchten van zyne voorsz. canonye ende praebende, wtgesondert praesentien, capoenen, rasoenen ende andere accidentalia; ende dit nyettegenstaende zyn Eerw. in de voorsz. canonye ende praebende nyet en resideerden.

Des heeft zyn voorsz. Eerw. beloofd, gelyck hy beloofd by desen, den voorsz. heeren vanden capitele alle adres en behulp te doen, om te geraken tot reustitie van al sulcken kerkelyken *silverwerck* ende *cleynodien* als zyn Eerw. van wegen den voorsz. heren toegeschickt ende gezonden zyn tot Emeryck, nu tegenwoordich berustende tot Cuclen.

Ende hyermede sullen partyen wesen ende blyven veraccordeert; belovende tgeene voorsz. es, deuchdel. te achtervolgen onder 't verbandt van hairl. respective personen ende goederen.

Oircout harel. EH. handen hier onder gestelt opten 1 July zestien hondert ende neghen na den ouden styl.

Ter ordonnantie vande heeren vanden voorsz. capittle
 Brunings. »

Wat Jan Bogaert, Veusels opvolger in het deken-schap verder betreft, wij zijn van het gedrag, door hem tegenover zijn voorganger in gezegde aangelegenheid gehouden, niet bijzonder ingelicht. Alleen bleek ons, dat hem zelyven het bezit dier waardigheid bedenkelijk

zij voorgekomen. Trouwens, bij den afstand van de scholastrie van het kapittel, tot daartoe door hem bekleed, ten voordeele van den kanonik Alphart de Coninck, liet hij zich van dezen uitdrukkelijk beloven, die waardigheid weder te zijnen voordeel te zullen resigneren, in gevalle hij zelf mogt genoodzaakt worden, de dekany te verlaten (1).

Willem Veusels moet, behalve Godefridus, ten minste nog eenen broeder gehad hebben, want Viglius die dat voorzeker wel zal hebben geweten, spreekt van deszelfs broeders. Of Philips Veusels, die in 1578 in den raad van Brabant kwam, en in 1592 als zoodanig overleed, Willems broeder geweest zij, durven wij niet stellig bepalen. Vermoeden mag men het evenwel. De tijdrekening althans zou er niets op tegen hebben. In den brief, waarbij hij in 1567 zijne: *Insignis ad hujus saeculi novae religionis sectatores epistola*, uit Loven aan den bisschop van Doornick, Guill. d'Ognies opdroeg, noemt hij zich zelve een jongman, welk *praedicaat* hij in eene daarnavolgende metrische *epistola lectori* voor zich nog bepaalder in aanspraak neemt. Zonder ons als een in allen deele bevoegden beoordeelaar zijner latiniteit te willen opwerpen, menen wij toch zoo veel te mogen zeggen, dat de jonge Veusels zich toen reeds met gemakkelijkeid in die taal bewoog, en zonder ons in het gebied der kerkhistorie eene afdoende stem aan te matigen, te mogen beweren, dat zijne *epistola* in de geschiedenis der kerkelijke geschillen in de XVI eeuw niet met stilzwijgen mag worden voorbijgegaan. De hoe danigheden door hem aan zijnen beschermheer toegekend, zijn, zal men begrijpen, uitstekend, en de lof, hem toegezwaaid, uitbundig.

J. J. DODT v. FL.

(1) Acte vd. 1 Aug. 1580.

(2) Zie de Taxis bij Hoynck v. P., II. 2. 310.

Memorie ende instructie voor myn
heere, den deeken van *St. Peter* (Willem Vuesels), commissaris vande vyff ecclesien ende die regeerders, etc. van Utrecht.

(Vervolg van boven bladz. 111).

48. Boven desen syn soo propyse plaetsen inden lande van Gelre, Overyssel ende Gruningen ende oeck in Hollant, om garnisoen te leggen, als t'Utrecht, des te meer, daer Utrecht een goet casteel heeft, daer ordinaris garnisoen op leyt.

49. Ende off men wilde seggen, dat men 's wynters uyt Hollant qualik can comen, sal men daerop moghen seggen, dat, indien sy van Utrecht 's wynters, als an den zeeant noot ware, souden connen gebrocht worden in Hollant, dat die *vice versa* uyt Hollant, na Utrecht wel souden connen gebrocht worden, ende van daer weer ter plaetsen, daer men die van noode hebben soude, bysonders wandt die Spaenjaerden nyet gewoonlyck syn te voet te ghaen, mer laten hem met wagens offte met schuyten vueren.

50. Sulcx, dat dese redene geheel cesseert.

51. Te min voor den tyt, dat die see noch niet geveylight is, alsoe sedert die soldaten uyt den Briel, Delft,

Haerlem ende Leyden vertrocken syn geweest die Waterguesen noch enighen anval op buysen gedaen ende oock enige genomen hebben, ende oock noch in see syn, als men seyt.

52. Inder vougen, dat daer uyt claerlick te verstaen is, dat syn Exccie alle de soldaten uyt Hollant verleyt heeft, niet, omdat die daer nyet van noode waren, mer alleen om Utrecht te crencken, ende soo voorsz. is, voorts in den gront te bederven.

53. Ende waert emmers noch, dat omtrent die landen van Utrecht garnisoen soude mogen leggen, soe soudē daer wel cleyne propyse plaetsen wesen, al waert het nyet juyst binnen die principaelste stadt van Utrecht.

54. Ende en soude men dan die soldaten nyet sonder gelt behoeven te seynden, dat anders nyet te seggen is, dan dat nien heml. ganschelyck den soldaten te voren geeft, bysonders aengemerckt den voorsz. dueren tyt.

55. Behalve die voorsz. redenen, die den soldaten laten luyden, heeft den coronell geseyt jegens den burgermrs., dat d'Exccie vanden Hartoghe van Alva ende van Don Frederico seer qualick nam, dat, naerdien alle die staten vanden lande te hove gecomen waren nopende die sake vande petitie, die staten vanden lande van Utrecht, nyet eens te hove erschienen hadden

56. Waer op te seggen is, dat die staten vanden lande van Utrecht geen staten meer en syn, ende daeromme staetsgewyse nyet en connen doen, ten sy syl. yerst gerestitueert syn ende naer behoren beschreven worden.

57. Dat oock die oorsaken, waerom die andere staten vande lande te hove geweest syn, is, dat syn Exccie volgende haerl. consent, soe geseyt wort, hadde doen publi-

ceren het placcaet opte petitie vanden x^o ende xx^o penning, ende dat dieselve staten hem daermede beswaert vonden, eensdeels overmits sy wilden seggen, nyet, off ymmers nyet absolutelyck geconsenteert te hebben, eensdeels, overmits hetselve nyet draechelyck en soude wesen, ende daeromme versochten, dat syn Ex^cie in plaetse van dien te vreden soude willen wesen met sekere penningen by heml. respectivelyck gepresenteert, ofte dat syn Ex^cie die selve anders soude willen modereren, daervan wy noch gehelick nyet verseeckert syn, te weten, wat der staten versouck geweest es, mer men weet wel, dat sy alle gelyckelyck clagen over den x^o ende xx^o penning, seggende die overdraghelyck te syn voor de gemeente, als streckende ter bedervenisse van alle neringe ende coemenschappen.

58. Ende also die staten vanden lande van Utrecht in de voors. x^o ende xx^o penning nyet geconsenteert hebben, so en syn sy oeck in 't voorn. placcaet nyet begrepen ende sulcx en is hem van geen noode geweest, dyenaengaende yet te solliciteren.

59. Ende soo veel angaet, tgene sy inde plaetse vande drie petitien gepresenteert hebben, daerinne en connen sy vorder nyet doen, dan sy hadden gedaen, als de staten laetst vergadert waren, te weten, presenteren hondert vyftich duysent gulden, dewelcke also syn Ex^cie tot noch... hoe wel dickwyls daertoe middel gesocht es geweest, oeck nae date vande sententie in questie.

60. So en connen die staten, voor dat sy weder staten sullen wesen, dienaengaende vorder nyet doen.

61. Alsoe wel nu qualick mogelyck soude wesen, die voorn. gepresenteerde penningen te vynden, mits dat die stadt Utrecht, die die principaelste is, die daerinne soude

moeten hebben contribuieren, ganschelyck bedorven wert, soe dat sy die macht nyet en sullen hebben enige penningen op te brengen.

62. Dit syn de redenen by den soldaten uytgegeven, mer wyl. laten ons duncken, dat die principaelste syn die drie, die in de requeste genoemt staen ende merckelycke 't refuys vande repetitien, want alsoe die andere landen nu *ex eventu* wel mercken, hoe swaer die executien vanden x^o penning wesen sal, soe beginnen sy genouch alle te eerselen ende te wedercomen 't consent, dat sy gegeven te hebben, seggende enigh, dat sy nyet en verstaen geconsenteert te hebben, ten ware, dat alle andere landen mede consenteerden.

63. Ende soe die van Utrecht nyet mede consenteren, ofte geconsenteert hebben, dat sy daeromme in haerluyder consent ongehouden syn.

64. Ende so alle die provincien by gemeen fame die van Utrecht seer prysen, dat sy wel gedaen hebben in 't consent te weygeren.

65. So schynt (als men presumeert), dat syn Ex^cie een occasie neemt, die hy toch lichtelyck op die van Utrecht vindt, als een hont, die men smiten wil, als off die van Utrecht alleen d'oersake waren, dat de ander landen nu weygeren souden in de executie vanden x^o penning te consenteren; 't welck nyet also en is, so die van Utrecht haerl. saecke met gheen staten ofte landen gecommuniceert hebben, ende dat haerl. saeke met die andere patrimoniale landen nyet gemeen hebben, mer van heml. geheel divers syn, soe sy van nywes angecomen landen syn, gelyck dit al t'andere tyden by diversche instructien breder gededucert is.

66. Ende soe dan omtrent den tyt, dat die soldaten

t'Utrecht weder geschickt worden, d'ander staten, emmers die van Hollant te hove verdachfaert waren, om te verclaren haerl. consent nopende d'executie van 't placcaet opte collectatie vanden x^o penning gepubliceert.

67. Schynt, dat syn Ex^{cie} heml., te weten die van Hollant, jegens denselven tyt heeft willen verlichten, omdat sy te lichtelicker consenteren souden, ende die van Utrecht jegens denselven tyt te willen beswaren, ten eynde dat die van Hollant ende andere landen hem daeraen spiegelen souden, siende het tractement, dat heml. gedaen wort, overmits sy nyet en hebben geconsenteert, nyet tegenstaende dat sy haerl. saecke aen de Co. Maj^t. gedeferereert hebben, dat syn Maj^t. in haerl. faveur nopende d'ontlastinge vande sententie gescreven heeft, ten eynde dat andere landen souden presumeren, dat sy vande Co. Ma. nyet veel troostes en souden hebben te verwachten, ende dat sy also gedeterreert souden worden, om an de Co. Ma. te schicken, als men seyt, dat enighe staten opentlyck jactiteerden, ofte lieten luyden, de hele van den x^o penning aengaende te willen doen.

68. Nyet te min en heeft men t'Utrecht nyet connen verstaen, dat haerl. exempel die andere staten, om te consenteren, heeft connen moveren, soo men seyt, dat sy noch alle blyven by hare negative, willende nochtans enige wel geven die penningen, die sy noch toe in plaetse ofte voorde redemptie van dien gegeven hebben.

69. Boven desen wil men seggen, dat hem enige steden, alse Amsterdam ende Delft vande soldaten vry gecoft souden hebben, dan en is men noch daervan nyet versekert. Dan, indien hetselve soo wesen soude, sout een quaet exempel wesen, voor de armen steden, daer onder men nu Utrecht wel mach rekenen, soe die gheen

middel hebben souden hemselfe, om alsulcke last te redimeren, bysonder want sy jaerlix rekeninghe moeten doen ende geven van haerl. administratie, hetwelck andere stede van Hollant nyet en doen, ende tot verificatie van dese wort alhier over gevonden seker antwoord by die van Amsterdam, gegeven den deurweerder, die 't placcaet vanden x^o penning publiceerde, welk men nochtans nyet autenttyck en heeft noch connen becomen, ende is de copie geteekent met Q.

70. Ende die principaelste reden, die men presumeert syn Ex^{cie} te moveren tot tgene voors. is, is, dat alsoe die Spangiaerden t'Utrecht die fame strooyden, dat sy aldaer weder comen souden, daerjegens eenige hem lieten dunccken, dat sulcx niet syn en soude, allegerende te dien eynde die briven vande Co. Ma^t. dienaengaende aen syn Ex^{cie} geschreven, 't welck schynt syn Ex^{cie} gerapporteert te syn, die daeromme schynt te hebben wel toonen, ofte dat die brieven van syn Ma^t. anders te verstaen souden wesen, dan sy luyden die verstonden, ofte dat hy sekere commissie ofte instructie soude hebben, dat hy daerop nyet soude schuldich syn te letten, ten eynde, dat hem nyemant voortaan, soe voersz. is, vervorderen soude, an syne Ma^t. te ghaen ende enighe querele te defereren.

71. Twelck, hoe wel dit mogelijk, men nyet en weet, nochtans soude schynen te tenderen in (1) vande ondersaten, die van sulcke saecken geen kennisse en hebben, tot verminderinge van Co. Ma^{ts} Hoecheyt ende auctoriteyt, ende om een afkeer te maken vande liefde ende affectie, die die goede ondersaten van Syne Maj^t in 't

(1) Deze en de volgende kleine gapingen, hebben wij moeten laten, om het onleesbare der kopij.

Nederlant altyt tot haren natuerlicken prince, son-
derlinge den tegenwoordigen Coninck gedragen hebben,
van verstaen, dat si voortoen gheen

noch recht te verwachten souden hebben, dat
men nyet gelooft te zyn die meeninge van soe goeder-
tieren prince, ende soude ook schynen te tenderen, omme
de gouverneurs ende oeck die soldaten een occasie te
geven deselve ondersaten te oppresseren ende heml. te
tracteren nae haerl. geliefte, twelck, waertoe int eynde
sonden willen lopen, een yegelyck wel overleggen can.

72. Dit is die gelegenheyt vande saecke, soe die nu
es, mitsgaders die redenen, die men presumeert ofte ten
minste enighe van dien, dat Syn Ex^cie an Syne Majest.
soude mogen sryven voor cause vande beswaringe die van
Utrecht, boven Syn Maj^t sryven, vanden soldaten ge-
daen; want Syn Ex^cie gheen nootsaekelycheyt en can
pretenderen, so omtrent Utrecht gheen vianden en syn,
ende indien daer enich souden te verwachten syn, soude
tselve vande seecant moeten comen, sulx dat te dien
oorsaecke de soldaten veel bequaemlycker souden gebleven
hebben ter plaetsen, daer sy gelegen hebben ende lest
van daen gecomen syn.

73. Ende, omme eensdeels, tgene voorsz. is, Syn Maj^t
te kennen te geven, is geconcipeert dese bygevouchde
requeste, die Syn E. sal gelieven over te geven aen Syn
Maj^t., ende nyetemin, indien Syn E. dunckt, die selve
in eenighe poincten wat verandert te moeten syn, sal
hetselve moghen doen naer syn discretie, mits hem wach-
tende van deselve *vehementer* te maken, dan die ge-
maeckt is.

74. Want men beducht is, dat, indien dese requeste
weder aen Syn Ex^cie gesonden worde, dat hy meer geexa-

cerbeert soude worden, ende ons noch qualicker tracteren; ende waert geraden, mocht men hetselve in die supplicatie stellen ende Syne Maj^s bidden, dat Syn Maj^t om die redenen soude willen gelieven absolutelick opt voorn. versouck te disponeren, zonder die requeste aen Syn Exc^{ie} over te synden.

75. Men heeft oock in die supplicatie geen mentie doen maecken, van t'gene de Co. Maj^t aen Syn Exc^{ie} opte voorgaende requeste, om vande soldaten ontlast te syn, gescreven heeft, nyet wetende, oft wel of qualick afgenomen soude worden; indien men daervan mentie mocht maecken, sal syn Eerw. die supplicatie daernae gelieven te veranderen.

76. Item, te meer, daer men by de requeste, die men nu overgeven sall, versouckt opene brieven, ten eynde, dat men weten mach, wat Syne Maj^t Syne Exc^{ie} dicteert, soe anders te beduchten soude wesen, dat Syne Exc^{ie} die bevelen van Syn Maj^t. anders nyet respecterende, die supplianten nyet en soude ontlasten.

77. Voorts worden noch overgegeven sekere informatie van enighe overlusten, soe vanden burgermeester Johan Taets van Amerongen ende oock den burgermr. in syn huysinghe gedaen, met enige acten, al te samen geteykent (P).

78. Item, alsoe die vande stadt Syn
Exc^{ie} gescreven hebben, oock copie van deselve missie hier mede by overgesonden, ten eynde mach weten, hoe die saecken staen ende, wat die vande stadt van soldaten voorts meer te verwachten hebben, ende is die voorsz. missive geteekent met (Q).

79. Item, acte van sekere protestatie, soe by den hove als die vande stadt respect. gedaen, geteykent (R).

Utr. voorheen en thans, III Dl. II St.

Item, heeft de Excie vanden Hertoch van Alva in't laest van Oct. lestleden, te weten omtrent den 29 van deselve maent, wesende den date, als den 28 daer te voren gescreven was een brieff, daerby die vande stadt bevolen worden, die soldaten weder te ontfanghen, an den president vanden Hove van Utrecht, dat hy hem soude informeren opte gelegenheyt vande voorsz. stadt, te weten opte administratie van justycie, soe in criminel als civil, mitsgaders oeck op de policie, 't getal ende qualiteit vanden wethouders ende andere regeerders, wat officiers ende dienaers sy hebben ende hoe verre haerl. jurisdictie strect buyten die stadt, wat salaris die regeerders ende wethouders hebben, by wie ende waervan dat betaelt wordt, met meer diergel., die men nyet pertinentelyck en can overschryven, overmits den president weygart, copie vanden voorsz. brieff te geven. Ende heeft daer beneffens den voorsz. president by sekere missive belast, dat hy die vanden stadt soude ordonneren, dat sy haerl. alle originale privilegien, charters ende ordonantien souden leveren in handen vanden voorsz. president, ten eynde als by den missive an denselven president gescreven, den teneur van welcke, soe voorseyt is, men nyet en weet. Twelck den voorsz. president den regeerders vande voorsz. stadt alrede voorgehouden heeft.

Ende soe men hieruyt nyet en kan verstaen, of Syn Excie heeft inden wille, een nyewicheyt te maken inden magistraet van Utrecht ende in effecte syn sententie jegens haerl. te excecueren.

Soe es geconcipeert die tweede requeste hier by gevoucht, daer by versocht wort, dat Syn Excie sou moghen geinterdiceert worden, tot dat by Syne Maj' anders geordonneert soude wesen, in die voorsz. saken yet te

attenteren oft innoveren, gelyck als men verstaet, dat Syn Ex^{cie} alreede van wegen Syne Maj' beuolen soude wesen, hoe wel men tselve in't seker nyet en weet.

Van gelycke heeft Syn Ex^{cie} gescreven an den voorsz. president, dat men hem soude ouerscriven een forme ende maniere, hoe men die staten souden moghen bescreven ofte vergaderen, ofte diergelyck in effecte, dat men oeck int seker ofte perfectelick nyet en can weten, overmits die president den voorsz. brieff nyet en wil communiceren.

Sulcx dat oeck schynt, dat sy aengaende die bescrevinghe vande Staten oeck enighe nywigheit souden willen maken.

Welcke nywicheit men presumeert tot dien eynde gesocht te worden, dat Syn Ex^{cie}, hebbende an Syne Maj' gerescribeert syn advys op het requeste, hem genouch laet duncken, dat syne sententie geapproveert sal worden ende dat hy d'executie vande selve genouch seker es, ofte emmers ten eynde, dat onder 't dexel van dien Syn Ex^{cie} in de eere soude moghen blyven ende dat die van Utrecht der saken hem opgeleyt, culpabel waren, ende dat mits desen die voorsz. veranderinge an d'een syde soude moghen verstaen worden executie te syn, ende an de andere syde moderatie.

Voor welcke alteratie men te meer beducht is, dat Syn Ex^{cie} tot Antwerpen alreede in de wet enich alteratie gedaen heeft, ende geordoneert, dat die wethouders van de stadt gheen kennisse en sullen moghen nemen, dan van saken bedragende onder die sommen van twee hondert car. gl., ende die andere civile mitsgaderts criminele saecken, worden gevuydeert by den gouverneurs van Antwerpen ende sekere vier assessoren, maer en is noch

in gheen andere steden alsulcke nywicheyt ofte veranderingen in de wet gedaen.

Op alle twelcke Syn Hoochw., met myn heeren de president aldaer sal moghen communiceren. Ende indien Syn Hoochw. oerdeelt, dat die saecken nyet beste souden willen gaen, ofte daerin enich dispositie soude moghen vallen tot achterdeel vande geestelicheyte ofte stadt, sal begeren hem justicie geadministreert ende in justicie ontfangen ende gehoort te moghen worden, dat men hem laet duncken, dat Syn Maj^t, als wesende een rechtveerdich prince, nimmermeer weygeren sall.

TROMSLAG: *DE STATENSLAG*,

In het Buurspraakboek staat op den 21 Julij 1581, geregistreerd:

« Alsoe seker misverstand verresen is geweest onder sommige vande gemeente deser stat, nopende 't gebruike ende maniere van den *tromslach*, om dewelke neder te leggen de acht hopluden ende bevelhebbers deser stat gesloten ende overcomen zyn, dat men blyven sal, by den slach, des lange geslagen, te weten: den *Staten-slach*, soo ist, dat mynh. die stadhouder, burgermeesteren *etc.* gebieden ende bevelen wel scherpelick een yghelike denselven slach te onderhouden, sonder deselve te contraseneren, ofte daertegens te zeggen ofte te doen, met woorden of met werken in eniger manieren, op pene van gestraft te worden, als turbateurs vande gemeene rust ende vrede deser stat. »

BARTHOLOMAEUS LATOMUS.

Met de laatste aantekening van den Heer Prof. Royaards (1) over Dathenus in de hand, ben ik deszelfs *autores* en *autorum autores* nagegaan, voor zoo ver de omstandigheden dat gedoogden. De aldus opgedane kennis, aangaande de bijzonderheden van het leven en bedrijf dezès, in alle gevalle, merkwaardigen mans, wiens rol in de Utrechtsche kerkgeschiedenis nu door genoemden geleerde (2) zoo kenbaar is gemaakt, die kennis, zeg ik, vergelijkende met hetgeen ik omtrent hem in verloop van tijd had aangeteekend, kwam dit mij voor en een ander punt te betreffen, dat door onze literatoren in het geheel niet behandeld of toch slechts aangestipt is, en die dus wel iets nader mogen worden besproken, al is het, dat het episoden uit Dathenus's leven in Duitschland zijn, waarin hij zich naast of tegenover Duitsche theologen in^{de} actie vertoont. Zie hier een dier tooneelen, door ons, als leek, natuurlijk alleen letterkundig geschetst.

Het is bekend, dat het *colloquium* te Worms in 1557 gehouden, vruchteloos afliep. Blijkbaar in de veronderstelling, de Roomsche-Katholijken mogten, uit hunner tegenpartij onderlinge verdeeldheden aanleiding nemen, de schuld hiervan op deze te schuiven, deden de Wittenbergsche theologen, bij de ontbinding der Vergadering in December des gezegden jaars, daarentegen in het

(1) Nederl. Archief, IV.

(2) T. a. p.

Latijn eene verklaring uitgaan, die ook in het Hoogduitsch het licht zag (1). Al spoedig bleek dan ook, dat men zich in die verwachting niet bedrogen had, want nog in datzelfde jaar verscheen van de andere zijde een tegenschrift (2).

De steller van dit geschrift noemde zich op den tytel niet (3), bleek echter uit een latijnschen brief, waarbij hij hetzelfde aan den vermaarden Nijmeegschen Jesuit, P. Canisius (4), een der colloquenten der Roomsche partij, opdroeg, Barthol. Latomus te zijn geweest.

(1) Zie: Melanctonis opp., ed. Bretschneider, T. IX. col. 383 sqq.

(2) «*Spaltung der Augsb. Confession durch die neuen vnd streitigen Theologen mit kurtzer Widerlegung der vnbestendigen Lere derselben. Item, mit ingeführte hindertreibung der vielfältigen vnd vnerfindlichen Schmehe ermelter Theologen wider die Catholischen. Auch welche Parthey die Trennung des angestellten Colloquii zu Wormbs verursacht habe.*» 1557, (4). Paquot, die (*Mémoires*, ed. in fol. I. 136 sq.) van Latomus, een, uit zija oogpunt beschouwd, zeker niet slecht artikel geeft, heeft dit geschrift, en dus ook de nadere omstandigheden en den oorsprong van dien twist niet gekend.

(3) Een exemplaar van dat boek is in de Akad. boekerij voorhanden.

(4) «*Audivimus*» schrijft Eber aan Major, in Sept. uit Worms, (Mel. opp. II. Col. 249 sqq.) «*audivimus per ignorantiam tantum astantes proximi Sydonio et Julio episcopis, in summo templo concionantem Canisium et dicentem initio generalia satis convenientia verae doctrinae, quae in nostris ecclesiis traditur, postea vero . . . Nec tanta ex illa saltem concione eluxit vel eloquentia vel eruditio, quantam ab aliquibus praedicari audivi.*» — Van Leuven was dat colloquium bezonden met Ravesteyn en Sonnius. Bij herhaling schrijft Melancton: «*Non ad alium conventum plures accesserunt adversarii, instructi sophistica, quam ad hunc. Belgae enim attrahuntur, quorum sunt naturae praestigiatrices.*» l. I. col. 247 en 262.

Onvoorzigtig genoeg zegt deze in dien brief, dat dit opstel, wegens bekrompenheid van tijd, wel mogt gezegd worden, meer uitgestort dan uitgegeven te zijn, en dat degenen, die deze taak, om hunne drukke bezigheden, van zich geschoven, en hem opgeladen hadden, het aan zich zelve mogten wijten, zoo het beneden hunne verwachting mogt zijn uitgevallen. Hij zegt, duitsch te schrijven, eensdeels, om een grooter publiek te hebben, anderdeels, omdat de tegenpartij hare aantijgingen in die taal gesteld hebbe.

Bepaaldelijk met het oog op de door de Wittenbergers in het licht gezonden *Erklärung*, verhaalt Latomus, op zijn wijze, de toedragt der zaak. Men had, zegt hij, zulke « *verwundte entschuldigung* » wel kunnen onbeantwoord laten, « *dieweil sie sich aber selbst noch nit kennen und ihrer faulen unheilbaren wunden ungeacht, andere leut vnguetlich eines theils mit verdecken, schmechafftigen worten, die andere öffentlich antasten, kan ihnen solches mit nichten stilschweigend ingeräumt werden.* » De nood, gaat hij voort, eische zich tegen hen « *mit gebürlicher antwort vernemen zu lassen, dass sie gedenken, wer sie seyen, woher sie kommen, und was das ende ihrer vnbe Gründten lere seyn werde,* » want, dat zij meenden, dat niemand de schrift verstond dan zij, dat men hen maar zoo op het woord diende te gelooven, en dat zij schreven en predikten, als of andere lieden « *Stöck, Plöcher vnd taube Hölzer weren,* » dat ware eene vermetelheid, die de turk en de duivel mogt dulden. En zoo gaat dat voort. Men zal van ons niet verwachten, dat wij hierop nader intreden, noch, dat wij breeder aantoonen, hoe Latomus betoogt, wat de Augsbursche confessie « *für ein löcherich vnd zerspaltten*

werk sey, welches der erst meyster im zorn hat angelegt; waartoe wij eerder zouden genegen zijn, indien wij het hier met een onderwerp uit het gebied der komische letterkunde te doen hadden.

Dat de Wittenbergers op zoodanig geschrift zouden zwijgen, liet zich, naar den geest dier dagen, niet vermoeden. Maar die daargelaten; er was iemand, ons hier meer van nabij aangaande, die, hoezeer men niet eens bepaald weet, of hij bij de vergadering tegenwoordig was, zijne stem tegen den Spierschen raadsheer verhief. Datheen diende Latomus op zijne duitsche *Spaltung* met eene latijnsche *responsio* (1). Uit dat antwoord blijkt, dat Datheen op dien tijd, reeds Staphylus in een ander geschrift had te regt gewezen, van welk geschrift ons, tot dus ver, van elders niets is gebleken, « *Parum rhetorice,* » zegt D. maar, « *satis mendaciter* » verhaale L. het voorgevallene te Worms, waartegen dan zijne partij het hare niet, *more Latomico*, denke uit te stor- ten, maar, na rijp overleg, uit te geven. Te regt weidde hij zijn *opus cynicum* aan Canisius toe, een zoodanig geschenk, als *impio latratu odioque canino sive jesuitico, Christum in membris persequens*, wel waardig. De redekunstenaar van het roomsche hof, hadde zich echter van den hem opgedragen last wel wat beter mogen kwijten, en zijne *mendacia* wel wat meer mogen polijsten, gelijkende deszelfs betoog meer op *incondita deliramenta* en *vetularum naeniae*, dan op *sermones* van een' rhetor. Op zoodanigen en dergelijken toon spreekt, op zijne beurt, Datheen met Latomus, *cum praeceptore Staphylo*

(1) Wij kennen die slechts uit eene tweede uitgave, in 1560 met een ander antwoord van D. aan L. op nieuw uitgegeven. Zie hierna.

Satana edoctus. Het spijte hem maar, dat hij zich zoo kort hebbe moeten vatten.

Of Latomus de repliek hierop schuldig bleef, zal niemand kunnen vragen, die hem maar eenigzins kent. Zijn lofredenaar (1) zegt zelf: «*La mort le trouva en quelque sorte les armes en main.*»

Dit wederwoord verscheen in 1558 te Keulen bij Cholinus (2), en had in 1560 (3) eene dupliek van Datheen ten gevolge, waarvan een exemplaar voor ons ligt. In den brief (4), waarbij Datheen deze, 240 bladzijde lange *responsio secunda*, wegens *infinita beneficia* aan hem en de kerk besteed, aan de graven van Erbach opdraagt, doet hij verslag van den loop der kwestie. In vier dagen op het eerste geschrift van Latomus geantwoord hebbende, ware deze op nieuw, in een bitter, maar niets afdoend geschrijf, tegen hem was uitgevaren. Hij, D., had uitgesteld, om daarop te antwoorden, om niet den schijn te hebben, van eigen naam boven Gods eer te stellen. Maar, nu de voortreffelijke Jacobus Andreas (5)

(1) Paquot, I. I.

(2) Id., ib.

(3) Tezamen met de *responsio prima*, Frf. a. M. Chirat, 1560, 8°. , beide voorafgegaan door een *Candido lectori*, Frf., Cal. Jul., 1560, waarin hij de redenen van den herdruk van het eerste antwoord uiteen zet.

(4) Uit Franf. a. M., 1 Mart. 1560. Er bestaat een eigene *Reformations-Geschichte der Grafschaft Erbach*, van Luck. Tot ons leedwezen zijn wij buiten gelegenheid, om die monographie te raadplegen, en er den inhoud van aan Datheens brief ter toetse te brengen, die vol is van den lof der Graven Georg en Eberhard, ook uit de brieven van Melancton zoo bekend.

(5) Die nu gelijk Bucer vroeger met Latomus was twistende. Zie Paquot, II.; welke echter ook hieromtrent noch geheel juist

zoo onwaardiglijk door dien zelfden Latomus ware aangevallen, en hij daarbij voor nedergeveld en verpletterd ware uitgekreten, diende hij doch wel te toonen, dat de vijand te vroeg gezegevierd had.

Men mag uit dit stuk wel afleiden, waaraan dan ook buitendien niemand twijfelen zal, dat de repliek van Latomus niet op een zeer lieflijken toon gestemd zal zijn geweest, en niet vrij was van persoonlijke beleedigingen, waarbij ook het « *Quisquis es Dathene,* » door Latomus gebruikt, Dathene niet erg schijnt behaagt te hebben. Op het verwilt, hem gedaan, van de oude kerk te zijn afvallig geworden, antwoordt Dathene, dat Latomus gelijk had, zoo hij met de oude kerk de Roomsche synagoog bedoelde, doch, zoo hij daaronder de kerk wilde verstaan hebben, « *quae in paradiso voce evangelii colligi coepit,* » dat hij het dan ten sterkste ontkende. En daarmede acht hij de « *putida et frivola convitia,* » van L. met de meest mogelijke kieschheid en bescheidenheid te hebben beantwoord, gaande daarna over tot de ontleding van den inhoud van het boek zelf, « *qui inscribitur Spaltung;* » waarin wij hem echter niet denken te volgen.

Ecne tripliek van Latomus kennen wij weer alleen bij aanhaling (1), van welke wij ook niet eens weten, of zij het laatste woord in dit geding gebleven is.

J. J. DODT v. FL.

noch volledig is. Te onregt geloofst hij althans, dat Latomus in zijn twist met Bucer, het laatste woord hebbe behouden.

(1) Paquet, II.

IN 1536 (1).

— o —

*Confessie Gerit Ebbenhorst gedaen
den XIII Sept. in tegenwoordic-
heyt vande burgemrs., scepenen ende
raedt der stadt Amersfoort.*

Gheryt belyt, indien dat Thonis Slotemaker de reyse, hy angeheven hadt, om de stadt te verraden, hadt kunnen volbrengen, soude hy tselve verraet helpen styven ende stercken.

Belyt, dat Henrick Quynt van Scerpenseel, Gysbert Ramp, Herman van Scerpenseel, Gheryt clompemaker van Scerpenseel, all gisteren avont by Thonis ende Gheryt voorsz. geweest syn by Sint Anna aen de muer, ende sy wisten mede van datselve verraet.

Seyt, dat Lambert Bartz. soene voorsz. ende Bart Jacobsz. wisten mede vant verraet.

Seyt, dat sy overcomen waren, dat sy de ommegangers in de stadt wacht wesende, vermoort souden hebben.

Belyt, dat hy als gister avont acht daghen verleden, op de Zwarte steech geweest is, op een stuck lants in 't velt, aldaer Willem, Thonis, Lambert, Zander, Bart by geweest syn, ende overcomen, dat sy malcanderen helpen souden, ende accordeerden beroerende dat

(1) Getrokken uit het eerste Register van criminele sententiën van den Hove Prov. van Utrecht, n°. 140 en volgende. — Men vergelijke over dit geprojecteerde verraad van Bemmel's beschrijving van Amersfoort, II. 932 sqq.; die, zonderlijk genoeg, de meeste bijzonderheden van dien aanslach uit de Brabantsche Kronijk geput heeft.

verraet, ende die die voorsz. van Scerpenseel souden sdaechs te voren incomen souden. (!)

Seyt, dat hy geweest heeft een Sonnendach drie weken geleden, tot Eede ten huse Jacob Henricksz. ende gesproken met met Zeelman, ende Zeelman seyde teghen hem, dat Thonis Slotemaker by hem geweest heeft, ende seide hem van dit verræet, daer hy op seyde, dat hy mede doen soude als een ander, ende Zeelman seide, dat dair den langen Eerst mede wesen soude.

Belyt, dat Dryesgen van Barnefelt daer mede wesen soude ende mede tselve helpen stercken.

*Confessie opten banc gedaen den XVIII
Sept. anno XV^cXXXVI. present meesters
Reynier Brundt, Rutger
vander Karck, Cornelis Anthonis,
raeden, Lenaert Hardinck, secretaris
des Keyzers, Ryck van Byler, Jan van
Westrenen, burgermeesteren der stede van
Amersfoert.*

Lambert Baerth, geboren vyt den lande van Gelre, seyt, dat hy is inwoender deser stadt Amersfoert ende syn residentie aldaer omtrent vyff jaren gehouden heeft, winnende syn broet met graven ende anders.

Bekent, dat eenen genoempt Zeelman, schout vande E omtrent anderhalf weeck voor heilich cruysdach lestleden, hem, die spreect, tot Hoeflaken aenspraeck ende te kennen gaff vanden aenslach, die de Heere van Gelre voorhanden hadde opter stadt van Amersfoert, seggende, dat

die geschieden soude, des nachts omtrent twaelff uren by sint Annen huysken, ende hy, die spreeckt, sou met syn geweer, opter muer comen ende helpen die waeckers opnemen, des beloofde den voorn Zeelman hem vyftich Carolus guldens als den aenslach volbracht soude syn, ende gaff hem optie handt twee snaphanen, ende soe wanneer die waeckers opgenomen synde, die lucht claer ware, soude een dackschoeff aensteecken ende uyt den toorn werpen, ende soude alsdan Thonis mette Geldersche aencomen, omme die stadt inne te nemen, die welke Thonis te voren over die muyre vallen soude, omme den voorn. Geldersche aen te leyden.

Seyt, dat van desen aenslach te spreken wisten ende die helpen doen, te weten Thonis die Slotemaker, Willem de Molenaar, Sander Baerts z., hem, die spreeckt, broeder, ende die twee anderen by hem gevangen, ende dat noch enighe van buyten uyten lande van Gelre op heylich Cruysavont oeck comen souden binnen der stadt in vrouwen cleder, die onder hoer clederen een mes, vuysthamer, ende oeck sekere roeren mede brengen souden, die welke mede optie muer comen souden, omme den aenslach te helpen doen, alle welke voorn. personen hy nyet en kene, vytgesondert, dat er een was van Barrevelt, genoempt Heynrick, ende was geseyt, dat sy hem heymlicke onderhouden conden in den Boemgert off in den hophoff.

Seyt, dat die voorn. Willem de Molenaar die principael geweest is mit Thomas die Sloetmaker, omme desen aenslach te beleyden, ende geleden omtrent acht daghen te voren, aeler sy geschiede, seyde denselven Willem hem, die spreeckt, binnen synen huys van den voorn. aenslach, hoe ende wanneer die geschieden

soude, al gelyck hy, die spreekt, dat boven verclaert heeft, seggende, dat hy sulks ten huysen van Zeelman schout van E mit eenighe Geldersche getracteert ende gesloten ware; ende hy, die spreekt, consenterende den voersz. Willem, den aenslach mede te helpen doen, beloefde hem, dat hy omtrent S. Annen huysken mede optie muere comen soude, ende seyde hem denselven Willem, dat er veel volcx meer optie muere comen soude van buyten, maer hy, die spreekt en wiste nyemant van dien te noemen, dan hy boven verclaert heeft.

Seyt, dat op Dingsdachs des daechs te voren vanden aenslach gesproken heeft met syn broeder tot synen huysen vanden voorn. aenslach, ende hoe die geschieden zoude, alsoe hy wel lyden mochte, dat die stadt Gelders soude worden, hoepende, dattet coern alsdan beter coep wesen soude.

Bekent oeck, dat hy des avonts tusschen ses ende seven uren, als hy van syn werk quam, opt heylich Cruysavont, omtrent die Campoert, gesproken heeft met Gerit mede gevangen, hem vragende, off oeck den aenslach van Thonis wel voortganck hebben soude, daerop Gerit seyde, ick sorch: neen, want de Burgeren syn alle gader opte been, ende mitsdien is hy, die spreekt, thys ge gaen ende aldaer gebleven, tot dat hy, gevangen, word, zonder dat hy mette andere borgeren ter mueyre gecomen es.

Seyt, dat hy nyemant meer en kent van bynnen off van buyten der stede van Amersfoort, die vanden voorn. aenslach wete te spreken of daervan culpabel wesen soude.

Sander Baerth, geboren tot Barrevelt in den lande van Gelre, segt, dat hy drie jaren alhier t'Amersfoort gewoent heeft, ende dat hy een voller es van syn ambacht.

Bekent, dat hy met syn broeder sekere tyt te voren geweest is tot Hoeflaecken ten huys van Reyntgen, aldaer hy met Zeelman, schout van E in presentie van syn knecht gesproken heeft in 't langhe van een aenslach, die gebueren soude by de Geldersche aen de stadt van Amersfoort op heylich Cruysnacht voorleden, welke Geldersche des nachts omtrent twaelf uren souden aencomen ende over die muyr climmen omtrent Sint Anna huysken, ende hy, die spreekt, soude optie muyr comen met syn broeder ende enige andere, omme die waeckers op te nemen, ende beloefde hem die voorsz. Zeelman hondert gulden, als den aenslach volbracht soude wesen, mitsgaders oock het huys van Heynrick Zaelen, welk huys hy, die spreekt, begeert hadde, ende gaff hem aen snaphanen eenen gulden ende syn broeder twe snaphanen optie handt, ende was hem doe geseyt, dat daer vyff ofte ses in vrouwen clederen op heylich Cruysavont binnen der stadt comen souden, die hem oock vinden souden optie muyre, omme die waeckers neder te leggen; maer hy, die spreekt, en weet die nyet te noemen, dan heeft wel gehoert, dat er al twee ofte drie ingecomen waren, dan en weet nyet, waer die gebleven syn.

Seyt, dat hy omtrent acht daghen voor heilich Cruysdach mit noch vier anderen voor 't huys van Anthonis die Sloetmaker van desen aenslach gesproken heeft, ende heeft oock Gerit, mede gevangen, hem, die spreekt, voor syn deur wel oock daeroff gesproken, ende seyde hem de voorn. Thonis, dat Bart, mede gevangen, oock komen soude opte muyr, omme die waecke te helpen schutten, ende dattet selve geschieden soude omtrent twaelf uren inde nacht, ende dat men dien tyt een koirn-

berch aensteken soude achter sint Aechte, opdattet volck te brande loepen soude.

Seyt, dat Thonis hem oeck gesproken heeft van desen aenslach, twee daghen aler hy gevangen worde, opter waecke omtrent sint Annen huysken.

Bekent oeck, dat hy met syn broeder den dach te vooren, eer den aenslach gebueren soude, tot synen huuse in 't lange gesproken heeft gehad, tsamen overleggende, hoe men ten besten den aenslagh soude moegen doen, ende en wiste nyement te noemen, die den aenslagh mede soude helpen doen, dan degenen, die alhier gevanghen syn, ende den voorn. Thonis Sloetmaker ende Willem den Molenaar, die wech gelopen syn. Dan heeft wel horen seggen, dat de voorn. Zeelman ende de schout van Nyekerken de principaelste wesen souden, die de knechten aenbrengen souden.

Seyt, dat op heylich Cruysavont des morgens Jacop Guertsz. karman ter E, alhier binnen Amersfort gebrocht heeft een karre met koirns ende brochte tidinghe, dat de Geldersche optie been ware, om des nachts den aenslach te volbrengen.

Bart Jacobsz., geboren van Barrevelt, seyt, dat hy alhyer t'Amersfoert gewoent heeft omtrent verthien jaer, winnende syn broet met bouwerck.

Bekent, dat Thomas Sloetmaker omtrent Aernt Meynsz. schuir met hem, die spreekt, gesproken heeft, van den aenslach, die daer gebueren soude op Amersfoert, ende dat inde nacht van 't heilich Cruys omtrent S. Annen capelle, ende beloefde den voorn. Thonis hem die spreekt, 100 gulden, des soude hy comen mede opte muer ende helpen die waecke opnemen, ende seyde hem de voorn. Thonis, dat Heynrick Corsz, Zeel-

mans knecht met enighe anderen, die hy nyet en wiste te noemen, in vrouwen clederen binnen der stadt comen souden, die hem oeck vinden souden des nachts optie muere ende souden met hem brengen roeren, deegens ende vuysthamers.

Seyt, dat hem Gerit van Ebbenhorst, mede gevangen, mede van desen aenslach gesproken heeft, die hem seyde, dat men soude een berch aensteecken als die Gelresche aencomen souden, in een teycken, dattet al claer was, ende hadde hiervan ende andere saecken, den voorn. aenslach beroerende mit den voorn. Gerit woorden des avonts omtrent vier uren.

Seyt, dat de voorn. Thonis hem seyde, dat Maurys, ende Gerit van Nyenkerken ende noch twee anderen souden met den hoop aengecomen hebben, omme die voorn. stadt t'overvallen, maer hy, die spreekt, en wiste anders nyemant te noemen, die van desen aenslach geweten souden hebben, ende heeft oeck tot Hoeflaecken ten huysse vande schout noyt geweest ofte eenich gelt ontfangen van Zeelman ofte anderen, omme den aenslach mede te helpen doen.

*Confessie gedaen den XIX Sept. anno
XXXVI present die voorsz. raden,
borgermrs. ende alle schepenen der
stede van Amersfoort.*

Geryt Ebbenhorst, geboren uyt den lande van Gelre, bekende buyten pyne ende bande van ysere, dat omtrent acht daghen, eer hy gevanghen worde, Thonis Slotemaker in presentie van zyn huysvrouw, hem, die spreekt, gesproken heeft van den aenslach,

die de Heere van Gelre voor handen hadde opte stadt van Amersfoort, ten eynde hy, die spreect, mede comen woude op die muer, om te houden schilwacht, men soude hem, indien den aenslach voorghinc, een officie binnen Amersfort doen hebben, ende hy, die spreect, consenteerde daerin, mits ontfangende van denselven Thonis twee blancken;

Seyt, dat hy oick op een tyt geweest es te Zeelman schout van E in de Zwarte Steech, daer mede present waren de voorsz. Thonis Willem, molenaer, Lambert ende zyn broeder, gevangen, ende die knecht van den schout van Barnevelt, aldaer gesloten worde, hoe men den aenslach op heylich cruys nacht omtrent Sint Anna huysken doen soude, ende hem, die spreeckt, word geloofd, by den voorsz. Thonis xv gl. ende 't huys van Willem Vonck, soe verre d'aenslach wel verghinc.

Seyt noch, dat hy van dit verraet ende aenslach oick gesproken heeft met Willem de Molenaar op Walyckersteech in presentie van Lambert, mede gevangen.

Desgelyck soe heeft hy van die sake gecommunicceert ende gesproken met Bart, gevangen, voor zyn deur; heeft wel gehoort, dat Thonis geseyt soude hebben jegens Lambert gevangen, dat men den berch achter Sinte Aecht aenstecken soude, als die Gelderschen binnen de stadt souden comen, omme dat de burgeren souden loopen te brant.

Seyt, dat den voorsz. Thonis, als hy, die spreect, omtrent acht ure op heylich cruys avont op die muyre gecomen was, hem, die spreect, geseyt heeft, dat Goert Jansz., woenende by Sint Jan, mede comen soude aen die muyr, omme mede den aenslach te helpen doen, maer en heeft hem aldaer nyet gesien, ende geloeft, dat

by daer geen schult toe en heeft, ende seyde oeck Thonis, dat mede optie muyre comen souden Ghysb. Jansz. tymmerman, Heynrick Quindt ende Gerit clompemaker tot Scerpenseel, ende dat, soe wanneer die Gelderschen binnen Amersfoort over die muyre gecomen souden syn, deselve Thonis die slotelen vande stadt wel souden weten te vinden, maer en heeft nyet gehoert, dat Thonis die gecontrefeyt hebbende, by hem soude hebben, ende als hy, die spreect, omtrent een quartier uers met Thonis van deser materie gesproken hadde, es den voorsz. Thonis over de muyre gevallen met een koerde, seggende, dat hy de Geldersche soude halen ende aenbrengen.

Seyt, dat opten voorsz. hcylich cruysavont, de voorsz. Lambert, gevangen, siende, dat de gemeente opten been quam, hem, die spreect, vracchde, off de aenslach vanden voorsz. Thonis oeck voortganck hebben soude, daerop hy, die spreect, seyde, ich sorch: neen, ende diergelycke woorden.

Ten selven daghe heeft Lamb. Bartsz. mit Zander Bartsz. zyn broer, buyten pyne ende banden van yseren voor burgermrs. ende schepenen haerluyder confessie, gelyck die hier boven te geschrift gestelt es voorgelesen synde verclaert ende bekent, die waerachtich te wesen ende alsoe geschiet te syn, daer zy by bleven, tware sy leven ofte storven.

Bart Jacopsz., andermael gehoort synde buyten den banck, opt inhouden van syn voorgaende confessie, heeft die gerevoceert, ende geseyt alsulx uyt vrese geleden te hebben, zoo dat denselve geconfronteert synde met de voorsz. Gerit Ebbenhorst, heeft denselven Gerit verclaert ende geseyt, gelyck syn voorgaende confessie inhoudt, dat hy van den voorsz. aenslach des Donder-

daechs te voren, eer die geschien soude, gesproken heeft metten voorsz. Bart voor syn huys, des achternoens die clocken vier uren, ende dat deselve Bart beloefde mede aan de muyr te comen mit een gave live ende ander geweer ende dat deselve Bart daer te voren vanden aenslach van Thonis geadverteert hadde, geweest, soe Thonis, Gerit geseyt hadde, daerop de voorsz. Bart geseyt heeft ende bekent, dattet ware was, dat de voorsz. Gerit hen voor syn deur gesproken hadde van den voorsz. aenslach, ende dat hy geconsenteert hadde met zyn geweer, mede aen de vesten te comen, omme die te helpen doen, dan en vermaenden van geen gaven leve, noch en heeft met Thonis noit gesproken van deze zake.

Alsoe die stadt van Amersfoort door sekere enighe hare Inwoonders, geboren uyt den landen van Gelre verredelick in der Gelreschen handen gebrocht geweest soude syn ende sekere eenigen van dyen, die welke in hechten syn gestelt, expresselyck elcx geconfesseert, dat dieselve als Gherit Ebbenhorst, Lambert Baertsoen, Zander Baertsoen, ende Bart Jacopsz., daermede inder verraderye geconsenteert ende Lambert ende Sander gelden daerop ontfangen hebben, mer Bart voorsz. nyet genoten heeft, soe is die wterstemeningen ende voornemen der scepenen in der tyt der stadt Amersfoort, op beleyftenisse, consente ende wille die Greve van Hoehstraten, onsen aldergenedichste Heer, dat men Gherit Lambert, Zander ende Bart mit den sweerde vant leven ter doot brengen sal ende dieselve quartieren.

Geschynt den twyntichsten Septembris anno xv^cxxxvi.

Pyl.

J. J. DODT v. FL. (*).

(*) wij hebben boven p. 209 getwijfeld, of Philips Veusels een broeder ware van Willem, onze deken. Wij hebben daarna uit van Gestels *Hist. archiep. Mechl. Dec. Brux.* p. 68. sqq. geleerd, dat, Willem, Bernard, Godefridus, Filips en Emerentia kinderen waren, van Philips Veusels en Emerentia Sterck.

STAAT DER GEBORENEN, VOLTROKKEN HUWELIJKEN, OVERLEDENEN ENZ., IN DE STAD UTRECHT, OVER DEN JARE 1846.

Maanden.	GESLACHT.		TOTAAL.	Tweelingen.	ONECHTE.		Getal Paren.	GESLACHT.		M. V.	Doodgeboren.	TOTAAL.
	Mannelijk.	Vrouwelijk.			Zonen.	Dochteren.		Mannelijk.	Vrouwelijk.			
JANUARIJ....	75	70	145	5	10	3	10	58	57	4	3	125
FEBRUARIJ..	82	79	161	4	6	4	22	57	46	3	3	109
MAART.....	69	81	150	1	5	10	18	61	70	2	5	138
APRIL.....	61	89	150	1	3	10	25	49	49	5	1	104
MEL.....	67	49	116	1	7	5	30	51	52	2	3	108
JUNIJ.....	50	38	88	1	8	2	30	49	66	6	2	123
JULIJ.....	48	52	100	»	5	5	18	52	57	3	1	113
AUGUSTUS ..	67	44	111	2	2	4	35	64	75	6	4	149
SEPTEMBER	64	55	119	3	7	4	31	56	42	4	4	106
OCTOBER....	53	54	107	1	1	7	31	57	49	2	4	112
NOVEMBER..	66	65	131	2	3	5	49	52	67	2	2	123
DECEMBER..	65	51	114	1	6	10	21	89	83	4	5	181
TOTAAL...	763	727	1492	20	65	69	540	695	713	46	37	1491

GODSDIENSTIGE GEZINDHEDEN VAN DE

GEBORENEN.		OVERLEDENEN.	
H. vormden.	834.	Hervormden.	753.
Roomsche Katholijken.	540.	Roomsche Katholijken.	576.
Lutherschen.	57.	Lutherschen.	29.
Oud-Roomsche Katholijken.	29.	Israëlit.	27.
Israëlit.	24.	Oud-Roomsche Katholijken.	21.
Doopsgezinden.	8.	Doopsgezinden.	2.
		Als Levenloos aangegeven Kinderen.	83.
Totaal.	1492.	Totaal.	1491.

GETAL DER JAREN VAN OVERLIJDEN 1846.

MAANDEN.	Doodgeboren.		Onder het Jaar.		Van 1 tot 10.		Van 10 tot 20.		Van 20 tot 30.		Van 30 tot 40.		Van 40 tot 50.		Van 50 tot 60.		Van 60 tot 70.		Van 70 tot 80.		Van 80 tot 90.		Van 90 tot 100.		Boven de 100.		TOTAAL.		TOTAAL GENERAAL.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
JANUARIJ.	7	3	12	14	8	9	2	5	3	2	1	1	6	1	3	2	9	10	6	5	6	7	»	»	»	»	»	65	60	125
FEBRUARIJ.	3	3	17	7	11	8	1	»	2	3	2	2	7	4	3	3	5	5	7	6	4	6	1	»	»	»	60	49	109	
MAART.	2	5	16	19	11	12	1	5	2	4	3	5	3	3	2	5	6	6	9	8	2	9	»	»	»	63	75	138		
APRIL.	4	2	14	9	12	6	1	»	3	7	3	1	2	4	4	3	3	5	3	8	5	»	»	»	»	»	54	50	104	
MEL.	2	3	18	11	10	10	»	1	4	3	5	5	2	4	7	2	5	3	8	8	5	4	»	»	»	»	53	55	108	
JUNIJ.	6	2	14	23	10	12	5	1	4	4	1	6	6	2	2	1	4	6	1	2	2	9	»	»	»	»	55	68	123	
JULIJ.	3	1	27	19	8	9	2	5	4	3	2	2	2	2	2	2	5	5	2	4	2	5	»	»	»	»	55	58	113	
AUGUSTUS.	6	4	24	28	11	13	»	2	4	3	6	4	3	5	3	7	6	1	6	6	1	6	»	»	»	»	70	79	149	
SEPTEMBER.	4	4	14	11	12	11	3	»	4	1	3	5	3	1	4	1	4	7	5	3	4	2	»	»	»	»	60	46	106	
OCTOBER.	2	4	14	19	14	8	1	2	9	3	3	»	3	1	3	2	3	7	7	4	2	»	»	»	»	»	59	53	112	
NOVEMBER.	2	2	12	14	12	4	1	2	3	1	3	5	6	3	2	6	1	3	7	7	3	4	5	»	»	»	54	69	123	
DECEMBER.	4	5	17	9	14	19	1	3	6	8	2	8	4	11	11	8	9	13	11	2	7	1	»	»	»	»	93	88	181	
Totaal....	45	38	199	183	133	121	18	26	53	41	35	38	54	37	47	41	59	79	63	69	34	64	1	3	»	»	741	750	1491	

Ziekten of Toevallen

DER

O V E R L E D E N E N

over het jaar 1846.

BEENAMING DER ZIEKTEN.	Januarij.	Februarij.	Maart.	April.	Mei.	Junij.	Julij.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL.
loodgeboren.	10	6	7	6	5	8	4	10	8	6	4	9	83
eroerte.	7	2	2	4	4	1	»	2	3	4	4	8	41
ongtering.	35	24	45	31	38	44	28	41	32	30	37	53	438
stuipen.	21	17	22	19	24	21	29	29	16	21	17	20	256
erval van krachten.	28	28	20	19	13	16	18	18	16	16	25	40	257
lierziekte.	4	2	2	1	3	4	4	5	2	5	3	7	42
anhoudende koortsën.	3	3	8	4	5	7	4	8	7	9	5	12	75
anden krijgen.	2	3	»	4	»	1	1	3	2	3	6	»	22
inkhoest.	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Het zuur.	2	4	4	2	1	7	9	6	4	2	4	5	50
Waterzucht.	3	7	10	7	3	2	7	4	4	10	11	11	79
loodvonk.	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Graveel.	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
Bloedspuwing.	1	2	»	»	1	1	»	3	»	»	1	»	9
Verdronken.	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3
Gevolgen van verbranding.	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
Hersenvliesontsteking.	2	1	5	2	3	3	1	3	»	»	1	»	21
Ontsteking der buiksinnigewanden.	»	4	3	3	»	3	2	5	4	1	2	2	29
Ontsteking der piswerk-tuigen.	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
Gevolgen van wonden.	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
Beenontsteking en bederf.	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2
Kanker.	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Fistel.	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Gebrek aan de baarmoeder.	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Leverziekte.	»	»	1	»	1	»	1	1	1	»	»	»	5
Maaggebrek.	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2
Zelfmoord.	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2
Gevolgen van de kraam.	»	»	»	1	1	2	»	2	1	»	»	»	7
Kinderziekte.	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1
Gevolgen eener operatie.	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1
Transporteren.	125	109	138	104	107	120	111	144	101	109	122	169	1459

BENAMING DER ZIEKTEN.	Januarij.	Februarij.	Maart.	April.	Mei.	Junij.	Julij.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL.
Transport.	125	109	138	104	107	120	111	144	101	109	122	169	145
Group.	»	»	»	»	1	2	1	»	1	»	1	3	
Longontsteking.	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	6	
Rheumatismus.	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	
Spruw.	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	
Beklemede breuk.	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	
Rachitis.	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	
Ziekte aan het hart.	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	
Subiet.	»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	»	1	
Ruggegraadsontsteking.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	
Borstwaterzucht.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	
Totaal.	125	109	138	104	108	123	113	149	106	112	123	181	149

**STAAT DER GEBORENEN, VOLTROKKEN HUWELIJKEN,
OVERLEDENEN, ENZ., IN DE STEDEN DER PROVINCIE,
OVER DEN JARE 1846.**

STEDEN.	GEBORENEN.										Overledenen.			
	GETAL.			Waaronder							ECHTSCHIEDING.	M.	V.	T.
	M.	V.	T.	Onechte.	Tweelingen.	Doodgeboren.	HUWELIJKEN.							
UTRECHT (*).	M.	V.	T.	M.	V.		M.	V.			M.	V.	T.	
AMERSFOORT.....	129	142	274	12	19	1	6	7	20	»	137	178	315	
RHENEN.....	64	59	123	3	3	»	1	5	24	»	48	47	95	
WIJK BIJ DUURSTEDE..	48	37	85	1	»	»	1	1	17	»	42	25	67	
MONTFOORT.....	28	34	62	»	1	»	1	1	10	»	49	53	102	
IJSSELSTEIN.....	34	28	62	4	1	»	5	3	12	»	38	34	72	

(*) Zie bladz. 237.

De opgave van *Amersfoort* over het 2de kwartaal en die van *IJsselstein* over het 1ste kwartaal niet ingekomen zijnde, is deze staat dus niet voltallig kunnen opgegeven worden.

I N H O U D.

	Bladz:
Balfort, (J. H.), Utrechtsche Bisschoppelijke Munten.	41.
Belegering der stad Amersfoort.	130.
Bestant tusschen die Key. Majt ende den Coninck van Vranck- ryck mitten Coninck van Engelant.	197.
Couranten en Dagbladen (iets over de).	161, 181.
Doct van Fl. (J. J.), Ordonnancie op te Coeren (Toren- wachters).	39.
— — — — — Iets over Cornelius Valerius van Au- dewater.	61.
— — — — — Nalezingen omtrent Bernhard Zwaer- decroon.	71.
— — — — — Remissie voor Peter Jacobsz. 1539.	76.
— — — — — Jacob Cornelisz. van Meurs, Utrechtsch monnik, vader van Jo. Meursius.	81.
— — — — — 's Raets muntverordeningen van 1481, en volgende jaren.	86, 112.
— — — — — Jan Seversz., Boekprenter en ketter, 1500.	96.
— — — — — Memorie ende instructie voor Willem Veusels, deken van St. Pieter.	101, 210.
— — — — — Eenige minder bekende bijzonderheden aangaande Willem Veusels, deken van St. Pieter te Utrecht.	201.

Dodt van Fl., (J. J.), Petrus Dathenus en Bartholomeus Latomus.	221.
— — — — Stukken roerende den aanslach op Amersfoort in 1536.	227.
Eyck tot Zuylichem, De Gemeente Oostveen of St. Maar- tensdijk,	121.
Feestvieringen te houden bij de plegtige intrede van Prins Willem V. binnen Utrecht, vastgesteld op den 2 Junij 1766.	21.
Gildenbord der passementwerkers in de Buurkerk te Utrecht.	160.
Janssen, (Dr. L. J. F.), De boom van Jesse, eene muur- schilderij uit de XV eeuw in de Buurkerk te Utrecht. . .	141.
Lutheriën.	193.
Medecis, Maria de, doet aanzoek om te Utrecht te wonen.	50.
Naamlijst der Geborenen, Huwelijken en Overledenen, in de stad Utrecht. . . 1, 13, 25, 37, 49, 61, 73, 85, 97, 109, 121, 133.	
Paardenmarkten.	60, 80, 100, 160, 180.
Staat der Geborenen, Huwelijken en Overledenen in de stad Utrecht, over het jaar 1846.	237.
— der Godsdienstige gezindheden van de Geborenen en Overledenen in de stad Utrecht, over het jaar 1846.	237.
— van het getal jaren der Overledenen, over 1846. . .	238.
— van de Ziekten en Toevallen der Overledenen, over 1846.	239.
— der Geborenen, Huwelijken, Overledenen, enz., in de Steden der Provincie, over 1846.	60, 120, 180, 240.
Stand des Waters, in de Rivier de Lek. 12, 24, 36, 48, 60, 72, 84, 96, 108, 120, 132, 144.	
Trommelslag. — De Statenslag.	220.
Verkochte vaste goederen. 10, 22, 34, 45, 57, 70, 82, 94, 106, 118, 130, 142.	
Vonnis van Keizer Karel V. tegen den Heer Reinout van Brederode in 1531.	32.
Wal, (Mr. J. de) Simon van Utrecht, Burgemeester der stad Hamburg.	1.
Weerkundige Waarnemingen. 11, 23, 35, 47, 59, 71, 83, 95, 107, 119, 131, 143.	
Zeden en gewoonten der Utrechtenaren.	168.
Zoenbrief in cas van neerslag, 1550.	79.

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND JANUARIJ 1846.

Geborenen

op den

1. **Januarij.** Anna Dorothea, D. van Carl Gottlieb Bluthgen.
Johanna Elisabeth, D. van Jan Entrop.
Johan, Z. van Johan Hendrik Schaad.
Harmen, Z. van Klaas Hindriks Bakker.
Gerardus Wilhelmus, Z. van Hendrik Jansen.
2. Maria Agatha Magdalena, D. van Theodorus Joannes van Everdingen.
Wilhelmina, D. van Franciscus Johannes Zwagers.
Hendrikus Johannes Anthonius, Z. van Henricus Snee.
Jacobus Johannes, Z. van Hermanus van der Heiden.
3. Jansje, D. van Jacobus Broekhuijsen.
Francina Martina, D. van Jan Visser.
Arnoldus Petrus Franciscus, Z. van Jacobus Franciscus Johannes van Oost.
4. Roosje, D. van Meijer Hamburger.
Johannes, Z. van Johannes de Kruijff.
Jan, Z. van Johannes van Es.
- Johannes Nicolaas, Z. van Johannes Hendrik Versteeg.
5. Anthonia Geertruida, D. van Hendrik Verkerk.
6. Cornelia Jacoba, D. van Albertus van Veen.
Anthonius Cornelis, Z. van Mattheus Fonville.
Helena, D. van Cornelis van Dam.
Johanna, D. van Johan Willem Berger.
7. Wilhelmina Martha, D. van Jan Kreijkamp.
Hendrika Louisa, D. van Jan Boshuisen.
Petronella, D. van Gerardus van Gils.
Johanna, D. van Jan Bieger.
Hendrika Petronella, D. van Wilhelmus Albertus Lebbing.
Everdina Hendrika, D. van Koenraad Hackenbroek.
8. Wilhelmina, D. van Jan Willem Bosveld.
Hendrik, Z. van Hendrik van der Horst.
Maria Petronella, D. van Hendrikus van Groot Battave.
Bernardina en Johanna, Dochters van Geurt Janssen van der Gant.

- Gerardus Johannes, Z. van Philip-
pus Maas.
10. Emma Caroline, D. van Henrij
François Plaijter.
Louwerens Jan, Z. van Louwerens
Jan Roeper Bosch.
Aloijs Ignatz, Z. van Anton Scholz.
Cornelis Theodorus, Z. van Theo-
dorus de Wolf.
Cornelia Johanna, D. van Steven
van Ewijk.
Johannes Dirk, Z. van Gerrit van
Embden.
Alida Jacoba, D. van Jacob Ge-
rardus van Ettingen.
11. Ellis, Z. van Ellis Hoefste.
Sophia Floradina, D. van Jan Jo-
hannes Wernard Lit.
Wilhelmina, D. van Fredericus
Cornelius Giovanelli.
Hermanus Bernardus, Z. van Ni-
colaas Hermanus Neelmeijer.
Catharina Wilhelmina Margaretha,
D. van Johannes Blanken.
Philomena Johanna en Maria Gijs-
berta Philomena, Dochters van
Carolus Johannes Wolff.
12. Jan, Z. van Dirk Bollemeijer.
Franciscus Anthonius, Z. van
Franciscus Pouw.
Maartje, D. van Willem Heijveld.
13. Anthonie, Z. van Antonie van der
Sluis.
Gerardus Lambertus, Z. van Nico-
laas Johannes Witkamp.
Helena, D. van Antonius van Beek.
Anthonius Jacobus, Z. van Jacob
te Boekhorst.
- Wilhelmina, D. van Harmanus van
der Vlis.
Susanna Wilhelmina, D. van Jo-
hannes van Dam.
14. Johanna, D. van Claas Petrus Pents.
Catharina Geertruida, D. van Gijs-
bertus Theodorus Verheijen.
Henri George Gerardus, Z. van
George David van der Meij.
Hermanus Johannes, Z. van Joa-
nes Clarenbeek.
16. Willebrordus Joseph Anthonius,
Z. van Adrianus Johan Godlieb
Staffhorst.
Johanna, D. van Arie Adrianus
Spaan.
Petrus, Z. van Cornelius van Mee-
gen.
Johanna Elisabeth, D. van Jacobus
Schouten.
17. Geertruida Arnolda, D. van Cor-
nelis Sniijders.
Abraham, Z. van Johannes van
Zutphen.
Johan George, Z. van Johan Gerard
Sulzle.
Gerrit Wilhelm Gijsbert, Z. van
Gerrit van de Vooren.
Gijsberta Adriana, D. van Jan
Colak.
18. Nicolaas, Z. van Jan Schipperijn.
Cornelia Johanna, D. van Glaudie
van Zantwijk.
Geertruida Maria, D. van Arnol-
dus Westerman.
Cornelis, Z. van Jan Hendrik
Mostert.
Gerrit, Z. van Gerrit Plaizier.

Sara Petronella, D. van Hendrik
Jan Willem van Emmerik.

Jacoba Johanna, D. van Johannes
Cornelis Hutjens.

19. Arnolda, D. van Leonardus van
Swam.

Hermanus Johannes, Z. van Lu-
dovicus Antonius Rogier.

Catharina Johanna, D. van Johan-
nes van Brandenburg.

Michael Joseph, Z. van Johannes
Hoenkamp.

Louis Albert, Z. van Pieter Antoni
Roepel Bosch.

Clasina Antonetta, D. van Teunis
Reeskamp.

Jacobus, Z. van Frederik Straus.

20. Alida, D. van Hendrik Servaas.
Elisabeth, D. van Hendrik Jacobus
Meessen.

Gijsbertus, Z. van Jan Fluit.

Anthonie Willem en Arie, Zonen
van Hendrik Jan Molsbergen.

21. Johannes, Z. van Jan Sennef.
Anthonius, Z. van Willem Ver-
haack.

22. Carolina Wilhelmina, D. van Pe-
trus Boon.

Johanna Justina, D. van Anthonie
Hendrik van den Berg.

Geertruida Susanna, D. van Her-
manus Straatman.

Hermanus Johannes, Z. van Hen-
drikus Hendrikze Jansze Nous.

23. Fraus, Z. van Frans Lansaat.
Maria, D. van Pieter Nagtegaal.
Herman, Z. van Pieter Jacobus
van Beusckom.

24. Johanna Christina, D. van Pieter
Cornelis van der Wijde.

25. Jezaias Dirk Cornelis, Z. van Je-
saias Dirk Lammerts van Bucren.
Franciscus Theodorus, Z. van Jo-
han Hendrik Schröder.

Dirk Jacobus, Z. van Arie Dekker.

26. Therèse, D. van Abraham Winter.
Hendrikus Johannes, Z. van Hen-
ricus Joannes van Nimwegen.

Johanna Cornelia, D. van Carolus
Maarschalkerweerd.

Elisabeth Cunera, D. van Hendri-
cus Dirk Duiveman.

Hendrikus Wilhelmus, Z. van
Martinus Joannes Lina.

Johannes, Z. van Johannes van
Weede.

27. Marinus Daniel, Z. van Hendrik
van Oostrom.

Egbartus, Z. v. Egbartus Koerssen.

Petrus Cornelis Franciscus, Z. van
Cornelius Baars.

Gerard Willem Hendrik, Z. van
Gerrit van Boven.

Petronella Allegonda, D. van An-
dries Jacobus Greeve.

28. Johannes Theodorus, Z. van Fre-
dricus Theodorus Ashof.

Gerarda, D. van Burghardus Ag-
terberg.

29. Hermina Francina, D. van Johan-
nes Jacob Koch.

Pieter Paulus, Z. van Wijnand
van der Wolk.

Mijndert, Z. van Rinke Bosboer.

Hendrikus Wilhelmus, Z. van Jo-
hann Heinrich Adolph Rose.

- Willem, Z. van Hendrik Frederik
Grondijs.
Geertruida, D. van Alexander van
den Wildenburg.
30. Hendrika, D. van Wijnand van
Deudekom.
Wilhelmina Jacoba Adriana, D.
van Melis Johannes Velthuis.
Christina Johanna, D. van Arie
Leereveld.
Jan, Z. van Cornelis Verkerk.
31. Clasina, D. van Gerardus Velt-
huijsen.

- Adriana, D. van Jacobus Petersen.
Willem, Z. van Rijnier Meijer.
Hermanus Johannes, Z. van Her-
manus Johannes Meessen.
Anna Hendrika, D. van Leendert
Johannes Broekhuijsen.
Agnita Catharina, D. van Jan
Everaars.
Jacobus Johannes, Z. van Petrus
Cornelis van Deyenter.
Nicolaas Cornelis, Z. van Nicolaas
Ballangee.

GEBORENEN 145, waaronder 13 Onechten. Tweelingen 5.

Voltrokken Huwelijken

op den

7. **Januarij.** Otto Wilkens Broek-
mans, Schilder, 29 j. en Elisa-
beth van Bergem, Naaister, 20 j.
Wilhelmus Uijen, weduwenaar,
Metselaar, 42 j. en Gertrudis
Vredendaal, weduwe, Winke-
lierster, 44 j.
14. Johannes van As, Huisbediende,
20 j. en Josina Geertruida König,
weduwe, zonder beroep, 26 j.
21. Casper Jacobus van Graauwenhaan,
Kantoorbediende, 23 j. en He-
lena Guillieline ten Pierik,
zonder beroep, 22 j.
Gijsbertus Elsendoorn, Voerman,
29 j. en Margaretha Hamer,
zonder beroep, 23 j.
Johannes Straver, Werkman, 21 j.
en Elisabeth Odijk, Werkster,
26 j.
Johannes van Asch, Koopman,
43 j. en Elisabeth Rijkse, zon-
der beroep, 19 j.
28. Johannes van der Steen, Hovenier,
20 j. en Jannetje Oostrum, we-
duwe, Melkverkoopster, 33 j.
Hendrik Meijland, Kapper, 26 j.
en Hendrine Hulsen, Dienst-
meid, 36 j.
Henricus Holman, weduwenaar,
Metselaar, 42 j. en Aaltje Vis-
scher, weduwe, Naaister, 43 j.

TE ZAMEN 40 PAREN.

Overledenen

op den

1. **Januarij.** Johannes Rijke, 5 w., Springweg.
Cornelia Wilhelmina Siebelink, 11 w., Fockestraat.
2. Gijsbertus Johannes van Overbeek, 4 m., Hooge Jacobijnestraat.
Arnoldus Kortree, 6 m., Stroosteeg.
Gerarda Kuhne, circa 3 j., onder Wittevrouwen.
Wilhelmina van Zutphen, wed. van Pieter de Bruijn, 77 j., onder Tolsteeg.
3. Willem van Doorn, weduenaar, 58 j., Pelmolenstraat.
Petronella Maria van Rinswouw, ongeh., 34 j., buiten de Weerd.
Cornelia van Donselaar, 3 j., Wijde Doelen.
Karel Alexander Giovannelli, geh., 73 j., Molensteeg, B.
Catharina Bollemeijer, ongeh., 63 j., Zandstraat.
4. Petronella de Brouwer, ongeh., 16 j. en 6 m., Achter Klarenburg.
Gideon Ossewaarde, weduenaar, 68 j., St. Janskerkhof.
5. Nicolaas Visser, 4 m., Catharijnestraat.
Wilhelmina Schoonhoven, 13 j. en 10 m., Janpompepoort.
Helena Edelkoort, huisvr. van Govert Borra, 66 j., Slagtsteeg.
Josephus Burgantius, weduenaar, 86 j., Korte St. Jansstraat.
- Frederika Wilhelmina Stern, 14 m., Plein Vredenburg.
6. Georgine Christina Vischer, 1 m., Nicolaaskerkhof.
Johannes van Berkenstein, weduenaar, 44 j., Catharijnestraat.
Leendert Anders, geh., 75 j., Waagpoort.
7. Gerrit Makkink, ongeh., circa 19 j., Regulierbrug.
Hendrik Dijkhorst, 2 j. en 1 m., Tuinstraat.
Hendrik van der Mars, 1 j. en 3 m., Zandstraat.
Jacoba van der Maal, 9 j. en 6 m., Korte Slagtsteeg.
Johannes van der Horst, 13 d., Gruttersdijk.
8. Maria Venus, wed. van Johannes Grolman, 72 j., Keistraat.
Johan Adam Martin, ongeh., 68 j., Zandstraat.
Johanna van de Bilt, wed. van Pieter van Vliet, 73 j., onder Catharijne.
Adrianus de Swart, 2 m., Gruttersdijk.
Gijsbertus van Maren, geh., 45 j., onder Wittevrouwen.
9. Geertruij van Erp, wed. van Swebertus Hoevers, 64 j., Naauwen Doelen.
Adrianus Visser, ongeh., 35 j., Zadelstraat.
Levenl. aangegev. Dochter (onecht).

- Jan Chirstoffel Schols, ongeh.,
20 j., buiten de Weerd.
- Johanna Catharina Wildschut,
huisvr. van Hendrik Geuken,
65 j., Kort Rosendaal.
10. Catharina Johanna Beekes, 24 j.,
aan 't Zand.
Thomas Blom, geh., 69 j.,
Steenweg.
11. Harmen Bakker, 10 d., Nieuwe
Kade.
Levenloos aangegeven Zoon van
Wilhelmus Christianus Weij-
mans, Stroosteeg.
12. Anthonia van Wijk, circa 2 m.,
Abstede.
Johanna Geertruij Keja, ongeh.,
18 j. en 9 m., Daalsendijk.
Hermanus van Ingen, geh., 41 j.,
aan 't Zand.
Levenloos aangegev. Zoon (onecht).
13. Judik Pappie, 10 m., aan 't Zand.
Jacobus van der Meijden, geh.,
69 j., Galekopsteeg.
14. Anna Maria van Ingen, huisvr. van
Jan Caderius, 74 j., Minre-
broederstraat.
Antonius Marinus Joannes Lam-
booy, 9 m., Roodenburgbrug.
Willemina van Winterswijk, wed.
van Hendrik Houtman, 88 j.,
Kleine Eliensteeg.
Jan Hendrik Verheijen, geh., 68
j., Korte Smeesteeg.
Henrietta Christine Oliviers, 3 w.,
Roodenburgbrug.
Johannes Zwaak, ongeh., 20 j.
en 3 m., Stroosteeg.
- Levenloos aangegeven Dochter van
Lambertus van den Bogaard,
Loefbergmakerstraat.
Anthonij van Dam, geh., 68 j.,
Zandstraat.
15. Margaretha Geertruida Lina, 2 j.
en 10 m., Lijnmarkt.
Aletta Maria Tielens, 15 j. en 5 m.,
Zilversteeg.
16. Johanna Elisabeth Maria Waal, 7 j.
en 3 m., Sint Annastraat.
Johannes Burgerhout, 3 m., Grut-
tersdijk.
17. Elisabeth Zwigelaar, ongeh., 67
j., aan de Lange Smeesteeg.
Johannes Saurwalt, 1 j. en 3 m.,
Driesprong.
Cornelia Blankert, ongeh., 64 j.,
Oude Kamp.
Jacob de Jong, geh., 55 j., aan
de Hoogt.
Jacoba Johanna Waanders, 2 j.,
Wijde Watersteeg.
Hendrika Elisabeth Oderom, on-
geh., 69 j., Achterstraat.
18. Elisabeth Oderom, ongeh., 26 j.,
Lange Smeesteeg.
Daniel Hendrikus Verhoeven, 1 m.,
Spinderspoort.
Maria Loman, wed. van Bernardus
Anraad, 84 j., Nicolaisteeg.
Hendrika van Doorn, wed. van
Cornelis Geesdorp, 84 j., Ach-
terom.
19. Wilhelmina Anna Vreeswijk, 10
m., aan de Catharijnepoort.
Gijsbert Verweij, geh., 58 j.,
Nieuwe Kamp.

- Philomenâ Johanna Wolff, 9 d., Voorstraat.
- Hermanus Beudeker, ongeh., 21 j., Ganzenmarkt.
20. David Lankhout, 17 j. en 7 m., Lauwersteeg.
- Arnolda Wilhelmina Molenkamp, huisvr. van Hendrik Bernardus Hausser, 51 j., Dorstige Hartsteeg.
- Nicolaas Brouwer, weduenaar, 82 j., Biltstraat.
- Helena Cousijne, huisvr. van Arnoldus Evertsen, 70 j., Keukenstraat.
- Anna Maria Baars, huisvr. van Willem Taris, 80 j., Jufferstraat, G.
21. Willem Gauverneurs, geh., 81 j., Hooge Jacobijnestraat.
- Gerardus van der Linden, 6 w., van Wijkstraat.
- Joannes Mattu, geh., 40 j., Brandsteeg.
22. Johanna Maria Bruinnick, 3 m., Godschesteeg.
- Cornelis Johannes van Niekerken, geh., 47 j., Groote Eliensteeg.
- Martina de Groot, ongeh., 46 j., Wijde Watersteeg.
- Johannes Adrianus van den Wijngaart, 1 j., onder Catharijnc.
- Johannes Albertus van Zelm, weduenaar, 79 j., Mariaplaats.
- Abraham van Delwijnen, weduenaar, 88 j., Blindesteeg.
- Frans Jan Baron van Heeckeren van Brandsenburg, 61 j., Singel naast 't Maliehuis.
23. Susanna van der Horst, huisvr. van Jan Hendrik van Ingen, 39 j., Koestraat.
- Maria Gijsberta Philomena Wolff, 12 d., Voorstraat.
- Bastiaan Scheffer, weduenaar, 87 j., te Herwijnen.
- Maria Margaretha Keijl, wed. van Arnoldus Donderdag, 77 j., Lange Hamsteeg.
- Cornelia van Wierst, geh. met Rijk Rijkse, 85 j., onder Mannenburg.
- Abraham van der Wolk, ongeh., 25 j., buiten de Weerd.
- Levenloos aangegeven Zoon van Jacobus Maarschalkerweerd, Gasthuissteeg.
- Johanna Maria van de Bilt, 2 m., onder Catharijnc.
24. Johannes Anthonius Kesnig, 1 j., Keizersgracht.
- Christiaan Cino, 2 j. en 9 m., Walsteeg.
- Johanna Geerman, wed. van Cornelis Godart, 80 j., Stroosteeg.
25. Eliazer van Lier, geh., 68 j., Korte Nieuwstraat.
- Wilhelmina Fredrica Antonia van Leeuwen, huisvr. van Jan Douwes Dekker, 26 j. en 6 m., te Amsterdam.
- Arnoldus Godee, geh., 70 j., Lange Smeesteeg.
26. Clasina Dekkers, wed. van Arnoldus Verweij, 86 j., Wijde Doelen.
- Jansje Kappers, 1 j. en 5 m., Zandstraat.

- Elisabeth Meessen, 6 d., Groen-
steeg.
27. Willem Diderik Aberson, geh.,
73 j., Smebrug.
Maria Wilhelmina Bitter, 3 m.,
Varkenmarkt.
Jacob Hovius, 6 j. en 3 m., Kort
Rosendaal.
Levenloos aangegeven Zoon van
Egbert Boddema, Vinkenburg-
steeg.
Christina Petronella Mulder, 10 j.,
Lange Smeesteeg.
Maria Beijdevier, ongeh., 67 j.,
Agnietestraat.
Arnolda van Swam, 8 d., Nachte-
gaalsteeg.
28. Geertruij Groenewout, ongeh.,
64 j., Oude Kamp.
Levenloos aangegeven Zoon van
Gerardus van Berkel, Lange
Viesteeg.
Rijk Kronenburg, 1 j. en 6 m.,
Zeedijk.
- Paulus Velling, geh., 45 j.,
Bergstraat.
29. Pieter Arendsen, weduenaar,
82 j., Putsteeg.
Jan Adriaan Zijnen, geh., 65 j.,
Nieuwe Gracht.
Levenloos aangegeven Zoon van
Jan Visser, Lijnmarkt.
Hendrica Maria van Offeren, 7 j.
en 3 m., onder Wittevrouwen.
Franciscus Loffeld, ongeh., 25 j.
en 8 m., Wijde Doelen.
30. Levenloos aangegeven Dochter van
Gerrit Reijntjes, Varkenmarkt.
31. Alida Helena de Graaf, circa 3 m.,
Molensteeg, H.
Levenloos aangegeven Zoon van
Hendrikus Hermanus van der
Stoop, Zadelstraat.
Johannes Busing, 1 j. en 9 m.,
aan de Helling.
Johannes Martens, weduenaar.
78 j., Geertruidabrug.

OVERLEDENEN 125.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Doodgeboren. 10.		Transport. 109.
Beroerte. 7.		Zuur. 2.
Tering. 20.		Elterzak. 1.
Stuipen. 21.		Waterzucht. 5.
Borstkwaal. 10.		Roodvonk. 1.
Verval van krachten. 28.		Graveel. 1.
Klierziekte. 4.		Bloedspuwing. 1.
Koortsen. 3.		Verdronken. 2.
Tanden. 2.		Maaghoest. 1.
Slijmziekte. 3.		Gevolgen van branden. 1.
Kinkhoest. 1.		Ontsteking in het hoofd. 1.
109.		125.

Het getal der Jaren , hetwelk de Overledenen bereikt hebben , is als volgt :

	Mann.	Vr.	Tot.		Mann.	Vr.	Tot.	
Doodgeboren	7	3	10.		Transport.	41	36	77.
Beneden het jaar.	12	14	26.		Van 50 tot 60 jaar.	3	2	5.
Van 1 tot 10 jaar.	8	9	17.		» 60 » 70 »	9	10	19.
» 10 » 20 »	2	5	7.		» 70 » 80 »	6	5	11.
» 20 » 30 »	5	3	8.		» 80 » 90 »	6	7	13.
» 30 » 40 »	1	1	2.		» 90 » 100 »	»	»	»
» 40 » 50 »	6	1	7.					
41—36—77.					65—60—125.			

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 10 Januarij 1846, door den Notaris N. DE GRAAF.

N°. 1. Een Huis en Erf, staande en gelegen aan de Noordzijde van de Zadelstraat, uitkomende op het Buurkerkhof, Wijk E, N°. 388. Verkocht voor f 2,060.

N°. 2. Een Huis en Erf, genaamd *de Vliegende Mercurius*, staande en gelegen aan de Zuidzijde van de Haverstraat, Wijk E, N°. 128. Verkocht voor f 3,550.

Den 17 Januarij 1846, door den Notaris H. VAN OMMEREN.

N°. 1. Een kapitaal dubbeld Heerenhuis met Erf, Grond en Plaats, staande en gelegen aan de Westzijde van de Korte Nieuwstraat, tegenover de Oud-Munstertrans, Wijk F, N°. 210. Ogehouden voor f 6,600.

N°. 2. Een hecht sterk en weldoortimmerd Winkelhuis met Erf, Grond en Binnenplaats, staande en gelegen aan de Oostzijde van de Elisabethstraat, Wijk D, N°. 260. Ogehouden voor f 3,950.

*Denzelfden Datum, door de Notarissen M. WIGMAN en
J. H. VAN GROOTVELD.*

Eene hechte, sterk doortimmerde en ter nering staande Huizinge, staande en gelegen binnen Utrecht, aan de Noordzijde van de Voorstraat, over de Boothstraat, Wijk H, N°. 503. Verkocht voor f 2,900.

Den 31 Januarij 1846, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een hecht en sterk Huis, waarin de Broodbakkerij wordt uitgeoefend, gelegen te Utrecht, aan de Westzijde van de Nieuwe Gracht, op den Zuidhoek van de ABCstraat, Wijk A, N°. 833.

N°. 2. Een Huis of Woning, gelegen te Utrecht, aan de Zuidzijde van de ABCstraat, naast het eerste Perceel, Wijk A, N°. 615. Beide verkocht voor f 3,090.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN GROOTVELD.

N°. 1. Eene hechte, sterke en doortimmerde Huizinge, van ouds genaamd *de Kameel*, staande en gelegen aan de Westzijde van de Neude, Wijk G, N°. 55. Ogehouden voor f 5,050.

N°. 2. Eene net betimmerde Huizinge, Erf en Grond, staande en gelegen aan de Oostzijde van de Nieuwe Gracht, Wijk A, N°. 912. Ogehouden voor f 3,480.

N°. 3. Eene Stalling voor vier Paarden met Koetshuis, staande en gelegen aan de Zuidzijde van de Lange Lauwerstraat, Wijk H, N°. 153. Verkocht voor f 825.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

In de maand JANUARIJ 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijsschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 'S MIDD. te 12UR.	WEERSGERSTELDHE. 'S MIDD. 12 URKN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
1	749	753	755	759	66	6	56	4	Z.	Regenachtig.
2	762	765	767	771	31	3	26	16	N.	Betrokken.
3	775	775	775	775	16	34	33	-16	idem.	Helder.
4	769	766	765	764	-18	-02	-04	-06	Z.	Betrokken.
5	764	764	765	767	-06	-18	-04	-27	O.	idem.
6	768	768	768	767	-04	-07		08	Z. O.	idem.
7	769	771	771	773	14	2	24	3	Z.	idem.
8	776	776	777	778	4	61	5	54	w.	idem.
9	780	781	781	780	52	64	67	5	idem.	idem.
10	777	777	775	774	24	25	2	16	idem.	idem.
11	773	772	771	771	18	23	29	22	idem.	Mistig.
12	768	767	765	761	24	26	2	13	O.	Bewolkt.
13	758	758	756	755	04	26	2	23	idem.	Wenig bewolkt.
14	754	754	755	756	02	38	23	14	idem.	Helder.
15	758	759	761	762	18	27	2	14	Z. o.	idem.
16	762	762	761	760	12	44	5	48	O.	Bewolkt.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREK 's MIDD. te 12 UR.	WEERSGESTELDHE. 's MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	760	760	759	758	3a	48	5	48	o.	Regen.
18	757	757	757	757	57	6	53	54	w.	Mistig.
19	754	750	748	747	3a	5a	3a	26	N. O.	Regen.
20	748	750	751	753	8	86	7a	5	Z. W.	Helder.
21	752	750	749	746	59	68	64	94	w.	Betrokken.
22	742	742	742	744	11a	116	114	94	idem.	Winderig.
23	746	746	745	745	76	96	96	87	N. W.	Betrokken.
24	747	747	752	756	78	96	9a	74	w.	idem.
25	749	749	747	746	9	10a	104	9	idem.	Regenachtig.
26	741	741	742	742	8a	8a	84	86	N. O.	Regen.
27	747	749	752	754	78	8a	76	58	Z.	Betrokken.
28	754	752	750	750	7a	77	8	86	w.	idem.
29	754	753	751	749	64	8a	8a	8	idem.	idem.
30	760	762	762	760	7a	9a	10a	7a	idem.	Bewolkt.
31	760	760	760	756	9a	10a	96	86	idem.	Betrokken.
	768 ₉	769 ₆	769 ₉	770 ₈	215	267	278	165	GEMIDDELTE WAARNEMING	
	759 _a	758 ₉	758 ₄	758 ₀	279	435	369	31a	Vanden 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	750 ₁	750 ₁	750 ₁	749 ₈	79a	910	900	824	— 10 ^{en} . — 20 ^{en} .	
									— 20 ^{en} . — 3 ^{en} .	

- 1 's nachts storm en den geheelen dag buijig.
 2 'smiddags hagelen 's avonds sneeuw.
 11 geheelen dag mistig.
 12 's morgens mistig.
 17 's morgens en 's avonds regen.
 18 's morgens sterke mist.
 19 gedurig regen.
 20 's middags regen.
 31 idem.
 22 's morgens een weinig regen en stormachtig.

- 23 's middags regen.
 24 's morgens regen.
 25 's morgens en 's middags regen.
 26 idem.
 27 's morgens een weinig regen.
 28 's middags regen.
 29 's avonds weinig regen.
 30 idem.
 31 's morgens en 's avonds regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 759,49, Thermometer 4,78.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

						onder Nulpeil.
1	Januarij	1846.	.	.	.	1 el 92 duim.
15	—	—	.	.	.	5 - 67 —
31	—	—	.	.	.	0 - 88 —

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND FEBRUARIJ 1846.

Geborenen

op den

1. **Februarij.** Christiaan, Z. van Dirk Gresnigt.
Jacoba Hendrika, D. van Johannes Dirk van Hooru.
Petrus Jacobus, Z. van Cornelius Joannes Verbon.
Johannes Wilhelmus, Z. van Johannes Nieuwenhuijs.
Arnoldus Nicolaas, Z. van Arnoldus Nicolaas Duwel.
Anna Maria Elisabeth, D. van Johannes Franciscus de Man.
Maria, D. van Claudi Dekker.
Gijsbertus, Z. van Gijsbertus Rietveldt.
Antonetta, D. van Pieter Wilhelm.
Johanna Martina, D. van Albertus van den Berg.
Theodora Adriana, D. van Wouter van Leeuwen.
Hendrik, Z. van Hendrik Broekhuijsen.
Catharina Elisabeth, D. van Jacob van Olpeu.
Everardus Bernardus en Gerardus Bernardus, Zonen van Frans van Burkom.
2. Geertruida, D. van Johannes van As.
Hendrik, Z. van Gerrit Santman.
- Metje Barta, D. van Jan Hendrik van Soelen.
3. Jan, Z. van Jacobus Kerkhof.
Samuel Jacobus, Z. van Josephus Antonius Verdussen.
Anna Elisabeth, D. van Casper Bösschenstijn.
Gijsbertus Marinus, Z. van Gerrit van Tricht.
Anthonia Johanna, D. van Hendricus Rijnders.
4. Johannes Jacobus, Z. van Willem van den Broek.
Hermanus Hendrikus, Z. van Hermanus Ruijs.
Cornelis, Z. van Piter Werdekker.
Willem, Z. van Willem Horst.
Catharina Petronella, D. van Jacobus Wilhelmus van Haagen.
6. Kaatje, D. van Jan Scheggetman.
Neeltje, D. van Josephus van Montfoort.
Hanna en Johannes, D. en Z. van Arie Flantua.
Agnita Johanna, D. v. Gerrit Muts.
7. Anna, D. van Wijnand Veelo.
Johannes, Z. van Jacobus van de Bilt.
Gerardus Anthonie, Z. van Antonij de Groot.

- Marretje Cornelia, D. van Gerrit Meijer.
- Arie Bernardus, Z. van Arie Jacob Oudegeest.
- Karel Frederik, Z. van Hendrik Wisman.
- Wilhelmina, D. van Steven Elsen-doorn.
- Adriana, D. van Hendrik van Maarschalkerweerd.
- Cornelis, Z. van Casparus Loekemeijer.
8. Benjamin Johannes, Z. van Hendrik Nagtegaal.
- Jan Gijsbertus, Z. van Gijsbertus Jacobus Nebbeling.
- Johanna Petronella, D. van Arnold Philip Milius.
- Willem Jacob Hendrikus, Z. van Willem Hendrikus de Heus.
- Maria Sophia, D. van Adrianus Swaak.
- Catharina Maria Magdalena, D. van Jacobus Bresser.
9. Petrus Johannes, Z. van Petrus de Coo.
- Cornelis Josephus, Z. van Willem Richel.
- Willem Aarnoud, Z. van Mr. Wilhelmus Jabes van Beeck Calkoen.
- Marinus Johannes, Z. van Dirk Bredero.
10. Pieter, Z. van Driekes Bos.
- Willem Jacob Christiaan, Z. van Ernst Christiaan Klokke.
- Gijsberta Wilhelmina, D. van Nicolaas Johannes Kamperdijk.
- Maria, D. van Pieter de Bruijn.
- Maria Josephina Theresia, D. van Wilhelm Joseph Carl Conrads.
11. Arie, Z. van Arie van Rheenen.
- Johanna Gijsberta, D. van Dirk Kagenaar.
- Pieter Wijnand, Z. van Pieter Schottel.
- Sophia, D. van Willem Willemse.
12. Jacoba, D. van Johannes Cornelis de Rooij.
- Wilhelmina Clasina Maria, D. van Samuel Adrianus van Lunteren.
- Maria Clara, D. van Cornelis van Kasteel.
- Gerrit, Z. van Hendrik Elbertsen.
13. Johannes Petrus, Z. van Joannes Henricus Terlingen.
- Hugo Philippus, Z. van Caspar Antonie La Haij.
- Augustinus Anthonius Johannes, Z. van Joannes Gerardus Ebersson.
- Nicolaas, Z. van Otto van Tessel.
- Hendrik, Z. van Gerrit Jan Bothof.
- Alida, D. van Jan Verheul.
- Adrianus en Marij Anne Eliza, Zonen van Carel Mulder.
14. Daniel Christiaan, Z. van Alexander Christiaan Ullm.
- Anna Maria, D. van Henricus van de Kamp.
15. Clasina, D. van Hendrik van den Akker.
- Johanna Maria Wilhelmina, D. van Franciscus Christiaan de Grijs.
- Johannes, Z. van Joseph de Kruijf.
- Maria Susauna en Leendert, D. en Z. van Joseph van Dam.
16. Hijman, Z. van Salomon Salomon.

- Maria Wilhelmina, D. van Bernardus Mansvelt.
- Adriana Maria, D. van Jan van Zutphen.
- Dirkje, D. van Willem Cornelis van Gorkum.
- Eva Clasina, D. van Dirk Pieter Veldhoven.
- Richardus, Z. van Wilhelmus de Groot.
- Petrus, Z. van Adrianus Uijterwaal.
- Jacobus, Z. van Willem Berg.
- Petrus Adrianus, Z. van Adrianus Makkee.
- Marinus Dirk, Z. van Willem Frederik van Ittersum.
17. Johanna Petronella, D. van Pieter Jacobus Steffaan.
- Johannes Zacharias, Z. van Johannes Zacharias Muller.
- Jacobus, Z. van Pieter van Zwol.
- Johannes Albertus, Z. van Willem Frederik Vogt.
18. Wilhelmina, D. van Johannes van Dam.
- Maria Wilhelmina, D. van Johannes Lina.
- Coenraad Ferdinand, Z. van Coenraad Ferdinand Everaars.
- Hendrik, Z. van Hendrik Kampschoten.
- Adriana Cornelia, D. van Jan Willem de Man.
- Maria Elisabeth, D. van Leendert Broers.
19. Johanna Louisa, D. van Louis Poesenouw.
- Felix Jan Cornelis, Z. van Jan Felix van den Hammen.
- Adriaan, Z. van Joannes Vuerhard.
- Johanna Gijsberdina Maria, D. van Arnoldus Gordens.
20. Philip Hendrik, Z. van Daniel van Vleuten.
- Anthonia Geertruida, D. van Anthonie Hensbergen.
- Johanna Christina, D. van Nicolaas Smit.
21. Neeltje, D. van Samson Isaak Wijenberg.
- Geertruida Catharina, D. van Stephanus Joannes Carelse.
22. Elisabeth, D. van Jacob Bosch.
- Wilhelmina Belia Grada, D. van Anthonij Baarspel.
- Maria Gijsberta, D. van Cornelis Simon Dekker.
- Margaretha Johanna, D. van Lodewijk Lamie.
- Andries, Z. van Andries de Wolf.
- Willem Rudolf, Z. van Roelof Kobus.
- Martina Johanna, D. van Johannes Weegenaar.
23. Wilhelmus, Z. van Nicolaas van den Brink.
- Elisabeth, D. van Joannes de Bruijn.
- Jacobus Johannes, Z. van Jacobus van der Werf.
24. Cornelis Johannes Gerardus, Z. van Cornelis Slingerland.
- Theodorus Leonardus, Z. van Wilhelmus Bakker.
- Martinus Quirins, Z. van Christiaan Vugts.

- Johannes Filippus Jacobus, Z. van Johannes Filippus Maas.
 Bernardus, Z. van Harmannus Barnardus Oderom.
25. Maria Anna Jacobina, D. van Johann Heinrich Weijler.
 Hendrikus Karel Anthonius, Z. van Hubertus Theodorus Mittelbeck.
 Johanna Aleida, D. van Joseph Voest.
 Adrianus, Z. van Johannes Steigerwald.
 Maria Christina, D. van Gerardus Johannes van den Berg.
 Maria Elisabeth Theodora, D. van Hendrik Croes.
 Wijnanda Margaretha, D. van Willem Fredrik de Man.
26. Jan Daniël, Z. van Jonkheer Daniël Jan Ludolph Strick van Linschoten.
 Gerrit, Z. van Martinus Nagtegaal.
 Anthonia Cornelia, D. van Willem Verweerd.
 Neeltje, D. van Hendrikus van Bunnik.
 Anthonia, D. van Hendricus Imhof.
- Clasina Petronella Margaretha, D. van Augustin Burgler.
 Anthonia, D. van Hermanus Wennekes.
 Helena Margaretha Petronella, D. van Bernardus Cornelis de Kort.
 Jan Johannes Wilhelmus, Z. van Cornelis Verloop.
27. Theodorus, Z. van Pieter Seelen.
 David Willem, Z. van Willem Johannes van Gent.
 Helena Maria, D. van Gerardus Murk.
 Woudina, D. van Cornelis van der Poel.
 Lambertus, Z. van Mattheis van Vlooten.
 Maria Sophia, D. van Evert Ruth Vermeer.
28. Adriana Cornelia, D. van Jan van Burgsteeden.
 Anthonia Petronella, D. van Cornelis Henricus van Dam.
 Cornelia, D. van Rijnier Renes.
 Cornelis, Z. van Johannes Rietveld.
 Everdina Jacoba, D. van Gerrit van Munster.

GEBORENEN 161, waaronder 10 Onechten. Tweelingen 4.

Voltrokken Huwelijken

op den

4. **Februarij.** Evert Huijs, weduwnaar, Commies bij de Stedelijke Belastingen, 55 j. en Annigje Suhr, Dienstmeid, 39 j. | Leendert Raasveld, weduwnaar, Kleermaker, 55 j. en Aaltje van Amersvoort, weduwe, Werkster, 44 j.

Evert Schuurman, weduenaar,
Zadelmaker, 49 j. en Maria Lots,
Dienstmeid, 34 j.

Cornelis Wilhelmus de Groot,
Koopman in Tuinzaden, 27 j.
en Maria Elisabeth van Dam,
zonder beroep, 30 j.

Johannes Blauken, Timmerman,
29 j. en Maria Anna van Berg-
eijk, Winkelierster, 24 j.

Johannes Wildemast, Schippers-
knecht, 24 j. en Catharina van
den Berg, zonder beroep, 24 j.

Willem Rietveld, Slagter, 22 j.
en Alida van der Meijden,
Dienstmeid, 21 j.

11. Joseph Alexander van Platen,
Kleermaker, 24 j. en Johanna
Maria Elisabeth Kruls, zonder
beroep, 20 j.

Huibertus de Ruijter, Werkman,
23 j. en Adriana van Dijk,
Werkster, 22 j.

Hendrik van den Brink, Stalknecht,
32 j. en Dirkje Sonnenberg,
Dienstmeid, 26 j.

Jacobus Hendrik de Man, Kleer-
maker, 23 j. en Hendrica Wil-
helmina Schultz, Naaister, 20 j.

Paulus Schut, Grutter, 37 j. en
Joccomijntje van Lent, Dienst-
meid, 25 j.

Abraham de Visser, Gruttersknecht,
47 j. en Dirkje Theodora Rogaar,
zonder beroep, 28 j.

Jan Hendrikse Kars, weduenaar,
Schipper, 44 j. en Jacoba van
Hattum, Dienstmeid, 31 j.

18. Franciscus Vernimmen, Smid,
25 j. en Maria Elisabeth Kocken,
zonder beroep, 29 j.

Elles Nieuwkerk, Koetsier, 34 j.
en Albertha Vermaak, weduwe,
zonder beroep, 29 j.

Anthonia Lambertus Wagevoort,
Werkman, 26 j. en Johanna van
der Lingen, zonder beroep, 26 j.

Johannes van Vijfwijk, Timmer-
man, 32 j. en Maria van Dijk,
Dienstmeid, 35 j.

Bernardus van Bilderbeek, Bedien-
de, 25 j. en Catharina Cronse-
laar, zonder beroep, 21 j.

Anthonie van den Berg, Tabaks-
kerver, 30 j. en Antonia Chris-
tina Uilenbroek, Dienstmeid,
24 j.

19. Anthonie van Veen, Beëdigd
Klerk ter Griffie van het Provin-
ciaal Gerechtshof van Utrecht,
52 j. en Hendrica Franssiena
Keemelaar, 41 j.

Gualterus Wilhelmus Cornelus Pij-
tak, Geemploijeerde bij den
Spoorweg, 24 j. en Catharina
Magdalena Johanna de Block,
zonder beroep, 30 j.

Overledenen

op den

1. **Februarij.** Johannes Petrus Groen, 75 j., aan de Catharijnepoort.
Rijk Das, 10 w., Molensteeg.
Johanna van Lottum, ongeh., 46 j., Grootte Eliensteeg.
Martinus Markus, ongeh., 19 j. en 9 m., Zandstraat.
Johannes Bouman, ongeh., 46 j., aan de Helling.
2. Petrus Cornelis Franciscus Baars, 7 d., Neude.
Willem Vermeulen, circa 1 j., Ganssteeg.
Charlotta Louisa van Castroph, ongeh., 73 j., Stroosteeg.
Lodewijk Pieter van Beest, 1 j. en 7 m., Reguliersbrug.
3. Phebe Springthorp, wed. van Henrij Bromelow, 41 j., Loefbergmakerstraat.
Casper van Zegveld, geh., 48 j., Bergstraat.
Harmanus Wissink, 33 j., Hospitaal.
4. Johanna Christina Schliessen, wed. van Hendrik van Delwijnen, 75 j., Smeebbrug.
Johanna Petronella Maria Jorg, 2 m., Hardebollestraat.
Dirk van Eede, geh., circa 76 j., Zadelstraat.
5. Feitje van der Louw, wed. van Cornelis Pel, 64 j., Roodebrug.
- Johanna Jacoba de Witte, wed. van Levening, 61 j., buiten de Weerd.
6. Geertruij Hessingh, wed. van Johannes Christiaan Fischer, 74 j., Lange Nieuwstraat.
Machiel Willemse van den Bedem, 1 j. en 5 m., Zwarte Water.
Jan van Rijn, geh., 79 j. en 10 m., aan de Heerenstraat.
Stephania van Lent, wed. van Hendrik Le Roij, 42 j., Vollerbrug.
7. Arnoldus Albertus van Groeneveldt, weduenaar, 78 j., Potterstraat.
Christina Anthonia Besters, 7 w., Mariastraat.
Johanna Anthonia van den Brink, 5 j., Lauwenrecht.
Johannes Hart de Ruijter, geh., 42 j., onder Wittevrouwen.
8. Johannes van Soest, 6 w., Achterweg.
Hendrika Tienhoven, 2 j. en 8 m., Bergstraat.
Barend Tijgelaar, geh., 89 j., aan de Heerenstraat.
Johannes Frederik Jansen, geh., 60 j., Achter de Twijestraat.
Johannes Koedam, 6 m., Wijde Watersteeg.
Theodorus Johannes Montijn, 1 j. en 3 m., Predikheerenkerkhof.
9. Geertruida Meeuwissen, 1 j. en 10 m., Godschesteeeg.

- Antje Meurs, huisvr. van Corstiaan van der Wagt, 29 j., onder Catharijne.
- Willem van Duuren, ongeh., 23 j., Kort Rosendaal.
- Alijda ten Harmsen, huisvr. van Lambertus Everardus van Doornburgh, 71 j., Oudkerkhof.
- Johannes Hoffman, 5 j., Grootte Eliensteeg.
10. Levenloos aangegeven Zoon van Gerrit van Breenen, onder Catharijne.
- Philippus van Kuijzen, geh., 37 j., te Amersfoort.
11. Johannes Lancee, 3 j. en 6 m., Korte Viesteeg.
- Johanna van Heerden, wed. van Jacobus Odijk, 59 j., onder Catharijne.
- Wilhelmina Elisabeth Gerarda de Mari, circa 11 m., Beijerbrug.
- Hendrik Geuken, weduwnaar, 63 j., in de Twijestraat.
12. Jacobus de Bruijn, geh., 52 j., buiten de Weerd.
- 13^a Catharina Maria de Jong, 4 m., Sint Jansveld.
- Abraham Cornelis Niewenhuis, circa 5 m., Westerbuurt.
- Bernardus Besseling, weduwnaar, 82 j., Magdalenasteeg.
14. Everardus Bernardus van Burkom, 14 d., Walsteeg.
- Jacomina de Kat, wed. van Johannes Ophorst, 67 j., Steenweg.
15. Gerarda Luberta Miltenburg, 10 j., Achterom.
- Wilhelmina Verheul, ongeh., 70 j., aan 't Singel, M.
- Levenloos aangegeven Dochter van Johannes van Veen, Haverstraat.
- Levenloos aangegeven Dochter (onrecht).
- Christiaan Frederik Klokke, 4 m., Daalschependijk.
16. Johannes Lucas, 10 m., Zandstraat.
- Hendrica van Beek, ongeh., 83 j., aan de Heerenstraat.
- Martijntje Hardenbol, wed. van Teunis van der Veen, 68 j., Springweg.
17. Leonardus Corver, geh., 67 j., Lange Lauwerstraat.
- Johannes Schoenmaker, 40 j., Ganssteeg.
- Cornelis Mostert, 1 m., Hekelsteeg.
- Jacob Kraake, geh., 53 j., Bakkerbrug.
- Alexander Carel Johannis Kiere, geh., 64 j., onder Wittevrouwen.
- Levenloos aangegeven Dochter van Dirk Hovius, onder Tolsteeg.
- Agenetha Kerkhoff, wed. van Cornelis van den Berg, 84 j., onder Catharijne.
- Maria Bloemendaal, wed. van Adolph Schoonheim, 82 j., Zandstraat.
18. Hermanus Verhoef, 1 j. en 8 m., Pelmolenstraat.
- Adriana van Maarschalkerweerd, 11 d., Keukenstraat.
- Margaretha Johanna Pouw, 1 j. en 4 m., Hartsteeg.
- Jacoba Arnolda Alexandrina Ge-

- rada van Blankendaal Schutt, ongeh., 27 j., Neude.
19. Arie Cornelis van Dijk, 1 j., Catharijnesteeg.
 Wilhelmina van der Vlis, 8 w., Lange Lauwerstraat.
 Cornelia Scherpenzeel, wed. van Cornelis van Wijk, 83 j., Putsteeg.
 Gijsbertus Mulder, ongeh., circa 26 j., onder Wittevrouwen.
 Gerret Nagtegaal, geh., 71 j., Nieuwe Gracht.
20. Susanna van der Roest, huisvr. van Gerrit Jansen, 64 j., Gaalkopsteeg.
 Christiaan Eliza de Haart, 4 m., Bakkerbrug.
 Klaas Woudenberg, geh., 42 j., Fockestraat.
 Hubertus de Vink, geh., 61 j., Achterweg.
 Neeltje Andree, wed. van Jan Brom, 53 j., Groenesteeg, A.
21. Pieter de Mari, 2 j. en 9 m., aan 't Zand.
 Wandrina Oldenkamp, wed. van Karel Fredrik Breitenstein, 93 j., Geetruidasteeg.
 Levenloos aangegeven Zoon van Johannes Franciscus Josephus Theodorus Besamusca, Abstede.
 Petrus Hartman, geh., 46 j., Amsterdam.
 Adrianus Mulder, 8 d., in de Twijestraat.
 Johannes Geelen, weduenaar, 82 j., onder Catharijnc.
- Gerardus Bernardus van Burkom, 3 w., in de Walsteeg.
22. Marij Anne Eliza Mulder, 9 d., in de Twijestraat.
 Louisa Wilhelmina van Diepenbrugge, ongeh., 74 j., Viebrug.
 Hendrica Spliet, huisvr. van Theodorus Winken, 46 j., Korte Viesteeg.
 Theodorus Hendrikus van der Kuijl, 2 m., Gruttersdijk.
 Jan Kerkhof, 19 d., Keukenstraat.
23. Maria Hermina Fierst van Wijnandsbergen, 4 j., Lauwenrecht.
 Maria Elsing, ongeh., 58 j., Grootte Eligensteeg.
24. Willem Lobel, 1 j. en 10 m., Fockestraat.
 Jeanne Victoire Hugon, wed. van Jean Gautier, 86 j., Breedstraat.
 Elisabeth van de Bildt, wed. van Hendrikus de Bruin, 61 j., Abstede.
25. Johanna van Wijk, 4 j. en 8 m., Kraansteeg.
 Salomon Cohen Kloot, geh., 42 j., Springweg.
 Maria Anna Elisabeth Ummels, 1 j. en 9 m., onder Tolsteeg.
26. Hendrika van Zijl, ongeh., 66 j., Fockestraat.
 Elizabeth de Hoojer, circa 11 m., Zandstraat.
 Hendrik Hartman, weduenaar, 39 j., te Baarn.
 Wessel Heijveld, 2 j. en 3 m., in de Tweede Oud Wijkerveldsteeg.
 Levenloos aangegeven Zoon van

- Johannes Meijerhoeven, Nicolai-kerkhof.
27. Johanna Gresnigt, wed. van Johannes Bakker, 84 j., Hogen Oord.
- Jacob Turkestein, weduenaar, 83 j., Kromme Nieuwe Gracht.
- Wilhelmina van Gemert, huisvr.
- van Fredricus Theodorus Ashof, 37 j., Achter Clarenburg.
28. Johan Simon Fransie, circa 3 m., Haverstraat.
- Clara Louiza Kelfkens, ongeh., 34 j. en 10 m., Walsteeg.
- Hendrikus Johannes Theodorus Turel, 1 j. en 3 m., Zuilenstraat.

OVERLEDENEN 109.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Dodgeboren.	6.	Transport.	97.
Beroerte.	2.	Bloedspuwing.	2.
Tering.	14.	Ontsteking in het hoofd.	1.
Stuipen.	17.	Kramp.	1.
Borstkwaal.	10.	Ontsteking der piswerktuigen.	1.
Verval van krachten.	28.	Gevolgen van wonden.	1.
Klierziekte.	2.	Beenontsteking.	1.
Koorts.	3.	Ontsteking in de buik.	1.
Tanden.	3.	Kauker in de borst.	1.
Kinkhoest.	1.	Diarrhee.	1.
Zuur.	4.	Fistel.	1.
Waterzucht.	7.	Vuur in de ingewanden.	1.
	<hr/>		<hr/>
	97.		109.

Het getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot.		Mann.	Vr.	Tot.
Dodgeboren	3	3	6.	Transport.	44	26	70.
Beneden het jaar.	17	7	24.	Van 50 tot 60 jaar.	2	3	5.
Van 1 tot 10 jaar.	11	8	19.	» 60 » 70 »	5	7	12.
» 10 » 20 »	1	»	1.	» 70 » 80 »	5	6	11.
» 20 » 30 »	3	2	5.	» 80 » 90 »	4	6	10.
» 30 » 40 »	2	2	4.	» 90 » 100 »	»	1	1.
» 40 » 50 »	7	4	11.				
	<hr/>		<hr/>				<hr/>
	44	26	70.				60—49—109.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 7 Februarij 1846, door den Notaris G. H. STEVENS.

N°. 1. Een kapitale Heerenhuizinge met Erven, Grond en Tuin, Stalling, en Koetshuis, gelegen in de Breedstraat, Wijk H, N°. 300.

N°. 2. Een Kamer of Woning, achter het voorgaand Perceel, aan het Bagijnhof, Wijk H, N°. 307. Beide opgehouden voor f 9,980.

Den 14 Februarij 1846, door den Notaris M^c. H. A. R. VOSMAER.

Een goed onderhouden hecht en sterk Huis met Erf, Grond en Tuin, te Utrecht, aan de Noordzijde van den Hoogt, Wijk G, N°. 161. Verkocht voor f 3,450.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

Een kapitale Boerenhofstede met 52 Bunders, 56 Roeden Boomgaard, Bouw-, Wei- en Boschland, gelegen in de Gemeente Odijk. Verkocht voor f 27,600.

Den 21 Februarij 1846, door denzelfden Notaris.

Het Buitenverblijf, genaamd *Rusthof*, alleraangenaamst, gelegen in de Gemeente Driebergen, aan den Straatweg, met grooten Moestuin, Boomgaard, Plantsoen en opgaand geboomte, te zamen groot 27 Roeden, 50 Ellen. Verkocht voor f 9,200.

Den 28 Februarij 1846, door denzelfden Notaris.

N°. 1. Een hecht weldoortimmerd, zeer logcabel Heerenhuis met Erf, Grond en Tuin, gelegen aan de Zuidzijde van de Zuilenstraat, op den Hoek van de Lange Nicuwstraat, Wijk A, N°. 592. Opgehouden voor f 6,400.

N°. 2. Een Huis, Erf, Grond en Tuintje, gelegen aan de Noordzijde van de Lange Smeesteg, Wijk B, N°. 654. Uit de hand verkocht.

Denzelfden Datum, door den Notaris N. DE GRAAF.

N°. 1. Een hecht sterk en wel ter nering staande Winkelhuis, gelegen aan de Noordzijde van de Zadelstraat, Wijk E, N°. 396. Verkocht voor f 2,075.

N°. 2. Eene hecht sterk en onlangs bijna geheel nieuw gebouwde Huizinge en Grond, staande aan de Noordzijde van de Voorstraat, Wijk H, N°. 467. Verkocht voor f 2,000.

N°. 3. Eene hechte sterkte Huizinge en Grond, aan de Noordzijde van het vorig Perceel, Wijk H, N°. 468. Opgehouden voor f 1,285.

N°. 4. Een weldoortimmerd Huis, Erf en Grond, aan de Noordzijde van de Hardebollenstraat, Wijk D, N°. 381. Opgehouden voor f 1,200.

Denzelfden Datum, door den Notaris G. H. STEVENS.

N°. 1. Eene Huizinge, in de Loefbergmakersstraat, Wijk H, N°. 174. Verkocht voor f 2,370.

N°. 2. Eene Huizinge, in de Hooge Jacobijnestraat, Wijk H, N°. 45. Verkocht voor f 680.

N°. 3. Eene Huizinge, in de Hekelsteeg, Wijk D, N°. 380. Verkocht voor f 490.

N°. 4 à 11. Zeven Woningen, in de Keukenstraat, Wijk A, N°. 986 à 990, 993, 994 en 997. Verkocht voor f 3,160.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

In de maand FEBRUARIJ 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijsschool te UTRECHT,

ONDER TOEZICHT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremery.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREK 's MIDD. te 12ur.	WEERSGESTELD.H. 's MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
1	755	755	757	756	99	86	82	52	w.	Helder.
2	754	754	755	760	54	7	72	52	idem.	Bewolkt.
3	763	762	760	757	59	76	74	78	N. W.	idem.
4	761	764	761	765	72	75	52	48	idem.	Helder.
5	758	756	757	758	46	68	58	51	N.	Betrokken.
6	758	760	761	762	4	66	68	52	N. W.	Helder.
7	756	755	754	754	82	9	88	8	w.	Betrokken.
8	759	759	758	756	37	5	26	26	N. W.	Buijig.
9	762	764	765	767	08	1	02	-14	o.	Bewolkt.
10	772	773	773	772	-32	-2	-14	-28	idem.	Helder.
11	760	759	758	759	22	42	44	24	N. W.	Bewolkt.
12	763	764	764	764	36	62	6	55	idem.	idem.
13	763	763	763	764	62	74	66	6	idem.	idem.
14	762	763	765	767	6	7	66	37	idem.	Vveinig regen.
15	769	767	767	767	27	52	58	5	w.	Regenachtig.
16	764	764	765	765	6	71	7	62	N.	idem.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK SMIDD. te 13 ur.	WEERSGESTELD H. 's MIDD. 12 UREN.
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	764	763	762	760	62	64	65	62	N. w.	Betrokken.
18	758	760	761	764	58	67	42	02	N.	Bewolkt.
19	764	763	763	763	3	58	58	52	w.	Betrokken.
20	766	769	769	769	5	64	52	46	idem.	idem.
21	769	770	770	770	5	79	62	54	idem.	Helder.
22	769	767	766	765	6	9	113	102	z.	idem.
23	761	761	761	762	86	92	95	97	idem.	Regenachtig.
24	759	759	757	756	104	13	12	114	idem.	Helder.
25	750	750	756	759	102	144	14	98	w.	Bewolkt.
26	763	762	761	760	82	114	92	76	z.	Helder.
27	759	759	759	758	114	138	143	10	idem.	idem.
28	758	760	761	762	126	15	158	114	z. w.	idem.
	7598	7602	7601	7607	465	571	508	397	GEMIDDELTE WAARNEMING	
	7632	7635	7637	7642	467	624	582	450	Vanden 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	761	761	7614	7615	962	1171	1154	944	— 10 ^{en} . — 20 ^{en} .	
									— 20 ^{en} . — 28 ^{en} .	

5 's morgens weinig regen.	12 's avonds weinig regen.
7 's middags en 's avonds wind en regen.	14 's avonds regen.
8 's morgens 7 uur onweder, regen en sneeuw.	15 's namiddags regen.
9 gedurig sneeuw.	16 gedurig regen.
11 's morgens sneeuw en 's avonds regen.	17 's morgens weinig regen.
	18 idem.
	23 voormiddags regen.
	25 's middags regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 760,9. Thermometer 6,91.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

		onder Nulpeil.
1 Februarij 1846.	0 el 82 duim.
15 —————	4 - 50 ———
28 —————	5 - 30 ———

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND MAART 1846.

Geborenen

op den

1. **Maart.** Cornelis, Z. van Johannes Wildemast.
Johannes, Z. van Jan Groenen.
Louisa Frederika, D. van Cornelis Isaak Mostert.
Maria Adriana, D. van Volkers Johannes Anthonie Harmsen.
2. Margaretha Carolina Johanna, D. van Johannes de Neut.
Albert Gijsbertus, Z. van Cornelis van Dijk.
Petrus, Z. van Joannes van Rooijen.
Adriana Lamberta, D. van Hendrik van Schroon.
3. Maria, D. van Jan Pieter Vogt.
Rebecca, D. van Philip Salomon Berlijn.
Cornelis Johannes, Z. van Bernardus Cral.
Johannes Paulus, Z. van Johannes Hermanus Hoonakker.
Elisabeth Everdina, D. van Francois Swaters.
4. Hendrik, Z. van Hendrik van den Hoven.
Adrianus, Z. v. Jacob van Bohemen.
Cornelia, D. van Johannes van Zijl.
Jannetje, D. van Hendrik de Man.
Julie Thèrese, D. van Pierre Joseph Roland.
- Elisabeth Maria Johanna, D. van Jan van Ruijven.
5. Willem Gerardus, Z. v. Willem Cino.
Catharina Johanna Geertruida, D. van Johann Christoffer Hendrik Fredrik Saalman.
6. Margaretha, D. van Arie de Kruijf.
Augustinus, Z. van Jan Rowaan.
Lambertus, Z. van Johann Christoph Heidenreich.
Anna Maria, D. van Aard Rietvelt.
Dirk, Z. van Hendrik Lissenberg.
Catharina Maria, D. van Adrianus Beùken.
7. Cornelis Stephanus, Z. van Stephanus Cohu.
Maria, D. van Jacobus de Bruiju.
Leonardus Johannes, Z. van Johannes van Uden.
Petrus Albertus, Z. van Teunis Jacobson.
8. Conrad Martin, Z. van Johannes Trebert.
Rijk, Z. van Cornelis Verheem.
Aegidius Franciscus, Z. van Hendrikus Versteegen.
Gerard, Z. van Jan Smit Tjabring.
Wilhelmina Gerardina, D. van Michiel Adriaan van Koetsveld van Ankeren.

- Maria Adriana, D. van Gerrit Rietveld.
9. Margaretha Catharina, D. van Jan Lieste.
Christina Jacoba, D. van Jan Jansen Oudegeest.
Jacobus, Z. van Johannes van Geelen.
Sophia Marienne Annetta, D. van Johannes Lamaire.
10. Johannes, Z. van Henricus Goedhart.
Eyerdina, D. van Franciscus van Helsdingen.
Johanna Lambertia, D. van Jan Aret.
Johannes, Z. van Bernardus Linsen.
Geertruida, D. van Rutger Rodenburgh Mentz.
Magdalaine Adrienne, D. van Jan Frederik van Selm.
11. Maria Johanna, D. van Willem van Sunten.
Gerritje, D. van Hendrik Huijden.
Adriana, D. van Petrus Vroonhof.
12. Willem Thomas, Z. van Cornelis Clous.
Etke, D. van Willem Hogeweg.
Johannes Marinus, Z. van Arie Anthonie Krommert.
Anna, D. van Hendrik Gies.
Christianus Gijsbertus, Z. van Hermanus Muitevan.
13. Josephina Geertruida Aleida, D. van Franciscus Joannes Hermanus Reijgers.
Adriaan, Z. van Anthonie Eye-raars.
- Dalia Frederika Wilhelmina, D. van Johan Hendrik Schuller.
Gerardus Hendrikus, Z. van Hubertus Johannes Buskes.
Petrus, Z. van Petrus Schreijnders.
Henricus Marinus, Z. van Jacobus Theodorus Dolmans.
Cornelia Clara Maria, D. van Johannes Hermanus du Buf.
14. Samuël, Z. van Arie de Bruijn.
15. Wilhelmus, Z. van Joannes Gisbertus Elzendoorn.
Karel Jan, Z. van Karel Jan Hendricus van Dort.
Agnita Maria, D. van Willem Staaring.
Maria Catharina, D. van Jan Vester.
Johannes, Z. van Gerrit de Wit.
Gijsbertus, Z. van Joannes Elsendoorn.
16. Clasina Johanna Elisabeth, D. van Jacobus Martinus van Leersum.
Hermanus Theodorus, Z. van Hermanus Westerman.
Hendrik, Z. van Hendrik Nazeman.
Willem Hendrik, Z. van Willem Anthonij van Oort.
Alida, D. van Antonius Terlingen.
17. Hendrikus, Z. van Willem van Arnhem.
Leendert, Z. van Willem van Ligtenberg.
Barend Hendrik, Z. van Martinus Pardon.
18. Gijsberta Cornelia, D. van Abraham Le Gra.
Dirk Frederik, Z. van Johannes de Ruiters.

- Johannes Hubertus, Z. van Hendrik van Anraad.
Catharina Maria, D. van Johan Heinrich Kroese.
19. Johannes Lambertus, Z. van Pieter Johannes Nahuijs.
Susanna Theodora, D. van Willem van Amerongen.
Johanna Petronella, D. van Johannes Pieter Aarssen.
20. Johanna Adriana, D. van Heinrich Wilhelm Dammeiër.
Alida, D. van Jan Gerd Jongeling.
Bernardus Marinus, Z. van Bernardus van der Valk.
21. Hendrika Elisabeth, D. van Antonie Joseph Beck.
Gerritje, D. van Pieter de Groot.
22. Catharina en Jacobus, D. en Z. van Jean Rovers.
Helena Cornelia, D. van Willem Rietveld.
Maria, D. van Cornelis van Veenendaal.
Willemina Barendina Johanna, D. van Rochus Simonis.
Alberta Anthonia, D. van Hendrik van den Brink.
23. Stephanus, Z. van Barend van Zijl.
Jacobus Anthonie, Z. van Jacobus Anthonie van Asch.
Jan Anthonie, Z. van Antonij Muller.
Christina Maria, D. van Gerardus Sneijder.
Abraham, Z. v. Cornelis Motshagen.
Johannes Petrus, Z. van Gerardus Joannes Geesink.
24. Dirk, Z. van Hendrik van den Heuvel.
Johanna Jacoba, D. van Johan George Vermeer.
Anna Maria, D. van Johannes Henricus Schutter.
25. Jacobus, Z. van Michiel de Groot.
Anthonie Johannes, Z. van Joann Bernard Lensing.
Johanna, D. van Nicolaas van Bentem.
Joseph Nicolaas, Z. van Johannes van der Klugt.
Henri George Johan, Z. van Jonkheer David George Pesters.
Johanna Wilhelmina, D. van Jacobus de Fij.
Sophia Christina, D. van Coenraad Bakhuijs.
Lucia Charlotta, D. van Jacobus Opmeer.
26. Johannes, Z. van Willem Frederik Rijnhart.
Dirkje Gesina, D. van Willem Jacob van der Burg.
Pieter, Z. van Johannes Antonius Hubertus Werzenburg.
Hermann Gerhard, Z. van Hermann Gerhard Kölker.
Wilhelmina Maria, D. van Cornelis van de Groenekan.
27. Johannes Bernardus, Z. van Johannes Bernardus Wilbrink.
28. Elisabeth, D. van Jan Olivier.
Jan Jacob, Z. van Jan Jacob La Maitre.
Jaantje, D. van Johannes van der Horst.

- Johanna Mechtelina, D. van Abraham Jacobus Vernee.
 Marinus, Z. van Cornelis van de Liefde.
29. Johanna Arnolda, D. van Hendricus van der Wolk.
 Maria Everdina, D. van Pieter van Vulpen.
 Aletta Maria Cornelia, D. van Gijsbertus Beemer.
 Gijsbertus Wilhelmus, Z. van Theodorus van Empelen, overleden den 9 October 1848.
30. Leonardus Johannes, Z. van Petrus Johannes Clemens.
 Arnoldina Gerarda Jacoba, D. van Gerrit van Rennes.
 Cornelia Elisabeth, D. van Izaak Frederik van Voorthuijsen.
 Hendrina Geertruida, D. van Gerrit Roelofs.
31. Gerardina, D. van Daniel van Leeuwaarden.
 Jacoba, D. van Jan Sweeres.
- GEBORENEN 150, waaronder 15 Onechten. Tweelingen 4.

Voltrokken Huwelijken

op den

4. **Maart.** Arnoldus Heijmans, Werkman, 22 j. en Maria Brand, Naaister, 21 j.
 Jan van den Hengel, Lintwerker, 22 j. en Gerritje de Bruijn, Breidster, 22 j.
 Coenraad Pieters Brouwer, Werkman, 48 j. en Maria van der Kleij, zonder beroep, 39 j.
 Johannes Coenraat Smidt, Graveur, 43 j. en Louisa Willemina Kram, weduwe, zonder beroep, 43 j.
11. Cornelis Duburg, Horologiemaker, 21 j. en Geertje Wanting, zonder beroep, 18 j.
 Johannes van der Aa, Smid, 31 j. en Johanna van Rhenen, Dienstmeid, 39 j.
- 18 Gerrit Latdorp, Voerman, 22 j. en Theodora Smit, zonder beroep, 24 j.
 Johannes Cornelis Tenpierik, Opperman, 23 j. en Geertruij Maria Capit, zonder beroep, 26 j.
 Hendricus Eijndhoven, Huisschilder, 27 j. en Hendrika Elsje Schadee, zonder beroep, 24 j.
 Pieter Hendrik Hörmann, IJzerdraaijer, 22 j. en Wilhelmina Louisa Hes, Naaister, 20 j.
 Hendrikus Pels, Pannembakker, 26 j. en Ciena Jacoba van Dijk, Naaister, 19 j.
19. Jan Karel Ooijkaas, Doctor in de Genees-, Heel- en Verloskunde, 27 j. en Willemina Obeterom, zonder beroep, 32 j.

Jacques Corneille Raimond Dufour,
Wijnhandelaar, 23 j. en Doro-
thée Beatrice Rose Olimpe Telaire
Boellaard, zonder beroep, 22 j.

M^r. Willem Frans Baron van Her-
zeele, 24 j. en Jonkvrouw Anna
Elisabeth Cornelia Martens, beide
zonder beroep, 24 j.

25. Hendrik Oderom, Molenmaker,
22 j. en Catharina Jurk, zonder
beroep, 20 j.

Hendrik van Empel, Werkman,
27 j. en Cornelia Wildemast,
Schuientrekster, 32 j.

Felix Seifert, Rentmeester en Ont-
vanger van de stad Treijwaldau
in Oostenrijk Silezie, 23 j. en
Catharina Wilhelmina Kieffer,
Modemaakster, 20 j.

Dirk Houwer, Touwslager, 26 j.
en Cornelia Blom, Dienstmeid,
30 j.

TE ZAMEN 48 PAREN.

Overledenen

op den

1. **Maart.** Levenloos aangegeven
Zoon van Johannes Hendriksen
van den Berg, Catharijnesteeg.
Johannes Martens, geh., 36 j. en
8 m., onder Tolsteeg.
Maria van Hattem, wed. van Jo-
hannes Albertus Duriveaux,
79 j., Bergstraat.
Theodora Vroon, 2 m., Bemuurde
Weerd.
Wilhelmina van Vreeswijk, circa
5 m., Lange Pelmolenaarstraat.
2. Johannes van Elten, circa 5 m.,
Bemuurde Weerd.
Willem Ferdinand van Maastricht,
2 m., Bemuurde Weerd.
Margaretha van Straalen, wed.
van Johannes van Keulen, 70 j.,
Watersteeg.
Lammert Peeters, weduenaar,
78 j., Lange Pelmolenaarstraat.

- Geesken Gussenklo, wed. van Jo-
hannes Robert, 80 j., Sions-
kamer.
3. Johannes van Deudekom, geh.,
48 j., Kalverstraat.
Johanna Petronella van der Sluij-
sen, circa 4 m., Varkenmarkt.
Levenloos aangegeven Dochter van
Arnoldus den Iseger, Groote
Eliensteeg.
Levenloos aangegeven Zoon van
Rijnier van der Rijst, Achter
Clarenburg.
Pieter Wijaand Schottel, 3 w.,
Vischmarkt.
Augustinus Johannes Stephanus
Bleumer, 6 m., Pottestraat.
4. Neeltje Oudegeest, ongeh., 74 j.,
Groenesteeg, A.
5. Coenraad Jacobus Vermeulen, circa
6 j., Lange Smeesteeg.

6. Gerarda Sophia Ravenswaj, wed.
van Leendert van Casteel, 43 j.,
Stroosteeg.
Otto Hermsen, geh., 71 j., Mo-
lensteeg, B.
Johanna Hendrika van Mechelen,
8 m., Springweg.
7. Jan Gerrit Carel Vermeer, 6 m.,
Mariastraat.
Sophia Schuurman, ongeh., 16 j.
en 6 m., Tuchthuissteeg.
Anna Keja, ongeh., 16 j. en 8 m.,
onder Catharijne.
8. Lambertus van den Bergh, 20 j.,
Hospitaal.
9. Pieter Elsendoorn, 4 m., Jurrien
Rodeburgsteeg.
Evertje de Hoijer, ongeh., 81 j.,
Agnietestraat.
Johannes Sabeé, ongeh., 20 j.,
onder Tolsteeg.
10. Catharina Hermina Anthonia van
Zuijlen, huisvr. van Arie An-
toni Fredrik Willem van Zuijlen,
33 j., Korte Nieuwstraat.
Lijbert Zwartjes, ongeh., 76 j.,
aan 't Zand.
Marinus Daniel van Oostrom, 6 w.,
Zwarte Water.
Helena Anna Christina van Gor-
kom, 9 j. en 6 m., Bemuurde
Weerd.
Anna Catharina Geelhart, 2 j. en
1 m., aan de Helling.
Cornelia van Kuijk, huisvr. van
Adrianus de Bruijn, 70 j.,
Lange Nieuwstraat.
11. Elisabeth Frishart, huisvr. van
Carel Roerebach, 36 j., Ach-
terweg.
- Anna Maria Elisabeth de Man,
6 w., onder Catharijne.
Wilhelm Kitz, 4 m., Plein Vre-
denburg.
Johanna Elisabeth van der Burg,
laatst wed. van Jan Wielard,
74 j., Ger. Diak. Oude Mannen-
en Vrouwenhuis.
Emanuel Doof, 12 d., te Amster-
dam.
Anna Maria Enderlé, ongeh., 23
j., Jacobiebrug.
12. George Frederik Bahsen, 11 m.,
Korte Jansstraat.
Arie Bikker, geh., 63 j., Viebrug.
Johan Wilhelm Kroman, 16 j.,
Lange Pelmolenstraat.
Johan Jacob Huber, geh., 52 j.,
Fockestraat.
13. Gerrit Jacob Wernert, geh., 42 j.,
Dorstige Hartensteeg.
Theodora Maria Lemmens, ongeh.,
17 j. en 10 m., Zandstraat.
Adriana Berger, 1 j. en 9 m.,
Achter Clarenburg.
Hendrik Verhoeff, weduenaar,
86 j., Zandstraat.
Levenloos aangegeven Dochter van
Johannes Gerrit Burgler, aan de
Biltstraat.
Helena Vivier, huisvr. van Corne-
lis Minjon, 51 j., Jufferstraat, G.
14. Jan Huisen, weduenaar, 69 j.,
Koestraat.
Saartje Visser, 7 m., te Amster-
dam.

- Cornelis van Someren, weduenaar, 70 j., Korte Viesteeg.
 Anna Hermina de Bruin, huisvr. van Jan Everhardus Dompot, 34 j., Haverstraat.
 Jan Albertus Brand, geh., 61 j., Vrouwjuttestraat.
 Maria Susanna van Dam, 1 m., Stroosteeg.
 Engelina de Kruijff, 3 m., Zeedijk.
 Adriana Agterberg, 2 j. en 9 m., Lauwenrecht.
 Willemina Ockhuizen, wed. van Adrianus Groenevelt, 73 j., Singel, I.
15. Juda Emanuël Gans, geh., 46 j., Jufferstraat, B.
 Joann Christian Elliges, geh., 52 j., Zandstraat.
 Bartholomeus Bosch, 3 j. en 11 m., aan de Helling.
 Anthonius van der Wurff, ongeh., 23 j. en 8 m., Roodebrug.
 Anthonia Wennekes, 17 d., Singel, M.
 Geertruida Maria Westerman, circa 2 m., Nieuwe Gracht.
 Abraham Johannes Wijnands, 1 j. en 8 m., Molensteeg.
 Levenloos aangegeven Dochter van Andries Makké, Maartensbrug.
16. Jacobus Gerardus Anthonius Rietvelt, 3 m., Voorstraat.
 Jan de Bruin, 10 m., aan 't Zand.
 Johannes Stulting, geh., 78 j., Zilversteeg.
17. Leendert van Dam, 1 m., Stroosteeg.
- Jeannetta Christina Everaars, 1 j. en 9 m., Eerste Achterstraat.
 Paulus de Korte, ongeh., 23 j., Jufferstraat, G.
 Theodora Bakker, huisvr. van Petrus Johannes van der Steen, 54 j., Lauwenrecht.
 Gerarda Louisa Meulenbeck, circa 3 j. en 3 m., Bergstraat.
18. Jan Woudenberg, weduenaar, 56 j., aan de Helling.
 Jacob de Glint, circa 4 w., Lange Nieuwstraat.
 Jan de Wit, circa 1 j. en 8 m., Hooglandschesteeg.
 Agnita Catharina Everaars, circa 7 w., Veenstraat.
 Maria Margaretha Wiese, wed. van Willem Michael Döeckers, 83 j., Nieuwe Gracht.
19. Johanna Catharina Giesen, 1 j. en 10 m., Veenstraat.
 Aletta Mulder, wed. van Gijsbertus Vermeulen, 56 j., Sionskamer.
 Hendrik Wesseling, geh., 77 j., Lange Smeesteeg.
 Engelina Spruijt, huisvr. van Gijsbertus van Veenendaal, 66 j., Lauwenrecht.
20. Sientje van Us, 3 w., Tuinstraat.
 Adriaan Jacob Willem van Dielen, 1 j. en 8 m., Domtraus.
21. Johanna de Klein, ongeh., 82 j., Jufferstraat, B.
 Wilhelmina Hendrika Huizen, 11 m., Achterweg.
 Hendrik Vos, 11 m., Nieuwe Kade.

- Antonie Cornelis Loffelt, geh.,
43 j., Choorstraat.
22. Maria Barbara Beck, ongeh., 22 j.
en 10 m., Willemskazerne.
Wilhelmus Jansen, weduwnaar,
85 j., St. Jacobsgasthuissteeg.
Johanna Scheling, huisvr. van Bart
Vrieswout, 39 j., Heerenstraat.
23. Clasina Maria Johanna Boss, huis-
vr. van Arend Abraham Diepe-
rink, 49 j., Gaardbrug.
Pieter van der Heiden, 2 j., Ma-
riaplaats.
Maria van Heukelom, ongeh.,
73 j., Wittevrouwenstraat.
Helena Wallenburg, 6 j., Goede
steeg.
Anna Petrouella Haanebrink, 11 j.,
Beijerbrug.
24. Maria Meijer, ongeh., 73 j.,
Veenstraat.
25. Franciscus Johannes van den Broek,
2 j. en 11 m., Laage Oort.
Rebecca Berlijn, 3 w., Zand-
brug.
Christianus Rietveld, geh., 60 j.,
Kort Rosendaal.
Jannigje de Leeuw, wed. van Isaak
van Pippen, 85 j., Massegast.
Johanna van den Born, ongeh.,
56 j., Achter den Dom.
Anna Catharina Klarenbeek, huis-
vr. van Arie Gentenaar, 54 j.,
op 't Zand.
Andries van Ravenswaj, weduwe-
naar, 76 j., Groenesteeg, C.
26. Louisa Frederik Mostert, 3 w.,
Boterstraat.
- Alida Maree, 10 j. en 9 m., onder
Catharijne.
- Coenraad van Elzen, 4 j. en 4 m.,
Keukenstraat.
- Levenloos aangegeven Dochter van
Arres Johannes Heetveld, Visch-
markt.
27. Franciscus Verbeek, 4 j. en 3 m.,
buiten de Weerd.
Cornelia Joanna Godwalt, huisvr.
van Joannes de Wit, 38 j.,
Robeinesteeg.
Maria Anna Jacobina Weijler, 1 m.,
Ganssteeg.
Dina Martens, wed. van Petrus
Snock, 68 j., Vissersteeg.
28. Johannes Theodorus Ashof, 2 m.,
Achter Klarenburg.
Maria Gerarda Clasina Ligteringen,
3 w., Korte Smeesteeg.
Maria Catharina Luub, huisvr. van
Jan Vonkenberg, 73 j., Springweg.
Albertus Jenné, geh., 46 j., te
Linschoten.
Jacob Willem Clemens, geh., 62
j., Koningsteeg.
Maria de Mari, 3 j. en 2 m., Ach-
terstraat.
Johanna Pel, 1 j. en 5 m., Goede-
steeg.
29. Willem van Dam, weduwnaar,
75 j., te Loenen.
Hermina Venman, 9 j. en 7 m.,
Telingstraat.
Elisabeth Catharina Mets, 3 m.,
Groenesteeg, A.
Levenloos aangegeven Dochter (on-
echt).

30. Carl Wilhelm Hager, ongeh.,
25 j., Stadsplaats.
Roelof Wittenberg, geh., 28 j.,
aan de Bilt.
Herman Frederik Teunisse, 1 j.
en 2 m., Kleine Eliensteeg.
Cornelia de Haas, huisvr. van Jo-
hannes van Nimwegen, 63 j.,
Wijde Watersteeg.
Cornelia Clara Maria du Buf, 17
d., Mariaplaats.
Thomas Josephus Schade, ongeh.,
21 j., Korte Hamsteeg.
Sijmetje van Ginkel, wed. van Pie-
ter van Eijk, 69 j., Vrouwjutte-
straat.

- Jacoba Lammerts van Bueren,
huisvr. van Jan Pieter Spoor,
64 j., Smebrug.
Gerard Pierson, geh., 79 j., Lange
Jansstraat.
Jacobus Pauw, geh., 71 j., Kleine
Eliensteeg.
Anthonia Neerings, 7 j., aan de
Helling.
31. Theodora van der Heijden, ongeh.,
47 j., Rodenburgbrug.
Hendrikus van Dam, 4 j. en 4 m.,
Wijde Watersteeg.

OVERLEDENEN 158.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Doodgeboren.	7.	Transport.	122.
Beroerte.	2.	Gebrek aan de baarmoeder. . .	1.
Tering.	24.	Ontsteking der darmen.	1.
Stuipen.	22.	Leverziekte.	1.
Borstkwaal.	20.	Ontsteking in de hersenen. . .	5.
Verval van krachten.	20.	Gebrek aan de waterlozing. . .	1.
Klierziekte.	2.	Verouderde kwaal.	1.
Koortsen.	8.	Verstopping op de longpijpen. .	1.
Zuur.	4.	Maagkwaal.	1.
Waterzucht.	10.	Gevolgen van een val.	1.
Gevolgen van wonden.	1.	Zelfmoord.	1.
Ontsteking in de buik.	1.	Beenbederf.	1.
Vuur in de ingewanden.	1.	Graveel.	1.
	<hr/> 122.		<hr/> 138.

Het getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot.		Mann.	Vr.	Tot.
Doodgeboren	2	5	7.	Transport.	43	51	94.
Beneden het jaar.	16	19	35.	Van 50 tot 60 jaar.	3	5	8.
Van 1 tot 10 jaar.	11	12	23.	» 60 » 70 »	6	6	12.
» 10 » 20 »	1	5	6.	» 70 » 80 »	9	8	17.
» 20 » 30 »	7	2	9.	» 80 » 90 »	2	5	7.
» 30 » 40 »	1	5	6.	» 90 » 100 »	»	»	»
» 40 » 50 »	5	3	8.				
	<hr/> 43	<hr/> 51	<hr/> 94.		<hr/> 63	<hr/> 75	<hr/> 138.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 14 Maart 1846, door den Notaris H. VAN OMMEREN.

Een kapitaal, hecht sterk en weldoortimmerd Heerenhuis met Erf, Grond en Tuin, staande en gelegen aan de Westzijde van de Oude Gracht, tusschen de Geertruida- en Volraadsbruggen, Wijk B, N°. 67. Verkocht voor f 6,100.

Denzelfden Datum, door den Notaris M^r. H. A. R. VOSMAER.

Een goed onderhouden hecht en sterk Huis, waarin sedert geruimen tijd de handel in koffij, thee en kruidenierswaren wordt uitgeoefend, met Erf, Grond, Plaats en Tuin, staande aan de Zuidzijde van de Mariaplaats, Wijk E, N°. 283. Opgehouden voor f 7,990.

Denzelfden Datum, door den Notaris H. DUIFJES.

N°. 1. Een kapitaal Huis, ingerigt tot Logement en Koffijhuis genaamd *den Engel*, staande en gelegen buiten de Tolsteeg-Bariere, Wijk K, N°. 1.

N°. 2. Een hecht en sterk Huis met Erf, Koetshuis, een Stal voor 16 en een dito voor 20 Paarden, waarin de Stalhouders affaire wordt uitgeoefend, staande naast het vorige Perceel, Wijk K, N°. 1^a. Beide opgehouden voor f 7,800.

Den 21 Maart 1846, door den Notaris G. H. STEVENS.

N°. 1. Een Huis, buiten de Waard, Wijk M, N°. 435. Verkocht voor f 835.

N°. 2. Een Huis, in de Zandstraat, Wijk C, N°. 306. Opgehouden voor f 1,215.

Denzelfden Datum, door den Notaris N. DE GRAAF.

N°. 1. Een hecht sterk Huis, met grooten Tuin geschikt voor Zomer- en Winterverblijf, staande op den Hoek der Nagtegaalsteeg, Wijk I, N°. 101. Opgehouden voor f 2,100.

N°. 2. Een Huis, Erf en Grond, staande aan de Oostzijde van de Oude Kamp, Wijk A, N°. 1123. Verkocht voor f 925.

Den 26 Maart 1846, door de Notarissen C. LENS en J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Eene kapitale, hechte en sterke Huizinge, ingerigt tot Koffijhuis en Logement zijnde het welbekende *Hof van Holland*, staande en gelegen aan de Oostzijde van het Plein Vredenburg, op den Hoek van de Drieharingsteeg, Wijk D, N°. 243.

N°. 2. Een Woning en Erf, gelegen achter het voorgaande Perceel, in de Drieharingsteeg, Wijk D, N°. 92. Beide opgehouden voor f 11,000.

N°. 3. Een wel ter nering staand Huis, genaamd *de Vos*, staande en gelegen op den Voorhoek van de Donkere Gaard, Wijk F, N°. 140. Opgehouden voor f 2,600.

Den 28 Maart 1846, door den Notaris. H. VAN OMMEREN.

Acht nieuw gebouwde Kameren of Woningen, staande en gelegen buiten de Waard-Barrière, Wijk M, N°. 127, m, n, o, p, q, r, s, t. Opgehouden voor f 3,000.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

In de maand MAART 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Oec-Artsenijschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK 'S MIDD. 12 UUR.	WEERSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
1	767	767	767	767	95	104	104	75	Z. W.	Betrokken.
2	766	766	764	765	78	108	106	10	w.	idem.
3	765	764	763	762	86	111	108	85	idem.	Helder.
4	765	753	753	754	112	158	149	86	Z. W.	idem.
5	755	754	754	756	86	112	106	56	w.	Bewolkt.
6	755	755	755	758	66	93	92	58	Z. W.	idem.
7	758	757	757	757	82	103	82	3	w.	idem.
8	760	760	761	764	56	7	86	38	N.	idem.
9	766	767	768	771	56	88	86	48	N.N.W.	idem.
10	773	774	774	774	5	83	96	26	N.	Helder.
11	774	775	775	778	68	11	109	44	idem.	Betrokken.
12	779	779	779	778	58	82	93	38	O.	Helder.
13	775	774	773	771	42	94	9	8	N.	Betrokken.
14	776	774	761	760	8	92	92	9	N. W.	idem.
15	760	761	762	760	75	93	84	66	N.	Bewolkt.
16	754	752	750	746	94	98	106	102	w.	Betrokken.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREK 'S MIDD. te 12 UR.	WEERSGESTELD. 'S MIDD. 12 UREN.
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	747	749	749	748	66	75	75	35	N.	Bewolkt.
18	750	751	751	752	28	8	66	18	idem.	idem.
19	749	750	753	753	11	29	44	16	N. W.	Betrokken.
20	753	751	752	755	43	47	36	1	Z.	Regenachtig.
21	756	755	755	752	28	6	55	3	idem.	Betrokken.
22	747	747	746	745	7	84	94	62	W.	Regenachtig.
23	746	746	747	749	66	9	95	6	Z. W.	Bewolkt.
24	751	750	749	749	62	92	98	46	W.	Betrokken.
25	749	750	749	748	68	88	10	6	idem.	Regenachtig.
26	749	749	749	754	74	74	85	5	idem.	Bewolkt.
27	756	758	758	758	69	89	96	48	Z.	Betrokken.
28	753	752	751	748	72	102	11	62	W.	Bewolkt.
29	754	756	758	760	65	66	72	42	N. O.	idem.
30	768	767	767	765	68	7	8	52	N.	Betrokken.
31	758	756	755	754	6	98	118	75	Z.	W. Weinig bewolkt.
	7630	7617	7616	7628	765	1031	1015	602	GEMIDDELTE WAARNEMING	
	7617	7616	7605	7601	565	801	795	494	Vanden 1en. tot den 10en.	
	7533	7532	7530	7527	638	830	911	533	— 10en. — 20en.	
									— 20en. — 31en.	

- 1 's morgens mistig.
 4 's avonds weinig regen.
 5 's namiddags weinig hagel.
 6 's middags weinig regen.
 7 's namiddags regen.
 10 's morgens vroeg mistig.
 11 's morgens weinig mistig.
 13 's morgens sterke mist, 's avonds
 weinig regen.
 14 's namiddags en 's avonds regen en
 wind.
 15 winderig.
 16 's avonds sterke wind en regen.
 17 's avonds regen.

- 18 's nachts sneeuw.
 19 's morgens sneeuw, 's avonds regen.
 20 's morgens sneeuw en regen.
 21 's nachts vorst.
 22 's morgens en 's middags regen.
 24 's namiddags regen.
 25 's namiddags en 's avonds weinig
 regen.
 26 's morgens en 's namiddags regen.
 27 's morgens weinig regen.
 28 's avonds regen.
 29 's morgens afwisselend hagel en
 regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 758.7. Thermometer 7.47.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

1 Maart 1846.	onder Nulpeil.
15 ———	3 el 45 duim.
31 ———	4 — 00 ———
	3 — 14 ———

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND APRIL 1846.

Geborenen

op den

1. **April.** Alida Johanna Charlotte Sophia, D. van Pieter Smits.
Catharina Maria, D. van Jacobus Johannes Cornelis Kruls.
Johanna Theodora, D. van Matthijs Balanges.
2. Johannes Jacobus, Z. van Johannes Jacobus Smeijer.
Cornelia Louisa Caroline, D. van Joannes Croes.
Bartha Cornelia, D. van Bartholomeus Eijkelenstam.
3. Johannes en Aric Jacobus, Zonen van Jacobus Hagen.
Maria Elisabeth, D. v. Jacobus Drie.
4. Anna, D. van Cornelis Dekker.
Dirkje, D. van Kornelis Meerburg.
Antoinetta, D. van Joannes Ver-nooij.
Geertruida Gijsberta, D. van Hendricus van Helsdingen.
Anthonie, Z. van Gerrit Mulder.
Willem, Z. van Willem Pastoor.
Zacharias, Z. van Jacob Haasbroek.
5. Hendrik, Z. van Jacobus van der Kraats.
Johanna Jacoba, D. van Pieter Brakkee.
Stephanus Hendrikus, Z. van Willem van der Horst.
- Hanna, D. van Wijnand Godart.
6. Jacoba, D. van Johannes Verheul.
Petrus, Z. van Philippus Wittebol.
Adriana Suzanna, D. van Bernardus Filet.
Hillegonda, D. van Nicolaas van Basten.
Ida Everdina, D. van Izak van Gorkom.
Jacob, Z. van Jacob Groenhuijse.
7. Gosina Maria, D. van Gijsbertus Beukers.
Dorothea Carolina, D. van Bernardus Johannes Bolwerk.
Abraham, Z. van Fredrik Wilhelm Christiaan Kreeke.
Godefridus, Z. van Godefridus de Groot.
Wilhelmus Bernardus Anthonius, Z. van Daniel Bernardus van Koot.
Jan Pieter, Z. van Nicolaas de Brons.
Catharina, D. van Hendrik Oderom.
Anthonius, Z. van Bernardus Beekes.
8. Johanna, D. van Andreas Theodorus Smit.
Gijsberta Cornelia, D. van Gerrit Spierenburg.
Dirk, Z. van Rijk Jausen Hoogland.

- Johanna, D. van Petrus S'raatman.
9. Johannes Martinus, Z. van Willem Jan Baas.
 Willem Wouter, Z. van Nicolaas van Zal.
 Klara Lucia, D. van Rijk Schouten.
 Jan Adam, Z. van Hendrikus Mandersloot.
 Anthonia Hendrika, D. van Adriaanus Emmelot.
 Cornelia Maria, D. van Bernardus Hendricus Ockcloen.
 David, Z. van David van Gorkom.
 Jacobus, Z. van Hubertus de Vink, (overleden den 12 Febr. 1846).
 Jan Hendrik, Z. van Hendrik Dieffenbach.
10. Gerardus, Z. v. Arie van Veldhuizen.
 Maria Huberta, D. van Willem Christiaan Jacob Bollaan.
 Christina Wilhelmina, D. van Christianus de Bruin.
 Cornelia Christina, D. van Johannes Ignatius de Bic.
 Johannes Franciscus, Z. van Jacobus Hasselman.
11. Johanna, D. van Hermanus Jan Hendrik van Rijkelijkhuijsen.
 Johanna Anthonia, D. van Cornelis van den Heuvel.
 Margaretha, D. van Hendrik van der Waa.
12. Johanna Cornelia, D. van Thomas Johannes de Moor.
 Frederik Johannes, Z. van Joannes Fredericus Baljet.
 Dirkje Maria Antoinetta, D. van Hermanus van der Hoijde.
- Jacoba Clasina, D. van Jan Rudolph Wout.
 Gerrit Jan, Z. van Gerrit Jan Wolsink.
 Gijsberta Cornelia, D. van Willem Roos.
 Catharina, D. van Hendrik Leebeek.
 Christina Maria, D. van Dirk van Olderen.
 Hendrika, D. v. Gerardus van Eijk.
13. Cornelis, Z. van Antonius Wilhelmus Wolswijk.
 Petrus, Z. van Wilhelmus Johannes van Wijk.
 Willem, Z. van Antonius van Druten.
 Aletta Johanna Susanna, D. van Nicolaas Wilhelmus de Voogt.
 Cornelis Wilhelmus, Z. van Cornelis Wilhelmus Bogaerd.
 Frederikus Josephus, Z. van Hendricus Wilhelmus van Soest.
14. Cornelis, Z. van Cornelis Kalkhoven.
 Theodora Wilhelmina, D. van Hendrik de Kievit.
15. Gerarda Louisa, D. van Louwerens Meulenbeek.
 Anthonia, D. van Hendrik Spierenburg.
 Theodorus, Z. van Theodorus Cooftjes.
 Helena Anthonia, D. van Johannes Hendricus Bijldonk.
 Cornelis, Z. van Huibertus de Ruijter.
 Sara Cornelia, D. van Hendrik Zieremans.

- Alida, D. van Franciscus Smit.
Annetta, D. van Arend Heijnen.
16. Anna Maria, D. van Jacobus Berbers.
Adriana, D. van Teunis van Zon.
Elisabeth, D. van Mattijs van Zetten.
Bartholomeus Arnoldus, Z. van Franciscus Johannes Okhuijsen.
Cornelis, Z. van Cornelis Zwaan.
17. Frans, Z. van Frans de Groot.
Gerarda, D. van Johannes Agterberg.
Alida Antoinetta, D. van Antonius van Duuren.
Maria Johanna Helena, D. van Everhardus Goedemans.
Johannes, Z. van Johannes Hendrikus Hoogbergen.
Frederik, Z. van Fredrik van de Peppel.
18. Wilhelm Hendrikus, Z. van Henricus Heijer.
Johanna, D. van Arnoldus van Lingen.
Petrus, Z. van Thomas van der Steen.
Johanna Rosina, D. van Jacobus Laurentius van Schaaijk.
19. Wilhelmus, Z. van Jacob Uijtewaal.
Maria, D. van Jacobus Jansen.
Johanna Adriana Barbara, D. van Johannes van Charldorp.
20. Johannes Adrianus, Z. van Anthonie Ockhuijsen.
Pieter, Z. van Levinus de Blicck.
21. Johannes Theodorus, Z. van Cornelius Schoonhoven.
- Jan Hendrik, Z. van Gerrit van Beusekom.
Elisabeth, D. van Willem Spaarenberg.
Willem Hendrik Jacobus, Z. van Jan Jacob Martens.
Johannes Balthazar, Z. van Dirk van Wijk.
Gerarda Elisabeth, D. van Hermanus Ligteringen.
22. Antoinetta Carolina, D. van Dirk Voortman.
Wilhelmina Sophia Mechteld, D. van Cornelis Adelaar.
Maria Johanna, D. van Johannes Jacobus Schonenberg.
Johanna Elisabeth, D. van Johannes Hubertus Leijten.
23. Hermina, D. van Hermanus Albertus van Beusekom.
Anna Christina, D. van Johannes Stephanus Bresser.
Alida Geertruij, D. van Jan Joseph Justus de Heij.
Emerentia Maria Petronella, D. van Laurentius de Rijk.
24. Elisabeth Margaretha, D. van Hendrik Wilhelm Flik.
Elias Albert, Z. van Jacobus Vieveen.
Hendrika Johanna, D. van Jan van der Lip.
Janna Catharina, D. van Antonij Minkhorst.
25. Elisabeth Wilhelmina, D. van Johannes Verloop.
Johannes Hendrikus, Z. van Johannes Turel.

- Albertus, Z. van Johannes Michael Metzger.
 Rijntje Christina, D. van Klaas Anglino Tap.
 Jacobus, Z. van Gerrit Hendrik Tieland.
 Josephina Paulina, D. van Gijsbertus Smaak.
26. Franciscus, Z. van Frans Jobels. Elisabeth Johanna Maria, D. van Joseph Alexander van Platen. Johanna Helena, D. van Cornelis Blommers.
 Catharina Elisabeth, D. van Cornelis Souer.
27. Thomas, Z. van Johannes Dekker.
- Grietje, D. van Otto Wilkens Broekmans.
28. Diederika Johanna, D. van Diederik Gregorius van Teijlingen.
29. Arnoldus, Z. van Cornelius Vianen.
30. Francina, D. van Alexander Reins Maria Johanna Constantia, D. van Joannes Lambooij.
 Lodewijk Jacobus, Z. van Johannes Petrus Kipp.
 Aletta Cornelia, D. van Pieter Maarschalkerweerd.
 Jacobus Thomas, Z. van Thomas Verbeek.
 Abraham, Z. van Gerardus Vollmuller.

GEBORENEN 150, waaronder 13 Onechten. Tweelingen 4.

Voltrokken Huwelijken

op den

1. **April.** Willem Korvezee, Slijter in sterke dranken, 26 j. en Anthonia Elisabeth van Stokkum, 19 j.
8. Theodorus Pauwels, weduenaar, Smid, 47 j. en Alberta Oostveen, Werkster, 34 j.
 Dirk Kamperdijk, Kleermaker, 23 j. en Johanna van Leeuwen, Naaister, 34 j.
 Jodome Rieskobienskij, Gep. Militair, 69 j. en Johanna Vermeulen, Naaister, 42 j.
 Simon van Hoorn, Stoelenmatter, 22 j. en Hendrica Heuser, Breidster, 23 j.
- Hendrik Bernardus Hauser, weduenaar, stadsaanplakker, 53 j. en Anna Maria Gravendijk, zonder beroep, 34 j.
 Paulus Thomassen, Condecteur eener omnibus, 26 j. en Hendrika Engeltaard, weduwe, zonder beroep, 34 j.
 Joseph Harderwijk, Huisbediende, 23 j. en Neeltje Angenietha Lief-tink, zonder beroep, 21 j.
 Christiaan Arnout, Mandenmaker, 22 j. en Catharina Grimmelikhuijsen, Breidster, 24 j.
15. Johannes Otto van Rijn, Kamerbehangen, 28 j. en Johanna

Hendrica Jonxis, zonder beroep, 24 j.

16. Mr. Nicolaas Frederik van Nooten, Advocaat, 28 j. en Sara Josima de Kock, zonder beroep, 27 j.

22. Adrianus Isak van de Vooren, IJzerdraaijer, 23 j. en Antonia Hes, Naaister, 23 j.

Pieter van Piggelen, Stoffenverwer, 26 j. en Clara Barendina Bovart, weduwe, Mangelvrouw, 36 j.

Nicolais Stulting, Metselaar, 24 j. en Maria Bos, huiten beroep, 23 j.

Hendricus Elsendoorn, Zadelmaker, 24 j. en Gerritje Groenevelt, zonder beroep, 21 j.

23. Jacobus Joannes Franciscus Ootmar, Winkelier, 25 j. en Maria Elisabeth Verdonk, zonder beroep, 19 j.

Daniël Soeterik, Heel- en Vroedmeester, 25 j. en Anna Christina Bresser, zonder beroep, 31 j.

29. Maas Morriën, 38 j. en Cornelia

Gerarda Schadee, beide zonder beroep, 26 j.

Cornelis van Vreeswijk, Timmerman, 21 j. en Helena Tisson, Naaister, 21 j.

Albertus Petrus Maaren, Bediende, 32 j. en Adriana de Wijs, zonder beroep, 34 j.

Cornelis van der Steen, Hovenier, 24 j. en Cornelia Oremus, zonder beroep, 20 j.

Simon Gobel, Kleermaker, 24 j. en Catharina Pieterella Fransi, zonder beroep, 25 j.

Louis Oskam, Kleermaker, 25 j. en Willemina Catharina van Muijden, zonder beroep, 21 j.

30. Mr. Willem René Baron van Tuijll van Serooskerken van Zuijlen, Kamerheer des Konings, 33 j. en Jonkvrouw Françoise Margaretha van Weede, zonder beroep, 22 j.

Dirk Das, Grutmolenaar, 25 j. en Hendrina Jacomina Rutgers, zonder beroep, 21 j.

TE ZAMEN 25 PAREN.

Overledenen

op den

1. April. Johannes Flantua, 2 m., Groenesteeg.

Dirk Vleming, geh., 80 j., Jufferstraat.

Johannes Rijnhart, 6 d., Zandstraat.

Cornelia Combee, huisvr. van Je-

ronimus van der Vlis, 55 j., Achter Clarenburg.

Gerardus Straatman, 3 d., onder Wittevrouwen.

2. Abram Serlijn, geh., 32 j., Lange Pelmolenstraat.

Elias Willems, geh., 76 j., Wijde Bagijnesteeg.

Cornelis Oostrom, geh., 33 j., Bergstraat.

Willem Kilian, 1 j. en 10 m., Smebrug.

Sara Anna Elisabeth van Haeften, ongeh., circa 22 j., Muntstraat.

Johannes Woutman, ongeh., 54 j., Tuchthuissteeg.

Levenloos aangegeven Zoon van Anthonij van de Woude, Roodebrug.

3. Augustinus Anthonius Johannes Ebersson, 7 m., Stationsplein.

4. Gerrendina Kitz, 5 m., Plein Vredenburg.

Christina Margaretha Valentijn, huisvr. van Jan Bakker, 38 j., Veenstraat.

Antonia van Steenderen, ongeh., 80 j., aan de Heerenstraat.

5. Anna Dekker, 1 d., Walsteeg.

Willemina van Odijk, wed. van Leonardus Corver, 71 j., Lange Lauwerstraat.

Hendrik Jan Ritte, 4 j. en 2 m., Springweg.

Wilhelmus Theodorus Meijland, 20 j., Steenweg.

Hermanus Johannes Nous, 10 w., Loefbergmakerstraat.

Wilhelmina Frederica Sophia Correlje, 7 j. en 2 m., Lange Lauwerstraat.

6. Adriana de Groot, wed. van Frans Jolen, 72 j., Keukenstraat.

7. Adrianus Cornelis van der Schaft, 7 j. en 2 m., Lange Pelmolenstr.

Hendrik Verhoeven, 1 m., Nicolaïkerkhof.

Jan Gerrit Verhoef, 2 j., Korte Viesteeg.

8. Cornelis van Scherpenzeel, geh. 36 j., Kleine Eliensteeg.

Egbertus Hendrikus van Gaalen, 4 j., Veenstraat.

9. Wilhelmina Eliezabetta Vis, huisvr. van Bernardus Ouwegan, 42 j., aan de Helling.

Maria van Blaricum, ongeh., 23 j. en 6 m., onder Wittevrouwen.

Levenloos aangegeven Dochter van Hendrik Meijer, Rietsteeg.

Maria Sophia Swaak, 2 m., Groenesteeg.

10. Elisabeth Cornelia Reinaars, ongeh., 24 j., Donkerstraat.

Johanna Servaas, wed. van Jan Heunk, 70 j., Achterweg.

Adrianus van Schaik, geh., 54 j., onder Wittevrouwen.

Dirk Vonk, weduwenaar, 80 j., Roodebrug.

12. Cefas Fredrik Overbrugge, circa 6 m., Kromme Nieuwe Gracht.

Leendert Dommelshuizen, 8 m., Groenesteeg.

Neeltje Hogenbirk, huisvr. van Pieter Hendrik Olidam, 73 j., Wijde Watersteeg.

Johanna Bieger, 3 m., Tuinstraat.

13. Johannes Petrus Geesink, 3 w., Nicolaïsteeg.

Adriana Wilhelmina Lingmont, 1 j. en 3 m., op 't Bolwerk Lepenburg.

- Jansje Maria Ross, 1 j. en 7 m.,
onder Catharijne.
- Johannes Koeles, geh., 83 j.,
Mariaplaats.
14. Clasina Carolina Jacoba Visser,
7 m., Geertruidakerkhof.
15. Meijer Moses de Leeuw, 1 j. en
4 m., Zadelstraat.
Petronella Verheul, wed. van Dirk
de Groot, 73 j., Oude Kamp.
Bernardus van der Hammen, we-
duwenaar, 48 j., Achterstraat.
16. Catharina van Gorkum, wed. van
Pieter Oudstein, 69 j., Gaal-
kopsteeg.
Willem Kremer, geh., 44 j.,
onder Wittevrouwen.
17. Johannes Moolenbeek, 3 j. en 3
m., Lange Hamsteeg.
Neeltje van Bunnik, 7 w., Lange
Smeesteeg.
Levenloos aangegeven Zoon van
Johannes Laros, Donkerstraat.
Hendrika Coersen, huisvr. van
Johannes Bernardus Sutherland,
29 j. en 10 m., Vischmarkt.
Geertruij van Soest, huisvr. van
Bernardus Smits, 78 j., Vin-
kenburgsteeg.
Johanna Elisabeth van Marm, 1 j.
en 10 m., Stroosteeg.
18. Johanna Jacoba Uilenbroek, on-
geh., 21 j., Sjanjaardsteeg.
Arnoldus Meere, weduwenaar, 81
j., Ger. Diak. Oude Mannen- en
Vrouwenhuis.
19. Johanna Bernarda van der Valk,
2 j., Molensteeg, B.
- Gijsbertus Haasbroek, 1 j. en 1 m.,
Zilversteeg.
- Anthonia de Rooij, huisvr. van
Gerrit La Ros, 60 j. Donkerstr.,
Petronella Kampers, huisvr. van
Pieter Jacobus Steffaan, 30 j.,
Varkenmarkt.
Alida Striebel, huisvr. van Gerar-
dus Johannes Wilbrink, 69 j.,
Nieuwe Kamp.
Levenloos aangegeven Zoon van
Christianus Johannes Baars,
onder Wittevrouwen.
20. Hendrik Christiaan van der Bilt,
1 j. en 9 m., Stroosteeg.
Francisca Helder, wed. van Hen-
drik van de Coolwijk, 63 j.,
Mariastraat.
Johanna Vreeswijk, ongeh., 72 j.,
Ger. Diak. Oude Mannen- en
Vrouwenhuis.
21. Anthonie Johannes Lensing, circa
1 m., Breedstraat.
Maria van Schardijk, ongeh., 19
j., Plein Vredenburg.
Johanna Justina Godee, huisvr.
van Jacob Dirk Ludwig, 60 j.,
Jansbrug.
Johann Hartmann Möbesz, wedu-
wenaar, 88 j., Achter den Dom.
Jacobus Verheul, weduwenaar,
79 j., Kaassteeg.
22. Cornelis Wilhelmus Woudenberg,
1 j. en 8 m., onder Tolsteeg.
Johanna de Fij, 1 j. en 8 m.,
aan 't Zand.
Dirk van Erdelen, geh., 71 j.,
Geertruidasteeg.

- Anna Maria Rietvelt, 7 w., Vuile-sloot.
- Johannes Mica, geh., 63 j., Springweg.
- Willem van Geelen, weduwnaar, 82 j., Springweg.
23. Catharina van der Hammen, 9 j. en 5 m., Veenstraat.
- Ellis Hoefste, 3 m., Lauwenrecht.
- Marinus van Sorgen, ongeh., 22 j., Boothstraat.
- Johanna van Lingen, 5 d., Ganssteeg.
24. Alberdina Dudok, wed. van Hendrik van Wiggen, 70 j., Stijf-selsteeg.
- Catharina Oderom, 17 d., Gruttersdijk.
- Johannes Cornelis-Martens, 11 j. en 4 m., Bemuurde Weerd.
- David Heimans, geh., 59 j. en 6 m., op Lepenburg.
25. Johanna Smit, wed. van Laurens Colmbijn, 81 j., Vollerbrug.
- Johannes Franciscus Hasselman, 14 d., onder Tolsteeg.
26. Catharina Nieuwkerk, huisvr. van Henricus Etmans, 40 j., Mariastraat.
- Elisabeth Ketter, huisvr. van Cornelis Richel, 59 j., Zadelstraat.
- Lotje Bokhorst, huisvr. van Jan Cornelis Edema, 40 j., Maria-plaats.
- Catharina Verver, ongeh., 44 j., Gaardbrug.
27. Levenloos aangegeven Zoon van Theodorus Ernestus Kuijper, Vollerbrug.
- Glaudie Vreeswijk, geh., 63 j., Catharijnestraat.
28. Elizabeth Brinckman, wed. van Matthijs van Engelenburg, 81 j., Agnietestraat.
- Johanna Maria Elisabeth Kruls, huisvr. van Joseph Alexander van Platen, 20 j., Jufferstraat, G.
- Jan Vethaak, weduwnaar, 68 j., Nicolaikerkhof.
29. Johanna de Voest, ongeh., 52 j., Jerusalemsteeg.
- Annetje Daalemans, wed. van Aart de Zwart, 81 j., Bemuurde Weerd.
30. Abram Jansen, 30 j., Hospitaal.
- Anthouius van den Brink, 1 j. en 4 m., Roodebrug.
- Levenloos aangegeven Zoon van Hendrik Jan Koopman, in de Twijestraat.
- Cornelis Johannes Gerardus Slingerland, 2 m., Catharijne Singel.
- Jan Christiaan de Bock, geh., 49 j., te Amsterdam.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Doodgeboren.	6.	Transport.	84.
Beroerte.	4.	Zuur.	2.
Tering.	23.	Waterzucht.	7.
Stuipen.	19.	Zelfmoord.	1.
Borstkwaal.	8.	Hersenontsteking.	2.
Verval van krachten.	19.	Kinkhoest.	4.
Klierziekte.	1.	Kramp.	3.
Koortsen.	4.	Gevolgen van den kraam.	1.
	84.		104.

Het getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot		Mann.	Vr.	Tot.
Doodgeboren	4	2	6.	Transport.	39	30	69.
Beneden het jaar:	14	9	23.	Van 50 tot 60 jaar.	4	3	7.
Van 1 tot 10 jaar.	12	6	18.	» 60 » 70 »	3	5	8.
» 10 » 20 »	1	1	2.	» 70 » 80 »	3	8	11.
» 20 » 30 »	3	7	10.	» 80 » 90 »	5	4	9.
» 30 » 40 »	3	1	4.	» 90 » 100 »	»	»	»
» 40 » 50 »	2	4	6.				
	39—30—69.				54—50—104.		

VERKOCHE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 4 April 1846, door den Notaris M. WIGMAN.

N°. 1. Vijf Bunders, 75 Roeden, 40 Ellen welig Weiland, gelegen onder de Gemeente Maartensdijk.

N°. 2. Twee Bunders, 44 Roeden, 40 Ellen welig Weiland, gelegen als voren. Beide verkocht voor f 4,750.

Denzelfden Datum, door den Notaris G. H. STEVENS.

Het alleraangenaamst gelegen Buitenverblijf, genaamd *Rustenburgh*, met voor weinige jaren nieuw gebouwde Heerenhuizinge, gelegen aan den Singel, bezijde het Maliehuus. Verkocht voor f 11,100.

Denzelfden Datum, door de Notarissen N. DE GRAAF en J. C. DWARS.

N°. 1. Een Heerenhuis, aan de Noordzijde van de Heerestraat, Wijk A, N°. 1206. Opgehouden voor f 3,500.

N°. 2. Een Huis, met Grond en Kluiskeider, gelegen aan de Oostzijde van de Oude Gracht, nabij de Gaardbrug, Wijk F, N°. 133. Verkocht voor f 2,300.

N°. 3. Een Huis, met Grond, Kelder en Plaats, aan de Noordzijde van de Korte of Ooster-Smeesteeg, Wijk A, N°. 422. Verkocht voor f 1,490.

N°. 4. Vier Kameren of Woningen, gelegen achter den Wal, nabij de Tolsteeg-Barrière, Wijk C, N°. 379 à 382. Verkocht voor f 1,015.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een hecht, sterk, goed doortimmerd Huis, thans verdeeld in twee Woningen, gelegen in de Gemeente Rijsenburg, aan den Straatweg. Opgehouden voor f 9,000.

N°. 2. Een hecht en wel ter nering staand Huis, gelegen aan de Zuidzijde van de Lange St. Janstraat, Wijk G, N°. 191/192. Opgehouden voor f 5,800.

N°. 3. Een Huis, Erf en Grond, van ouds genaamd *de Schenkkan*, gelegen aan de Zuidzijde van de Lange Smeesteeg, Wijk B, N°. 619. Opgehouden voor f 2,800.

N°. 4. Een Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Westzijde van de Oude Gracht, achter de Twijestraat, Wijk B, N°. 120. Opgehouden voor f 2,100.

N°. 5. Een Huis of Woning, gelegen aan de Westzijde van het Korte Roosendaal, Wijk B, N°. 465. Verkocht voor f 490.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN GROOTVELD.

N°. 1. Eene hechte sterke, net betimmerde Huizinge, staande en gelegen aan de Noordzijde van de Zadelstraat, Wijk E, N°. 400. Verkocht voor f 3,030.

N°. 2. Eene Huizinge, Erf en Grond, staande aan de Noordzijde van de Boterstraat, Wijk E, N°. 350. Verkocht voor f 660.

N°. 3. Eene Kamer of Woning, staande als boven, Wijk E, N°. 339. Verkocht voor f 780.

N°. 4. De Opstal van Betimmering, bestaande in een Tuinhuis met Zolder en Kelder en een fraaije Koepel, gelegen op het Bolwerk Lepenburg, Wijk A, N°. 1227. Verkocht voor f 595.

Denzelfden Datum, door den Notaris H. DUIJFJES.

N°. 1. Een kapitaal Huis, ingerigt tot Logement en Koffijhuis, genaamd *het Oud Eigen*, gelegen aan de Noordzijde van de Varkenmarkt, Wijk C, N°. 597. Verkocht voor f 4,000.

N°. 2. Een Huis, Erf en Grond, staande aan de Oostzijde van de Teelingstraat, Wijk G, N°. 167. Opgehouden voor f 1,700.

N°. 3. Een Huis, Erf en Grond, staande aan de Noordzijde van de Vrouw juttestraat, Wijk A, N°. 334. Opgehouden voor f 1,115.

N°. 4. Twee Kameren of Woningen, in de Zandstraat, Wijk C, N°. 307 en 308. Verkocht voor f 510.

Den 11 April 1846, door denzelfden Notaris.

N°. 1. Een Huis, met afzonderlijk Bovenhuis en ruim Magazijn.

N°. 2. Een Huis daar annex.

N°. 3. Elf daaraan belendende Huizen, Tuin en Bleekveldje, alles staande en gelegen buiten de Catharijnepoort, aan den Singel en den Amsterdamschen Straatweg, Wijk L, N°. 40, 40^a—40ⁿ. Allen opgehouden voor f 6,275.

N°. 4. Een Huis, waarin de Tapperaffaire wordt uitgeoefend, met Erf, Grond, Kelders en Kluis, gelegen aan de Oostzijde van de Oude Gracht, nabij de Geertebrug, Wijk A, N°. 75. Verkocht voor f 2,035.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

In de maand APRIL 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremery.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 's MIDD. te 12UR.	WEERSGESTELD. 'S MIDD. 12 UREN
	gur.	12u.	3ur.	gur.	gur.	12u	3ur.	gur.		
1	754	754	754	752	102	124	125	105	Z. W.	Betrokken.
2	750	749	747	746	132	14	145	94	w.	Sterk bewolkt.
3	747	747	746	746	10	104	9	6	idem.	Betrokken.
4	753	752	751	744	7	96	82	69	Z. W.	idem.
5	753	749	745	744	89	108	12	9	w.	Helder.
6	756	747	750	740	101	124	103	6	idem.	Bewolkt.
7	740	740	739	740	56	88	101	47	o.	idem.
8	742	742	743	743	75	104	6	58	n.	Helder.
9	750	752	754	757	79	112	91	44	N. W.	Bewolkt.
10	759	759	759	760	77	124	112	58	idem.	idem.
11	756	753	751	751	98	128	124	106	o.	idem.
12	750	751	752	757	129	172	178	124	Z.	WVainig bewolkt.
13	757	757	758	760	122	175	173	101	Z. W.	Helder.
14	760	760	757	756	137	162	152	136	o.	idem.
15	758	760	760	761	11	137	124	106	idem.	Bewolkt.
16	764	765	764	766	106	112	116	82	idem.	idem.

DATUM.	BAROMETR IN MILLIMETERS.			THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK 's MIDD. te 12 ur.	WEERSGESTELDH. 's MIDD. 12 UREN.	
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.			9ur.
17	764	762	760	758	96	121	102	93	O.	Bewolkt.
18	759	759	760	758	85	114	116	104	N.O.O.	Regenachtig.
19	762	762	762	763	8	114	107	92	O.	Bewolkt.
20	762	765	764	764	82	98	84	58	idem.	Betrokken.
21	761	762	762	761	81	106	10	52	N.	Vveinig bewolkt.
22	760	760	760	759	95	106	82	62	N.W.	idem.
23	759	759	758	758	118	132	117	98	O.	idem.
24	758	760	760	761	105	128	144	77	N.O.	Betrokken.
25	762	762	761	760	122	145	124	89	N.W.W.	Helder.
26	755	753	753	754	94	91	84	45	N.O.O.	Regenachtig.
27	755	757	758	760	52	84	72	37	N.	Bewolkt.
28	761	761	762	762	82	102	8	65	N.W.	idem.
29	766	767	768	768	82	92	72	69	N.O.	idem.
30	770	771	772	772	192	104	104	62	N.W.W.	idem.
	7504	7491	7488	7472	881	1124	1029	680	GEMIDDELDE WAARNEMING	
	7592	7592	7588	7594	1045	1333	1276	1007	Van den 1en. tot den 10en.	
	7607	7612	7614	7615	1023	1090	980	651	10en. — — 20en.	
									20en. — — 30en.	

- 2 's namiddags en 's avonds buijg.
- 3 's nachts sterke wind tusschen beide regen.
- 4 's morgens en 's avonds regen.
- 5 's namiddags regen.
- 6 gedurig regen.
- 7 's namiddags hagel met regen.
- 8 's namiddags een weinig regen.
- 9 idem.
- 10 's voormiddags een weinig regen.
- 12 's avonds regen met bliksem.
- 13 's namiddags regen met bliksem.
- 15 's morgens regen.

- 16 's morgens en 's voormiddags gedurig regen.
- 18 's voormidd. gedurig weinig regen.
- 22 's morgens een weinig regen.
- 23 's namiddags een weinig regen.
- 26 's morgens en 's namiddags regen.
- 27 's voormiddags regen en hagel, 's avonds regen.
- 28 's voormiddags regen met afwisselend hagel, 's namiddags regen.
- 29 's morgens een weinig regen.
- 30 's morgens regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 756,4, Thermometer 10,09.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

4 April 1846.	2 el 84 duim.
15 ———	4 — 93 ———
30 ———	3 — 55 ———

onder Nulpeil.

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND MEI 1846.

Geborenen

op den

1. **Mei.** Jan, Z. van Joannes Heunk.
Lodewijk Hendrik Daniël, Z. van Mr. Cornelis Lodewijk de Vos.
Jonas, Z. van Hartog Frank.
Hendrika Zwaantje, D. van Evert Dirk van Bruggen.
Jan Willem, Z. van Carolus Wilhelmus Hoegen.
2. Jan, Z. van Arij Buijzerd.
Henrietta Wilhelmina, D. van Johan Jacob Hoffmann.
Meijer, Z. van Jacob van Aals.
3. Maria, D. van Adolph Schoonheim.
4. Johannes, Z. van Johannes Albertus Molhelm.
Johannes Hendrikus, Z. van Johannes Hendrikus Kramer.
Johanna, D. van Wilhelmus van der Steen.
Johanna, D. van Petrus Jacobus Hendrikus de Ruijter.
Geertruida Mariana, D. van Huijbert Visser.
Rijk Stephanus Jan, Z. van Nicolaas van Dokkum.
5. Antoinetta, D. van Cornelis de Lang.
6. Hermanus, Z. van Johannes de Klerk.
Wijna Maria, D. van Jan Jacobs.
Johannes Gerardus, Z. van Joannes de Wildt.
Cornelis, Z. van Cornelis Vermeulen.
Maria, D. van Theodorus Wirds.
Marinus, Z. van Marinus Cornelissen.
Johanna, D. van Gijsbertus de Kruijf.
7. Jacobus Cornelis, Z. van Jacobus van Rossum.
Wilhelmina Christina, D. van Joannes Gerhardus Spitsbaard.
Bernardus Johannes, Z. van Nicolaas Bolwerk.
Jacobus Josephus, Z. van Joseph Harderwijk.
9. Hendrik Johannes, Z. van Christiaan Bastiaans.
Charlotta Wilhelmina, D. van Bernardus Ockeloen.
10. Helena, D. van Gerardus Wenneker.
Pieternella Wilhelmina, D. van Pieter Sakkers.
Leendert, Z. van Gerrit van Eijndhoven.
Wilhelmina Jacoba, D. van Hendrikus Joannes Jacobus Jansen.

- Hendrika Wilhelmina, D. van Jacob Mulder.
- Klara Maria, D. van Otto Jongbloed.
11. Geertruida Catharina, D. van Martinus Hermanus Nagtegaal.
Johanna Petronella, D. van Pieter van Piggelen.
Johanna Sophia, D. van Nicolaas van Luijn.
13. Karel Pieter, Z. van Arie Hermanus Willemse.
Willem Gerardus, Z. van Willem Gerardus van Tessel.
Cornelia Wilhelmina, D. van Willem Verheul.
Hermanus Johannes, Z. van Louis Willem van Giessen.
Elisabeth, D. van Johannes Heijmans.
Hendrikus, Z. van Johannes Jacobus van Schaik.
Hendrik, Z. van Johannes van Schaik.
14. Eduard, Z. van Hendrik Stomp.
Dirk Jan Lodewijk Coenraad, Z. van Johannes Bernardus Abt.
15. Wilhelmina, D. van Willem Gijsbertus van Maanen.
Adrianus, Z. van Adrianus van der Schaft.
Gerrit, Z. van Gerrit Rijsdam.
Jacobus Daniel, Z. van Jacobus Daniel Nolet.
Wilhelmina Hendrika, D. van Jan van Dorssen.
Geertruida Petronella, D. van Anthonius van den Brink.
16. Albertina Wilhelmina, D. van Engelbert Wessels.
17. Anthonia, D. van Jacobus Koopman.
Anthonie Johannes, Z. van Antonie Albertus Dekker.
Fenna Maria, D. van Cors Breij.
Johanna, D. van Paulus Johannes van Esch.
Anthonius Desiré, Z. van Desiré Vermeulen.
18. Anthonius, Z. van Cornelis Bernardus Tienhooven.
Frederik, Z. van Johannes Hendricus van der Vooren.
19. Johannes, Z. van Albertus Grim.
Jan en Theodorus, Zonen van Adrianus Verhasselt.
20. Maria, D. van Franciscus Richel.
Pieter, Z. van Jacobus van Mook.
Maria, D. van Willem van Loverden.
Arie, Z. van Arnoldus Emmelot.
21. Johannes Gerardus, Z. van Gerardus Wickenkamp.
Pieter, Z. van Pieter van Soest.
Catharina Anthonia, D. van Antonij Catharinus Vierbergen.
22. Gerrit, Z. van Matthijs van Buuren.
23. Johan Willem Rudolf, Z. van Gerrit Rijs.
Bernardus, Z. van Leendert Fadegon.
24. Catharina, D. van Hermanus Koot.
Dina, D. van Nathan Salomon.
Adriana, D. van Thomas van Straalen.
Gijsbert, Z. van Michiel van Zijl.

- Jan, Z. van Gerrit Blankert.
Theodora, D. van Johan Philip Dörn.
25. Gijsbert Cornelis, Z. van Dirk van Doorn.
Emerentia, D. van Johannes Boompjes.
26. Adriana, D. van Hendrik Jacobus Penning.
Johannes Jacobus, Z. van Reinier Wesselo.
Hendrik Adrianus Pieter Marinus, Z. van Hendrikus van Schaick.
27. Pieter Cornelis, Z. van Julianus Ente.
Franciscus, Z. van Johannes Nicolaas Frankruijter.
Jacobus Adrianus, Z. van Jacobus Goedhard.
Dirk, Z. van August Georg Meijer.
Cornelia, D. van Hermanus Dekker.
Johanna Henrich, Z. van Friedrich Wilhelm Bartmann.
28. Anthonius Augustinus, Z. van Hendrik Hol.
29. Nicolaas, Z. van Jan Baptist Robbers.
Louise Antoinette, D. van Mr. Lodewijk Willem Arnold Stratenus tot Voshol.
Eyerdina Cornelia, D. van Adrianus Paling.
Reginus, Z. van Johannes Kelfkens.
Albertus, Z. van Petrus van Swol.
30. Elisabeth Adriana Maria, D. van Andreas van Berkel.
Anthonia Johanna, D. van Franciscus Lodewicus Haekfoort.
31. Theodora Hendrika, D. van Jacobus van den Elsken.
Gerardus Aloisius, Z. van Leonardus van Beek.
Anthonius Willem, Z. van Wijnand van Oostrum.
32. Nicolaas, Z. van Nicolaas Pasmau.
Cornelis, Z. van Christiaan van der Teems.
- GEBORENEN 116, waaronder 42 Onechten. Tweelingen 1.

Voltrokken Huwelijken

op den

6. Mei. Johannes Bogert, Koetsier, 31 j. en Maria van Hemelen van der Zande, Dienstmeid, 27 j.
Christiaan Kiliam, Kleermaker, 22 j. en Anna Maria Pouw, zonder beroep, 22 j.
- Gideon Hendrik van Hardevelt, Huisschilder, 25 j. en Gerarda van Schaick, zonder beroep, 23 j.
Antonij ter Weij, Timmerman, 40 j. en Geesje Nieuwenhuijsen, zonder beroep, 32 j.

- Louwrenst Wilhelmus Vermeulen, Timmerman, 22 j. en Cornelia Catharina Blonk, Mutsenwaschster, 25 j.
- Willem van der Vorst, Goudsmid, 24 j. en Elisabeth van Blitterswijk, Dienstmeid, 28 j.
- Frans Riedveld, Timmerman, 24 j. en Heleua Nielsen, Dienstmeid, 24 j.
- Arnoldus Oostveen, Hovenier, 24 j. en Sanna van Stigt, Dienstmeid, 29 j.
- Johannes van Luijn, Bediende, 32 j. en Petronella Christina Jägers, Dienstmeid, 25 j.
- Jan Meurs, Barbier, 24 j. en Johanna Catharina Maria Welsch, zonder beroep, 20 j.
- Nicolaas van Luijn, Kuopendraaijer, 28 j. en Elisabeth Langeveld, Dienstmeid, 26 j.
- Gerrit van Loghem, Broodbakker, 31 j. en Susanna Aletta Hester, Dienstmeid, 25 j.
- Willem Johannes Houtman, Schoenmaker, 23 j. en Alberta Wilhelmina de Boudt, Dienstmeid, 24 j.
- Wilhelm Klep, Bediende, 40 j. en Hendrika Kuijck, zonder beroep, 31 j.
- Cornelis Marinus Goudriaan, weduenaar, Pottenbakker, 26 j. en Hendrina Jacoba Borman, Werkster, 23 j.
- Wilhelmus Josephus Diemel, Kleermaker, 20 j. en Maria van Tienhoven, Dienstmeid, 27 j.
- Cornelis Molenbeek, weduenaar, Timmerman, 40 j. en Johanna Margaretha Exel, Dienstmeid, 28 j.
- Pieter Frietman, Kleermaker, 26 j. en Jacoba van den Berg, Naai-ster, 19 j.
- Gerardus Cornelis Menke, Broodbakker, 30 j. en Johanna Alletta de Bruijn, zonder beroep, 22 j.
- Wijnand van Beest, weduenaar, Schilder, 23 j. en Anna Hoijmans, Dienstbaar, 47 j.
- Gerrit Beukema, Winkelbediende, 38 j. en Hendrica Maria van Rhee, Dienstmeid, 33 j.
- Arie Ravesloot, Werkman, 32 j. en Joanna Evers, Dienstmeid, 31 j.
7. De Hoog Welgeboren Heer Jonkheer Mr. Matthias Margaretus van Asch van Wijck, Adjunct-Commissies ter Secretarie van Heeren Raden Generaalmeesteren der Munt, 29 j. en Jonkvrouwe Constantia Margaretha Maria van de Poll, zonder beroep, 28 j.
13. Cornelis Wilhelmus Hitters, Timmerman, 24 j. en Anna Maria Visser, zonder beroep, 32 j.
- Frederik Boonstoppel, Koetsier, 33 j. en Huberdina Maria Wilhelm, Dienstmeid, 31 j.
- Casper Cornelis Vink, Kleermaker, 25 j. en Geertjen de Haan, Dienstmeid, 24 j.
- Theodorus Josephus van Daalen, Kleermaker, 31 j. en Sophia Ca-

- rolina van Brussel, zonder beroep, 39 j.
- Willem Gerard Joseph van Rijn, Kamerbehangster, 23 j. en Grietje Fredrica Marsbag, zonder beroep, 28 j.
- Johannes Muijzert, Werkman, 21 j. en Maria Cornelia Linschoten, Mutsenwaschster, 24 j.
- Willem van Geelkerken, Haarsnijder, 24 j. en Agatha Antonia Paauw, Naaister, 28 j.
- Jan Philip Josie, Broodbakker, 31 j. en Gardina van Wintershoven, Verkoopster van Bloemen, 31 j.
- Joannes Gilissen, Kleermaker, 42 j. en Elisabeth Rosalie Bevin, Naaister, 32 j.
- Johann Niederman, Gep. Sergeant, 32 j. en Barbara Sandi, Naaister, 31 j.
14. Dirk Houtzagers, Vleeschhouwer, 23 j. en Jacoba Catharina Campagne, zonder beroep, 30 j.
- Ferdinand Frederik Willem Koch, Huisonderwijzer in de Hoogduitse Taal en Letterkunde, 27 j. en Anna Maria Koch, zonder beroep, 24 j.
20. Paulus van Leersum, Schipper, 26 j. en Anthonia van Steenderen, Naaister, 22 j.
- Gerhardus Joannes Nijenhuis, Stadsdrukker, 25 j. en Christina Johanna Maria van Schaik, zonder beroep, 24 j.
- Cornelis Smorenburg, Werkman, 25 j. en Lammerdina Elberse, Dienstmeid, 21 j.
- Frans Voecht, Smid, 24 j. en Cornelia Willemina van Rossum, Dienstmeid, 22 j.
- Martinus Geursen, Kleermaker, 26 j. en Johanna Streef, zon. ber., 27 j.
- Hendrik Albertus Stilting, Smid, 25 j. en Gesina Johanna Godijn, Kroeghoudster, 40 j.
- Arnoldus Saurens, Schrijver, 23 j. en Naatje Vreeswijk, Dienstmeid, 22 j.
27. Nicolaus Joannes van Loendersloot, Timmerman, 39 j. en Geertruida Butke, zonder beroep, 28 j.
- Andries Conradus Stucki, Kandidaat tot de Heilige dienst, 38 j. en Maria de Vooght, zonder beroep, 43 j.
- Godefridus Verheul, Hovenier, 24 j. en Petronella van der Steen, Hovenierster, 27 j.
- Adrianus Verweij, Metselaar, 23 j. en Siena Catharina Duparant, Werkster, 30 j.
- Jan van Doorn, weduenaar, Voermansknecht, 50 j. en Alida Petronella Verheul, Naaister, 35 j.
- Lodewijk Adrianus Burghout, Huis schilder, 22 j. en Maria Johanna van Schaik, Dienstmeid, 23 j.
- Joannes Josephus Louterbach, weduwen., Poelier, 35 j. en Willemina Lorette, zonder beroep, 27 j.
- Arnoldus Johannes Godtwaldt, Smid, 34 j. en Anna Volman, Dienstmeid, 32 j.

Overledenen

op den

1. **Mei.** Helena van Reenen, wed. van Bernardus Weenink, 72 j., Sint Jansveld.
Margaretha Redeman, wed. van Isaak Serliju, 83 j., Nieuwe Gracht.
Johannes Cornelis Verheul, circa 4 m., Catharijnestraat.
Heinrich Ludwig Friederich von Pfaffenrath, geh., 78 j., in de Twijestraat.
2. Francisca Mechtildis Brinkman, huisvr. van Leendert Besters, 35 j., Mariastraat.
Catharina Daverina Schouten, 5 m., Zeedijk.
Levenloos aangegeven Dochter van Johannes van der Linden, onder Wittevrouwen.
Willem Buddingh, 4 j., Steenweg.
3. Salomon Groenteman, 2 m., aan 't Zand.
Dirk de Koning, 4 m., aan de Helling.
Hendrik Swerus, 1 j. en 3 m., onder Catharijne.
Neeltje Baars, 4 m., Oudkerkhof.
Hendrik Jan Jacobs, geh., 47 j., Varkenmarkt.
Machiel de Heul, geh., 50 j., Lange Nieuwstraat.
Joanna Mastwijk, wed. van Gijsbert van Nooij, 81 j. en 6 m., Lage Weide.
4. Maria Catharina Silon, wed. van Johannes Bernardus Goedemans, 58 j., Zandstraat.
Petrus de Rek, ongeh., 67 j. en 6 m., onder Catharijne.
5. Jan Buijzerd, 3 d., Rijnstraat.
Mr Adriaan Joseph Trip, ongeh., 31 j., Lange Nieuwstraat.
6. Hendrika Geertruida de Groot, 2 j., Vischmarkt.
Abraham Koch, ongeh., 41 j., Lange Smeesteeg.
Gerrit Jan Wolsink, 3 w., Oude Kamp.
7. Barthalina Eleonora Huisman, 4 j. en 6 m., Tuinstraat.
Alida Antoinetta van Lodenstein, huisvr. van Marinus Cornelissen, 38 j. en 7 m., Achterom.
8. Cornelia Wilhelmina Prette, 8 d., Nathanaëlspoort.
Cornelis Wildemast, 2 m., Blindesteeg.
Alida Susanna Wildemast, 3 j. en 3 m., Vissersteeg.
9. Helena Maria Dorothea Kock, circa 3 j., Oudkerkhof.
10. Reinier Antoon Tegeler, 3 m., Loefbergmakerstraat.
Franciscus Banning, geh., 55 j., Boterstraat.
Johanna Maria de Ruijter, wed. van Anton Thielke, 30 j., Boterstraat.
Hendrikje Korver, 3 w., Zandstraat.

11. Joannis Santkuijl, ongeh., 31 j.,
Keukenstraat.
Barendina Bekker, wed. van Arnoldus Albertus Woesthoff, 72 j., Twijestraat.
Johannes Mollars, geh., 56 j., Kort Rosendaal.
12. Wijnanda Voorhout, wed. van Hermanus de Groot, 66 j., Loefbergmakerstraat.
Johanna Wilhelmina Mostert, 4 j. en 7 m., Boterstraat.
13. Karel Frederik Wisman, 3 m., Vaartschen Rijn.
Elizabeth de Bruijn, circa 11 m., Plein Vredenburg.
Hermanus Nellestein, geh., 31 j., onder Catharijne.
Johannes Lambertus van Elten, 5 j., Bemuurde Weerd.
Jan Pieter de Brons, 5 w., Loefbergmakerstraat.
Abraham Severijn, 9 m., Korte Koestraat.
Maria Catharina Pisa, wed. van Bernardus Smit, 61 j., Korte Lauwerstraat.
14. Jan Dirk Landzaat, 6 j. en 4 m., Vinkebuurt.
Johannes Zacharias Muller, 3 m., Predikheerenstraat.
Adrianus Dirksen, ongeh., 24 j., onder Catharijne.
Christina Cornelia Taalman Kipp, ongeh., 38 j., Minrebroederstraat.
Dilia Dorrestijn, wed. van Gerrit Stam, 84 j., onder Wittevrouwen.
15. Arres Johannes Heetveld, 3 j., Heckelsteeg.
Hanna Flantua, 3 m., Groenesteeg.
Antonia Verhaar, wed. van Albertus van den Berg, 84 j., Molensteeg, B.
Levenloos aangegeven Zoon van Daniël Stuijvenberg, onder Wittevrouwen.
16. Carolina van den Berkhof, 3 j. en 8 m., Veenstraat.
17. Willemina van Luin, wed. van Cornelis van de Mast, 64 j., buiten de Weerd.
Maria Margaretha Heijligers, huisvr. van Leonard van de Kastele, 27 j., Nieuwe Gracht.
Hendrikus Johannes Schoonhoven, 11 m., Bemuurde Weerd.
Janette van den Bergh, huisvr. van Jan Anton Rauwen, 63 j., Plein Vredenburg.
Levenl. aangegev. Dochter van Gerit van Hoorn, Geertuidakerkhof.
18. Gerardus van Groot Battavé, 10 m., Achterstraat.
Gerrit La Ros, geh., 64 j., Donkerstraat.
Johannes Koenders, geh., 83 j., Vischmarkt.
Levenloos aangegeven Dochter van Gerardus Tap, Voorstraat.
19. Johannes van Schaik, 9 m., Hooge Weide.
Nicolaas van Rijn, 5 j. en 7 m., Zwaansteeg.
Dorothea Louisa Neumuller, wed.

- van Hendrik van Pothuisen, 75 j., onder Catharijne.
- Antje van Maarschalkerveerd, wed. van Reinier Geelen, 30 j., Mariëbaan, 2de steeg.
20. Hermanus Bosman, 1 j., Achter Clarenburg.
- Maria Weijburg, 4 j. en 11 m., Bergstraat.
- Antonius Marsman, geh., 72 j., onder Tolsteeg.
- Petronella Robberse, wed. van Christiaan Weidner, 83 j., Groenesteeg, A.
- Johannes van der Star, weduenaar, 77 j., Ger. Diak. Oude Mannen- en Vrouwenhuis.
22. Albertus Johannes Poessenouw, 7 j., Schoutensteeg.
- Petrus Oostveen, ongeh., 31 j., Vaartschen Rijn.
- Hendrica Fredrica Taute, 14 j., Achterweg.
23. Cornelia Flard, 5 m., onder Catharijne.
- Hendrik van Schaik, 10 d., Zandstr.
- Louisa van de Vegt, ongeh., 22 j., Loefbergmakerstraat.
- Cornelia van Kleef, ongeh., 75 j., aan de Heerenstraat.
- Susanna Agnita Koert, huisvr. van Hendrik Johannes Osti, 26 j., Kromme Nieuwe Gracht.
- Gijsbert Kelfkens, weduenaar, 68 j., Walsteeg.
- Jannigje Roerenschap, huisvr. van Jan Hendrik van Ewijk, 63 j., Molensteeg, B.
- Arnoldus Vianen, 1 m., Hopakker.
- Gerrigje Kemmer, ongeh., 84 j., Pelmolenaarstraat.
24. Jerfaas Hufferman, geh., 67 j., Vinckenburgsteeg.
- Cornelis Johannes Bruijninck, 8 j., Lauwenrecht.
25. Catharina van Ingen, ongeh., 76 j., Bergstraat.
- Johanna Maria van Dijk, 7 m., Roodebrug.
- Jannigje Anna Geefhuijsen, 11 m., ABCstraat.
- Levenloos aangegeven Zoon van Hendrik Rost, onder Catharijne.
- Cornelia Cecilia van der Slooten, ongeh., 46 j., Bemuurde Weerd.
26. Johannes Zwiscreijn, geh., 60 j., onder Catharijne.
27. Johannes Groenen, circa 3 m., Zeedijk.
- Hendrik van Gerderen, geh., 59 j., Achter Oudwijk.
28. Maria Gertrudis Reisman, huisvr. van Adrianus van Voorst, 41 j., Catharijnesteeg.
- Philippe Gerard Pierson, 1 j. en 6 m., Predikheerenstraat.
- Gijsbertus Ansem, geh., 39 j., Vinkebuurt.
- Hendrikus van der Star, weduenaar, 89 j., Korte Rosendaal.
- Maria Hendrika Drinkenburg, 2 j. en 2 m., Breedstraat.
29. Wilhelmina Hendrica van As, huisvr. van Evert Barreveld, 37 j., onder Wittevrouwen.

- Metje Barta van Soelen, circa 4 m.,
Heerenstraat.
30. Helena Tisson, huisvr. van Coen-
rardus Krengel, 44 j., Keizers-
gracht.
- Margaretha Helena van den Heuvel,
1 j. en 1 m., Zwarte Water.
- Antoinetta Vernooij, circa 2 m.,
Vaartschen Rijn.
- Joanna Lävölger, huisvr. van Hen-

rich Cornelius Westerheijden,
43 j., onder Tolsteeg.

31. Alida Catharina van Gulik, huisvr.
van Johan Fredrik Ludovicus
Corell, 38 j., Groenesteeg, C.
Johannes van de Graaff, gch.,
55 j., Putsteeg.
- Rijk Stephanus Jan van Dokkum,
circa 1 m., Suikerstraat.

OVERLEDENEN 108.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Doodgeboren.	5.	Transport.	97.
Beroerte.	4.	Geelzichte.	1.
Tering.	24.	Ontsteking in de hersenen.	3.
Stuipen.	24.	Groep.	1.
Borstkwaal.	14.	Gebrek aan de maag.	1.
Verval van krachten.	13.	Verdronken.	1.
Klierziekte.	3.	Pokken.	1.
Koortsen.	5.	Bloedspuwing.	1.
Zuur.	1.	Tanden.	1.
Waterzucht.	3.	Gevolgen van operatie.	1.
Gevolgen van den kraam.	1.		
	<hr/>		<hr/>
	97.		108.

Met getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot		Mann.	Vr.	Tot
Doodgeboren	2	3	5.	Transport.	36	37	73.
Beneden het jaar.	18	11	29.	Van 50 tot 60 jaar.	7	2	9.
Van 1 tot 10 jaar.	10	10	20.	» 60 » 70 »	5	5	10.
» 10 » 20 »	»	»	»	» 70 » 80 »	3	3	8.
» 20 » 30 »	1	4	5.	» 80 » 90 »	2	6	8.
» 30 » 40 »	3	5	8.	» 90 » 100 »	»	»	»
» 40 » 50 »	2	4	6.				
	<hr/>		<hr/>				<hr/>
	36	37	73.				53—55—108.

VERKOCHE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 9 Mei 1846, door den Notaris M. WIGMAN.

N°. 1. Een hecht sterk en aangenaam gelegen Huis, aan de Kromme Nieuwe Gracht, Wijk F, N°. 377. Verkocht voor f 2,920.

N°. 2. 2 Bunders, 44 Roeden, 75 Ellen welig Weiland, gelegen in den Wierschen Polder, onder Vreeswijk. Verkocht voor f 1,600.

N°. 3. 2 Bunders, 27 Roeden welig Weiland, gelegen als hoven. Verkocht voor f 1,630.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. De Huurweere en beterschap van eene Warmoeziers Hofstede met Huis, Schuur en verdere Betimmering, gelegen buiten de Waard-Barrière, in de Hooglandsche steeg, onder Pijlsweerd. Verkocht voor f 6,200.

N°. 2. Een weldoortimmerd Huis en Plaats, gelegen aan de Noordzijde van de Gortsteeg, Wijk E, N°. 147. Opgehouden voor f 1,750.

N°. 3. Eene Huizinge, ingerigt tot drie Woningen, gelegen aan de Vischmarkt, Wijk F, N°. 113. Verkocht voor f 1,475.

N°. 4. Een hecht en sterk Gebouw, bestaande in Woonhuis, Pakhuis met dubbele Graanzolders, gelegen aan de Zuidzijde van de Nieuwe Kade, Wijk C, N°. 996. Opgehouden voor f 2,740.

N°. 5. Een hecht en sterk Gebouw, insgelijks bestaande in een Woonhuis, twee Pakhuizen, etc., gelegen als voren. Opgehouden voor f 2,460.

Den 16 Mei 1846, door de Notarissen C. LENS en J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een kapitaal, hecht en sterk Huis, zijnde het wel bekende *Hof van Holland*, gelegen aan het Plein Vredenburg, Wijk D, N°. 243.

N°. 2. Een Huis, gelegen achter het voorgaande, in de Drieharingsteeg, N°. 92. Beide verkocht voor f 9,800.

Den 23 Mei 1846, door den Notaris H. DULFJES.

Een Huis, waarin de Affaire in Droogerijen en Verwaren wordt uitgeoefend, staande aan de Twijestraat, Wijk B, N°. 292. Verkocht voor f 3,110.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Eene kapitale Boerenhofstede, gelegen in de Gemeente Jutphaas, in het Nedereind, aan de Zandweg.

N°. 2. Vijf Bunders, 67 Roeden, 70 Ellen best Wei-, Hooi- en Bouwland, gelegen als voren.

N°. 3. Zeven Bunders, 08 Roeden, 40 Ellen allerbest Bouw- en Weiland, gelegen als voren.

N°. 4. Drie Bunders, 52 Roeden, 90 Ellen welig Weiland, gelegen in de Gemeente Ouden Rhijn, op Galekop. Alles verkocht voor f 23,000.

Den 30 Mei 1846, door den Notaris N. DE GRAAF.

N°. 1. De helft in den steenen Wind-Koornmolen, genaamd *de Rhijn* en *Zon*, staande tusschen de Catharijne- en Waard-Barrière, Wijk C, N°. 981.

N°. 2. De helft in een nieuw gebouwde Stal en Koetshuis, gelegen aan de Westzijde van de Korte Watersteeg, Wijk C, N°. 523. N°. 1 en 2 verkocht voor f 12,000.

N°. 3. Eene Kamer of Woning, gelegen aan de Westzijde van de Korte Watersteeg, Wijk C, N°. 527. Verkocht voor f 410.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Eene Warmoeziers Hofstede, gelegen buiten de Waard-Barrière, aan de Westzijde van de Vecht, in den nieuwen of lagen Oort, Wijk M, N°. 566, a, b, c, d. Verkocht voor f 2,140.

N°. 2. Een Perceel best Wei- en Hooiland, groot 6 Bunders, 16 Roeden, 20 Ellen, gelegen onder Oostveen, in de twaalf Hoeven. Verkocht voor f 3,700.

Denzelfden Datum, door den Notaris M^r. H. A. R. VOSMAER.

Een hecht en sterk Huis, met Erf, Grond, Plaats en Bleekveld, gelegen aan de Lange Nieuwstraat, Wijk A, N°. 693. Verkocht voor f 1,310.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand MEI 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijsschool
te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DAGUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 'S MIDD. te 12ur.	WEERSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
1	773	773	773	772	94	104	116	86	O.	Betrokken.
2	768	768	766	766	12	138	112	89	w.	Sterk betrokken.
3	767	766	766	766	124	149	102	94	N.	Vveinig bewolkt.
4	765	763	763	759	103	134	12	10	O.	Bewolkt.
5	756	756	756	755	127	168	174	112	w.	idem.
6	754	754	754	754	152	153	144	112	Z.	idem.
7	756	756	757	758	127	158	126	104	N.W.W.	Helder.
8	758	759	760	762	14	152	154	9	N.	Bewolkt.
9	764	764	763	763	144	162	148	112	idem.	Helder.
10	760	760	760	763	144	178	148	102	w.	Bewolkt.
11	767	767	767	767	146	166	14	99	idem.	Helder.
12	766	765	763	761	148	168	142	132	N. O.	idem.
13	759	758	758	758	10	12	138	82	O.	Betrokken.
14	760	760	760	762	11	136	137	116	idem.	Bewolkt.
15	762	761	760	760	108	118	129	82	idem.	idem.
16	754	753	752	750	123	152	15	13	N. O. O.	idem.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK 's MIDD. 12 UR.	WEERSGESTELDHE. 's MIDD. 12 UREN.
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	747	747	747	746	15	153	184	129	N. W.	Bewolkt.
18	748	747	746	746	13	157	142	96	Z. W.	idem.
19	752	754	755	757	136	133	166	10	N. w.	Helder.
20	756	756	755	757	133	161	131	10	idem.	Bewolkt.
21	760	760	761	764	124	15	156	104	W.	idem.
22	767	767	768	770	139	157	13	116	z. O.	Helder.
23	770	770	769	769	168	184	194	14	Z.	Weinig bewolkt.
24	770	770	769	768	164	177	192	148	N. O.	Bewolkt.
25	768	768	767	765	14	161	154	146	Z. W.	idem.
26	765	765	766	766	159	168	14	106	N.	Helder.
27	766	764	764	764	149	152	142	102	Z. W.	Betrokken.
28	766	766	767	770	13	142	104	88	N.	Bewolkt.
29	772	772	774	774	122	138	106	91	N. O. O.	idem.
30	773	772	771	770	139	174	126	109	W.	Helder.
31	770	770	769	769	152	192	202	13	N.	idem.
	10 762	90 761	80 761	80 761	1275	1496	1344	1001	GEMIDDELDE WAARNEMING Van den 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	10 757	80 756	30 758	40 758	1284	1464	1459	1066	— 10 ^{en} . — 20 ^{en} .	
	90 767	68 767	72 767	09 768	1441	1594	1495	1163	— 20 ^{en} . — 31 ^{en} .	

- 1 's morgens regen.
 6 voor- en namiddags regen.
 7 's namiddags regen.
 13 geheel en dag regen.
 14 gebaalen dag winderig.
 15 's namiddags regen.
 16 's namiddags en 's avonds een weinig regen.
 18 's namiddags regen, 's avonds donder met opvolging van regen.

- 19 's morgens tot op den namiddag tusschenpozend regen.
 20 's namiddags regen.
 23 's morgens een weinig regen.
 27 's namiddags regen.
 28 voormiddags weinig regen.
 29 idem.

Algemeen gemiddeld, Barometer 763,719, Thermometer 14,23.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

	onder Nulpeil.
1 Mei 1846.	3 el 61 duim.
15 ———	4 — 07 ———
31 ———	3 — 76 ———

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND JUNIJ 1846.

Geborenen

op den

1. **Junij.** Alida Hendrika, D. van Christiaan Adriaan van der Vorst.
2. Christiaan Johannes, Z. van Christiaan Lucas.
Bernardus, Z. van Willem Appeldoorn.
3. Hendrina, D. van Johannes Regters.
Wijaand, Z. van Willem Pontier.
Wilhelmus Paulus, Z. van Wilhelmus Theodorus van Hulst.
Geertruida, D. van Johannes Matthijs van Nuus.
Johannes, Z. van Hendrik van den Berkhof.
4. Theodorus Johannes, Z. van Johannes Bernardus Determan.
David, Z. van Gerhardus Pullen.
Willem, Z. van Hendrik Kroonenburg.
Maria Gerarda, D. van Bernardus Franciscus Koeman.
5. Josephus Johannes Leonardus, Z. van Paulus van Bergen.
6. Anthonie, Z. van Cornelis Smorenburg.
Petrus Johannes, Z. van Johannes Portengen.
7. Johannes Nicolaas, Z. van Theodorus Burgemeester.
9. Hendrik, Z. van Willem Jansen.
Jacobus Johannes, Z. van Christoffel van Zanten.
10. Maria Mechtelina, D. van Hendrik Roest.
Johannes Hendrik, Z. van Johannes de Bruijn.
Hendrik Cornelis, Z. van Hendrik Cornelis Knops.
Hendrika Adriana, D. van Dirk van der Stroom.
11. Jacobus, Z. van Johannes Albertus Hagen.
Willem Hendrik, Z. van Willem Hendrik Versteeg.
Petronella Cornelia, D. van Thomas van der Steen.
Anna, D. van Johan Peter Mohr.
Gosina Johanna Maria, D. van Johannes Marinus van Beijnum.
12. Adriana Wilhelmina, D. van Wilhelmus Lingmont.
Cornelia, D. van Cornelis van Dijk.
Hendrik Anton, Z. van Hendrik Moerman.
Clasina en Maria, Dochters van Geurt Broekman.
13. Willem Frederik, Z. van Izaäk van Zandwijk.

- Petronella Sophia Johanna, D. van
Hermanus Henricus ter Heiden.
Wilhelmina Catharina, D. van Jo-
hannes Hendrikus van Daalen.
Willem Anthonius, Z. Joannes
Henricus Mol.
14. Catharina Elisabeth, D. van Carel
Ludovicus Rogier.
Cornelis Willem, Z. van Thomas
van Loeve.
Helena, D. van Antonie van Elk.
Wilhelmina Margaretha, D. van
Jan Willem de Hoog.
15. Cornelia Berendina, D. van Pieter
Thien.
16. Johanna Theodora, D. van Lam-
bertus Tollenaar.
17. Pieter, Z. van Johannes van Berkel.
Cornelis, Z. van Gerrit de Rui-
ter.
18. Sebastien Leonard Dionisius, Z.
van Antonie Henricus Kelfkens.
Wilhelmus Adrianus, Z. van Rei-
nier van Groeningen.
Jan, Z. van Hermanus Valk.
Helena, D. van Andries Elling.
Johannes, Z. van Johannes van
Maarle.
Willem, Z. van Willem van Doorn.
19. Arnold Nelius Marinus Johannes,
Z. van Jacobus Mernardus Fock.
Johannes Nicolaas, Z. van Johan-
nes Henricus Caro.
20. Cornelia Wilhelmina, D. van Jo-
hannes Adrianus van Groene-
woud.
21. Thomas, Z. van Bartholomeus
Stephanus van der Steen.
- Anna Catharina, D. van Christiaan
Wiesman.
22. Aletta Maria, D. Willem Hendrik
Swikker.
Alida Frederika, D. van Pieter
Hendrik Duburg.
Alida Margaretha, D. van Johann
Friedrich Michel.
Anthonie Gerhard Wilhelm, Z. van
Robertus Johannes van Altena.
23. Adriana Johanna Christina, D. van
Johan Christiaan Frijlink.
Anna Petronella, D. van Pieter
Dirk Christiaan Luca.
24. Gerrit, Z. van Hubertus van
Schaaik.
Johannes Baptiste, Z. van Hen-
dricus Johannes Terlingen.
Johannes, Z. van Cornelis Otto.
Cornelia, D. van Gerrit Oosten-
dorp.
26. Elisabeth Anthonia, D. van Gerrit
Frans van Rheenen.
Maria, D. van Hermanus Lancee.
Wilhelmus, Z. van Anthonius van
Deijl.
27. Johanna Maria, D. van Petrus
Cremer.
Jacobus, Z. v. Willem Meulenbeek.
Margaretha, D. van Gerrit Maar-
schalkerweert.
Pierre Arnoldus, Z. van Pierre
Luderus.
Matthijs Hendrikus, Z. van Hen-
drikus van Soest.
28. Johanna Helena Christina, D. van
Jacobus Adrianus Johannes Ver-
haaff.

Johannes Joseph, Z. van Johannes Cornelis Tenpierik.

29. Jacoba Maria, D. van Egbertus Jacobus van Schaick.

GEBORENEN 98, waaronder 40 Onechten. Tweelingen 4.

Catharina Adriana, D. van Frederik Schumacher.

30. Jacob, Z. van Jacob Wijnbergen, Overl. 13 Junij 1846.

Voltrokken Huwelijken

op den

3. Junij. Johannes van Dijk, Arbeider, 27 j. en Adriana Hoogland, Dienstmeid, 31 j.

Josephus Heijligenberg, Kleermaker, 30 j. en Geertruida Peperkamp, Dienstmeid, 26 j.

Jacobus Johannes Janszen, Bode op Zeijst, 18 j. en Lotje Johanna Margaretha van den Berkhof, zonder beroep, 24 j.

Jacobus Hermanus Lammerts van Bueren, zonder beroep, 22 j. en Esther Bromelow, zonder beroep, 22 j.

Gerrit Jan ter Heurne, Broodbakker, 28 j. en Johanna Hendrina Welsch, zonder beroep, 22 j.

Isaäk Salomon Clarenburg, Koopman, 34 j. en Saartje Zadok Parsser, zonder beroep, 21 j.

Johannes van Zanten, Schipper, 23 j. en Johanna Lancee, zonder beroep, 24 j.

4. Jacobus Wilhelmus Oosterbaan, Orgelmaker en Piano-stemmer, 32 j. en Anna Clara van Leusden, zonder beroep, 29 j.

10. Johannes Antonie de Voest, Vischkooper, 24 j. en Johanna Eli-

sabeth Abendtrooth, Vischverkoopster, 28 j.

Jan Schrijver, Kleermaker, 24 j. en Catharina van Leeuwen, Werkster, 27 j.

Nicolaas Brakkee, Bediende, 23 j. en Willemina Tiesman, Breidster, 22 j.

Henricus Mauritius Gerritzen, Broodbakker, 26 j. en Wilhelmina Cornelia Scheers, zonder beroep, 28 j.

Johannes Litsman, Schoenmaker, 25 j. en Magdalena Knierum, zonder beroep, 23 j.

Lambertus Smit, Smid, 30 j. en Hendrika Juliana Leemreise, Dienstmeid, 28 j.

11. Jacobus Henrikus Johannis Blinkvliet Mahlstede, Apotheker, 23 j. en Beatrix Pellekaan, zonder beroep, 22 j.

13. Mr. Ellard Lambertus Julius Vitrunga, Kantonregter, 28 j. en Lucia Maria de Jongh, zonder beroep, 25 j.

17. Huijbertus Korsten, weduenaar, zonder beroep, 29 j. en Cornelia Dons, zonder beroep, 31 j.

- Hendrik Muts, Smid, 31 j. en Hendrika Quindt, Dienstmeid, 23 j.
- Johan George Lodewijk Koelman, Gep. Militair, 39 j. en Maria Huijbers, Naaister, 36 j.
- Gerardus Johannes Jahus, Schrijnwerker, 28 j. en Judeth Cortua, zonder beroep, 32 j.
- Johannes Engelbertus van Eldik, Kleermaker, 24 j. en Neeltje Ockeloen, zonder beroep, 23 j.
- Jan van den Hoogen, Grutter, 37 j. en Johanna van Soest, Dienstmeid, 27 j.
- Johannes Beijerman, weduwen., Kantoorbediende, 45 j. en Elisabeth Westerwaal, weduwe, zonder beroep, 27 j.
24. Christiaan Roedolf Wulff, Pottenmaker, 22 j. en Pieterella Westhuijsen, zonder beroep, 23 j.
- Johannes Kuijper, Schoenmaker, 23 j. en Geertje Pisa, zonder beroep, 25 j.
- Henrich Toben de Boer, Smid, 34 j. en Geertruij van der Plaats, zonder beroep, 34 j.
- Pieter van Gorkom, Werkman, 23 j. en Carolina Bommel, Werkster, 28 j.
- Bernardus van Echtelt, Smid, 34 j. en Johanna de Goeij, zonder beroep, 21 j.
- Jacobus van Luijn, Knopenmaker, 26 j. en Gerritje Meere, Dienstmeid, 24 j.
- Johannes Jacobus Rietveld, Arbeider, 23 j. en Margaretha van Soest, Hovenierster, 21 j.

TE ZAMEN 50 PAREN.

Overledenen

op den

1. **Junij.** Fenna Maria Breij, 15 d., Wijde Watersteeg.
 Janna Hoogland, huisvr. v. Hendrik Roest, 23 j., onder Catharijnc.
 Johanna Bodenstaf, huisvr. van Gijsbert van de Vooren, 49 j., Vrouw Juttestraat.
 Johanna van den Berg, huisvr. van Carolus Wilhelmus Hoegen, 32 j., onder Wittevrouwen.
 Abraham Stephanus van Zeijst, ongeh., 42 j., buiten de Weerd.
2. Petronella Johanna Vugts, 4 j. en circa 2 m., Zonstraat.
3. Johanna Petronella Steffaan, 3 m., Varkenmarkt.
 Gerarda Esser, huisvr. van Dirk Deijs, 65 j., Steenweg.
 Johan Karel van Brakel, ongeh., 20 j., onder Catharijne.
 Gerrit Rijndert Eggink, geh., 50 j., Papenburgsteeg.
4. Geertrui Smit, wed. van Jan Georg Liera, 81 j., Pottenstraat.
 Wilhelmina van Elten, 9 j., Vredesteeg.
 Martina van Waldorp, wed. v. Dirk van Dillen, 77 j., Slagtsteeg.
 Cornelia van Erp, huisvr. van Adrianus Paling, 35 j., Voorstraat.
 Johannes Baptistus Vetzo, geh., 61 j., Smebrug.
5. Judith van Kooten, 2 j., onder Catharijnc.
 Gerrigje Leebes, wed. van Hendrik Daniel Seijsener, 64 j., Loefbergmakerstraat.
 Maria Kuijk, wed. van Izak Offerman, 75 j., aan de Heerenstraat.
6. Johanna Maria Oirsouw, wed. van Machiel Daris, 68 j., Springweg.
 Jacoba van Wierst, huisvr. van Hendrik Winkes, 88 j., Kerksteeg.
 Theodora Dörn, 13 d., Kloksteeg.
 Joannes Jacobus Vergeest, geh., 56 j., Watersteeg.
7. Aaltje van Housselt, 1 j. en 1 m., Naauwe Watersteeg.
 Cornelis Philippus van Stempvoort, ongeh., 22 j. en 7 m., Steenweg.
 Hendrikus Cornelis Hofstede, 7 m., Draaiweg.
 Levenloos aangegeven Dochter van Hendrikus Coenen, Bakkerbrug.
8. Simon Polak, 2 j. en 6 m., Smebrug.
 Geertrui Rijkland, ongeh., 85 j., Fockestraat.
9. Barendina Geertruida van der Horst, 9 m., aan de Helling.
 Peter Abraham Bergman, geh., 64 j., Elisabethstraat.
 Levenloos aangegeven Dochter van Laurens Ros, Bakkerbrug.
 Susanna Francina Pfister, 1 j. en 6 m., van Wijckskade.

- Anna Maria Warren, 1 j. en 3 m., Wijde Doelen.
10. Jan Willem Galijn, 1 j., Putsteeg.
Gertrudis Cohu, huisvr. van Cornelis Baars, 40 j., Neude.
11. Johanna Margrieta Reppel, huisvr. van Willem Gijsbertus van Maanen, 36 j., Zadelstraat,
Jacobus Rovers, 10 w., Kindjeshav.
Levenloos aangegeven Zoon van Hubertus Oswaldus van Munster, onder Wittevrouwen.
Klaas Nap, weduenaar, 80 j., Lange Nieuwstraat.
Willebrordus Joseph Anthonius Staffhorst, 5 m., Groenesteeg C.
12. Arnoldus Gerardus van Rennes, 16 j. en 6 m., Mariaplaats.
Albertus Hagen, geh., 47 j., Roodebrug.
Maria Magdalena Flenter, 6 m., Zakkendragersteeg.
Petrus van der Steen, 2 m., Laggen Oort.
Levenloos aangegeven Dochter van Petrus Verkerk, Varkenmarkt.
Johanna Martina van den Berg, 4 m., Nieuwe Gracht.
13. Maatje Dronkert, huisvr. van Arij Buijzerd, 27 j., Rijstraat.
Jacobus van Middeldijk, 4 j. en 10 m., Masegast.
Jacob Wijnbergen, geh., 40 j., Vissersteeg K.
Hendrik Johannes Bastiaans, 5 w., Ridderschapstraat.
Willemina de Winter, ongeh., circa 84 j., Kort Rosendaal.
14. Victor Boekhoudt, 11 j., aan de Biltstraat.
Johannes Benjamin Muller, geh., circa 44 j., Nieuwe Gracht.
Pieter van Mook, 3 w., Korte Vesteeg.
15. Theodorus Jonkers, ongeh., 22 j., Achter den Dom.
Reginus Kelfkens, 3 w., Zandbrug.
Levenloos aangegeven Zoon van Johannes Kipp, Kraansteeg.
16. Hendrik Schreuder, ongeh., 67 j., Wijde Doelen.
Mekje van Deventer, 1 j. en 3 m., Jacobiekerkhof.
Johanna van den Berg, wed. van Petrus van Gennip, 63 j., Kromme Rijn.
Johanna van den Hoven, ongeh., 35 j., buiten Catharijne.
Johannes Kolenbrander, wed., 48 j., Maliebaan.
17. Hendrikus Pieter Joelen, 1 j. en 3 m., Wijde Watersteeg.
Levenloos aangegeven Zoon van Theodorus de Rijk, onder Catharijne.
Johannes Paulus Hoonakker, circa 4 m., 2de Oudwijkerveldsteeg.
Coenraad van der Horst, 4 j. en 6 m., Vissersteeg.
Bernardus Duret, geh., 36 j., Zadelstraat.
Gerardus Johannes Boeddé, 1 j. en 2 m., Lang Rosendaal.
18. Petrus Verheuvcl, 1 j., Lange Smeesteeg.

- Johanna Vreeswijk, huisvr. van
Johannes Elias Borra, 33 j.,
Groenesteeg C.
- Maria Wijman, huisvr. van Gerrit
van der Linden, 32 j., onder
Wittevrouwen.
- Christiaan de Brons, circa 2 j.,
Loefbergmakerstraat.
- Johanna Christina Molenkamp, 8
m., Lange Lauwerstraat.
- Jacoba van der Steen, circa 3 m.,
Lang Rosendaal.
19. Jan Kemp, geh., 77 j., Ger. Diak.
Oude Mannen- en Vrouwenhuis.
Dirkje van Elk, 1 j., Enge Doelen.
Joseph Wijzenbeck, circa 2 m.,
Loefbergmakerstraat.
Cornelis Grimmelekhuijsen, geh.,
80 j., aan de Bregilttestraat.
20. Gerardina van Leeuwaarden, 11 w.,
Lange Nieuwstraat.
Catharina Maria Nous, 6 j. en 11
m., Loefbergmakerstraat.
Johannes Paulus Houtman, 1 j.,
Ger. Burgerweeshuis.
Rutger Huijgens, geh., 61 j.,
Veenstraat.
Johannes van Ochten, circa 9 m.,
Mariastraat.
Marrigje de Kouwer, wed. van
Cornelis van Doorn, 85 j.,
Brandsteeg.
Hermine Paap, 7 m., ABCstraat.
Eduart van Rossum, ongeh., 22
j., Pelmolenstraat.
21. Anthonia Johanna Schippers, 10
m., Lange Hamsteeg.
Geertrui Klarenbeck, weduwe van
Arie Velthuizen, 87 j., Lau-
wenrecht.
- Adolf Dijkman, ongeh., 18 j.,
Roodebrug.
- Johanna Verheul, 6 j. en 6 m.,
Zwarte Water.
- Petronella Wielers, wed. Lamber-
tus Blommers, 83 j., Focke-
straat.
- Anna Maria van Gorcum, ongeh.,
27 j., Lange Smeesteeg.
- Sara Catrina van Stenis, wed. van
Jan Dirk Bisschop, 84 j., ach-
ter de Twijestraat.
22. Alida van Leeuwen, huisvr. van
Thomas van Lier, 36 j., Lange
Rosendaal.
Johannes Nicolaas Petri, ongeh.,
18 j. en 5 m., Vischmarkt.
Johanna Alida Hendrika van den
Bol, ruim 10 m., Tuchthuisst.
23. Johanna van der Gant, 5 m.,
Kromme Nieuwe Gracht.
Maria Spithout, 7 m., Padde-
mocs.
24. Susanna van Otten, huisvr. van
Christiaan Hardie, 66 j., Bot-
terstraat.
Johanna Francina van Lottum,
circa 3 m., Vissersteeg.
25. Hermanus Zacharias Coenen, 2 j.
en 1 m., Bakkerbrug.
Wilhelmina van Maanen, 5 w.,
Zadelstraat.
Jacoba Schuurman, 13 j. en 3 m.,
Pelmolenstraat.
Carolina Helena Inckel, ongeh.,
24 j., Sint Jansveld.

26. Helena Maria Murk, 4 m., Za-
Antje Gerarda Maria D'Ancona,
6 m., Bakkersteeg.
Helena van Geelen, 7 j. en 7 m.,
Vischmarkt.
27. Jan Hendrik van Dam, ongeh.,
46 j., Roodenburgbrug.
Johan Louis Tiegcs, circa 4 m.,
Rijnstraat.
Levenloos aangegeven Zoon van
Dirk Houwer, onder Catharijue.
Geertruij Spijs, huisvr. van Al-
bertus Schulp, 61 j., aan de
Watersteeg.
Levenloos aangegeven Zoon van
Johannes van Gorkom, Molen-
steeg B.
28. Maria Francisca Nieuwenhuijsen,
1 j. en 9 m., Wijde Water-
steeg.
- Wilhelmina van Dam, 4 m., Lang
Rosendaal.
Dirk Maaswinkel, 4 m., Magda-
lenasteeg.
29. Woudina van der Poel, 4 m.,
Ganssteeg.
Anna Gies, circa 4 m., Rijn-
straat.
Nicolaas van der Wurff, 11. j. en
6 m., Roodebrug.
30. Theodora Hendrika van den Els-
ken, 1 m., Koestraat.
Jonas Frank, 2 m., achter den
Dom.
Gerarda Louisa Meulenbeck, 10
w., Bergstraat.
Jan Harting, 3 w., Boterstraat.
Maria van Zandwijk, wed. van
Johannes de Beer, 88 j., Ger.
Diak. Oude Mannen- en Vrou-
wenhuis.

OVERLEDENEN 125.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn :

Doodgeboren.	8.	Transport.	94.
Zuur.	7.	Ontsteking aan de long. . .	1.
Koorts.	6.	Kramp.	2.
Waterzucht.	2.	Kinkhoest.	1.
Tering.	29.	Borstkwaal.	13.
Groep.	2.	Ontsteking in de hersenen. .	3.
Stuipen.	21.	Klierziekte.	4.
Verval van krachten. . . .	16.	Ontsteking in de ingewand. .	1.
Zenuwziekte	1.	Bloedspuwing.	1.
Gevolgen van de kraam. . .	2.	Beroerte.	1.
	<hr/>		<hr/>
	94.		123.

Het getal der Jaren , hetwelk de Overledenen bereikt hebben , is als volgt :

	Mann.	Vr.	Tot		Mann.	Vr.	Tot.
Doodgeboren	6	2	8.	Transport.	46	50	96.
Beneden het jaar.	14	23	37.	Van 50 tot 60 jaar.	2	1	3.
Van 1 tot 10 jaar.	10	12	22.	» 60 » 70 »	4	6	10.
» 10 » 20 »	5	1	6.	» 70 » 80 »	1	2	3.
» 20 » 30 »	4	4	8.	» 80 » 90 »	2	9	11.
» 30 » 40 »	1	6	7.	» 90 » 100 »	»	»	»
» 40 » 50 »	6	2	8.				
	<hr/>		<hr/>				<hr/>
	46	50	96.				55-68-123.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 6 Junij 1846, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een hecht en sterk Huis, gelegen te Utrecht, aan de Zuidzijde van het Sint Jansveld, tegen over de Korte Slagtsteeg, Wijk H. N°. 583. Verkocht voor f 2,500.

N°. 2. Een Stal, gelegen aan de Noordzijde van de Kalverstraat, Wijk H. N°. 397. Verkocht voor f 400.

N°. 3. Een perceel allerbest Weiland, groot 2 Bunders, 27 Roeden en 90 Ellen, gelegen buiten de Wittevrouwenpoort, achter den muur van Oudwijk. Verkocht voor f 5,125.

Den 20 Junij 1846, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

Een weldoortimmerd Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Vrouwjuttestraat, Wijk A. N°. 354. Verkocht voor f 1,120.

Denzelfden Datum, door den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER.

Het in allen opzigte in zeer goeden staat onderhouden Buitenverblijf, genaamd *Baanzicht*, zeer aangenaam gelegen in de Maliebaan, bestaande uit eene Heeren Huizinge, Koepel en afzonderlijk Gebouw, benevens eenen net aangelegden en goed onderhouden Tuin en grooten Moestuin, groot 81 Roeden 63 Ellen. Opgehouden voor 13,600.

Den 27 Junij 1846, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

Een wel doortimmerd Huis, Erf en Grond, gelegen buiten de Weerd-Barrierè, aan de Oostzijde der straat voor de Sluis, Wijk M. N°. 71. Verkocht voor f 1,860.

Denzelfden Datum, door de Notarissen STEVENS en BUSKES.

N°. 1. Een kapitale Hofstede, bestaande in eene Huizinge, Zomerhuis etc. benevens 31 Bunders, 46 Roeden en 20 Ellen goed Tuin-, Boomgaard-, Bouwen Weiland, genaamd *Alendorp*, staande en gelegen op Alendorp onder Vleuten.

N°. 2 en 3. 3 Bunders, 65 Roeden 30 Ellen best Bouwland, gelegen als voren, genaamd *de Nes*.

N°. 4 en 5. 5 Bunders, 28 Roeden en 60 Ellen best Bouwland, gelegen als voren, N°. 1-5. Te zamen verkocht voor f 28,180.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand JUNIJ 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des mid-
dags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

D A T U M.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK S MIDD. te 12ur.	WEERSGESTELD H. S MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u	3ur.	9ur.		
1	771	772	770	771	14 ₉	15 ₆	13 ₂	12	N. O. O	Helder.
2	771	771	771	770	17 ₆	20 ₇	22	14	N. o.	idem.
3	772	772	771	771	19 ₇	22 ₃	17 ₄	16 ₆	O.	idem.
4	771	770	770	769	21 ₂	23	22	16 ₄	idem.	idem.
5	770	770	770	769	21 ₄	23 ₆	22 ₂	18	N. o. O.	idem.
6	768	768	767	766	23 ₁	24 ₅	24 ₇	18	idem.	idem.
7	765	765	763	763	23 ₂	26	27 ₃	19 ₆	idem.	idem.
8	761	760	760	760	23 ₉	24	19 ₁	17 ₂	N.	idem.
9	760	759	760	760	21 ₄	23 ₇	18	16 ₂	w.	idem.
10	764	764	764	766	20 ₈	22 ₅	23 ₈	16 ₃	z. W. W.	Bewolkt.
11	769	769	770	771	19 ₂	19 ₉	20	16 ₂	w.	idem.
12	771	771	771	771	20 ₆	21 ₇	19 ₂	16 ₄	N.	idem.
13	769	769	767	767	20 ₈	22 ₉	23 ₆	19	N. o.	Betrokken.
14	767	768	767	768	19 ₆	21 ₄	20 ₈	16 ₂	idem.	Bewolkt.
15	769	770	770	771	20 ₈	22	22 ₈	16 ₂	idem.	Helder.
16	774	774	774	774	20 ₁	21 ₁	20	17 ₄	idem.	idem.

DATUM.	BAROMETR IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK 'S MIDD. te 12 UR.	WERRSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	774	774	773	773	214	232	236	189	N. O.	Helder.
18	771	771	770	769	212	233	235	185	idem.	idem.
19	766	766	766	765	225	251	258	202	N. O. N.	idem.
20	767	767	768	768	239	25	258	186	N.	idem.
21	770	769	768	768	20	214	225	182	N. O.	idem.
22	765	765	762	762	25	277	286	23	O.	idem.
23	754	754	754	756	21	202	201	153	W.	Regen.
24	754	753	753	746	154	182	152	135	Z. W.	Regenachtig.
25	752	752	752	753	134	154	126	11	W.	Bewolkt.
26	758	759	757	757	135	197	182	152	Z. W. W.	idem.
27	756	756	756	758	153	172	126	105	Z. W.	Regenachtig.
28	762	763	763	764	185	197	202	163	W.	Betrokken.
29	762	761	761	761	212	238	20	18	Z. W.	idem.
30	763	763	763	765	186	20	209	154	W.	Helder.
	7673	767	7666	7665	2072	2211	2079	1643	GEMIDDELTE WAARNEMING Van den 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	7697	7699	7696	7697	2101	2256	2232	1776	— 10 ^{en} .	— 20 ^{en} .
	7596	7595	7581	7590	1817	2013	1913	1564	— 20 ^{en} .	— 30 ^{en} .

- 9 's avonds een weinig regen.
 23 voor- en namiddag regen.
 24 geheelen dag gedurig regen, 's avonds bliksem.
 25 's morgens donder en gedurig regen.
 27 voormiddags regen.
 29 's avonds regen.

Algemeen gemiddeld. Barometer 765.26 Thermometer 19.81.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

	onder Nulpeil.
1 Junij 1846.	3 el 82 duim.
15 —————	4 — 16 —
30 —————	4 — 16 —

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND JULIJ 1846.

Geborenen

op den

1. **Julij.** Willem, Z. van Bernardus Elbertse.
2. Joseph, Z. van Pierre Jean Haeselmans.
Geertruida Johanna, D. van Johannes Heitz.
3. Jacobus, Z. van Christiaan Verkoost.
4. Evert, Z. van Leendert Schippers.
Gerrit, Z. van Gerrit Zoethert.
Frederik, Z. van Fredrik de Graaf.
Johan Hendrik, Z. van Johan Christoffer Weidner.
Elias, Z. van Antonie Nahuijsen.
5. Theodorus George Wilhelmus, Z. van Gerardus Wilhelmus van Rossum.
Maria Anna, D. van Johan Pieter Theodoor van der Lith.
Hendrikus Josephus, Z. van Egbertus Jacobus Vocking.
Jacobus, Z. van Arent Augustinus van Nijendaal.
6. Johannes Marinus, Z. van Gerardus Vroomans.
Petronella, D. van Cornelis Attevelt.
Frederika Wilhelmina Christina, D. van Christian Reelfs.
7. Johanna Catharina, D. van Dirk Kroeskamp.
8. Bartholina Johanna Eliza, D. van Gosuinus Brink 't Hooft.
Jacobus Adrianus Bartholomeus Willem, Z. van Jan Willem Schreul.
Maria Johanna Amelia, D. van Cornelis Ligteringe.
9. Alberta, D. van Cornelis van den Heuvel.
Nellij Wilhelmina Jacoba, D. van Wilhelm Jungman.
Johanna Wijnanda Cornelia, D. van Jacobus Oxenaar.
Pieter, Z. van Petrus Henricus Jacobus Wellenbergh.
Cornelia, D. van Jan de Bruijn.
Willem, Z. van Antonie van Veenendaal.
10. Cornelis, Z. van Anthonius van Maurik.
Theodora Gerarda, D. van Theodorus van Dillen.
Cornelia, D. van Johannes van der Steen.
11. Anna Adriana, D. van Jan Verbon.
Arnoldus, Z. van Arnoldus Heijmans.
Paulina Alberta, D. van Dirk Blom.

- David Anthonie, Z. van David Broekman.
- Catharina, D. van Hendrik Godart.
12. Johannes Marinus, Z. van Martinus van Doorn.
- Hermanus, Z. van Pieter Soels.
13. Theodorus, Z. van Albertus Arend Stuijvenberg.
- Christina, D. van Bernardus van Olderen.
- Adriana, D. van Stephanus Brand.
14. Hendrika, D. van Henricus Josephus Mackay.
- Cornelia Theodora, D. van Theodorus van der Steen.
15. Janna, D. van Hendrik Visser.
- Maria, D. van Nicolaas van Drannen.
- Johanna Elisabeth, D. van Wilhelmus Jansen.
- Wilhelmina, D. van Adrianus Vermeulen.
- Cornelis, Z. van Cornelis Schoonheim.
- Carolina Catharina, D. van Thomas Blom.
- Johannes Hendrikus, Z. van Wilhelmus Scheer.
16. Helena, D. van Petrus Heinen.
17. Dirk Arie, Z. van Willem Zuidam.
- Bernardina Alida, D. van Adrianus Horsthuis.
- Karel Leonard, Z. van Gerrit Moesman.
- Marie Agathe, D. van Jonkbr. Mr. Jan Laurens Ram.
18. Johan August, Z. van Carel Friedrich Dietze.
- Clasina, D. van Cornelis van Vreeswijk.
- Roelof Johannes, Z. van Johannes Albertsen.
- Johann Herrmann Gustaf Louis, Z. van Johann August Wilhelm Leonhard Bötticher.
19. Hendrikus, Z. van Arnoldus Jacobus Sutherland.
- Saatje, D. van Soesman Levie Blaauw.
- Johanna Catharina, D. van Theodorus Knippers.
- Barendina, D. van Willem Preijs.
20. Johannes Wilhelmus Josephus, Z. van Johannes Oosterbaan.
- Petronella Paulina, D. van Gautier van ter Haterd.
21. Wilhelmina, D. van Abraham Theodorus Lankhout.
- Ferdinand Jakobus, Z. van Johannes Marinus van den Ouden-dijk Pieterse.
22. Wilhelmus Hendrikus, Z. van Johannes Schouten.
- Anthonie Johannes, Z. van Johannes Maarschalkerveerd.
- Isaak, Z. van Thomas den Daas.
23. Johannes, Z. van Johannes Stein.
- Peter, Z. van Peter van der Steen.
- Klara, D. van Jacob Wolf Presburg.
24. Margaretha, D. van Cornelis Voorhout.
25. Hendrika, D. van Pieter van Drannen.
- Anna, D. van Adrianus van Geelen.

Lodewijk Lucas Mari, Z. van Jacob Karel Mari Baron van Lijnden. 26. Roosje, D. van Daniel Jacob Lever. Anna Jacoba, D. van Gerrit Hessel. Hendrik Johannes, Z. van Hendrik Rosenstok. Jacoba Elisabeth, D. van Jacobus Schottel. Johanna Geertruida, D. van Wilhelmus Rutgerus de Man. 27. Gijsbertus Leonardus, Z. van Gijsbertus Leonardus de Meij. Alida, D. van Willem van den Berg.	Maria Cornelia Jacoba, D. van Justinus van Rijn. 28. Lambertus, Z. van Johannes Schut. 29. Wilhelmina Cornelia Petronella, D. van Quirinus van Rijn. Wilhelm, Z. van Benjamin Linschoten. 30. Wilhelmina Catharina Hendrina, D. van David Jan van Loenen. Willem, Z. van Pieter van Stenis. Antonius Joannes, Z. van Jan Laarman. 31. Christiaan Charlis Leonard, Z. van Thomas Cornelis Thomkins.

GEBORENEN 110, waaronder 10 Onechten.

Voltrokken Huwelijken

op den

- 1. Julij.** Johannes van Geelkerken, Metselaar, 26 j. en Cornelia van der Vlis, zonder beroep, 25 j.
- 8.** Jean Baptiste Cinqualbre, Koperslager, 41 j. en Hendrina Maria Hoogsteder, zonder beroep, 26 j.
- 15.** Wilhelmus Klesman, Vergulder, 20 j., en Cornelia van Schaik, zonder beroep, 21 j.
Hendrik Korvezee, Weduenaar, Grondeigenaar, 46 j. en Elizabetha Hermina Pool, zonder beroep, 43 j.
- 16.** Jacobus Gerhardus Broese, Boekhandelaar, 32 j. en Catharina Elizabeth Snoeck, zonder beroep, 32 j.
- 22.** Willem van den Berg, Boekbinder, 27 j. en Maria Cornelia Muijsert, zonder beroep, 24 j.
Hendrik van den Broek, Steenhouwer, 29 j. en Antonia Emmelot, Dienstmeid, 28 j.
Nicolaas van Leeuwen, Werkman, 30 j., en Cornelia Christina van Kleef, Bodin bij de Aalmoesnierskamer, 35 j.
Hendrik de Bouter, Steenhouwer, 24 j. en Sara Maria van Nus, zonder beroep, 27 j.
Wouter Bomer, Ridder der Militaire Willems orde 4 klasse, geëmployeerde bij den Rhijn-Spoorweg, 39 j. en Elizabeth van Son, Naaister, 42 j.
- 23.** Mr. Christiaan Lodewijk Schüller tot Peursum, Advocaat, 33 j., en Maria Izabella Françoise van der Bank, zonder beroep, 27 j.
Mr. Pieter Jacob van der Muelen tot Maarssenbroek, Advocaat, 26 j. en Marguerite Jeanne van der Bank, zonder beroep, 23 j.
- 24.** Gozewienus Kroese, Predikant bij de Hervormde Gemeente te Loon op Zand, 33 j. en Anna Christina Bosch, zonder beroep, 19 j.
- 29.** Manuël Goldmit, Colporteur, 26 j. en Elizabeth van de Wall, Dienstbode, 39 j.
Johannes Jacobus 't Hoen, Timmerman, 22 j. en Johanna Rijksen, zonder beroep, 20 j.
Johaunes Bombal Bemer, Kleermaker, 31 j. en Hendrika Philips, Werkster, 38 j.
- 30.** Thomas Godart Corbelijn, 2de Luit. bij het korps Mariniers, 28 j. en Adriana Acker, zonder beroep, 28 j.
Anthonij Bresser, Kruidenier, 22 j. en Hendrica Francina Aalherse, zonder beroep, 19 j.

Overledenen

op den

1. **Julij.** Jacoba Hessels, ongeh., 53 j., Paauwsteeg.
 Maria Cornelia Hogelander, 1 j. en 10 m., Wijdesteeg.
 Jacoba Schouten, huisvr. van Anthonij Lieshout, 83 j., Zeedijk.
 Johannes Bernardus Wilbrink, 3 m., Nieuwe Kamp.
 Jacobus Straus, 5 m., Mijlpoort.
2. Hendrika Louisa Boshuisen, 6 m., Rijnstraat.
 August Hermanus Prohn, ongeh., 25 j. en 6 m., Lange Lauwenrecht.
 Jan Marbus, geh., 49 j., Ganssteeg.
 Mechteld Vermeer, huisvr. van Nicolaas Johannes Godron, circa 22 j., Molensteeg B.
 August Frederik Karel Niermeijer, 2 j. en 2 m., Breedstraat.
3. Gerrit Elbertsen, circa 5 m., Roodebrug.
 Maria Brosius, Wed. van Wouter Pesselsen, 68 j., Agnietestraat.
 Catharina van der Luijt, huisvr. van Martinus Overstraaten, 69 j. en 6 m., Amsterdamsche Straatweg.
4. Catharina Leebeek, circa 3 m., Oude Kamp.
 Levenloos aangegeven Dochter van Gerrit de Kok, Haverstraat.
 Levenloos aangegeven Zoon van Dirk Kamperdijk, Haverstraat.
5. Henrietta Hendrika Alberta Hehman, 1 j., Mijlpoort.
 Hermanus Schok, 4 m., Bergstraat.
6. Alida Antoinetta van Duuren, 11 w., Keukenstraat.
 Jan van Piggelen, Weduenaar, 82 j., Nicolaisteeg.
 Gerritje van Zwol, 8 m., Florasteeg.
 Willem Vergeer, 9 m., Loefbergmakerstraat.
7. Christina de Rijk, 1 j. en 1 m., Nieuwe Weerd.
8. Johannes Gerardus Kelleneer, 9 m., Lange St. Jansstraat.
 Catharina van Dam, huisvr. van Willem van Maurik. 27 j., Lang Rosendaal.
 Johanna Weerdenburg, Wed. van Johannes Stam, 87 j., Ganssteeg.
9. Lambertus Heidenrich, 4 m., Gaardbrug.
 Jacobus van Luin, geh., 42 j., aan 't Zand.
 Jan Valk, 3 w., Boterstraat.
 Anna Maria Westerman, wed. van Christiaan Rietveld, 65 j., Kort Rosendaal.
 Anthonius Verhaack, 6 m., Zandstraat.
10. Catharina Rovers, circa 4 m., Kindjeshaven.
10. Hester Polak, huisvr. van David Pinto, 74 j., Korte St. Jansstraat.

- Petronella Rijkse, 7 m., Wijde Doelen.
- Maria Jacoba van Doorn, huisvr. van Johan Coenraad Jong, 48 j., aan 't Zand.
- Levenloos aangegeven Zoon van Jacobus Boerkoel, onder Witte-vrouwen.
11. Johannes van Niekerken, Wed., 76 j., Magdalenasteeg.
Jan van Dijk, geh., 40 j., onder Catharijne.
Severijn Scheij, geh., 57 j., Mariaplaats.
12. Eva van Zanten, ongeh., 19 j. en 7 m., Schoutensteeg.
Hermine Johanna de Kruijf, 1 j. en 7 m., Fockestraat.
Cornelis Uitman, circa 1 j., Zwarte Water.
14. Catharina Maria Kroese, 4 m., in de Twijestraat.
Franciscus Anthonius Pouw, 6 m., Hartsteeg.
Helena Johanna Häfeli, 10 m., Willems Kazerne.
Petronella Attevelt, 8 d., op den Oort.
Johanna van Vliet, ongeh., 16 j. en 8 m., Lange Lauwerstraat.
15. Jacob Wijbergen, 15 d., Vissersteeg K.
Gerrit Cordel, 1 j. en 6 m., Donselaarspoort.
Cornelia Johanna Heijthekker, 1 j. en 2 m., op den Oort.
Maria Soeten, wed. van Jan Sterk, 90 j., St. Annastraat.
- Geertruida van der Heerden, wed. van Petrus Wilhelmus Smits, 77 j., Zandbrug.
- Pieter Emmelot, 1 j. en 4 m., Achterstraat.
- Levenloos aangegeven Zoon van Johannes Henricus van den Berg, Neude.
16. Berbera Marchal, wed. van Pieter Lissenberg, 81 j., Zilversteeg.
Wilhelmina Gerardina van Koetsveld van Ankeren, 4 m., St. Jansdam.
Herman van Beusekom, 6 m., Korte Viesteeg.
17. Jacobus Johannes van Zanten, 6 w., Ganssteeg.
Petronella Maria Mackaij, 8 m., Grootte Eliënsteeg.
18. Elisabeth Heijmans, 2 m., onder Tolsteeg.
Johannes Eduard Willem Keule-naar, 2 m., Catharijnestraat.
Anna Dorothea Brunse, huisvr. van Hermanus de Liefde, afw., 36 j., Groenesteeg.
19. Jacob van de Weerd, 20 j., Hospitaal.
Johannes Frederik van Wijk, 1 j. en 4 m., Catharijnestraat.
Helena Heinen, 3 m., te Hons-wijk.
Petrus van Wijk, 3 m., Rodenburgstraat.
20. Petronella Gruithuisen, circa 1 j., Kalverstraat.
Johannes Rutgerus Anraad, 18 j., Nicolaisteeg.

- Wilhelmus Johannes Drijver, 17 j., Roomsch Cath. Weeshuis.
21. Jacobus van Nijendaal, 16 d., aan 't Zand.
22. Theodorus Johan Rabo van Veeren, 1 j. en 6 m., buiten de Weerd.
Geertruida Clasina Geelkerken, 14 j. en 9 m., Korte Nieuwstraat.
Jacobus Cousijnse, weduenaar, 80 j., Loefbergmakerstraat.
Hendrikus Johannes Anthonius Snee, 6 m., Rosestraat.
23. Gerardus Lambertus Witkamp, 6 m., Bemuurde Weerd.
Betje Clarcuburg, ongeh., 42 j., Smeebrug.
Maria Broekman, 6 w., Lange Koestraat.
24. Godefridus van Oort, 1 j., onder de Hoogelanden.
Adriaan Gerard Marinus Loffelt, 3 j., Choorstraat.
Hendrikus Karel Anthonius Mittelbeck, 3 m., achter den Dom.
Henrica Jacoba van Lint, 13 j. en 6 m., Roodebrug.
Geertruida van de Vecht, 5 j. en 11 m., aan de Keukenstraat.
25. Joanna Zegers, huisvr. van Melchior van Rooijen, 39 j., onder Catharijne.
Charles Auguste Pélerin, 7 m., te 'sGravenhage.
Mary Ann Crosby, wed. van Franciscus Wijnstok, 73 j., Minnebroederstraat.
Jan Willem Bol, geh., 47 j., Voorstraat.
- Hendrikus Josephus Voeking, 3 w., Steenweg.
Johannes Balthazar van Wijk, 3 m., onder Tolsteeg.
Johanna van Piggelen, wed. van Johannes van Staaij, 73 j., Gruttersdijk.
26. Anthonie Alexander Bongenaar, geh., 57 j., Pelmolenstraat.
Maria Johanna Amelia Ligteringe, circa 3 w., Rijnstraat.
Eduardus Johannes te Brugge, 11 m., Schoutensteeg.
Andreas Theodorus van der Vlist, 47 j., aan de Hoogt.
27. Anna Maria Elisabeth Geesink, 3 j. en 3 m., Nicolaisteeg.
Helena Verheem, ongeh., 17 j., Zandstraat.
Johannes Philippus Godfried van der Post, 11 m., Gaardbrug.
Gerrit van Bruggen, ongeh., 21 j., Lange Hamsteeg C.
28. Jan Willem Hoppenbrouwer, 4 m., Springweg.
Anthonia Spierenburg, ruim 3 m., Lauwenrecht.
Geertje Schouten, wed. van Bert van der Lugt, 88 j., Abstede.
Gijsbertus Marinus van Tricht, 6 m., Loefbergmakerstraat.
Arnolda Maria Adriana van Waveren, 1 j. en 7 m., onder Catharijne.
29. Hendrika Johanna Wijman, 7 m., aan de Helling.
Anna van Kell, ongeh., 58 j., Lichte Gaard.

30. Cornelis de Kruijf, geh., 77 j.,
Oud Kerkhof.
Cornelis de Bruijn, ongeh., 24
j., onder Catharijne,
Jakobus Adrianus Rooduijn, 1 j.
en 6 m., te 's Gravenhage.
Hendrika van Dijk, 4 j. en 10
m., Gasthuissteeg.
Luberta Margaretha van Rheenen,
circa 3 m., te Zeijst.
31. Tijmtje Visser, huisvr. van Willem

- Mulder, 65 j., Naauwe Water-
steeg.
Johanna Francisca Bedel, wed.
van Johannes Theodorus Wei-
jenberg, 84 j., Lange Viesteeg.
Hendrica Wijubergen, wed. van
Johannes Koenders, 64 j.,
Vischmarkt.
Maria Makkink, ongeh., 29 j.,
Rodenburgbrug.

OVERLEDENEN 113.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn :

Doodgeboren.	4.	Transport.	98.
Zuur.	9.	Krampkoliek.	1.
Koorts.	4.	Kinkhoest.	1.
Waterzucht.	7.	Borstkwaal.	6.
Tering.	22.	Ontsteking in de hersenen.	1.
Groep.	1.	Ontsteking in de ingewand.	1.
Stuipen.	29.	Tanden.	3.
Verval van krachten.	18.	Geelzucht.	1.
Klierziekte.	4.	Rhumatismus.	1.
	<u>98.</u>		<u>113.</u>

Met getal der Jaren , hetwelk de Overledenen bereikt hebben , is als volgt :

	Mann.	Vr.	Tot		Mann.	Vr.	Tot.
Doodgeboren	3	1	4.	Transport.	49	41	90.
Beneden het jaar.	27	19	46.	Van 50 tot 60 jaar.	2	2	4.
Van 1 tot 10 jaar.	8	9	17.	» 60 » 70 »	»	5	5.
» 10 » 20 »	2	5	7.	» 70 » 80 »	2	4	6.
» 20 » 30 »	4	3	7.	» 80 » 90 »	2	5	7.
» 30 » 40 »	1	2	3.	» 90 » 100 »	»	1	1.
» 40 » 50 »	4	2	6.				
	<u>49</u>	<u>41</u>	<u>90.</u>				<u>55-58-113.</u>

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 11 Julij 1846, door den Notaris H. DUIJFJES.

N°. 1. Een nieuw gebouwd Heerenhuis met deszelfs Erf en Grond, staande buiten de Wittevrouwenpoort, aan de Noordzijde van de Biltsche Steenstraat.

N°. 2. Een in aanbouw zijnde Heerenhuis met Erf en Grond, staande als voren. Te zamen verkocht voor *f* 5,730.

N°. 3. Een Huis en Erve, staande aan de Noordzijde van de Breedstraat, wijk II, N°. 289. Opgehouden voor *f* 1,095.

Denzelfden Datum, door den Notaris J. C. DWARS.

N°. 1. Een wel betimmerd Huis, met Kelders, Kluizen, Grond en verdere aanbehooren, gelegen aan de Oostzijde van de Choorstraat, wijk D. N°. 5. Verkocht voor *f* 3,170.

N°. 2. Vier Woningen met derzelve Gronden en verdere aanbehooren, gelegen aan de Zuidzijde van de Zandstraat, en daar achter tegen, in de Grutterspoort, wijk C. N°. 431—435. Verkocht voor *f* 1,470.

Den 18 Julij 1846, door den Notaris J. H. VAN GROOTVELD.

Eene hechte, sterke en ter nering staande Huizinge, Erf en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Ganzenmarkt, op den hoek van de Schoutesteeg, wijk G. N°. 278. Verkocht voor *f* 3,120.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand JULIJ 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 's MIDD. te 12UR.	WEERSGESTELDH. 's MIDD. 12 UREN
	9ur.	12n.	3ur.	9ur.	9ur.	12u	3ur.	9ur.		
1	764	765	765	765	176	189	16	14	w.	Helder.
2	765	765	766	766	152	178	18	168	W.N.W	Regenachtig.
3	765	767	768	770	21	218	22a	164	w.	Bewolkt.
4	769	769	767	767	215	24	248	20	idem.	Helder.
5	766	761	758	756	22	258	27	228	O. Z. O	idem.
6	757	758	756	753	199	217	184	15	N. W.	idem.
7	754	756	758	760	16	171	18	146	W.N.W	Regenachtig.
8	761	761	762	761	168	179	176	148	Z. W.	Bewolkt.
9	756	756	756	757	174	187	216	168	Z. O.	Regen.
10	768	768	760	761	186	212	20	161	O. Z. O.	Bewolkt.
11	765	766	767	767	18	189	188	144	N. W.	idem.
12	767	767	766	766	162	192	186	172	idem.	Helder.
13	766	766	766	764	15	204	214	178	N.	Bewolkt.
14	758	758	757	758	202	224	239	19	idem.	Betrokken.
15	760	762	762	762	202	212	224	17	w.	Bewolkt.
16	760	759	757	755	202	222	226	178	idem.	idem.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 's MIDD. te 12 ur.	WEERSGESTELDH. 's MIDD. 12 UREN.
	9ur.	12u.	3ar.	9ar.	9ur.	12u.	3ar.	9ar.		
17	750	750	750	751	176	20	202	158	W.	Bewolkt.
18	752	751	751	753	174	182	175	16	idem.	idem.
19	756	759	760	763	17	193	213	146	idem.	Zwaar bewolkt.
20	762	762	763	765	184	205	204	158	N. w.	Betrokken.
21	763	763	763	761	186	224	202	168	W.	Bewolkt.
22	760	761	762	763	182	174	194	168	N.w.	Regenachtig.
23	763	763	763	762	195	212	227	172	Z.	Bewolkt.
24	760	759	758	761	212	242	283	182	idem.	idem.
25	764	765	765	766	186	182	186	145	Z. W.	Betrokken.
26	767	768	769	770	126	152	174	136	N.	Regenachtig.
27	771	771	771	771	186	188	187	152	W.	Betrokken.
28	771	771	770	770	194	208	208	18	N.	idem.
29	768	768	767	766	22	232	244	192	O.	idem.
30	765	765	764	765	233	254	26	214	Z. O.	Helder.
31	764	763	763	762	24	262	264	22	O.	Bewolkt.
	7625	7626	7616	7616	1860	2059	2035	1673	GEMIDDELTAE WAARNEMING Van den 1en. tot den 10-en.	
	7546	7660	7599	7604	1802	2113	1857	1654	— 10en. — 20en.	
	7650	7651	7650	7651	1963	2118	2208	1668	— 20en. — 31en.	

- 2 voormiddags regen.
 5 's avonds wind.
 6 's middags donder en bliksem met regen.
 7 voormiddags regen.
 8 voormiddags een weinig regen.
 9 gedurig regen.
 11 voormiddags regen.
 16 's namiddags een weinig regen
 's avonds onweder en regen.

- 17 's morgens tusschenbeide regen.
 18 's morgens vroeg regen.
 19 's morgens een weinig regen 's namiddags windrig.
 21 's namiddags een weinig regen.
 22 's voormiddags regen.
 25 's nachts en 's morgens regen.
 26 's morgens en 's middags zwaar onweder, hagel en regen.
 27 's morgens een weinig regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 762.4, Thermometer 19.09.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

	onder Nulpeil.
1 Julij 1846.	4 el 16 duim.
15 ———	4 — 19 ———
31 ———	4 — 40 ———

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND AUGUSTUS 1846.

Geborenen

op den

1. **Augustus.** Dirk Jan, Z. van Coenraad Johannes van Senus.
2. Izak Wouter, Z. van Gerhard Rijnders.
Johanna Catharina Alberta, D. van Johannes Hendrikus Wassink.
Gerardus, Z. van Nicolaas Tromp.
3. Hendrika Wilhelmina, D. van Hendrik Woortman.
Wouter, Z. van Arie Lagerwij.
Pieter, Z. van Hendrik Antonij Leniger.
4. Lodewijk, Z. van Hendrik Wilson.
Hendrina, D. van Jacobus van Hasselt.
5. Frederik Jacobus Theodoor, Z. van Arien Theodorus de Haart.
Hendrikus Johannes, Z. van Henricus van Dam.
6. Elisabeth Adriana, D. van Hendrikus Schut.
Johannes Gerardus, Z. van Gerrit Remkes.
7. Jan Izaäk, Z. van Jan Gerard Wernard Wolterbeek.
Clara Hendrika, D. van Henricus van Lier.
Maria, D. van Hendrikus de Jager.
- Willem Johannes, Z. van Johannes Jacob Rijnders.
8. Johannes, Z. van Cornelis Rezier.
Hermanus, Z. van Hermanus Gresnigt.
Constant Jacobus Maria, Z. van Bernardus Henricus Cornelis de Bont.
Catharina Wilhelmina, D. van Arnoldus Eliza de Kivit.
Hermanus Leonardus, Z. van Hermanus van Uden.
Anthonia, D. van Petrus Johannes Slegers.
9. Gerritje, Z. van Gijsbertus Tetenburg.
Nicolaas Cornelis, Z. van Petrus Nicolaas Broers.
10. Hendrik, Z. van Dirk Jan van Wakeren.
Clasina Wilhelmina, D. van Johannes van der Lugt.
11. Jan Barend, Z. van Mijndert Henstedt.
Franciscus Hendrikus, Z. van Cornelis van den Brink.
Johanna, D. van Pieter van der Jagt.
12. Adriana Maria, D. van Martinus Henricus Becciman.

- Clasina Hyacintha Hendrica, D. van Nicolaas Antoon Müller.
13. Martina Francisca, D. van Jan Hendrik Beringen.
Aartje, D. van Willem van Kalcken.
14. Willem Jordanus, Z. van Aart Jordanus Hoorn.
Willempje, Z. van Willem de Roos.
Hendrik, Z. van Jan van der Rijst.
15. Hendrik Hermanus Evert, Z. van Jan Willem Hoegen.
Simon, Z. van Hermanus Gijsbertus Lammerts van Bueren.
Johannes Nicolaas, Z. van Jan Gerrit Abendrooth.
Hendrik, Z. van Fredrik Göbel.
Marcelis Johannes, Z. van Leonard Kocken.
Wilhelmina Cornelia, D. van Willem Christiaan Perbal.
Jan Frederik Hendrik Franciscus, Z. van Jan Hessing.
16. Gerarda Susanna, D. van Johannes Wouter Verbeek.
Burgina Lamberdina, D. van Dirk Mulder.
Johannes Theodorus, Z. van Hendrik Vredendaal.
17. Gijsbertus Johannes, Z. van Anthonie Anders.
Levi, Z. van Mozes van Frank.
Christiaan, Z. van Hendrik Antoni Bosshardt.
Elisabeth Petronella en Catharina Wilhelmina, Dochters van Petrus Hattink.

- Anna Margaretha, D. van Marinus de Wit.
- Joan Baptiste, Z. van Petrus van der Sanden.
Johannes, Z. van Dinge Goes.
Johanna Christina Aletta Sophia, D. van Johannes Rijsenbach.
18. Hendrikus, Z. van Frederik Sandkuijl.
Jeannette Christine, D. van Hubert Legra.
19. Jetje, D. van Jacob van Aalst.
20. Johannes Bernardus, Z. van Bernardus Scholbrock.
Hendrik, Z. van Hendrik Jansen.
Johannes, Z. van Johannes Vreeswijk.
Willem Frederik, Z. van Franciscus Cornelis Willekes.
Johanna, D. van Geurt van Us.
21. Lambertus, Z. van Lammert van de Bilt.
Adrianus Wilhelmus, Z. van Hendrik van Oort.
Maria Sophia, D. van Christoffel Marinus Reinboud.
22. Neeltje Wilhelmina, D. van Gerardus Petrus Vermeulen.
Gerrit Johannes Rijkhart, Z. van Johannes Rijkhart de Jong.
Maria, D. van Wilhelmus van Wijk.
Cornelis Bernardus, Z. van Cornelis Bernardus Ensie.
23. Johannes Willem, Z. van Willem Mulder.
Hendrikus, Z. van Dirk de Kruijff.

- Hendrik Peter, Z. van Hendrik Peter Scholte.
- Catharina Maria, D. van Cornelis Ambrosius Overwijn.
- Bernardus Christiaan, Z. van Bernardus Christiaan Rijken.
24. Gerrit Jan, Z. van Gerrit Jan Eggink.
- Jacobus, Z. van Hendrik Kok.
- Cornelia Elisabeth, D. van Johannes Hoedemaker.
- Theodorus Johannes Laurentius Bartholomeus, Z. van Steven van Ewijk.
25. Jacobus, Z. van Johan Jacob Kukuffsky.
26. Hendrik, Z. van Willem van der Lingen.
- Margaretha Johanna, D. van Anthonij Lamie.
- Theodorus, Z. van Mr. Herman Waller.
- Johannes Gerardus, Z. van Willebrordus Johannes Theodorus van Es.
- Maria Anna Theresa, D. van Franciscus Cornelis Donders.
- Gualmina Mechteldina Johanna, D. van Gualterus Petrus van Santen.
27. Anthonius, Z. van Johannes Attevelt.
- Willem Jacobus, Z. van Bernardus Joannes Schot.
28. Henriëtta Cornelia, D. van Jan Willem te Kolste.
- Dirk, Z. van Dirk Stoker.
- Johannes Hermanus, Z. van Gerrit Scholten.
- Marie Catharine Hubertine Augustine, D. van Gijsbertus Zandkuyl.
- Johannes, Z. van Johan Hendrik Meelen.
- Johanna, D. van Gijsbert de Langen.
29. Henriëtta Eleonora Antoinetta, D. van Ernst Frederik Antonie Johannes Herminghuijsen.
30. Cornelia, D. van Hendrik van der Hammen.
- Johannes, Z. van Johannes Verkerk.
- Hendrik, Z. van Antonius Markus.
- Hendrikus Johannes, Z. van Hendrikus Johannes Ligteringen.
31. Neeltje, D. van Pieter Nicolaas den Daas.
- Hendrikus, Z. van Johannes Hermanus Hoonakker.
- Johannes, Z. van Hendrik van Putten.
- Christoffel, Z. van Adolph Stephanus Rueb.
- Gerdina, D. van Andries Schmidt.

GEBORENEN 111, waaronder 16 Onechten. Tweelingen 2.

Voltrokken Huwelijken

op den

5. **Augustus.** Cornelis van der Mast, Timmerman, 26 j. en Cornelia Berijnen, Naaister, 28 j.
 Johan Daniel Grootvelt, Winkelknecht, 27 j. en Geurtje Vonk, Dienstmeid, 30 j.
 Willem Beukers, Schilder, 39 j. en Gijsberta Alida Versteegh, Naaister, 28 j.
 Guilhelmus Johannes Rijnders, Schilder, 24 j. en Dirkje van Elst, Dienstmeid, 28 j.
 Dirk Daamen, Tuinman, 29 j. en Johanna van de Grift, Dienstmeid, 30 j.
 Barend Goedemans, Schepenmaker, 27 j. en Cornelia Sturkenboom, zonder beroep, 27 j.
 Albertus Jacobus Lammerts van Bueren, Kantoorbediende, 26 j. en Anna Elisabeth Verkerk, Dienstmeid, 26 j.
 Theodorus van der Salm, Weduwenaar, Schrijnwerker, 27 j. en Hendrikje Taats, Weduwe, zonder beroep, 34 j.
 Klaas Berne, Onderwijzer, 21 j. en Johanna Lissica van Meergeren, zonder beroep, 22 j.
6. Jonkheer Jacob Carel Martens, Particulier, 28 j. en Johanna Françoise Henriette Meertens, zonder beroep, 25 j.
12. Steven van Sterkenburg, Weduwenaar, Kopergieter, 31 j. en Johanna Paulina van de Kamp, zonder beroep, 26 j.
- Dirk Spijker, Koopman, Weduwen, 31 j. en Anthonia Spierenburg, Werkster, 34 j.
- Floris van der Pijl, Timmerman, 22 j. en Johanna Maria van Haasel, Dienstmeid, 21 j.
- Hendrik Volmuller, Schilder, 27 j. en Alexandrina Roä, zonder beroep, 21 j.
- Pieter Jacobus Steffaan, Weduwenaar, Kleermaker, 28 j. en Grietje van Hoogstraten, Dienstmeid, 23 j.
- Martinus Geurts, Smid, 31 j. en Johanna Donkers, Dienstmeid, 35 j.
- Hieronimus Truschel, Wagenmaker, 30 j. en Willemina van Oort, Dienstmeid, 25 j.
19. Johannes Hendrikus Dortmond, Letterzetter, 22 j. en Maria Wilhelmina Bitter, Naaister, 20 j.
- Daniel Verhoeven, Stukadoer, 23 j. en Jacoba Blommestein, Dienstmeid, 23 j.
- Johannes Willemse van der Bunt, Tuinman, 25 j. en Johanna Maria van Schaik, zonder beroep, 26 j.
- Johannes van Rooijen, Schilder, 30 j. en Geertruij Loran, Werkster, 33 j.

- Hendrik Spaau, Klompenmaker, 26 j. en Alberta Vernooij, zonder beroep, 24 j.
20. Johann Rudolf Abegg, Weduwnaar, Koopman, 54 j. en Anna Cunera Nijhoff, zonder beroep, 38 j.
26. Willem van der Vorst, Timmerman, 48 j. en Geertruij Bol, zonder beroep, 54 j.
- Hendrik Drughorn, Sigarenmaker, 23 j. en Jacoba Hendrika de Man, zonder beroep, 23 j.
- Jacobus van Dalen, Weduwnaar, zonder beroep, 36 j. en Maria Sara de Ruijter, Weduwe, zonder beroep, 33 j.
- Pieter Johannes Schut, Weduwnaar, Passementwerker, 28 j. en Wilhelmina Frederika Johanna Eijpen, zonder beroep, 23 j.
- Cornelis Johannes Kragting, Timmerman, 22 j. en Aletta Johanna van Wijk, zonder beroep, 22 j.
- Johannes Cornelis van Stenis, Timmerman, 21 j. en Johanna Petronella van Os, Dienstmeid, 24 j.
- Johannes Jacobus van den Berkhof, Sjouwer, 20 j. en Jacoba Vreeswijk, Werkster, 20 j.
- Johannes Coenraad Reitz, Gruttersknecht, 24 j. en Johanna Willemina Vroon, Werkster, 22 j.
- Johannes Viveen, Weduwnaar, Schilder, 45 j. en Ida Peerlenberg, zonder beroep, 25 j.
- Jacob Willem Slauderof, Kantoorbediende, 31 j. en Johanna Barendina de Beer, zonder beroep, 25 j.
28. Christian Friedrich Wilhelm Köhl-schmidt, Muzijkonderwijzer, 34 j. en Maria Catharina van den Hoek, zonder beroep, 25 j.
29. Franciscus Marinus Caspers, be-roepen Predikant te Westbroek, 32 j. en Adriana Margaretha Stam, zonder beroep, 26 j.

TE ZAMEN 33 PAREN.

Overledenen

op den

1. Augustus. Anthonie Johannes van Elst, 1 j. en 2 m., Jacobiekerkhof.
- Antje Wijnanda Jansen, ongeh., 40 j., Zakkendragersteeg.
- Hendrika van Wintershoven, circa 1 j., op de Hogelands.
- Dorothea Jacoba Maria Dirksen, 1 j. 7 m., onder Catharij-ne.
- Anna Catharina Bergman, 9 m., Ridderschapstraat.
- Adriana Smit, 1 j. en 6 m., Mijlpoort.

- Adriaan Brand, circa 3 m., Groote Eliënsteeg.
2. Jacoba Pauw, 8 m., aan't Zand Alewijn Stoker, geh., 38 j., Walsteeg.
- Korstiaantje van Diejen, huisvr. van Joseph Anthonij Jansen, 56 j., Massegast.
- Henricus van der Kroon, geh., 62 j., Ganssteeg.
- Cornelis Johannes Cral, 5 m., Koestraat.
- Cornelis de Marie, 5 j. en 7 m., aan 't Zand.
- Anton Christiaan Flentge, 3 j. en 3 m., Enge Bagijnsteeg.
3. Willem Mulder, geh., 38 j., Jacobiekerkhof.
- Roosje Lever, 9 d., Zandstraat.
- Jacoba Johanna Hutjens, 6 m., onder Wittevrouwen.
- Levenloos aangegeven Dochter van Hendrik Woortman, onder Wittevrouwen.
- Johanna Hendrika van Zeijst, 7 m., Korte Viesteeg.
- Johanna Dercksen, 2 j. en 7 m., Korte Viesteeg.
- Arnoldus Schuller, Weduwnaar, 66 j., Plein Vredenburg.
4. Theodorus George Wilhelmus van Rossum, 1 m., Volraardsbrug.
- Geertruida Paulina van Lanckom, Wed. van Frans Hendrik de Bie Vroom, circa 83 j., Lijnmarkt.
5. Cornelis Nieuwkerk, geh., 38 j., onder Catharijne.
6. Hendrik van der Kraats, 4 m., Massegast.
- Neeltje van Doorn, 8 m., te Leusden.
- Levenloos aangegeven Zoon van Eduard Kampers, Achterstraat.
- Eva Heimans, Wed. van Salomon Magnus Clarenburg, 72 j., Regulierbrug.
- Anna Maria Berbers, circa 4 m., Pauwsteeg.
- Johanna Elisabeth Entrop, 7 m., Mariaplaats.
- Anthonie Smoreburg, 2 m., Ganssteeg.
- Maria Doornenbos, huisvr. van Adrianus Mulder, 56 j., Veenstraat.
- Hendrikje Veldweijk, huisvr. van Adrianus Lagas, 39 j., Tucht-huissteeg
- Cornelia van Doorn, Wed. van Johannes Sluik, 77 j., Rots-oort.
- Johannes Ecker Scherff, geh., 76 j., onder Wittevrouwen.
- Tjepke Vellinga, 22 j., Hospitaal.
7. Bernardus Hendricus Koopman, geh., 63 j., aan 't Zand.
- Susanna Hillegonda de Bruin, 11 m., Schoutensteeg.
- Frans de Groot, circa 4 m., Zonstraat.
8. Catharina Kunnen, huisvr. van Anno Zwaak, 73 j., Loefberg-makerstraat.
- Thomas van der Velden, 2 j. en 6 m., Ganssteeg.

9. Gesina Petronella Brouwer, 8 m., Voorstraat.
 Jan Ockeloen, geh., 63 j., Bergstraat.
 Adriana Glisseenaar, 10 m., Gogschesteeg.
 Cornelis Adrianus Kolling, 7 m., Springweg.
 Gijsberta Schouten, huisvr. van Johannes Roos, 53 j., onder Wittevrouwen.
10. Hermanus Elisa Hoogendoorn, geh., 40 j., te IJsselstein.
 Joseph Nicolaas van der Klugt, 4 m., onder Wittevrouwen.
 Christiaan van Eijseleuberg, geh., 76 j., Mijlpoort.
 Levenloos aangegeven Zoon van Willem Antonie de Leur, Roodenburgerbrug.
11. Anthonius Augustinus Hol, circa 3 m., Elisabethstraat.
 Marretje Cornelia Meijer, 6 m., Korte Jufferstraat.
 Gerrit van den Ham, geh., 43 j., Roodebrug.
 Kaatje Scheggetman, 6 m., Geertuidakerkhof.
 Cornelia Geurtse, huisvr. van Aart van Zoest, 41 j., Lange Smeesteeg.
 Hendrikus Johannes van Nimwegen, 7 m., voor Klarenburg.
 Gosuina Meijer, 3 w., Lange Lauwerstraat.
12. Maria van Dijk, ongeh., 26 j., Roodebrug.
 Gijsbertus van Zijl, 11 m., Helling.
- Levenloos aangegeven Dochter van Arnoldus Stomp, onder Wittevrouwen.
 Jacoba Cornelia Everaars, 37 j., huisvr. van Arnoldus Stomp, onder Wittevrouwen.
13. Jan Jorg, 2 j., Groenesteeg C.
 Maria Gijsberta Dekker, circa 6 m., onder Catharijne.
 Maria van Lingen, 1 j. en 11 m., Gaussteeg.
 Catharina Carolina Beuker, 6 j. en 5 m., Neude.
 Bernardus Lenssing, geh., 44 j., Stroosteeg.
 Willem van Niftrik, geh., 53 j., Mariaplaats.
14. Levenloos aangegeven Zoon van Cornelis Loggen, Putsteeg.
 Alberta van Lemmen, 1 j. en 1 m., Lauwenrecht.
 Carolina Petronella van Pommeren, 1 j. en 2 m., Zonstraat.
 Arnoldus Cornelis Wilhelmus de Bont, 2 m., onder Wittevrouwen.
15. Petronella Bregje Le Feber, 13 j. en 2 m., Ambachtskinderhuis.
 Antonia van Veen, wed. van Joost Hagen, 80 j., Geref. Diakonie Oude Mannen en Vrouwenhuis.
 Willem van Druten, 4 m., aan de Helling.
 Thomas van Riezen, geh., 58 j., Mariaplaats.
 Klara Maria Jongbloed, 3 m., onder Tolsteeg.
 Johanna Maria van Laaren, 10 j. en 5 m., Zilversteeg.

16. Lodewijk Wilson, 12 d., Lange Hamsteeg.
Hendrika Catharina Jordisse, 8 m., Schutterssteeg.
Anna Maria Catharina Pietersz, geh. met Theodorus Dijkman, 48 j., te Amsterdam.
17. Hendrik van Buuren, Wed., 70 j., Nobelstraat.
Pieter Verbeek, ongeh., 20 j. te Maarssen.
Anthonie van Schaik, 1 j. en 4 m., Vissersteeg.
Antje Loots, Wed. van Jan Ockhuizen, 39 j., Kromme N. Gracht.
18. Barend van Dijk, 11 m., onder Tolsteeg.
Petronella Rietveld, huisvr. van Adrianus van Dijk, 69 j., Korte Smeesteeg.
Dina Scherremey, huisvr. van Gijsbertus Brans, 31 j., Maria-plaats.
Louisa Christina Elshout, 1 j. en 4 m., Nieuwe Kamp.
19. Emile Henri Guillaume Roland, 1 j. en 1 m., Plein Vredenburg
James George de Roubaix, 1 j. en 9 m., Kaap de Goede Hoop
Dirkje Schijf, Wed. van Machiel Maree, 88 j., Bemuurde Weerd.
Jan Verhasselt, 3 m., Lijnpad.
20. Johannes van Maarle, 2 m., aan de Helling.
Theodorus Verhasselt, 3 m., Lijnpad.
Folkert van Niekerken, Wed., 74 j., Bemuurde Weerd.
21. Cornelia Helena Sneijders, huisvr. van Johannes Pastoors, 29 j., Koestraat.
Jacobus van Geelen, 5 m., Regulierssteeg.
22. Neeltje van de Bunt, 2 j. en 7 m., Nieuwe Gracht.
Anthonie de Bondt, Wed., 77 j., Stroosteeg.
Johannes Hendrikus Scheer, 3 w., Geertruidabrug.
23. Rijk de Ruiter, circa 2 m., Wijde Watersteeg.
Susanna van Eerden, Wed. van Hendrik van Dulser, 84 j., Catharijnestraat.
Petrus van Hattum, geh., 68 j., Lakmoessteeg.
24. Levenloos aangegeven Zoon van August Adam van Leeuwen, Wijde Watersteeg.
Dirk Jacobus Dekker, 7 m., Mariastraat.
Jan Izaäk Wolterbeek, 16 d., Bregittestraat.
Justus Heinrich Koch, geh., 80 j., Laan van Croes.
Levenloos aangegeven Dochter van Johannes Leonardus Franciscus de Ruijter, Nieuwe Kade.
Hendrikus van den Berg, ongeh., 20 j., Achterstraat.
Gerritje Tieland, ongeh., 36 j., Zandstraat.
Johannes Wigt, 72 j., Achterweg.
Carolina Christina Roerebach, 2 j. en 4 m., Grootte Eliënsteeg.

25. Maria Goes, Wed. Jan Maree, 59 j., Gasthuissteeg.
 Johanna Koerssen, huisvr. van Cornelis Loggen, 32 j., Putsteeg.
 Johanna Monnee, Wed. van Jacob Klaassen, 72 j., Keukenstraat.
 Paulus Johannes van Elst, 4 j. en 2 m., Jacobiekerkhof.
 Dirk van der Voorn, Wed. 67 j., Ganssteeg.
 Gerardus Zweers, geh., 59 j., te Lichtenvoorde.
26. Pieter Gravendaal, geh., 36 j., Bergstraat.
 Catharina Maria Kruls, circa 3 m., Volraardsbrug.
 Catharina van Rijswijk, huisvr. van Willem Cornelis Loran, 80 j., Regulierbrug.
 Levenloos aangegeven Dochter van Johannes Nahuijsen, Lange Nieuwstraat.
 Theodorus Johannes Laurentius van Ewijk, 2 d., Voorstraat.
 Bernardus Ludovicus Bunte, ongeh. 21 j., in de Twijestraat.
 Gijsberta Laurina Rademaker, 4 m., Fockestraat.
27. Johanna Speldekus, Wed. van J. J. Dreissen, 73 j., Potterstraat.
 Cornelia de Bruijn, 7 w., Zilversteeg.
 Jacoba Brouwer, huisvr. van Sybrand van Schaik, 38 j., Rosestraat.
28. Wilhelmina Johanna Aartsen 1 j. en 5 m., Jufferstraat.
- Gerrit van Breukelen, circa 3 m., Springweg.
 Carel Louis Eugene Lelienthal, 33 j., Hospitaal.
 Jurjen Jans Smits, 34 j., Hospit.
 Johanna Jansen, Wed. van Willem Regter, 47 j., Zandstraat.
29. Willem Dussenbroek, 2 m., Walsteeg.
 Catharina Pompe, 1 j. en 9 m., Zandbrug.
 Dirkje Maria Antoinetta van der Heijde, circa 5 m., Lange Lauwerstraat.
 Johanna de Jeger, 2 j., Achterweg.
 Ambrosius van der Maal, 7 j. en 8 m., Voorstraat.
 Maria de Jong, Wed. van Cornelis van Dijk, 80 j., Achter de Twijestraat.
30. Theodora Ernst, 1 j. en 2 m., Wijde Watersteeg.
 Jacobus van Oost, 1 j. en 7 m., Jacobiebrug.
 Cornelia Elisabeth Hoedemaker, 7 d., Mariaplaats.
 Johanna Maria van Dijk, 18 d., Tuchhuissteeg.
31. Geertruida Catharina Carelse, 6 m., Spanjaardssteeg.
 Elisabeth Looman, huisvr. van Petrus de Bruijn, 48 j., Plein Vredenburg.
 Petronella de Wit, ongeh., 73 j., Viinkenbuurt.
 Louisa Proest, circa 11 m., Springweg.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Doodgeboren.	10.	Transport.	133.
Zuur.	6.	Beroerte.	2.
Koortsen.	8.	Ziekte in het hoofd.	1.
Waterzucht.	4.	Spruw	1.
Tering.	34.	Verzwer. aan 't darmkanaal.	1.
Stuipen.	29.	Uitgaan van een breuk.	1.
Verval van krachten.	18.	Maagdarm ontsteking.	1.
Klierziekte.	5.	Gevolgen van de kraain.	2.
Kramp.	2.	Engelsche ziekte.	1.
Kinkhoest.	3.	Hartziekte.	1.
Borstkwaal.	7.	Geelzucht.	1.
Ontsteking in de hersenen.	2.	Subiet overleden.	1.
Ontsteking in de ingewand.	1.	Bloedspuwing.	3.
Tanden.	4.		
	133.		149.

Het getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot		Mann.	Vr.	Tot
Doodgeboren	6	4	10.	Transport.	54	59	113.
Beneden het jaar.	24	28	52.	Van 50 tot 60 jaar.	3	7	10.
Van 1 tot 10 jaar.	11	13	24.	» 60 » 70 »	6	1	7.
» 10 » 20 »	»	2	2.	» 70 » 80 »	6	6	12.
» 20 » 30 »	4	3	7.	» 80 » 90 »	1	6	7.
» 30 » 40 »	6	4	10.	» 90 » 100 »	»	»	».
» 40 » 50 »	3	3	8.				
	54	59	113.				70-79-149.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 8 Augustus 1846, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

No. 1. Een bijzonder ter nering staand Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Oostzijde van de Oude Gracht, tusschen de Roderburgen- en Regulierbruggen, wijk A, No. 4bis. Verkocht voor f 2,540.

No. 2. Een hecht en sterk Winkelhuis, Erf en Grond, gelegen aan de Westzijde van de Mariastraat, wijk D, No. 533. Verkocht voor f 2,980.

No. 3. Een kapitaal Huis, Erf, Tuin, Werkplaats en Schuur, gelegen buiten de Weerd-barrière, aan de Westzijde der Vecht, wijk M, No. 82. Verkocht voor f 2,530.

Denzelfden datum, door den Notaris H. DUIJFJES

No. 1. Het Logement en Koffijhuis genaamd het Amsterdamsche Veerhuis, gelegen buiten de Weerd-barrière, wijk M, No. 81. Opgehouden voor f 4,990.

No. 2. Een voor weinig jaren nieuw gebouwd Huis, met daar achter staanden Koestel, Erf, Grond en Tuin, gelegen aan den Singel, gelegen tusschen de Wittevrouwenpoort en de Maliebarrière, wijk I, No. 217a. Opgehouden voor f 3,280.

No. 3. Een Huis, ingerigt tot Smeederij, met Erf, Grond en Tuintje, gelegen in de Molensteeg, wijk H, No. 715. Opgehouden voor f 1,080.

No. 4. 4 Buid., 28 Roed. en 80 Ell. Wei- en Hooiland, geleg. in de Lage Weide. Verk. voor f 710.

Den 22 Aug. 1846, door de Notarissen G. H. STEVENS en BUNKES.

Eene kapitale wel doortimmerde dubbele Heerenhuizinge, gelegen aan de Nieuwe Gracht, wijk A, No. 906. Verkocht voor f 25,000.

Den 29 Aug. 1846, door den Notaris H. DUIJFJES.

No. 1. Een Huis, ingerigt tot drie Woningen, met Erf, Grond en Tuin, gelegen buiten de Weerd-barrière, wijk M, No. 75. Verkocht voor f 1,425.

No. 2. Een Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Oostzijde van de Nieuwe Gracht, wijk A, No. 920. Verkocht voor f 1,300.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand AUGUSTUS 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Oec-Artsenijschool
te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des mid-
dags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

T I J D	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK MIDD. te 12 UR.	WEERSGESTELD 8 MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
1	759	759	758	758	261	286	298	234	Z	Helder.
2	757	757	759	762	263	276	244	194	N.	Bewolkt.
3	763	763	764	765	234	252	264	198	Z.	idem.
4	765	765	765	765	238	279	266	222	idem.	idem.
5	764	764	763	762	234	244	283	243	Z. o.	Betrokken.
6	762	761	759	759	268	293	304	24	idem.	Wenig bewolkt.
7	758	758	757	758	158	276	286	194	Z.	Helder.
8	759	759	760	761	218	232	236	195	N.	Betrokken.
9	763	763	763	765	190	204	208	162	Z.	Bewolkt.
10	766	766	766	767	198	212	206	15	w.	Betrokken.
11	766	767	767	767	184	182	194	156	idem.	idem.
12	767	767	767	767	201	192	205	154	N. W.	idem.
13	762	761	759	756	20	21	226	173	Z. W.	Bewolkt.
14	760	761	762	764	186	192	195	14	N.	Betrokken.
15	762	761	760	758	19	213	23	16	Z.	Bewolkt.
16	758	759	760	762	204	212	218	148	N.	Betrokken.

D. T. M.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREK 'S MIDD. TE 12 UR.	WEERSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN
	u.	12u	3u	9u	9u.	12u	3u	9u.		
17	762	762	761	761	194	206	214	148	N. w.	Bewolkt.
18	758	757	757	759	196	232	235	164	idem.	idem.
19	757	756	755	756	178	192	18	138	Z.	idem.
20	756	756	756	756	166	186	188	158	N.	idem.
21	755	755	756	758	159	18	187	16	idem.	idem.
22	761	761	761	763	198	208	211	16	N. w.	idem.
23	763	764	764	764	184	192	186	167	W.	Betrokken.
24	764	765	765	766	192	205	198	158	N. o.	idem.
25	766	766	766	767	17	192	188	17	O.	idem.
26	766	766	765	765	185	215	207	176	idem.	helder.
27	763	763	762	762	20	223	223	17	idem.	Bewolkt.
28	762	761	761	761	202	218	219	162	idem.	idem.
29	760	760	760	761	182	196	206	156	idem.	idem.
30	764	764	764	764	204	216	221	168	idem.	helder.
31	767	766	766	767	192	206	212	168	idem.	idem.
	7615	7615	7614	7622	2352	2.8	2539	1821	GEMIDDELDDE WAARNEMINGEN Van den 1 ^{en} . tot den 10	
	7608	7609	7604	7632	1907	2117	2.85	11.89	—	10 ^{en} . — — — 20 ^{en}
	760	760	760	7609	188	221	207	11.59	—	20 ^{en} . — — — 31 ^{en}

2 's namiddags een weinig regen.	20 's morgens en 's namiddags tu. schen beide regen.
5 's nachts zeer onweder en regen.	21 's morgens vroeg regen.
6 's avonds sterk regen en onweder.	25 's morgens een weinig regen.
7 's avonds sterke wind en onweder.	26 Windrig.
8 's avonds regen.	27 idem.
9 's namiddags sterke regen.	28 idem.
13 's avonds sterke regen en onweder.	31 's avonds een weinig regen.
18 's avonds regen.	
19 's namiddags een weinig regen, 's avonds weerslicht.	

Algemeen gemiddeld, Barometer 761, Thermometer 208.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

		onder Nulpeil.
4 Aug. 1846.	4 el 42 duim.
15 — — — —	4 — 63 — —
31 — — — —	3 — 94 — —

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND SEPTEMBER 1846.

Geborenen

op den

1. **September.** Wilhelmus, Z. van Hubertus van de Coolwijk.
Elisabeth, D. van Hieronimus van der Vlis.
Johanna, D. van Pieter Johannes van Groot-Batave.
Anthonia Adriana, D. van Rutger Ophorst.
2. Maria Johanna Cornelia, D. van Joannes Franciscus de Kerf.
Dirk, Z. van Rijk Hendrik Joolen.
Theodora, D. van Petrus Johannes van Dillen.
3. Pieter Wilhelm Adrianus, Z. van Glaudi Vreeswijk.
Bernardina Johanna, D. van Johannes Goedhert.
Susanna Cornelia, D. van Pieter van Ingen.
4. Gerrit, Z. van Johannes Mathu.
Alberta Johanna, D. van Bernardus van der Linden.
5. Petrus, Z. van Gijsbert van Arkel.
Catharina, D. van Hendrikus van Dorssen.
Cornelis Bernardus, Z. van Paulus Laurens Hessing.
Jacoba Petronella, D. van Theodorus van Oort.
- Johanna Wilhelmina, D. van Hendrikus Corver.
6. Huiberta, D. van Huijbert Schouten.
Bernardus Gerardus, Z. van Franciscus Odijk.
7. Mechteld, D. van Frederik Jacobus Ross.
Hendrik Pieter, Z. van Hendrikus van Ingen.
Maria, D. van Johannes Hendricus Molenbeek.
Maria, D. van Mattheus Joseph Matthieu.
Johanna Maria, D. van Stephanus van Gend.
Christianus Johannes, Z. van Johannes Gerardus Wolff.
8. Jan Gerrit, Z. van Klaas Verhoef.
9. Arnoldus, Z. van Arnoldus van der Werf.
Joanna Maria, D. van Louis Auguste Alphonse HenriJ Weijlandt.
10. Louis Johannes, Z. van Johannes Antonie Baist.
Johanna Wilhelmina Christina, D. van Jacobus Hendrik de Man.
11. Cornelis, Z. van Cornelis de Rijk.

12. Agatha, D. van Johan Kruls.
Cornelia Margaretha, D. van Dirk Ferdinand van Tergouw.
Jacobus, Z. van Johannes Deuvelingen.
13. Gerardus Anthonius, Z. van Jacobus Johannes Huijgens.
Catharina Alida, D. van Cornelis Johannes van Dijk.
Theodora, D. van Wilhelmus Coenen.
Elisabeth en Johanna, Dochters van Joannis de Groot.
Johann Hermann Aloysius, Z. van Johann Hermann Aloysius Groen.
Izaäk Jan, Z. van Louis Philibert le Cosquino de Bussy.
14. Johannes Theodorus Jacobus, Z. van Joannes Jacobus Aarssen.
Johanna, D. van Johannes Huibertus Verhoeven.
Frederika Barendina, D. van Johannes Velling.
Adriana Wilhelmina, D. van Hendrikus Antonius van Baren.
15. Anne Marie Wilhelmina, D. van Justus Joannes van Maurik.
Barendina, D. van Adrianus Paulus van Os.
Jan Casper, Z. van Gerardus van Tussenbroek.
Helena, D. van Jacobus Hofstede.
Johannes Jacobus, Z. van Adrianus Hendrikus van Riel.
Abraham, Z. van Levy Marcus Polak.
16. Johannes, Z. van Theodorus Bonnier.
- Friedrich Karl, Z. van Julius Heinrich Hisgen.
- Hermanus Jan, Z. van Jacobus Christijaan Eijnthoven.
Cornelia Maria, D. van Hermanus Adrianus van Kooten.
Cornelia Francisca Hendrika, D. van Cornelis Konijnenberg.
17. Cornelis, Z. van Cornelis Koot.
Simon, Z. van Joannes Adrianus Haarmans.
18. Christiaan, Z. van Christoffel Cino.
Jannigje Alberta, D. van Adrianus van Vliet.
19. Wilhelmina, D. van Cornelis van den Hooren.
Anna Margaretha, D. van Johannes Jacobus van Zutphen.
20. Hendrikus Franciscus, Z. van Frans Flantua.
Christiaan Pieter, Z. van Willem Pieter Combee.
Catharina Johanna, D. van Onno Wieringa.
Johanna Anthonia, D. van Wouter Ganseveender.
Arnolda, D. van Hermanus Stulting.
Anna Maria, D. van Wilhelmus Koch.
21. Aart, Z. van Otto Bakkenes.
Ferdinand Conrad, Z. van George Willem Vreede.
22. Peter, Z. van Jacob Geelhart.
Otto Cornelius, Z. van Cornelis Buijen.
Johann Thijs, Z. van Hendrik Jacobus de Visser.

- Johanna Sophia, D. van Justus Johannes van Leeuwen.
 Naatje, D. van Lambertus van Schooneveld.
23. Cornelis Antonie, Z. van Cornelis Antonie Toeteman.
 Joseph Karel, Z. van Joseph Schoonheim.
 Helena Frederika, D. van Jacob Frederik Steffaan.
 Cornelia Christina, D. van Willem Hendrik Cronseelaar.
 Hendrikus, Z. van Hendrikus Bierhorst.
 Maria Johanna, D. van Johannes van Oort.
24. Charles Pieter, Z. van Pieter Turel.
 Gerardus, Z. van Gerardus Linnebank.
25. Hendrik, Z. van Adriaan Brood.
 Gerarda Maria, D. van Jacob Ruigrok.
 Theodorus Thomas, Z. van Thomas van der Steen.
 Jacobus Abraham Jacobus, Z. van Gijsbertus Petrus Kuller.
 Johanna Catharina, D. van Jan Kiers.
 Dirk Jan, Z. van Dirk Jan van de Vooren.
 Cornelis Augustinus en Johanna Sophia, Zoon en Dochter van Anthony Pelt.
26. Pieter, Z. van Jan Willem Emmelot.
 Willem Frederik, Z. van Gerardus Doesburg.
27. Dirk, Z. van Nicolaas van Leeuwen.
 Hendrik Geurt, Z. van Willem Andreanus Brenkman.
 Jan Adriaan, Z. van Lucas Mur.
 Petrus Johannes, Z. van Franciscus Henricus Ebbing.
28. Gerrit, Z. van Willem Arnoldus van Rijn.
 Anna Maria, D. van Henricus Joannes Brom.
29. Margaretha, D. van Johannes Weerdenburg.
 Jacobus Johannes, Z. van Jacobus Willekes.
 Willem, Z. van Willem Schalkus van Arkel.
 Gijsbertus Hendrikus, Z. van Willem Engbers.
 Hermanus, Z. van Gerrit Hendrik van der Heiden.
 Willem, Z. van Willem Mulder, overleden 3 Augustus 1846.
30. Agnes, D. van Johannes Westerman.
 Anthonie Hendrikus, Z. van Cornelis Pieter van Rijn.
 Adriana, D. van Joannes Koenders.

GEBORENEN 119, waaronder 41 Onechten. Tweelingen 3.

Voltrokken Huwelijken

op den

- 2. September.** Dirk Muijsert, Knoopenmaker, 24 j. en Alida Krijnders, Werkster, 24 j.
 Christiaan Frietman, Schoenmaker, 29 j. en Johanna van Dijk, Waschvrouw, 36 j.
 Johannes van Amerongen, Mandenmaker, 23 j. en Dirkje Biljart, zonder beroep, 22 j.
 Simon Hendrik Buijtendijk, zonder beroep, 23 j. en Louise Wetter, zonder beroep, 28 j.
- 9.** Marcelis Kockken, Bouwkundig Opzigter, 23 j. en Anna Cornelia Vernimmen, zonder beroep, 23 j.
 Johannes Fornhoff, Bediende, 26 j. en Johanna van Doorn, zonder beroep, 28 j.
 Laurens de Groot, Timmerman, 24 j. en Hendrica Willemina Wilting, Dienstmeid, 21 j.
 Wilhelmus van Deijl, Schoenmaker, 23 j. en Jacoba Taals, zonder beroep, 20 j.
- 10.** Johannes Anthonie van Embden, zonder beroep, 27 j. en Jacoba Maria Cornelia van Dijk, zonder beroep, 23 j.
- 16.** Johannes Lamie, Loodgieter, 27 j. en Theodora Maria Albouts, zonder beroep, 29 j.
 Pierre Smits, Schoenmaker, 33 j. en Theresia Duijkersloot, Dienstmeid, 43 j.
- Gijsbertus Ruttink, Werkman, 29 j. en Catharina Rademaker, zonder beroep, 23 j.
 Johannes Houdijk, Schoenmaker, 58 j. en Emmetje Cosijuse, Werkster, 44 j.
 Cornelis Mulder, Puttengraver, 23 j. en Rijka van Dijk, Dienstmeid, 32 j.
 Jacobus Voest, Bakkersknecht, 19 j. en Johanna van Ingen, Dienstmeid, 24 j.
- 17.** Andries Scholten, Medicinae Doctor te Delft, 25 j. en Petronella Jacoba Ras, zonder beroep, 24 j.
- 23.** Johannes de Groot, Koetsier, 27 j. en Cornelia Allart, zonder beroep, 24 j.
 Johannes Philippus Lambertus Philippona, Winkelier, 23 j. en Anna Maria Lambertina Rijman, zonder beroep, 24 j.
 Willem van den Ham, Arbeider, 27 j. en Hendrika Hagesteijn, Schuientrekster, 28 j.
 Pieter Zwezerijn, Weduenaar, Arbeider, 34 j. en Trijntje van 't Schip, Dienstmeid, 34 j.
 Johan Fredrik Ludovicus Corell, Weduenaar, Bediende bij den Rijn-Spoorweg, 36 j. en Berrendiena Margrieta Ockeloën, Weduwe, zonder beroep, 36 j.
 Dirk Carbo, Schippersknecht, 27

j. en Wilhelmina van Rossum, zonder beroep, 20 j.
 Hendrik Pannekoek Loois, Bakkersknecht, 28 j. en Carolina van Olderen, Werkster, 30 j.
 Willebrordus Gerardus Geebing, Weduwnaar, Gruttersknecht, 49 j. en Jacoba Bulsinek, zonder beroep, 32 j.
 Gijsbertus Stephanus Blom, Slagter, 40 j. en Teresia Plicger, zonder beroep, 27 j.
 Geert Evers, Smid, 28 j. en Alberta de Goeij, Dienstmeid, 20 j.
 Cornelis Johannes Verloop, Ma-

chinist, 23 j. en Wilhelmina Zwartjes, zonder beroep, 29 j.
 24. Cornelis Theodorus Lodewijk Basting, Boekdrukker, 27 j. en Augustina Maria Antoinetta Frederica Walter, zonder beroep, 24 j.
 30. Hendrik de Vaal, Broodbakker, 25 j. en Theodora Margaretha Verweij, zonder beroep, 32 j.
 Hendricus Hester, Barbier, 38 j. en Francisca Schrijver, Naaister, 45 j.
 Johan Herman Bietemann, Weduwnaar, Smid, 40 j. en Johanna Bendo, Naaister, 29 j.

TE ZAMEN 31 PAREN.

Overledenen

op den

1. **September.** Wilhelmina Lith, 3 j. en 9 m., aan de Helling.
 Jan Frederik Hendrik Franciscus Hessing, 16 d., Bemuurde Weerd.
 Hendrik van Rossum, wed., 72 j., aan 't Zand.
 Hendrika Hester Kraaimaat, 5 m., Achterweg.
 Willem van Cats Baron de Raet, 1 j. en 1 m., Haverstraat.
 2. Levenloos aangegeven Zoon van Johannes Elizabethus Fritschij, Kaatsteeg.
 Dina van Kasteel, ongeh., 61 j., Stroosteeg.
 Martinus van Bremen, geh., 56 j., Nieuwe Gracht.

Gerritje Tetenburg, 3 w., aan de Helling.
 Maria Dekker, wed. van Gijsbertus Stekelenburg, 60 j., Varkenmarkt.
 Pieter van Meegen, geh., 64 j., Malie Singel.
 Evert Langenbach, wed. 81 j., Jacobiebrug.
 Johannes Kalkhooven, ongeh., 23 j., Naauwe Watersteeg.
 3. Mary Wallen, ongeh., 69 j., Bemuurde Weerd.
 4. Elisabeth Johanna Maria van Platen, 4 m., Jufferstraat G.
 Allbertus van den Berg, geh., 31 j., Nieuwe Gracht.

5. Pieter Werzenburg, 5 m., Kintjeshaven.
 Johannes van Lingen, geh., 63 j., Abstede.
 Catharina Margaretha Maria Goudoever, huisvr. van Adrianijs Johannes van Riezen, 33 j., Nieuwe Kade.
6. Hendrik Johannes Buijtendijk, geh. 50 j., Nieuwe Gracht.
 Cornelis Anthonius van den Bosch, ongeh., 18 j. en 10 m., Choorstraat.
7. Jacoba Verkerk, huisvr. van Petrus Joannes van Dillen, 35 j., Korte St. Jansstraat.
 Petrus Johannes Mulder, 8 j., onder Catharijne.
 Allegonda Catharina van Eijk, 1 j. en 9 m., Korte Lauwerstraat.
 Bernard Theodorus Feldkamp, 19 j., Hospitaal.
 Albertus van Wijk, geh., 42 j., Groenesteeg C.
 Jansje Buijtelaar, huisvr. van Adrianus Boers, 70 j., Bakkerbrug.
8. Catharina Wilhelmina de Kivit, 1 m., Predikheerenstraat.
 Jacobus van Dillen, geh., 82 j., Maliebaan.
9. Albert van Hussen, 1 j. en 1 m., Catharijnestraat.
 Willem Wiers, geh., 64 j., Zandstraat.
 Jansje Johanna Bakker, huisvr. van Marten Boogard, 54 j., Daalschependijk.
10. Anthonia Ockhuijsen, ongeh., 22 j., Gasthuissteeg.
10. Bastiaan Rietveld, geh., 72 j., Bergstraat.
 Petrus Cadel, 2 j. en 10 m., aan de Helling.
 Maria Joseph Carte, geh. met Pierre Joseph Parisaux, 35 j., Lichte Gaard.
 Hendrikus Bongaers, ongeh., 86 j., Nieuwe Gracht.
 Geertje Wil, 1 m., Watersteeg C.
11. Franciscus Martinus Diemer, geh., 53 j., Nachtegaalsteeg.
 Johan Joseph Pozzi, circa 5 j., Jufferstraat G.
12. Anno Zwaak, wed., 70 j., Loefbergmakerstraat.
13. Johanna Diderika de Ruiters, ongeh., 31 j., Watersteeg C.
 Hendrik Peter Scholte, 3 w., Nieuwe Gracht.
14. Adam Leendert Kroman, ongeh., 24 j., Pelmolenstraat.
 Jacobus van der Plaats, 1 j. en 5 m., Potterstraat.
15. Laurens Anthonie de Blaauw, 16 j. en 8 m., Regulierbrug.
 Johanna de Langen, 3 w., St. Nicolaaskerkhof.
 Martinus Johannes Tullings, 37 j., Hospitaal.
 Maria Johanna Wilhelmina Alder, 4 m., onder Telsteeg, Lunette no. 3.
16. Jacobus Kukuffsky, 3 w., Jeruzalemsteeg.
 Barendina van Os, 1 d., Springweg.

- Wijnaand van Appel, 2 j. en 9 m.,
Kromme Rijn.
- Nicolaas Noppen, geh., 45 j.,
Roodebrug.
- Gerard Esaie Gijsbert van Vlis-
singen, 10 m., Ganzenmarkt.
17. Salomon Jacobson, wed., 87 j.,
Gaardbrug.
Johanna Petronella Tienhoven, 6
m., Wijde Watersteeg.
Hendrik Minke, 3 m., Achter
Klarenburg.
18. Johannes Theodorus van de Vecht,
1 j. en 5 m., aan de Keuken-
straat.
Johan Rudolph Ohl, wed., 52 j.,
Hoek van de Bakkersteeg.
19. Margaretha van der Waa, 5 m.,
Plein Vredenburg.
Levenloos aangegeven Dochter van
Jacobus van der Worp, Lange
Nieuwstraat.
Anna Susanna de Bruin, 3 j. en
2 m., Schoutensteeg.
Dirkje van der Tol, wed. van
Leendert Anders, 60 j., Var-
kenmarkt.
Hendrika van de Bilt, 1 j. en 1
m., Lauwenrecht.
20. Aletta van Vonderen, ongeh., 81
j., Lange Nieuwstraat.
21. Johannes Vreeswijk, 1 m., Zwaan-
steeg.
Leveul. aang. Dochter van Cornelis
Donselaar, onder Wittevrouwen.
Wouter Lagerwij, 5 w., Rijnstraat.
Johanna Elisabeth Snijders, 1 j.
en 9 m., Donkerstraat.
- Jacobus Kok, geh., 44 j., Lau-
wenrecht.
- Johanna Maria Luca, huisvr. van
Cornelis Bettink, 45 j., Spring-
weg.
- Gijsbert Aalbertus Vermeulen, 20
j., Hospitaal.
22. Levenloos aangegeven Zoon van
Samuel de Vries, Steenweg.
Nicolaas Cornelis Broers, 5 w.,
Steenweg.
Johan Nicolaas Senft, 64 j., Koe-
straat.
Cornelia Spaan, huisvr. van Lam-
bertus van den Brink, 67 j.,
Keukenstraat.
Gijsbert van Duuren, 2 j., te
Nijmegen.
Dominicus Hazekamp, 1 j. en 6
m., Oudwijker Veldsteeg.
Johannes Karel Bekker, 1 j. en
9 m., aan 't Zand.
23. Levenloos aangegeven Zoon van
Petrus Verbon, Predikheeren-
straat.
Maria Cornelia van Elst, 1 j. en
3 m., Jacobiekerkhof.
Cornelis Kerkhoff, geh., 77 j. en
9 m., Mariastraat.
Catharina Aarts, huisvr. van Ja-
cobus Fierst van Wijnandsber-
gen, 32 j., Lauwenrecht.
24. Wilhelmus van de Coolwijk, 3 w.,
Achter de Twijestraat.
Philip Gerhardus Heitz, 3 j. en 5
m., Zandbrug.
25. Johanna Dona, huisvr. v. Jaecobus
de Bruin, 70 j., aan 't Zand.

- Johannes Jacobus Beijrends, 10 m., Oudkerkhof.
- Wilhelmina van Beurden, wed. van Johannes van Beurden, 68 j., onder Tolsteeg.
26. Johannes Bernardus Scholbrook, 5 w., Maliebaan.
- Adriana Johanna Oostveen, 1 j., Roodebrug.
- Jacobus Rurso Postma, 32 j., Hospitaal.
- Johanna Arendsen, wed. van Johannes de Beer, 88 j., Jufferstraat G.
- Levenloos aangegeven Dochter van Johannes de Koff, Jufferstraat G.
27. Felix Jan Cornelis van den Hammen, 7 m., Lange St. Jansstraat.
- Jan van der Wal, ongeh., 23 j., Bemuurde Weerd.
- Johanna Sophia Willemse, wed. van Johannes de Groot, 69 j., Nicolaikerkhof.
- Femmetje Govers Mol, wed. van Albart Martens, 77 j., Bemuurde Weerd.
28. Levenloos aangegeven Dochter van Johannes Linschoten, Reguliersteeg.
29. Johannes Theodorus Jacobus Aarsen, 14 d., Suikerstraat.
- Carolina Frederica Ferdinanda Vreede, 1 j. en 9 m., Springweg.
- Maria Cornelia Koenders, 1 j. en 9 m., Keysteege, Vischmarkt.
30. Adrianus Verhoeff, geh., circa 72 j., Gereformeerd Diakonie oude Mannen en Vrouwenhuis.
- Jacob van Vliet, 2 j., Veen'-straat.
- Alida van den Berg, 2 m., Roodebrug.
- Catharina Wilhelmina Waanders, 7 j. en 5 m., Wijde Watersteeg.

**Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen
gestorven zijn :**

Doodgeboren.	8.	Transport.	86.
Zuur.	4.	Gevolgen van de kraam.	1.
Koorts.	7.	Hartziekte.	1.
Waterzucht.	4.	Geelzucht.	1.
Tering.	22.	Subiet overleden.	2.
Stuipen.	16.	Borstkwaal.	9.
Verval van krachten.	16.	Buikontsteking.	1.
Klierziekte.	2.	Kramp in de ingewanden.	1.
Kinkhoest.	2.	Longontsteking.	1.
Ontsteking in de ingewand.	1.	Koud vuur.	1.
Tanden.	1.	Etterzak.	1.
Beroerte.	3.	Groep.	1.
	<hr/>		<hr/>
	86.		106.

**Het getal der Jaren , hetwelk de Overledenen
bereikt hebben , is als volgt :**

	Mann.	Vr.	Tot.		Mann.	Vr.	Tot.
Doodgeboren	4	4	8.	Transport.	43	33	76.
Beneden het jaar.	14	11	25.	Van 50 tot 60 jaar.	4	1	5.
Van 1 tot 10 jaar.	12	11	23.	» 60 » 70 »	4	7	11.
» 10 » 20 »	3	»	3.	» 70 » 80 »	5	3	8.
» 20 » 30 »	4	1	5.	» 80 » 90 »	4	2	6.
» 30 » 40 »	3	3	8.	» 90 » 100 »	»	»	».
» 40 » 50 »	3	1	4.				
	<hr/>		<hr/>				<hr/>
	43	33	76.				60—46—106.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 8 September 1846, door den Notaris M. WIGMAN.

Een Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Westzijde van de Elisabethstraat, wijk D. N°. 306; benevens een Huis, gelegen als voren aan de Zuidzijde van het Plein Vredenburg, wijk D. N°. 164. Verkocht voor f 3080.

Den 12 September 1846, door de Notaris M. WIGMAN.

Een Winkelhuis, Erf en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Potterstraat, wijk C. N°. 113. Verkocht voor f 3000.

Den 19 September 1846, door den Notaris M. WIGMAN.

N°. 1. Eene Hofstede met 23 bunders, 78 roeden, 30 ellen zoo Wei-, Hooi-, Bouw- als Boomgaardlanden, gelegen onder Cattenbroek, gemeente Linschoten. Verkocht voor f 9,930.

N°. 2. Eene Hofstede, genaamd *de Oude Pot*, met 24 bunders, 53 roeden, 20 ellen zoo Wei-, Hooi-, Bouw- als Boomgaardlanden, gelegen onder Snelrewaard, tusschen Montfoort en Oudewater. Verkocht voor f 10,800.

N°. 3. Eene Hofstede met 23 bunders, 89 roeden, 24 ellen als boven, gelegen als voren. Verkocht voor f 12,000.

N°. 4. Eene Hofstede, genaamd *Vredebest*, met 18 bunders, 75 roeden, 30 ellen als boven, gelegen onder Willeseop.

Denzelfden Datum, door den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER.

Een goed onderhouden, hecht en sterk Huis, staande aan de Mariaplaats, wijk E. N°. 283. Verkocht voor f 7,100.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand SEPTEMBER 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Oec-Artsenijschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.			THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 'S MIDD. 12 URN.	WEERSGESTELD 'S MIDD. 12 URN	
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u	3ur.			9ur.
1	767	767	767	767	17	176	187	176	.	Betrokken.
2	769	769	769	770	192	198	202	15	idem.	Bewolkt.
3	770	769	769	770	168	188	188	14	idem.	Helder.
4	769	768	767	768	174	193	198	156	idem.	Zwaar bewolkt.
5	767	766	766	765	19	225	232	164	Z. o.	Helder.
6	764	763	762	762	197	244	244	19	Z.	Vveinig bewolkt.
7	762	762	762	761	207	238	222	174	idem.	Helder.
8	762	763	763	765	212	23	24	182	N.N.W	idem.
9	764	764	764	766	206	24	164	186	o.	idem.
10	769	769	769	771	20	227	236	188	N.	idem.
11	772	772	772	772	202	217	23	176	o.	idem.
12	772	771	770	770	182	214	206	158	idem.	Betrokken.
13	769	769	768	767	178	185	174	156	idem.	idem.
14	769	769	769	769	154	167	168	13	idem.	Helder.
15	768	768	768	768	174	18	17	156	N.N.O.	Betrokken.
16	768	768	767	767	173	186	18	145	idem.	idem.

DAGEN.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK SMIDD. 10 13 UR.	WEERSGESTELDHE. 'S MIDD. 12 UREN
	9UR.	12U.	3UR.	9UR.	9UR.	12U.	3UR.	9UR.		
17	765	764	763	761	173	203	198	156	N.	Bewolkt.
18	760	760	759	761	156	168	16	10	idem.	idem.
19	759	758	758	755	136	149	15	194	Z. Z. W.	Helder.
20	754	752	751	751	137	172	165	12	O.	idem.
21	753	753	753	755	134	17	16	108	idem.	Bewolkt.
22	756	756	756	756	131	174	177	108	Z.	W. Weinig bewolkt.
23	754	753	753	752	162	177	158	144	w.	Regenachtig.
24	750	750	750	752	149	17	165	143	idem.	Betrokken.
25	755	756	756	758	143	178	16	142	idem.	Zwaar bewolkt.
26	759	759	759	758	16	152	17	134	Z.	Betrokken.
27	758	759	758	759	153	166	168	124	Z. W.	idem.
28	754	753	753	753	138	167	158	126	Z.	Bewolkt.
29	752	752	751	751	13	152	148	12	idem.	Betrokken.
30	753	754	755	757	12	156	157	12	N. w.	idem.
	7663	7660	7658	7665	1916	2159	2113	1706	GEMIDDELDEWAARNEMING Vanden 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	7656	7651	7645	7641	1665	1841	1806	1491	— — 10 ^{en} . — — 20 ^{en} .	
	7544	7545	7544	7551	1428	1682	1621	1269	— — 20 ^{en} . — — 30 ^{en} .	

6 's avonds sterk weerlichten.	21 's avonds regen.
8 's avonds weerlichten	23 geheelen middag regen.
9 's nam. zwaar onw. reg. hag. 's av. wl.	24 's namiddags en 's avonds regen.
10 's morgens vroeg mistig.	25 's avonds regen.
13 's namiddags een weinig regen.	27 's morgens vroeg een weinig regen.
15 's nachts regen.	28 's morgens 's nam. en 's av. regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 761⁸/₂, Thermometer 172⁴/₂.

STAND DES WATERS,
te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

		onder Nulpeil.
4 Sept. 1846.	5 el 84 duim.
15 — — — —	4 - 46 — —
30 — — — —	4 - 87 — —

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND OCTOBER 1846.

Geborenen

op den

1. **October.** Maria Margaretha, D. van Leendert Bekes.
Cornelia Maria, D. van Lambertus Cornelis Stroeve.
Petronella Gijsberta, D. van Leendert Westmaas.
2. Hendrikus Gijsbertus, Z. van Hendrikus Gijsbertus Hendriksen.
Euphrosina Johanna, D. van Johan Philip Menger.
4. Johannes Cornelis, Z. van Cornelis van Mechelen.
Johanna, D. van Arnoldus Saurens.
Willem Stephanus, Z. van Johannes Felix.
5. Hermanus, Z. van Casper van der Wouden.
Hendrik, Z. van Hendrik Schippers.
Albertus Willem, Z. van Claas Frederik Kreeftmeijer.
Evert Carel, Z. van Evert van Minkelen.
Alida Justina, D. van Cornelis de Fuyk.
Petronella, D. van Johannes van Maurik.
6. Alia Johanna Catharina, D. van Wilhelmus Johannes Lebbe.
Cornelia Margaretha, D. van Andreas van Deijl.
Maria, D. van Nicolaas de Kraaij.
Cornelis, Z. van Martinus van der Heijden.
Johannes, Z. van Daniël Antonius Stern.
Johannes, Z. van Johannes Oosterum.
7. Albertus, Z. van Kees Cadel.
Jan, Z. van Herman de Ruiter.
Geertruida Johanna, D. van Johannes Jurrianus de Jong.
Arnoldus Johannes Z. van George Adolph de Haart.
8. Machiel, Z. van Klaas Jongerius-Jean Adolphe, Z. van Paul Adolphe Roussel.
Paulus Johannes, Z. van Ludowikus Hessing.
Jacoba Maria D. van Jacobus Johannes 't Hoen.
9. Willem Karel Benjamin, Z. van Johannes van den Berg.
Christiaan, Z. van Jacobus Johannes Coesijns.
10. Hendrika, D. van Andries Hendrik van der Schaft.
11. Adrianus, Z. van Justus de Zwart.
Frans, Z. van Isaak Harting.

12. **Wilhelmus Petrus, Z.** van Wilhelmus Leonardus Veereschild.
Willem Frederik, Z. van Arie van Putten.
Barend Johannes, Z. van Barend Overdijk.
Geertruida, D. van Joannes Jacobus Verheul.
13. **Franciscus, Z.** van Gijsbert Donselaar.
Johann Peter Ludwig, Z. van Johan Peter Ludwig Fischer.
Johanna Geertruida, D. van Wilhelmus den Hertog.
14. **Henriëtte, D.** van Johann George August Leur.
Hein, Z. van Hein Oosterbroek.
Johannes, Z. van Jan van den Brink.
15. **Leonardus Josephus Maria, Z.** van Stephanus Petrus Cornelis Koene.
Margaretha D. van Jacobus van Basten.
Hendrika Johanna, D. van Jurrianus van Laar.
16. **Hendrikus Lambertus, Z.** van Bart Kors.
17. **Maria Johanna, D.** van Pieter Hol.
Johannes Jacobus Hubertus, Z. van Joannes Duppen.
18. **Maria, D.** van Dirk Jan Kerckamp.
Hendrika Wilhelmina, D. van David van der Kellen.
19. **Eva Maria, D.** van Antonius Versteeg.
20. **Gijsbertus, Z.** van Jan Nebbeling.
Nicolaas Petrus, Z. van Gerhardus Henrikus Nicolaas van Spanje.
- Johanna Petronella, D.** van Johannes Carel Smith.
- Cornelia Wilhelmina Everdina, D.** van Hermanus Schuddeboom.
Jan, Z. van Pieter de Hoogt.
- Lucia Johanna, D.** van M^r. Anthony Adiraan van Oldenbarneveld, genaamd Witte Tullingh.
21. **Marinus Thomas Frederik, Z.** van Marinus Thomas Cohu.
Frederik Willem, Z. van Frederik Willem Noussell.
Hermina, D. van Willem Hardenberg.
Frans, Z. van Jacobus Bos.
Albertus Bernardus, Z. van Johannes van den Bol.
Susanna Frederika, D. van Johannes Valentijn Heijsser.
Christina Maria, D. van Leonardus Wiegens.
22. **Arie, Z.** van Jacob Hulsman.
Cornelis, Z. van Theohorus van den Broek.
23. **Theodora, D.** van Theodorus Ernst.
Téodor Bernard Alphonse, Z. van Willem Antonius Carré.
Frederika Catharina Augustina Wilhelmina, D. van Herbert Everts.
Agneta Sophia, D. van Johannes Kersbergen.
Johannes, Z. van Johannes Roos.
Christianus Marinus, Z. van Gerardus Adrianus van der Wurf.

24. Hendrik Cornelis, Z. van Willem
Jan Pluijm.
25. Aleida, D. van Alexander Levie
van Gelder.
Casper Anthonius, Z. van Lode-
wijk Johan Lahey.
Petronella Jacomina, D. van Cor-
nelis de Rijk.
Cornelia Maria, D. van Matthijs
Proos.
Alida, D. van Johannes Bernar-
dus Bosman.
26. Anna, D. van Johannes Zambeek.
Nicolaas, Z. van Dirk Klarenbeck.
Anthonia, D. van Cornelis Kun-
neman.
Johanna Alida Hendrika, D. van
Jan van den Bol.
Jacoba Louisa Conradina, D. van
Jacobus Ludovicus Conradus
Schroeder van der Kolk.
27. Jannetje Johanna, D. van Gerrit
Hendrik Blotkamp.
- Hendrikus Hubertus, Z. van An-
tonius Smits.
28. Wilhelm, Z. van Huybertus Wey-
burg.
Johanna Hillegonda, D. van Rei-
nier Gerritsen.
Maria, D. van Justus Mulder.
Johannes, Z. van Martinus van
Meegen.
Elisabeth, D. van Cornelis Blonk.
29. Clara Maria, D. van Karel Hen-
drik Glimmerveen.
Wilhelmina Maria, D. van Jaco-
bus Hendriks.
Hendrikus, Z. van Jacobus Gielen.
Adolph Christiaan, Z. van Adria-
nus Henricus Ris.
30. Johanna, D. van Abraham Picard.
Aaltje, D. van Cornelis van Dors-
sen.
31. Hubertus, Z. van Jacob van
Huizen.
Gerardus, Z. van Willem Castrop.
- GEBORENEN 107, waaronder 8 Onechten. Tweelingen 4.

Voltrokken Huwelijken

op den

- 1. October.** Mr. Jan Heemskerk, Advokaat, 28 j. en Anna Maria Heemskerk, zonder beroep, 20 j.
- 7.** Christianus Swaanink, Timmerman, 26 j. en Betje Pieneman, zonder beroep, 25 j.
Rudolf Groos, Schoenmaker, 25 j. en Maria Sophia Dupree, zonder beroep, 23 j.
Christiaan Steenmeijer, Kleermaker, 26 j. en Johanna Maria Rijke, Breidster, 22 j.
- 8.** Johannes Cornelis van Haeften, zonder beroep, 24 j. en Maria Wilhelmina Schmit, zonder beroep, 25 j.
- 10.** Henri Eyraud Ferdinand Theodore Rooth, Ingenieur Mecanicien en Chef bij den Rijn-Spoorweg, circa 28 j. en Henriëtte Louise van Boom, zonder beroep, 28 j.
- 14.** Ari Koning, Weduwnaar, Trasmolenaar, 41 j. en Anna Erbrink, Weduwe, Naaister, 43 j.
Bruno Schouten, Weduwnaar, Stalknecht, 72 j. en Maria Arendze, Naaister, 50 j.
Johannes de Hart, Kleermaker, 20 j. en Elisabeth Maria Wilhelmina Lington, Naaister, 19 j.
Arnoldus Jacobus van Rooijen, Pompenmaker, 22 j. en Johanna Henriëtta Porton, Naaister, 21 j.
Hendrik Rost, Weduwnaar, Koornmolenaar, 32 j. en Geerttruijda Rosveld, zonder beroep, 23 j.
- Dirk Pouw, gepensioneerd Militair, 48 j. en Jacoba Mensburg, Breidster, 50 j.
Matthijs Proos, Huisknecht, 27 j. en Aaltje van Leuveren, zonder beroep, 39 j.
- 15.** Cornelis Vlaanderen, Weduwnaar, Koornmolenaar, 48 j. en Antonia Adriana van der Schroeff, Weduwe, zonder beroep, 48 j.
Mr. Matthias de Kock, Advocaat, 33 j. en Johanna Elizabeth Machielsen, zonder beroep, 26 j.
- 21.** Hendrik van Essen, Schilder, 26 j. en Cornelia Johanna Smit, Dienstmeid, 21 j.
Antonius Gerardus Verheul, Grutter, 34 j. en Wilhelmina de Laug, zonder beroep, 22 j.
Wernard van Deventer, Kuiper, 22 j. en Johanna Francina Offerman, zonder beroep, 27 j.
Jacobus van Denter, Stalknecht, 31 j. en Bartha Drijver, zonder beroep, 25 j.
Willem Stilting, Kopergieter, 20 j. en Johanna Ruijsch, zonder beroep, 22 j.
Felix Joseph Delgorge, Geweer-maker bij het 1^e Regiment Infanterie, 23 j. en Alida Dirkje Stevens, zonder beroep, 21 j.

- Simon Coelen, Schoenmaker, 32 j. en Catharina Elisabeth Giovanellij, zonder beroep.
- Johannes Jacobus den Bode, Schrijnwerker, 19 j. en Hendrika Oderom, Naaister, 24 j.
22. Jacob Poel, Lijmfabriekeur, 28 j. en Francina Antonia Buijs, zonder beroep, 33 j.
28. Theodorus Hendrikus Johannes van de Kamp, Kleermaker, 24 j. en Angenis Hipke, zonder beroep, 24 j.
- Martinus Johannes de Wilde, Weduenaar, Goudsmid, 28 j. en Elizabeth Cornelia Haksel, zonder beroep, 20 j.
- Johannes Versteeg, Winkelnacht, 26 j. en Bastina Johanna van den Ende, Weduwe, Dienstmeid, 28 j.
- Johannes de Bruijn, Kopergieter, 30 j. en Pieterella Draijer, Dienstmeid, 28 j.
- Jan van Zutphen, Tabakskerver, 26 j. en Grietje van Dijk, Dienstmeid, 26 j.
- Jacobus Lagas, Cigarenmaker, 21 j. en Catharina Wilhelmina Andree, zonder beroep, 20 j.
- Marinus Johannes Hekman, Kleermaker, 23 j. en Aletta Suidendorp, Naaister, 23 j.

TE ZAMEN 51 PAREN.

Overledenen

op den

1. **October.** Carolina Catharina Blom, 10 w., Slagtsteeg.
- Johannes Sennef, 8 m., Varkenmarkt.
- Wilhelmina Catharina van Daalen, ruim 3 m., Gasthuissteeg.
- Hendrik Makkink, ongeh., 25 j., Koestraat.
- Anna Maria Bongers, huisvr. van Walterus Verweij, 52 j., Mariastraat.
2. Constant Jacobus Maria de Bont, circa 2 m., Rijnkade.
- Adrianus Pieter Hoevenaar, 2 j. en 8 m., Lange Viesteeg.
3. Gerardus Josephus Vroomans, 2 j. en 4 m., Nieuwe Hartsteeg.
4. Corenlis van der Wurff, 1 j. en 10 m., Catharijnestraat.
- Anna Maria van Blaricum, huisvr. van Johannes Andries Kelleneer, 30 j., Lange Jansstraat.
- Henrietta van Dommelen, 9 m., Slagtsteeg.
- Maria Ligvoet, wed. van Dingman Meulenhof, 66 j., Lange Nieuwstraat.
- Mr. Jan de Kock, geh., 70 j., Mariaplaats.

- Arnoldus Lauterslager, 10 m.,
Gasthuissteeg.
- Wouter Ambrosius van der Maal,
geh., 37 j., Breedstraat.
- Johanna van Bennekom, 14 j.,
Roomsche Cath. Weeshuis.
5. Stephanus Hendrikus van der
Horst, 6 m., Keukenstraat.
Levenloos aangegeven Zoon van
Carolus Johannes Wolff, Neude.
Maria Elisabeth Laarman, 1 j. en
2 m., onder Catharijue,
Loef van Drogenbroek, geh., 49
j., Wijde Steeg.
Petrus Bogaart, wed., 42 j.,
Nieuwe Zand.
6. Johanna Saurens, 2 d., Lange
Nieuwstraat.
Elisabeth van der Vlis, 5 w., Juf-
ferstraat B.
7. Gerarda Arnolda van Munster, 2
j., Kromme Nieuwe Gracht.
Everdina Huibers, wed. van Pe-
trus Hakkenbroek, 67 j., bui-
ten de Weerd.
Maria Anna Theresia Niewenhuis,
ongeh., 24 j., Steenweg.
Johannes Schouten, geh., 53 j.,
Geertruidabrug.
Bernardina Rutgers, wed. van
Geurt Koning, 75 j., Hopakker.
8. Jan Dirk Vermeer, 1 j. en 9 m.,
Nieuwe Gracht.
Helena van Driel, 7 m., Breed-
straat.
Hendrik Rietvelt, wed. 77 j.,
Fliersteeg.
Esther Ouds, weduwe van Sa-
lomon Hakker, 99 j., Schut-
tersteeg.
- Gerrit Jacob Idzinga, 23 j., Hos-
pitaal.
- Johanna Maria Deodora Hager,
13 j., in de Twijestraat.
- Willem Johan Simon Schellink,
13 m., Nieuwe Gracht.
9. Adrianus Johannes Rijke, 1 j. en
9 m., Magdalenasteeg.
Pieter Wigman, ongeh., 79 j.,
Kromme Nieuwe Gracht.
Johannes Hermanus de Gier, on-
geh., 24 j., Haverstraat.
Hugo Boon, ongeh., 23 j., te
Wassenaar.
10. Joseph Karel Schoonheim, 16 d.,
Watersteeg.
Lamberdina Hoegee, 1 j., Vaart-
schen Rijn.
Wilhelmina Paassen, 4 j. en 10
m., op 't Zand.
Levenloos aangegeven Dochter van
Johannes Petrus Bruiniuck,
Paardensteeg.
Joanna Theodora Koos, huisvr.
van Dirk Steenhof, 58 j., Wal-
steeg.
11. Hermanus Gresnigt, 2 m., op den
Oort.
Johanna Cornelia Berg, 5 j.,
Kleine Eliensteeg.
Anna Jacoba Hessel, 11 w.,
Bergstraat.
Margrietha van Herwaarden, huisvr.
van Johannes de Groot, 42 j.,
Catharijnestraat.
12. Johannes Samuel Tijkens, 1 j.

- en 10 m., Mariaplaats.
- Dirkje van Ochten, huisvr. van Christoffel van Zutphen, 61 j., Geertruidabrug.
- Arie van Maren, 2 j. en 3 m., onder Wittevrouwen.
- Johanna van den Berg, huisvr. van Laurens van der Teems, 63 j., Kenkenstraat.
13. Elisabeth Petronella Hattink, 2 m., Vinkenburgsteeg.
- Catharina Wilhelmina Hattink, 2 m., idem.
- Levenloos aangegeven Zoon van Frederik Weidner, Haverstraat.
- Jacobus van Heijgen, 29 j., Hospitaal.
- Arnoldus van der Werf, 3 w., Catharijnestraat.
14. Willem Ferdinand Smit, 3 j. en 10 m., Lollestraat.
- Petrus Hattink, geh., 36 j., Vinkenburgsteeg.
- Hendrik Gillot, 62 j., Zuilenstraat.
- Levenloos aangegeven Dochter van Nicolaas Pas, Minnebroederstaat.
15. Hendrik Iseger, 13 j. en 7 m., Veen'straat.
- Jan Jacob de Roos, ongeh., 20 j. en 7 m., Zandbrug.
16. Sara Prijs, 1 j. en 3 m., Predikheerenstraat.
- Susanna Aletta Koopman, ongeh., 76 j., Geertruidabrug.
- Helena van den Enden, huisvr. van Jean Theodoore Hardij, 82 j., Molensteeg.
17. Cornelia Berendina Thien, $\frac{1}{2}$ m., Zwaansteeg.
18. Johanna Weijburg, 2 j. en 3 m., Bergstraat.
- Gijsbertus Elzendoorn, 2 j., Knipsteeg.
19. Cornelis Rietveld, wed., 69 j., Keizerspoort.
- Elisabeth Swieserijn, ongeh., 71 j., over de Twijestraat.
- Matje van Giessen, wed. van Jan Hendrik Stevensaar, 83 j. en 3 m., Groenesteeg A.
- Marinus van Putten, circa 3 m., Walsteeg.
20. Arkje Koot, huisvr. van Cornelis van der Steen, 64 j., achter de Koekoek.
21. Harco van Beeck Calkoen, 1 j. en 7 m., Nieuwe Gracht.
- Johannes Stern, 16 d., pl. Vredenh.
- Cornelis Homburg, ongeh., 23 j., Hopakker.
- Franciscus van Roy, geh., 73 j., tweede Achterstraat.
- Gerrit Rijdsdam, 3 m., Vollerbrug.
22. Rijk Verheem, 7 m., Zandstraat.
- Cornelis van den Berg, geh., 63 j., Spinderspoort.
- Cornelis de Rijk, 6 w., N. Weerd.
- Peter de Rijk, geh., 77 j. en 10 m., onder Catharijue.
23. Levenl. aangeg. Dochter van Christianus Hardie, onder Catharijue.
24. Andries van Ochten, geh., 73 j., Jufferstraat B.
25. Rijk Kroonenburg, 2 j. en 6 m., Driesprong.

- Leonardus Josephus Maria Koe-
ne, 40 d., Rodenburgbrug.
26. Theodora Wilhelmina Zuidendorp,
ongeh., 18 j. en 18 m., Keu-
kenstraat.
- Andreas Dirksen, geh., 28 j.,
onder Catharijne.
- Charles Pieter Turel, 1 m., Var-
kenmarkt.
- Jacoba Adriana van Uhm, 11 w.,
onder Catharijne.
- Gijsberta Adriana Colak, 9 m.,
Tuchthuissteeg.
27. Lambertus van Lier, ongeh., 36
j., Korte Nieuwstraat.
- Franciscus Poessenauw, geh., 72
j., Heerenstraat.
- Cornelis van Os, geh., 51 j.,
Lange Nieuwstraat.
28. Jacoba Anna van Blokhuijsen,
huisvr. van Cornelis Viveen,
65 j., Regulierbrug.
- Johanna Frijling, ongeh., 77 j.,
onder Wittevrouwen.
- Wilhelmina Garstkamp, ongeh.,
22 j., onder Catharijne.
- Johanna Bouw, ongeh., 78 j.,
onder Wittevrouwen.
29. Elisabeth Fulker, 3 j. en 6 m.,
Steenweg.
- Wilhelmina Engelina van Niekerk,
1 m., Achterweg.
- Janna Visser, 4 m., Zwarte Wa-
ter.
- Frans Franke, ongeh., 22 j.,
Nicolaïsteeg.
30. Johanna Maria Cremer, 4 m.,
Vollerbrug.
- Johannes Casper, ongeh., 51 j.,
Watersteeg.
31. Petrus Johannes de Coo, 10 m.,
Korte Smeesteeg.
- Jannigje Alberta van Vliet, 6 w.,
Veen'straat.
- Maria van Maarschalkerweerd,
huisvr. van Hendricus Beuken,
64 j., Singel M.
- Jacobus Philippus van Dijk, 1 j.,
bemuurde Weerd.
- Jasper van Geunip, geh. 47 j.,
Abstede.
- Johanna van der Velden, wed.
van Evert Booije, 83 j., Rijju-
steeg.

OVERLEDENEN 112.

**Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen
gestorven zijn:**

Doodgeboren.	6.	Transport.	92.
Zuur.	2.	Beroerte.	3.
Koortsen.	9.	Subiet overleden.	2.
Waterzucht.	10.	Ontsteking in de ingewan-	
Tering.	19.	den.	1.
Stuipen.	21.	Borstkwaal.	11.
Verval van krachten.	16.	Kanker.	1.
Klierziekte.	3.	Bederf in de ruggegraad.	1.
Kinkhoest.	3.	Zenuwtoeval.	1.
Tanden.	1.		<hr/>
	<hr/>		112.
	92.		

~~~~~

**Met getal der Jaren , hetwelk de Overledenen
bereikt hebben , is als volgt :**

	Mann. Vr. Tot.				Mann. Vr. Tot.		
Doodgeboren	2	4	6.	Transport.	46	37	83.
Beneden het jaar.	14	19	33.	Van 50 tot 60 jaar.	3	2	5.
Van 1 tot 10 jaar.	14	8	22.	» 60 » 70 »	3	7	10.
» 10 » 20 »	1	2	3.	» 70 » 80 »	7	4	11.
» 20 » 30 »	9	3	12.	» 80 » 90 »	»	2	2.
» 30 » 40 »	3	»	3.	» 90 » 100 »	»	1	1.
» 40 » 50 »	3	1	4.				
	46	37	83.		39	53	112.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 3 October door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een kapitaal Huis, Erve en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Neude, wijk H. N°. 433. Verkocht voor *f* 5650.

N°. 2. Een Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Watersteeg, wijk E. N°. 481. Opgehouden voor *f* 3000.

N°. 3. Een Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Breedstraat, wijk H. N°. 283. Opgehouden voor *f* 2395.

N°. 4 en 5. Twee Woningen met derzelve Erven en Grond, gelegen in de Kleine Eligensteeg, wijk A. N°. 717 en 718. Verkocht voor *f* 1120.

Denzelfden datum, door den Notaris H. DUIFJES.

Een kapitaal Huis, genamd het *Amsterdamsche Veerhuis*, gelegen buiten de Weerd-Barrère, wijk M. N°. 81. Verkocht voor *f* 3000.

Den 10 October, door den Notaris J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een hecht en sterk Huis, Erf en Grond, gelegen in de Schoutensteeg, wijk G. N°. 130. Verkocht voor *f* 2080.

N°. 2. Een Huis met Tuin, gelegen in de Ridderschapstraat, wijk H. N°. 750. Verkocht voor *f* 1610.

N°. 3. Eene groote Schuur met Haverzolder, Hooiberg en Erf, gelegen aan den Singel nabij de Wittevrouwenpoort, wijk I. N°. 110. Opgeh. v. *f* 1450.

Den 17 October, door den Notaris J. C. DWARS.

N°. 1. Een Huis met Erf en Grond, gelegen aan de Oostzijde van de Oude Gracht, wijk A. N°. 33.

N°. 2. Eene Woning met Grond en Plaatsje, aan de Zuidzijde van de Dorstige Hartsteeg. Beiden verkocht voor *f* 3880.

Denzelfden Datum, door den Notaris H. DUIFJES.

De aangenaam gelegen plaats *Rotsoord*, gelegen buiten de Tolsteeg-Barrère, wijk K. N°. 138. Verkocht voor *f* 4900.

Den 24 Oct. door de Notarissen N. DEGRAAF en J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een perceel Weiland, gelegen tusschen den Straatweg naar Utrecht en den Blaauw-Kapelschen weg, groot 5 B. 67 R. 90 E. Verk. voor *f* 6900.

N°. 2. Een dito, gelegen aan den Buurveldschen dijk, groot 3 B. 19 R. 80 E. Verkocht voor *f* 4550.

N°. 3. Een perceel Tuinland, gelegen aan den Blaauw-Kapelschen weg, groot 20 R. 70 E. Verkocht voor *f* 340.

N°. 4. Eene Huizinge tot twee woningen ingerigt, staande in het Dorp de Bilt. Verkocht voor *f* 380.

Den 31 Oct. door de Notarissen G. H. STEVENS en H. J. BUSKES.

N°. 1. Een kapitaal Huis, gelegen aan het Oudkerkhof, wijk F. N°. 37.

N°. 2. Eene Huizinge, gelegen aan de Oude Gracht, wijk B. N°. 203.

N°. 3. Eene dito over het vorige perceel, N°. 85.

N°. 4 en 5. Twee Huizingen nabij het vorige perceel, N°. 79 en 80.

N°. 6. Een bekluisde Kelder, voor of ter zijde van het derde perceel.

N°. 7. Eene Huizinge aan de Varkenmarkt, wijk C. N°. 684.

N°. 8. Eene Woning in de Watersteeg, wijk C. N°. 461.

N°. 9. Eene Woning in de Zakkendragersteeg, wijk C. N°. 132.

Denzelfden datum, door den Notaris J. C. DWARS.

Een Huis met Grond en Kluiskelder, gelegen aan de Oostzijde van de Lijnmarkt, wijk E. N°. 47.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand ^{september} SEPTEMBER 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijsschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.			THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 'S MIDD. te 12UR.	WEERSGESTELDHD. 'S MIDD. 12 UREN	
	9ur.	12a.	3ur.	9ur.	9ur.	12u	3ur.			9ur.
1	761	761	761	761	137	162	167	106	N.N.W	Bewolkt.
2	759	758	757	756	119	165	16	124	idem.	idem.
3	755	754	753	756	146	152	149	128	W.	Betrokken.
4	758	757	757	756	144	16	154	112	Z.	Bewolkt.
5	754	754	753	753	148	174	156	15	O.	idem.
6	754	754	755	755	15	166	162	14	idem.	Betrokken.
7	753	753	753	752	138	138	146	112	Z.	Bewolkt.
8	753	753	753	754	127	156	158	114	Z.W.Z.	idem.
9	757	758	752	756	124	148	13	129	Z. W.	Betrokken.
10	754	754	755	757	147	171	158	132	idem.	idem.
11	760	759	756	753	125	16	16	126	Z.	Bewolkt.
12	753	752	752	753	132	149	14	10	Z.W.Z.	idem.
13	753	754	754	756	124	147	144	102	Z. W.	Betrokken.
14	753	752	752	744	112	122	10	87	Z.W.Z.	idem.
15	744	744	744	747	124	143	146	108	idem.	Bewolkt.
16	747	746	747	748	126	152	146	116	Z.	idem.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK 'S MIDD. 12 UR.	WEERSGESTELD. 'S MIDD. 12 UREN.
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	750	752	751	755	13	158	15	12	Z.Z.O.	Betrokken.
18	752	752	753	757	146	148	155	106	Z.W.Z.	idem.
19	761	760	759	759	106	152	156	96	idem.	Bewolkt.
20	755	755	754	755	11	14	135	92	Z.W.	idem.
21	753	750	746	746	86	11	86	8	Z.Z.O.	Betrokken.
22	744	745	746	748	82	10	10	84	Z.	idem.
23	753	754	755	760	86	96	96	67	W.	idem.
24	756	757	756	754	74	94	96	74	Z.W.Z.	Bewolkt.
25	755	755	756	756	68	94	87	64	idem.	Betrokken.
26	761	761	762	765	8	126	122	64	W.N.W	Helder.
27	767	767	767	769	96	12	11	73	N.O.	Bewolkt.
28	769	767	767	767	66	108	10	73	idem.	idem.
29	765	765	765	766	98	114	112	72	N.N.O.	Betrokken.
30	765	765	765	766	82	9	92	9	O.	idem.
31	766	766	765	766	88	9	91	86	idem.	idem.
	7558	7556	7549	7556	138	1592	1540	1247	GEMIDDELEDEWAARNEMING Van den 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	7528	7526	7522	7527	1235	1471	1432	152	—	10 ^{en} . — — — 20 ^{en} .
	7595	7593	7591	7602	820	1042	998	760	—	20 ^{en} . — — — 30 ^{en} .

6 's avonds regen en wind.
 7 voormiddags regen.
 8 's morg. regen 's av. reg. met onw.
 10 's namidd. en 's av. reg. en wind
 14 's morg. mistig 's av. regen.
 15 's nachts wind.
 16 's morg. en 's avonds regen.

1 's morg. en 's avonds regen.
 18 's middags een weinig regen.
 20 's morg. mistig 's mid. een wein. reg.
 21 's mid. en 's av. regen.
 22 geheelen dag wind.
 23 's morg. en 's midd. regen.
 24 's nam. een weinig regen.

Algemeen gemiddeld, Barometer 75585, Thermometer 1213.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

	onder Nulpeil.
1 Oct. 1846.	4 el 87 duim.
15 — — —	4 — 82 — —
31 — — —	4 — 67 — —

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND NOVEMBER 1846.

Geborenen

op den

1. **November.** Cornelis, Z. van Cornelis Zorn.
Catharina Anna, D. van Petrus Wilhelmus Josephus van Antwerpen.
Johannes Jacobus, Z. van Jacobus Rijke.
Margrieta Lutera, Dochter van Cornelis Hermanus de Haart.
2. Adrianus Hendrikus, Z. van Arnoldus Wijnandus Blom.
Thomas Josephus, Z. van Gerrit van Straalen.
Augustinus, Z. van Gijsbertus Hol.
Willem, Z. van Willem Barreveld.
Johannes Cornelis, Z. van Dirk de Leur.
Catharine Lucie Jeannette Martine, D. van Jacob Cats Baron de Raet.
3. Hendrikus Wilhelm, Z. van Hendrik Stephanus Scheepes.
Gerard, Z. van Pieter van Gorkom.
Crista, D. van Abraham Johannes Visser.
4. Johannes Hubertus, Z. van Hubertus Hessing.
Cornelia, D. van Hendrik van Limme.
Christiaan Frederik, Z. van Frederik van der Lip.
Cornelia, D. van Hendrik de Goey.
5. Anthonie, Z. van Anthonie van Oosterom.
Hendrikus Johannes, Z. van Gerardus Wijnen.
Catharina Anna Maria Josephina, D. van Marinus La Marchand.
Jeannetta Maria, D. van Hermanus van Soest.
Hendrik, Z. van Henrich Anton Schakman.
Jacoba, D. van Hendrik Adolf van Laar.
Hendrika Arnoldina, D. van Willem Jan Hendrik Mecklenbroick.
6. Gesina Margaretha Elisabeth, D. van Pieter Jacob Kelfkens.
Johannes Anthonius, Z. van Johannes Slinkers.
Cornelia, D. van Cornelis Hoorenman.
Willem Jan, Z. van Martinus Geurtsen.
Elisabeth, D. van Pierre Augustin de Munck.

7. Antje Johanna, D. van Willem van der Graaf.
Judith, D. van Jan Lamfers.
8. Hendrika Maria Elisabeth, D. van Jacobus van Vliet.
Wilhelmina, D. van Gerrit Paauw.
Jacomina Wendelina, D. van Geerlot Antonie Otten.
Dirk Hermanus, Z. van Hermanus de Bruijn.
Helena, D. van Willem Kiel.
9. Theodorus Johannes, Z. van Gerhardus Jansen.
Anna Maria, D. van Melis Hermanus van Baalen.
Johannes, Z. van Joannes Theodorus van Elten.
Willem Arnoldus Jacobus, Z. van Arnoldus Jacobus van Rooijen.
Franciscus Johannes, Z. van Johannes Herfkens.
Geertruida Johanna, D. van Johannes van den Berg.
10. Gesina, D. van Jacobus Antonius Mulder.
11. Bernardus Martinus, Z. van Lambertus Koster.
Sophia Francina, D. van Hendrik Houtzagers.
Hendrik Gijsbertus, Z. van Hendrik Cornelis Goosens.
Pieter, Z. van Hermanus Ruijs.
Johannes Lambertus, Z. van Baltus Vermeulen.
12. Hendrikus Bernardus Hermanus, Z. van Fredrik Wilhelmus Mares.
Hendrik, Z. van Hendrik Spaan.
- Jeannette Marie, D. van Pieter Johannes van den Berg.
Pieter Johannes, Z. van Ludovicus Franciscus Cornelis Gathier.
Bartha Anthonia, D. van Hendrik Drughorn.
Pauline Anna en Pauline Sara Maria, Dochters van M^r. Pieter Carel Walland.
13. Mattheus, Z. van Cornelis Verbeek.
Johanna, D. van Johannes Deuvelingen.
Markus, Z. van Markus de Raad.
Johanna Maria, D. van Henricus Scholten.
Wilhelmus Cornelis, Z. van Cornelis Josephus Uiterwaal.
Johannes Bernardus, Z. van Stephanus Frans Bosman.
14. Willem Karel, Z. van Evert Huijs.
Christiaan Bernardus, Z. van Andries Hardi.
Theodora Wilhelmina, D. v. M^r. Cornelis Govert de Balbian v. Doorn.
16. Geurt, Z. van Geurt Steenbeek.
Catharina Maria, D. van Cornelis Bokhorst.
Catharina Maria, D. van Gerardus Daniel Deussen.
Gerrit, Z. van Gerrit Harmsen.
Elisabeth Helena, D. van Bartholomeus Daagen.
18. Wilhelmina Sophia en Johannes, Dochter en Zoon van Jan Goedel.
Josephus, Z. van Jan Hendrik van Schalkwijk.
Hendrikus, Z. van Cornelis Mastink.

- Carolina Wilhelmina, D. van Albert Willem Tentye.
- Carolina Wilhelmina Christina, D. v. Gerardus Johannes v. Berkel.
- Felicité Imilie Marie, D. v. Guillaume Auguste Felix Quarin Willemier.
- Johanna Wilhelmina, D. van Willem Pietersen.
- Christiaan Gerardus, Z. van Antonius Joannes Boekelman.
19. Johanna Gijsberta, D. van Joannes Overbeek.
- Henricus Adrianus, Z. van Wilhelmus van Liefland.
- Johanna Maria, D. van Johannes Muijzert.
- Maria Hendrina, D. v. Hendricus Anthonius van der Horst.
- Marinus, Z. van Joannes Antonius Verkerk.
- Anna Catharina, D. van Hermanus Bergman.
20. Anton Willem, Z. van Carl Bahnsen.
21. Cornelia, D. van Johannes van Geelkerken.
22. Hendrikus Hermanus, Z. van Joannes Vreedendaal.
- Johanna Christina, D. van Johannes van Emmerik.
- Petronella, D. van Lammert de Bruijn.
- Albertus, Z. van Hendrik Maarschalkerweerd.
- Gerritje, D. van Gerrit Nijkerk.
23. Willem Frederik, Z. van Willem Frederik van Vliet.
- Maria Geertruida, D. van Willem van der Linden.
- Sophia Cornelia, D. van Jacobus Maarschalkerweerd.
- Hendrik Jan, Z. van Fredrik Willem Kinderman.
- Adriana, D. van Antonie Uytewaal.
- Cornelis, Z. van Aart Borreman.
- Geertruij, D. van Arie Gerrit van Velthuijsen.
- Jan, Z. van Jacques Schottelink.
- Cornelis, Z. van Hendrik Kraimaat.
- Christiaan Willem, Z. van Christiaan Willem Eschler.
24. Alberta, D. van Willem de Kok.
- Machiel, Z. van Walterus Gruijthuijzen.
- Johannes Theodorus, Z. van Wilhelmus van Maarschalkerweert.
- Jacoba Maria, D. van Johannes Blanke.
25. Richardus, Z. van Rijk Verhaar.
- Adriana Cornelia, D. van Gerrit Nieuwersteeg.
- Peter Adolph, Z. van Peter Adolph Fohr.
- Jacob, Z. van Eliazer Abraham Bego.
- Willem Gerardus, Z. van Willem Gerardus Regters.
26. Theodorus, Z. v. Joannis v. Hees.
- Nicolaas Joseph, Z. van Jean Baptist Burie.
27. Catharina, D. van Johannes Franciscus van Hems.
- Wilhelmina Petronella, D. van Willem Petrus Hoevenaar.

- Marinus Cornelis, Z. van Barend Zonnenberg.
28. Elzabet Maria Catharina, D. van Johannes Isaäk de Haart.
Wilhelmina, D. van Cornelis Simon van Mechelen.
Julianus Hendrikus, Z. van Johannes Jacobus den Bode.
- Anna Adriana, D. v. Willem v. Beek.
Wilhelmina Carolina, D. v. Adrianus Flantua.
29. Anna Antonia, D. van Alexander Willem Michiel van Hasselt.
30. Bernardus, Z. van Frans Felix.
Gerardus Adrianus, Z. van Jan Wildschut.

GEBORENEN 131, waaronder 8 Onechten. Tweelingen 2.

Voltrokken Huwelijken

op den

4. **November.** Jacobus Willems, Kleermaker, 27 j. en Wilhelmina de Pirk, zonder beroep, 27 j.
Christiaan Hendrik Selling, Kleermaker, 23 j. en Aaltje Warren, zonder beroep, 26 j.
Adrianus Hermanus van Boekhoven, Kapper, 20 j. en Jacobina Bosman, zonder beroep, 27 j.
Bernardus Ouwejan, Weduwenaar, Werkman, 36 j. en Jannigje Schoonmaden, Dienstmeid, 43 j.
Jan Hendrik Rutgers, Weduwenaar, Kastelein, 53 j. en Wijn-tje Hagen, Dienstmeid, 35 j.
Gerrit van Dolder, Smid, 39 j. en Alabartje Meijer, Dienstmeid, 36 j.
Hendrik Smidt, Steenbakker, 25 j. en Adriana Johanna Ouwejan, zonder beroep, 22 j.
Hendrik Smit, Kuiper, 22 j. en
- Susetta de Bruijn, zonder beroep, 23 j.
Pieter Dool, Tegelbakker, 23 j. en Mekje van der Kaa, Dienstmeid, 25 j.
Jacobus van Buuren, Koperslager, 18 j. en Maria Monne, zonder beroep, 18 j.
Cornelis Pieter van der Sluijs, Schoenmaker, 24 j. en Maria Hendrika Bonebakker, zonder beroep, 37 j.
Johannes Elias Borra, Weduwenaar, Schilder, 37 j. en Klaasie van den Berg, Weduwe, Dienstmeid, 37 j.
Gerrit Denters, Weduwenaar, Schoenmaker, 30 j. en Jannigje Ram, Dienstmeid, 24 j.
Pieter Wilhelmus van Hasselt, Tuinman, 24 j. en Hendrika Johanna van der Wolk, zonder beroep, 22 j.
Jan van Vulpen, Arbeider, 36 j.

- en Sjoukje Vriend, Weduwe, Werkster, 34 j.
5. Johannes Mattheus van Kempen, Weduwenaar, Koopman, 32 j. en Elisabeth Heetveld, zonder beroep, 37 j.
11. Jan Bakker, Weduwenaar, Ambtenaar bij de Belastingen, 36 j. en Catharina Mensert, zonder beroep, 29 j.
- Michgel George Schubart, Kleermaker, 40 j. en Jetske de Boer, Dienstmeid, 43 j.
- Pieter Ruijs, Slagter, 30 j. en Maria Anna Debets, zonder beroep, 24 j.
- Johannes Philippus Terwogt, Borstelmaker, 26 j. en Maria Catharina v. Pappelendam, Dienstmeid, 27 j.
- Hendricus Permentier, Weduwenaar, Hovenier, 40 j. en Evertje van den Akker, Dienstmeid, 46 j.
- George Schadee, Schrijnwerker, 24 j. en Margaritha Maria Ett, zonder beroep, 25 j.
- Johannes Scherrenberg, Hovenier, 22 j. en Dirkje Deuvelingen, Hovenierster, 24 j.
- Gijs Boeijen, Arbeider, 33 j. en Gerrigje Verhoef, Dienstmeid, 24 j.
- Simon van Putten, zonder beroep, 41 j. en Helena Maria Pourous, Weduwe, Kantwerkster, 47 j.
- Jacobus Johannes Duiveman, Zadelmaker, 35 j. en Bartha van Loverden, Weduwe, Breidster, 32 j.
- Heerke Smit, Werkman, 28 j., en Barbara Morel, Breidster, 27 j.
- Hermanus van der Horst, Voerman, 20 j. en Louisa Isabella Stevens, Dienstmeid, 26 j.
18. Aart Sterkenburg, Werkman, 30 j. en Lijsje Benschop, Dienstmeid, 28 j.
- Gerardus Bernardus Andreas Leonardus Leeuwendaal, zonder beroep, 28 j. en Hendrika Antonia Maarschalkerweerd, zonder beroep, 23 j.
- Willem Kaper, Smid, 38 j. en Johanna van Grobbenhuis, Dienstmeid, 33 j.
- Leonardus van Steenderen, Rietdekker, 32 j. en Grietje van Wiggen, zonder beroep, 25 j.
- Gerrit van Dam, Weduwenaar, Timmerman, 58 j. en Maria Cornelia Darmstaedter, 42 j.
- Bouter de Bie, Boekbinder, 20 j. en Alberta Johanna Stevens, Naaister, 20 j.
- Johannes van Es, Timmerman, 28 j. en Catharina Louisa Hulsebos, Dienstmeid, 31 j.
19. Hendrik de Haart, zonder beroep, 21 j. en Johanna Jacoba Geertuida van Beest, zonder beroep, 19 j.
25. Huibert Stevens, Weduwenaar, Schoenmaker, 54 j. en Maria

Johanna Quist, zonder beroep, 23 j.
 Ary Gentenaar, Weduwnaar, Koopman, 49 j. en Diliaana van Spengen, Weduwe, Winkelierster, 38 j.
 George Louwrents Hendriksen, Smid, 26 j. en Jacoba Smit, zonder beroep, 28 j.
 Franciscus Jacobus Chenoux, Schoenmaker, 44 j. en Adriana Elisabeth Lagas, Werkster, 49 j.
 Joannes van der Steen, Tuinman, 37 j. en Elisabeth van Rijn, Naaister, 31 j.
 Willem van Rijn, Smid, 20 j. en Johanna Maria van der Vorst, zonder beroep, 20 j.
 Cornelis Verheul, Hovenier, 31 j. en Arnolda van Efferen, Hovenierster, 21 j.

Cornelis Vernooij, Hovenier, 29 j. en Elisabeth Remkes, zonder beroep, 21 j.
 Johannes Theodorus de Groot, Veehouder, 25 j. en Maria Kortland, zonder beroep, 25 j.
 Hermanus de Groot, Hovenier, 23 j. en Theodora van Rooijen, zonder beroep, 22 j.
 Pieter de Boo, Werkman, 26 j. en Hendrica Bijdevier, Koopvrouw, 26 j.
 Stephanus Grönloh, Letterzetter, 28 j. en Carolina Pieterrella Partoux van Overzee, 29 j.
 26. Jonkheer Hugo Repelaer van Driel, Agent van 's Rijks Schatkist te Sneek, 42 j. en Jonkvrouwe Anna Johanna Petronella Baronesse van Zuylen van Nyevelt, zonder beroep, 23 j.

TE ZAMEN 49 PAREN.

Overledenen

op den

1. **November.** Willem van Steenis, 3 m., onder Catharijne. Geertruida Ket, wed. van Jan Lidt, 89 j., onder Catharijne.
2. Lambertina van Hoogstraten, ongeh., 60 j., Lange Smeesteeg. Levenloos aangegeven Dochter van Aart de Graaf, Korte Viesteeg.
3. Margaretha Bresser, 1 j. en 5 m., Haverstraat. Antonia Slegers, circa 3 m., Achterom.
- Jacobus Mock, ongeh., 22 j., Korte Lauwerstraat.
4. Hermanus v.d. Heiden, 5 w. Mariapl. Johanna Martina van der Borst, wed. van Cornelis van Engelen, 68 j., Lijnmarkt.
6. Johannes Jacobus Smeijer, 7 m., Godschesteeeg. Johannes van Wankum, geh., 80 j., Viebrug. Elisabeth de Lauter, ongeh., 73 j., Catharijnesteeg.

- Helena van Zutphen, wed. van Jan Nickasteel, 69 j., Jacobiekerksteeg.
- Wilhelmina Hendrika van Stokkum, huisvr. van Anthonie van Bentum, 82 j., Lange Hamst.
- Antonia Clarenbeek, wed. van Andreas Versteeg, 46 j., Dorstinghartsteeg.
7. Cornelis Zorn, 6 d., Mijlpoort.
- Henriëtta Petronella Aletta Burgers, 1 j., onder Wittevrouwen.
- Johanna van Doornik, huisvr. van Aalbert Kuiper, 48 j., te Amersfoort.
- Johanna Somerveld, huisvr. van Jan van Eck, 53 j., Keukenstr.
- Jacoba Meijer, wed. van François Piret, 78 j., Lijnmarkt.
- Wilhelmina van den Hooven, 7 w., buiten de Weerd.
8. Arnoldus Johannes de Haart, 1 m., Reguliersbrug.
- Willempje de Roos, circa 3 m., Schalkwijksteeg.
- Gerrit van Heukelom, geh., 66 j., Wittevrouwenstraat.
- Johanna Petronella van den Elsen, circa 2 j., Koestraat.
- Gerardus van der Wurf, wed., 69 j., onder Wittevrouwen.
- Johannes Bosman, geh., 51 j., te Wilnis.
9. Barendina Maria Hessing, 4 j., Tuchthuissteeg.
10. Cornelis Bernardus Marinus van den Berg, 5 j. en 9 m., Lange Viesteeg.
- Anthonia Geertruida Verkerk, 10 m., Wittevrouwenstraat.
- Johanna Katarina Arts, wed. van Gerardus van Ewijk, 64 j., Paauwsteeg.
- Hendrika Rietveld, wed. van Cornelis van Dijk, 77 j., Ger. Diak. Oude Manne- en Vrouwenhuis.
- Johannes Stulting, 2 j. en 4 m., Jacobiekerksteeg.
- Johanna Verheul, huisvr. van Dirk Woudenberg, 83 j., Hooglandschesteeg.
11. Joannes Wilhelmus Werson, geh., 48 j., Zandstraat.
- Johann Heinrich Budde, geh., 38 j., Catharijnestraat.
- Petronella van Niekerken, huisvr. van Robertus Pisa, 69 j., Bemuurde Weerd.
- Johannes de Bruijn, geh., 63 j., Daalschendijk.
12. Johanna Wilhelmina van Egmond, 4 d., Keukenstraat.
- Christina Jacoba Oudegeest, 8 m., Schoutensteeg.
- Anthon Lodewijk Teegeler, wed., 76 j., Vuilesloot.
- Johannes Hendrikus Weusman, ongeh., 23 j., Zilversteeg.
13. Wilhelmus Marinus Credoe, 1 j. en 9 m., Catharijnesteeg.
- Alida van Eck, wed. van Hermannus Dahmen, 77 j., Singel, Lett. M.
- Maria Wilhelmina Oremus, 5 j. en 3 m., achter de Twye-straat.

- Johanna Elisabeth Meybaum, 9 m., te Rotterdam.
14. Levenloos aangegeven Zoon van Johannes Georg Fonger, Achterweg.
- Maria Barbara Verweij, 7 j. en 3 m., Gaussteeg.
- Jacobus Elias Coenraad Snijders, 1 j., Vinkenburgsteeg.
- Hendrik de Graaf, geh., 48 j., Catharijnestraat.
- Marianna Rovers, 2 j., Zadelstr.
- Madelaide Marie Geraud, echtgen. van Wilhelmus van Dam van Brakel, 66 j., te Brakel.
15. Jacoba Hendrika Rutgers, 3 j. en 9 m., Groenesteeg A.
- Ewoud Louis Storm van 's Gravesande, wed., 89 j. en 4 m., Gaardbrug.
- Joseph Clous, ongeh., 26 j., te Amersfoort.
- Maria van de Bild, wed. Thomas Blom, 67 j., Loefbergmakerstr.
- Cornelia Hooreman, 9 d., Bemuurde Weerd.
- Reintje Jacobs, wed. van Elias Benjamin Coster, 88 j., Zandbrug.
- Maria van Middelwaerd, wed. van Johannes Goudoever, 63 j., plein Vredenburg.
- Charlotta Pesters, 2 j., Domtrans.
- Geertruida van der Akker, wed. van Lodewijk Loef, 86 j., onder Wittevrouwen.
- Johannes Biermans, 7 w., Achterw.
16. Hermina Tenhout, huisvr. van Bartholomeus den Holder, 61 j., Springweg.
- Christiaan van der Horst, 1 j. en 3 m., St. Jacobs Gasthuissteeg.
- Willem Kok, ongeh., 76 j., Pelmolenstraat.
- Wilhelmina van Gorkom, wed. van Johannes Albertus Hagen, 68 j., Achter Clarenburg.
- Maria Cornelia Jacoba van Rijn, circa 4 m., Jacobiebrug.
17. Dorothea Fierens, wed. van David van Lodensteijn, 71 j., Koningsteeg.
- Jansje Geertruida Jacobs, 1 j. en 6 m., Paauwsteeg.
- Jan Dirk Lamie, 2 j., Nobelstr.
18. Theodorus Wilhelmus van Oort, 1 j. en 4 m., op de Hoogelanden.
- Elisabeth van Duuren, wed. van Bernardus Lamars, 78 j., Zandstraat.
- Johanna Hendrika van Hensbergen, 6 w., Buurkerkhof.
- Johann Pastoors, 2 j. en 6 m., Koestraat.
- Geertruij Sakkers, 13 j. en 6 m., Zandstraat.
- Eentonetta Hendrika Mensinga, ongeh., 29 j. en 6 m., Oudkerkhof.
19. Adriana Wolf, 1 j. en 9 m., op het Zand.
- Dirkje Stuivenberg, huisvr. van Jan de Wolff, 36 j., Wijde Watersteeg.
- Johannes Kool, geh., 88 j., Elisabethstraat.

20. Johannes Stein, 4 m., Lange Jansstraat.
Sara Cohen, wed. Juda Emanuel Gans, 43 j. en 6 m., Jufferstr. B.
Thomas Josephus van Straalen, 3 w., Zandstraat.
Anthonius van Soest, ongeh., 65 j., Slagtsteeg.
Jan Ruijvekamp, 13 j. en 7 m., Molensteeg M.
21. Gerard Langenbach, ongeh., 40 j., Jacobiëbrug.
Aletta Soesbergen, wed. Johannes van Dijk, 89 j., aande Helling.
Maria Elisabeth Hubertina Janssen, huisvr. van Cornelis Hogelander, 30 j. en 10 m., Wijdesteeg.
Johannes Willem Mulder, circa 3 m., Lange Lauwerstraat.
22. Cornelia Louisa Carolina Crocs, 7 m., Bemuurde Weerd.
23. Agatha van Slingerlandt, wed. v. Cornelis den Daas, 68 j., Jansbrug.
Pieter Johan de Leur, 1 j. en 5 m., Regulierbrug.
Geertruida Wilhelmina Dumans, 1 j. en 8 m., Lange Smeesteeg.
Helena Snee, ongeh., 39 j., Lange Viesteeg.
Pieter Hendrik Cornelis van den Berg, ongeh., 30 j., naast het Maliehuis.
24. Thomas van Stralen, wed., 80 j. en 11 m., Barth. Gasthuis.
Catharina Maria Philippina Coenen, wed. Mr. Alexander Carel Johanuis Kiere, 72 j., onder Wittevrouwen.
Hendrik Cornelis Pluijm, 1 m., Geertruidabrug.
Maria van Hulst, huisvr. v. Petrus Antonius Klepper, 30 j., Bildtstraat.
25. Elisabeth Helena Daagen, 9 d., Wijde Watersteeg.
Johanna Gijsberta Anna Maas, 3 j. en 5 m., Steenweg.
Catharina van Rooy, wed. Jacobus van der Zand, 42 j., tweede Achterstraat.
Wilhelmina Sophia Mechteld Adelaar, 7 m., Groote Eliensteeg.
Anna Maria Wilhelmina Johanna Vuijstingh, ongeh., 32 j., Predikheerenstraat.
Levenl. aangev. Zoon van Johannes van Groeningen, Nieuwe Gracht.
Johannes Adelaar, wed., 68 j., Oude Kamp.
26. Antje de Wit, huisvr. van Johannes de Kruif, 46 j., Gausst.
Henricus Adriannus van Liefland, 8 d., Voetiussteeg.
Martinus van Roijen, geh., 57 j., Keukenstraat.
Anthonius Martinus Jurianus Jansen, 3 m., Oude Kamp.
Cornelis van den Hooren, geh., 35 j., Gruttersdijk.
Charlotta Eleonora Johanna Deusen, huisvr. van Johannes Licna, 42 j., Bemuurde Weerd.
27. Levenl. aangev. Dochter van Nicolaas Joannes Maassen, N. Gracht.
Elisabeth Bartha Edema, 2 j., Mariaplaats.
Dirk Wagenaar, wed., 77 j., onder Catharijne.
28. Gijsbertus Keil, geh., 65 j., Magdalenaplein.
29. Johannes Jacobus de Ruijter, 9 j. en 8 m., Oudkerkhof.
Anna Geertruida Schuurmans, ongeh., 33 j., plein Vreedenh.
Gerrit van Dam, geh., 42 j., Achterom.
30. Gerardus Vuijstingh, geh., 43 j., Koningsteeg.
Maria Jacoba Kuipers, 4 j. en 3 m., Lange Smeesteeg.
Hendrikus Wilhelmus Kreeftmeijer, 2 j. en 7 m., in de Twijestr.
Hugo van Beem, 4 j., Geertruidakerkhof.
Adrianus van 't Hoff, wed., 80 j., Bemuurde Weerd.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Dodgeboren.	4.	Transport.	98.
Zuur.	4.	Tanden.	2.
Koortsen.	5.	Beroerte.	4.
Waterzucht.	11.	Borstkwaal.	14.
Tering.	23.	Groep.	1.
Stuipen.	17.	Hoofdziekte.	1.
Verval van krachten.	25.	Kramp.	2.
Klierziekte.	3.	Bloedspuwing.	1.
Kinkhoest.	6.		
	98.		123.

Met getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot.		Mann.	Vr.	Tot.
Dodgeboren	2	2	4.	Transport.	38	44	82.
Beneden het jaar.	12	14	26.	Van 50 tot 60 jaar.	3	2	5.
Van 1 tot 10 jaar.	12	14	26.	» 60 » 70 »	6	11	17.
» 10 » 20 »	1	2	3.	» 70 » 80 »	3	7	10.
» 20 » 30 »	3	1	4.	» 80 » 90 »	4	5	9.
» 30 » 40 »	3	5	8.	» 90 » 100 »	»	»	».
» 40 » 50 »	5	6	11.				
	38	44	82.		54	69	123.

VERKOCHE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 7 November, door den Notaris M. WIGMAN.

N°. 1. Eene hechte, sterke en weldoortimmerde Huizinge, Erf en Grond, met ruime Werkplaats daar achter, gelegen aan de noordzijde van het plein Vredenburg, wijk C. N°. 728, alwaar *het Vergulde Hoofd* in den gevel staat.

N°. 2. Vier B. 84 R. 80 E. Wei- en Hooiland, gelegen onder Galekop, gemeente Ouden Rhijn.

Den 21 Nov., door den Notaris H. DUIJFJES.

N°. 1. Een Huis, ingerigt tot 4 woningen, buiten de Catharijne-barrière wijk L. N°. 136. Verkocht voor *f* 725.

N°. 2. Een Huis met Erf en Grond, aan de westzijde van de Elisabethstraat, wijk D. N°. 242. Verkocht voor *f* 1425.

N°. 3. Een Huis, Erf en Grond, aan de zuidzijde van de Lange Viesteeg, wijk C. N°. 176. Opgehouden voor *f* 2800.

N°. 4. Een Huis, Erf en Grond, aan de westzijde van het Buurkerkhof, wijk E. N°. 56. Verkocht voor *f* 660.

Den 28 November, door den Notaris N. DE GRAAF.

N°. 1. Het van ouds vermaarde Koffijhuis, genaamd *het Oude Hollandsche Koffijhuis*, aan de N. Z. van het Domskerkhof, wijk F. N°. 297. Opgeh. v. *f* 8950.

N°. 2. Een Huis of Woning, aan de noordzijde van de Lange Smeesteeg, wijk B. N°. 651. Opgehouden voor *f* 950.

Denzelfden datum, door den Notaris H. DUIJFJES.

N°. 1. Een Winkelhuis, aan de W. Z. van de Twijestraat, wijk B. N°. 175. Verkocht voor *f* 3050.

N°. 2. Een Huis, ingerigt tot Kruidenierswinkel, met Erf en Grond, aan de oostzijde van de Lange Nieuwstraat, wijk A. N°. 593. Verk. voor *f* 1805.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand NOVEMBER 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijsschool
te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremery.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK 'S MIDD. te 12UR.	WEERSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN.
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
1	766	765	764	765	92	116	115	88	z.	Betrokken.
2	765	766	766	767	82	104	108	64	idem.	idem.
3	767	767	767	769	58	10	102	5	Z O.Z.	Bewolkt.
4	769	769	768	769	28	5	48	28	Z.Z.O.	idem.
5	770	770	770	771	1	34	26	22	Z O.	Betrokken.
6	770	769	768	769	2	3	3	26	idem.	idem.
7	770	771	771	772	12	22	2	14	O.	idem.
8	774	774	774	775	12	16	34	34	idem.	idem.
9	776	775	775	776	28	68	7	26	idem.	Bewolkt.
10	776	774	773	776	1	68	58	28	idem.	idem.
11	772	771	770	771	06	42	44	18	idem.	idem.
12	772	771	771	773	18	47	42	54	idem.	idem.
13	772	772	772	771	38	68	60	28	idem.	idem.
14	770	769	769	769	62	8	8	74	idem.	Betrokken.
15	767	766	766	767	76	88	94	72	idem.	idem.
16	770	770	769	769	72	86	84	3	idem.	Bewolkt.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK SMIDD. 1e 12 UR.	WEERSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ar.	9ar.	9ur.	12u.	3ar.	9ar.		
17	765	765	763	764	14	82	36	0	Z.O.Z.	Helder.
18	761	761	761	761	58	88	9	82	idem	Betrokken.
19	760	760	760	763	72	10	102	72	Z.W.Z.	idem.
20	758	756	753	752	62	104	108	92	Z.	Bewolkt.
21	756	756	756	755	78	92	92	72	Z.W.	Betrokken.
22	750	750	748	748	84	99	9	76	idem.	Bewolkt.
23	756	757	756	757	7	8	72	66	idem.	idem.
24	755	754	754	755	10	116	112	11	N.W.N	Betrokken.
25	755	753	753	750	107	111	11	116	W.	idem.
26	747	746	746	746	98	108	10	68	Z.W.	Bewolkt.
27	745	746	745	745	62	82	8	5	Z.W.Z.	idem.
28	745	747	746	749	54	62	64	5	idem.	Betrokken.
29	751	752	751	754	34	86	85	14	N.W.	Regenachtig.
30	753	755	757	761	18	34	18	0	idem.	Bewolkt.
GEMIDDELDEWAARNEMING										
	7708	7700	7696	7706	352	608	613	880	Van den 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	7667	7661	7654	7660	449	735	746	486	— 10 ^{en} . — 20 ^{en} .	
	7514	7516	7512	7520	705	823	777	622	— 20 ^{en} . — 30 ^{en} .	

- 1 den geheelen dag mistig.
 2 's morgens wind.
 14 's morgens mistig.
 15 's morgens mistig
 18 's namiddags een weinig regen.
 19 voormiddags en 's avonds een weinig regen.
 20 's namiddags en 's avonds windurig.
 21 's avonds regen.

- 22 's avonds sterke regen en wind.
 23 's nachts regen.
 24 den geheelen dag gedurig regen.
 25 's avonds regen.
 26 's morgens en 's middags wind.
 27 's morgens mistig
 29 gedurig regen en sneeuw.
 30 's namiddags wind.

Algemeen gemiddeld, Barometer 76255 Thermometer 607.

STAND DES WATERS, te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

onder Nulpeil.

1 Nov. 1846.	. . . . .	4 el 69 duim.
15 ———	. . . . .	5 — 41 ———
30 ———	. . . . .	4 — 62 ———

Naamlijst

DER

GEBORENEN, HUWELIJKEN EN OVERLEDENEN

BINNEN UTRECHT, IN DE MAAND DECEMBER 1846.

Geborenen

op den

1. **December.** Gerardus Petrus, Z. van Gerardus Versteeg.
Antonius Lambertus. Z. van Antonius Albertus van Beek.
Theodorus, Z. van Johannes de Rooij.
Philippus Marinus, Z. van Abraham Wiesman.
Nicolaas Hendrik, Z. van Dirk Gielen.
2. Jan, Z. van Albertus Kops.
Nicolaas, Z. van Nicolaas de Boer.
3. Valerius Diederick, Z. van Willem Christiaan Hermanus Meijners.
Johannes, Z. van Anthonie Viergever.
Petronella, D. van Abraham de Bruin.
Abraham, Z. van Hendrik Koppen.
Johannes Anthonie, Z. van Jan Burgerhout.
4. Maria Cornelia, D. van Gijsbert Koenders.
Cornelis, Z. van Johannes Hensbroek.
5. Christiaan, Z. van Jan van den Hengel.
Margaretha Wilhelmina, D. van Roelof Bosma Beem.
Antonij, Z. van Cornelis van der Meulen.
6. Anthonie, Z. van Cornelis Vasse.
Cornelis, Z. van Jan Zuidendorp.
Ida, D. van [Hendrik Stiender.
7. Hendrikus Wijnandus, Z. van Arnoldus Wagenaar.
Jan Willem, Z. van Gerrit Houtman.
8. Adriana, D. van Wijnand Bijdevier.
Hubertus, Z. van Huibert Stevens.
Elisabeth, D. van Johannes Braaij.
9. Coenraad. Z. van Coenraad van Velzen.
Pieter Hendrik Marie, Z. van Georg Frederich Koch.
10. Philip, Z. van Abraham Levie de Goeje.
Theodora, D. van Henricus Bernardus Dolmans.
Alcetta, D. van Nicolaas Visser.
Josua Augustinus, Z. van Josua Gerritse.
12. Cornelis Wilhelmus Franciscus, Z. van Wilhelmus Franciscus Blom.
Steven, Z. van Willem van Ingen.
Antoinette Jeannette, D. van Anthonie van den Heuvel.

- Hendrik Jacobus, Z. van Jacobus van Klarenbosch.
13. Reiniera Hendrika, D. van Egbertus Hendrikus van Gaalen.
Anna Josephina, D. van Joseph Wolters.
Teunis, Z. van Hermanus van Scherpenzeel.
14. Catharina Adriana, D. van Dirk van Oort.
Christina, D. van Johan Wasman.
Dirk, Z. van Cornelis Bekker.
Wilhelmina, D. van Josephus Anthonius Weller.
Leentje, D. van Wolff Mozes van Laar.
15. Hendrikus Johannes, Z. van Johannes Muizert.
Jan Christoffel, Z. van Willem van Asch.
Albertus, Z. van Derk van der Mars.
Johanna Maria, D. van Johannes Stroenk.
Helena, D. van Lambertus van der Wurff.
16. Johannes, Z. van Jan van der Horst.
Ernest Eugène, Z. van Charles Auguste Jean van der Mursch.
Gerrit, Z. van Gerrit de Groot.
17. Jacobus Antonie, Z. van Antonie van Emmerik.
Alida Petronella, D. van Jan van Doorn.
Bernardus Johannes en Albertus Jacobus, Zonen van Bernardus van den Berkhof.
18. Johan Peter, Z. van Martinus Bakker.
Anna Brigetta Carolina, D. van Antonius van Ramele.
Johannes Cornelis, Z. van Cornelis van Schaik.
19. Theodora, D. van Antonij Voerman.
Hendrik Cornelis, Z. van Jacobus Martens.
Gerrit, Z. van Gerrit Mars.
20. Jacoba Geertruida, D. van Hendrik Tieland.
Wilhelmus, Z. van Petrus Ester Pompe.
Bernardina Johanna, D. van Willem Hendrik Tetenburg.
Cornelis Marinus, Z. van Cornelis Marinus Bongers.
21. Wilhelmus Josephus Thomas, Z. van Nicolaas van Maarle.
Petronella, D. van Pieter Dons.
Willem Ferdinand, Z. van Arend van Maastricht.
Johannes, Z. van Hendrik Dui-verman.
Alegonda Catharina, D. van Dierk Adreanus van Eijk.
22. Hendrik Jan, Z. van Hendrik Nieuwenhoven.
Geertruida, D. van Matthijs Blonk.
Maria Geertruida, D. van Hendrik van Elten.
Arnolda Alberta, D. van Johan Cornelis Andriessen.
Wilhelmina, D. van Johannis Lissenberg.

23. Cornelia, D. van Hendricus van Blaricom.
 Elisabet Anna, D. van Gerrit Adriaan Loeff.
 Alexander Willem Constantijn Theodoor, Z. van M^r. Jacob Anne Grothe.
24. Catharina Margaretha, D. van Adriaan Cock.
 Maria Cornelia, D. van Cornelis Hoonings.
25. Jaanetje Carolina, D. van Johan Peter Flink.
 Josephus Wilhelmus, Z. van Josephus Wilhelmus Eerkens.
 Arie, Z. van Pieter Keller.
26. Wilhelmus, Z. van Jacobus de Rijk.
 Christiaan Adrianus, Z. van Cornelis van der Poél.
27. Johannes Josephus, Z. van Rijnier Christiaan Soto.
- Maria Theresia Everdina, D. van Albertus Raasveld.
28. Hendrik, Z. van Bernardus van Zutphen.
 Catharina Maria, D. van Bernardus van Wilderbeek.
 Gerrit Jan, Z. van Christiaan de Grijff.
29. Alegonde Johanna, D. van Franciscus Vernimmen.
 Pieter Hendrik, Z. van Pieter Hendrik Hörmann.
 Maria Engelina, D. van Franciscus Schepens.
 Hendrika Wilhelmina, D. van Christiaan Huisen.
30. Maria Hermina, D. van Hendrik Kool.
 Maria, D. van Johannes van Doorn.
31. Theodora Jacoba, D. van Johannes Bogert.
 Johanna Cornelia, D. van Johan Albert Luca.

GEBORENEN 114, waaronder 16 Onechten. Tweelingen 1.

Voltrokken Huwelijkken

op den

2. December. Carel Wilhelm Scheffel, Jager, 28 j. en Janneke Ykelcunstam, Dienstmeid, 27 j. Hendrik Johannes de Haan, zonder beroep, 23 j. en Antonia Broekman, zonder beroep, 36 j. Pieter Bouhuijzen, Werkman, 24 j. en Willemijntje van Basten, Groenvrouw, 24 j. Johann Martin Knierim, Bediende, 23 j. en Antonia Christina Stilling, Dienstmeid, 31 j. Henricus van der Meulen, Werkman, 50 j. en Anna Trijber, Werkster, 42 j. 9. Dirk Marchal, Wed., Schoenmaker, 58 j. en Herremina Soesbergen, Wed., zonder ber., 55 j. Hendrik Jan Nieuwenhoven, Kamerbehangen, 22 j. en Neeltje Sniijders, Naaister, 29 j. Cornelis den Daas, zonder beroep, 30 j. en Magdalena Kraft, zonder beroep, 33 j. 16. Joannes Georgius Heijer, Modelmaker bij den Rijnspoorweg, 26 j. en Geertruida Annetta van de Weijer, Winkelierster, 23 j. Joseph Bovard, Werkman, 29 j. en Anna Maria Drost, zonder beroep, 31 j. Gerrit van Ankum, Werkman,	38 j. en Maria Schram, Breidster, 26 j. Willem van Oosten, Onderwijzer in de Zwem- en Schermkunst, 35 j. en Maria Clasina Monné, zonder beroep, 22 j. 17. Johann Hermann Ludwig Weber, Kunsthandelaar, 29 j. en Willemina Johanna van der Kolk, zonder beroep, 29 j. 23. Nicolaas van Benthem, Houtschild, 22 j. en Dirkje Grimmelikhuijsen, Werkster, 29 j. Dirk Broer, Schipper, 24 j. en Catharina Willemina Pouw, Dienstmeid, 24 j. Antonij Willem Wilten, Weduw., zonder beroep, 51 j. en Harmina Adriana van Beek, Wed., zonder beroep, 43 j. 30. Gijsbert Vermaak, Steenbakker, 24 j. en Alida van Wijk, zonder beroep, 19 j. Jeseph Mossel, Koopman, 31 j. en Sophia Raphael, Koopvrouw, 24 j. Cornelis Smit, Kuiper, 27 j. en Maria Gillen, Dienstmeid, 28 j. Johannes Piket, zonder beroep, 52 j. en Maria Thijssen, zonder beroep, 36 j. Gerrit Johannes Geijssen, Smid, 22 j. en Maria Poulus, zonder beroep, 20 j.

TE ZAMEN 21 PAREN

Overledenen

op den

1. Maria Catharina Soblet, ongeh., 28 j., Boothstraat.
 Johannes Theodorus van Maarschalkerweert, 7 d., aan boord van het schip genaamd de *Vrouw Cornelia*, liggende buiten de Weerd.
 Wilhelmina de Groot, 3 j. en 2 m., Nobelstraat.
2. Johanna van Beck, 4 j. en 7 m., onder Catharijne.
 Anna Margaretha van Zutphen, 10 w., Lange Nieuwstraat.
 Adriana Carsing, huisvr. van Bastiaan Batenburgh, 43 j., kleine Eliensteeg.
 Hendrikus de Kruijff, 3 m., be-
 muurde Weerd.
 Jacobus van Vliet, wed., 81 j., A B C straat.
 Hendrik Hermanus Evert Hoegen, 3 m., Nieuwe Gracht.
 Gerarda Maria Vredendaal, 1 j. en 10 m., Lijnmarkt.
3. Geertruij Bol, huisvr. van Willem van der Vorst, 53 j., Witte-
 vrouwenstraat.
4. Hendrik Permetier, geh., 67 j., Rotzenburg.
 Jeremias van Bougen, geh., 67 j., Groenesteeg C.
 Wilhelmina Carolina Flantua, 6 d., Zandstraat.
 Dirk Loran, geh., 76 j., Kon-
 ningsteeg.
- Pieter Cornelis Ente, 6 m., Ca-
 tharijnesteeg.
5. Johannes de Winter, ongeh., 24 j., aan de Lollestraat.
 Johanna Cooltjes, 2 j. en 1 m., Abstede.
 Michaël Maarschalkerweerd, 78 j., Bakkerbrug.
 Johannes Franciscus Ostermann, 4 j. en 3 m., Jufferstraat B.
 Johanna Kiel, wed. van Friedrick Carl Stellwag, 86 j., Breedstraat.
6. Steven van den Brink, geh., 32 j., op den Oord.
 Salomon Hartog Wetzelaar, ongeh., 63 j., Jacobijnestraat.
 Theodorus van der Weijde, ongeh., 30 j., Steenweg.
 Catharina Alida van Dijk, 3 m., Hardebollestraat.
 Wilhelmina Catharina Hendrina van Loenen, 4 m., Nieuwe Gracht.
7. Johanna Wilhelmina Pietersen, 3 w., Nicolaïkerkhof.
 Gijsberta van Vloten, ongeh., 50 j., Roodebrug.
 Johannes van den Berkhof, 6 m., Nieuwe Kade.
 Cornelia Maria van den Boogaart, 12 j. en 9 m. Loeffbergmaker-
 straat.
8. Reindert van Zaanen, 3 j. en 2 m., Nicolaïkerkhof.
 Johannes Hoff, ongeh., 52 j.,

- Ger. Diak. Oude Mannen- en Vrouwenhuis.
- Alida Johanna Debbes, 14 j. en 11 m., onder Catharijne.
- Maria Catharina van Nickerken, wed. van Wilhelmus Cornelis van Baaen, 82 j., Bartholomaei Gasthuis.
- Levenloos aangegeven Zoon van Lauwrents Wilhelmus Vermeulen, St. Annastraat.
9. Gijsbert Stek, geh., 34 j., te Ameide.
- Joannes Haak, geh., 62 j., Minrebroederstraat.
- Neeltje van Wichem, huisvr. van Aalbert Scijssener, 53 j., Voorstraat.
- Willemina van Luin, wed. van Reinier Pas, 76 j., Ger. Diak. Oude Mannen- en Vrouwenhuis.
- Hendrikus Tiesman, wcd., 61 j., Kleine Eliensteeg.
- Aaltje Coeurads, wed. Abraham Krul, 88 j., Haverstraat.
- Elisabeth Alida Maria Schübart, 1 j., aan de Hoogt.
10. Joanna Sweers, huisvr. van Hendrik van Griethuijsen, 69 j., Buurkerksteeg.
- Gerarda Godee, wed. van Jan Hanssen, 73 j., Hooge Jacobijnestraat.
- Gerrit Blotkamp, geh., 74 j., Haverstraat.
- Hendrika Kock, wed. van Pieter Slooman, 74 j., Bergstraat.
11. Catharina de Ruijter, 2 j. en 3 m., Roodebrug.
12. Anna Sophia Lageman, 2 j. en 4 m., Korte Smeesteeg.
- Jan Dirk Hageman, geh., 50 j., Boterstraat.
- Johannes Arnoldus Goedhart, 1 j. en 6 m., Helling.
- Adriana Bonzert, 1 j. en 10 m., Varkenmarkt.
13. Johannes Theodorus Vredendaal, 4 m., Schoutensteeg.
- Everdina Sophia Groen, 3 j. en 7 m., Hardebollestraat.
- Jan Christoffel van Asch, 3 j., buiten de Weerd.
- Mr. Adriaan van Beusechem van Harmelen, 70 j., St. Janskerkhof.
14. Pieter van Tenteren, geh., 46 j., Zwaansteeg.
- Alida van Leffen, wed. Carel Alexander Giovanelli, 67 j., Molensteeg B.
- Wilhelmina Baars, huisvr. van Matthijs van Schaik, 70 j., Molensteeg B.
- Cornelia Terlingen, wed. van Laurens Heijman, 38 j., Stroosteeg.
- Hendrik van Deventer, ongh., 74 j., Fockestraat.
- Elisabeth Geertruida van Veen, ongh., 23 j., Korte Lauwerstraat.
- Gerardus Maas, 22 j., Hospitaal.
- Arie Cornelis Buijzerd, 1 j. en 11 m., Rijnstraat.
15. Maria Snoek, huisvr. van Jan van

- den Berg, 29 j., aan de Helling.
- Hermanus van Baggem, geh., 46 j., Stroosteeg.
- Antonia de Rooij, wed. van Johannes de Kruijf, 69 j., Zee-dijk.
- Cosman Samuël de Jongh, geh., 57 j., Zilversteeg.
- Jan Floor, geh., 35 j., Eerste Achterstraat.
- Levenloos aangegeven Zoon van Arnoldus van de Bilt, Lauwenrecht.
- Levenloos aangegeven Dochter van Gerhardus Giesen, Veen'straat.
16. Wijtje Scherpenzeel, wed. van Evert Snellenberg, 54 j., op den Oord.
- Hendrik Duist, wed., 72 j., Achterweg.
- Petrus Cornelis Verburg, geh., 70 j., onder Catharijne.
- Elisabeth de Kok, wed. Cornelis Jacobus Hintze, 62 j., Oudkerkhof.
- Johanna Wolswijk, wed. Coenraad Peek, 74 j., Maliebaan.
- Jan Anthonij Paulus de Vree, geh., 56 j., Maliebaan.
17. Maria Theresia Alder, ongeh., 29 j., onder Tolsteeg.
- Theodorus Niekerk, geh., 39 j., Lauwenrecht.
- Elisabeth Hendrika van Berkel, 7 w., Lange Lauwerstraat.
- Cornelia van Rijn, ongeh., 16 j., Roomsche Catholijk Weeshuis.
- Geertruida Sagius, 2 j. en 4 m., Zilversteeg.
- Geertruid van de Ster, wed. van Nicolaas Geelkerken, 84 j., Haverstraat.
- Barend van Wensem, geh., 40 j., te Vreeswijk.
18. Karel Castrop, 2 j., Achterstraat.
- Christiaan Bernardus Hardi, 5 w., Achterstraat.
- Jan van Eik, wed., 47 j., Keukenstraat.
- Gijsbertha Verschuur, wed. van Willem Papendorp, 84 j., Zandstraat.
- Willem Zweers, 2 j. en 4 m., Galekopsteeg.
- Levenloos aangegeven Zoon van Arnoldus Hunnink, te Amsterdam.
- Jan Vermaak, 1 j. en 8 m., Molenaarsteeg.
19. Geertruida van Rijn, ongeh., 55 j., in de Twyestraat.
- Cornelia van Diest, huisvr. van Jacobus van der Wal, 52 j., Achterweg.
- Hermanus Johannes van Giessen, 7 m., Groenesteeg A.
- Susanna Catharina Gunderman, huisvr. van Johannes Thoman, 80 j., Bemuurde Weerd.
20. Abraham Jan Bos, 6 m., te Rotterdam.
- Cornelia Margaretha van Tergouw, 3 m., Gruttersdijk.
- Johanna Overbeek, 1 j. en 8 m., Ganssteeg.

- Anthonie Franken, ongeh., 60 j.,
 Oude Kamp.
- Wilhelmina Sanders, wed. Wil-
 helmus van der Kinkel, 78 j.,
 Predikheerenstraat.
- Hendricus Vermeer, ongeh., 23
 j., Varkenmarkt.
- Evert van Efferen, geh., 72½ j.,
 Ganssteeg.
- 21.** Aric Agterberg, geh., 56 j., aan
 de Kromme Rijn.
- Hendrika Gabriël, ongeh., 30 j.,
 Nieuwe Kade.
- Antonius Joannes Laarman, 4 m.,
 onder Catharijne.
- Willem Boland, wed., 92 j.,
 Barth. Gasthuis.
- Jacob Willem van Zanten, geh.,
 47 j., Soerakarta.
- Hendrika de Roos, 1 j., Lau-
 wenrecht.
- 22.** Gerritje van Bommel, ongeh., 40
 j., Kroonsteeg.
- Maria Schouten, ongeh., 73 j.,
 aan de Heerenstraat.
- Anthonie Kok, geh., 68 j., Kroon-
 steeg.
- Adriana van Zon, 8 m., Springweg.
- Petronella Smits, 7 m., onder
 Catharijne.
- Truitje Gadella, 5 j. en 5 m.,
 Ganssteeg.
- Susanna Catharina de Bruijn, wed.
 van Severijn Scheij, 58 j., Za-
 delstraat.
- Hendrik Pieter van Ingen, 3 m.,
 Grietenhof.
- 23.** Everina Altenberg, wed. van Ge-
 rardus Niewenhuis, 69 j., Juf-
 ferstraat G.
- Anna Maria Schierhout, wed. Jo-
 hannes Rijman, 70 j., Tucht-
 huissteeg.
- Jacoba Mechtelina Gottlieb, 1 j.
 8 m., Hopakker.
- Adriana Geertruij Groenendaal,
 huisvr. van Anthonie Borghout,
 46 j., Geertruidakerkhof.
- Gijsbertus van Dranen, geh., 53
 j., Vissersteeg.
- Cornelis Wesbeek, wed., 78 j.,
 Volraardsbrug.
- 24.** Catharina Cristina Keller, wed.
 van Pieter Jongeneel, 75 j.,
 Bemuurde Weerd.
- Hendrik Mathot, ongeh., 24 j.,
 Mariastraat.
- Maria Butting, 1 j. en 6 m.,
 Suikerstraat.
- 25.** Maria van Wijk, ongeh., 46 j.,
 Stroosteeg.
- Theodora Hekkers, ongeh., 35 j.,
 zonder vaste woonplaats.
- Hermanus Valenkamp, 24 j.,
 Veenhuisen.
- Petronella van den Berg, ongeh.,
 29 j., Varkenmarkt.
- Fredrik van Dommelen, 50 j.,
 Bergstraat.
- Antonetta Cristina van Ingen,
 wed. van Frans van den Broek,
 77 j., Jufferstraat G.
- Carolina Alberdina Rijdwits, huis-
 vr. van Anthonij van Demmel-
 traadt, 76 j., Ger. Diak. Oude
 Mannen- en Vrouwenhuis.

- Levenloos aangegeven Dochter van Johannes de Groot, onder Catharijne.
26. Lubertus van Beek, 1 j. en 6 m., Zandstraat.
 Josua Augustinus Gerritse, 16 d., Massegast.
 Hendrik Schottel, geh., 30 j., Lange Smeesteeg.
 Johannes Marinus Vroomans, 7 m., Korte Hartsteeg.
 Gerardus Linnebank, 3 m., Wijde Doelen.
 Willemina van der Grind, huisvr. van Jacobus van Dam, 37 j., Maliebaan.
 Hendrik HoEVERS, geh., 32 j., Magdalenasteeg.
 Mechtelina Kuiper, wed. van Martinus Straver, 38 j., aan de Helling.
27. Johannes Martinus Baas, 8 m., Catharijnestraat.
 Elisabetha Helena Wegenaar, ongeh., 23 j., Reguliersbrug.
 Johannes Ruijs, geh., 36 j., in de Twijestraat.
 Henricus Hentenaar, geh., 43 j., Vissersteeg.
 Hendrik Jan Meppelink, geh., 30 j., Tuinstraat.
 Levenloos aangegeven Dochter van Dirk Carbo, Groote Eliensteeg.
 Anna Wilhelmina van Doorn, 1 j. en 5 m., Jufferstraat B.
28. Gesina Catharina Gies, 3 j. en 8 m., Rijnstraat.
 Mr. Anthon Hendrik van der Voort, ongeh., 77 j., St. Janskerkhof.
 Gerarda Geertruij Ketelaar, 2 j. 3 m., Mariaplaats.
 Johannes Christoffel Taute, ongeh., 72 j., A B C straat.
 Johannes Jacobus Rijke, 7 w., Donkerstraat.
 Willem Johannes Bresser, 3 j. en 9 m., Haverstraat.
 Margaretha Kerksen, ongeh., 62 j., Stroosteeg.
29. Bernardina Duten, ongeh., 86 j., Pelmolenstraat.
 Abraham Wiggers, geh., 52 j., Kleine Eliensteeg.
- Willem Willekes, 15 j. en 4 m., Haverstraat.
 Johanna Elisabeth Mulder, huisvr. van Pieter van Malsem, 64 j., Geertruidakerkhof.
 Johannes van der Poel, ongeh., 76 j., Ger. Diak. Oude Mannen- en Vrouwenhuis.
 Johannes Christoffel Blotkamp, geh., 73 j., Springweg.
 Wilbrordus Verheul, geh., 46 j., Maliebaan.
 Alida Bonselaar, huisvr. v. Adrianus Vreeswijk, 67 j., Florasteeg.
 Willem Takken, 4 j. en 7 m., Elisabethstraat.
30. Joannes van Lent, geh., 61 j., Florasteeg.
 Johannes Huntelaar, 1 j. en 7 m., Galekopsteeg.
 Wijnaanda Johanna van Asperen, 1 j. en 2 m., Donkere Gaard.
 Jan Willem Houtman, 3 w., aan de Molensteeg.
 Pieter Adrianus van Dongen, 2 j. en 6 m., Kroonsteeg.
 Bernardus van Leuven, wed., 36 j., Zandstraat.
 Anthonie van Veen, geh., 53 j., Nieuwe Gracht.
 Alida Wilhelmina Christina Otto, ongeh., 23 j., Telingstraat.
 Hermanus Lagerweij, wed., 56 j., Kleine Eliensteeg.
31. Benjamin Muijsert, wed., 56 j., Bemuurde Weerd.
 Geertje van der Vliert, ongeh., 69 j., Ger. Diak. Oude Mannen- en Vrouwenhuis.
 Wilhelmus Bos, 2 j. en 6 m., Westerdijk.
 Catrina Maria Mulder, huisvr. van Jacobus Brakké, 53 j., Veen'-straat.
 Louis Sligers, ongeh., 84 j., aan de Zilversteeg.
 Mechtildis Cato, huisvr. van Johannes Verhoeven, 58 j., op het Zand.
 Levenloos aangegeven Dochter van Pieter Abramsen, Brandsteeg.

Ziekten en Toevallen waaraan de Overledenen gestorven zijn:

Doodgeboren.	9.	Transport.	163.
Zuur.	3.	Ontstek. d. buiks-ingewand.	2.
Aanh. Koortsen.	12.	Beroerte.	8.
Waterzucht.	11.	Rheumatismus.	1.
Longtering.	53.	Borstwaterzucht.	1.
Stuipen.	20.	Croup.	3.
Verval van krachten.	40.	Kanker.	1.
Klierziekte.	7.	Graveel.	2.
Longontsteking.	6.	Subiet.	1.
	163.		181.

Het getal der Jaren, hetwelk de Overledenen bereikt hebben, is als volgt:

	Mann.	Vr.	Tot.		Mann.	Vr.	Tot.
Doodgeboren	4	5	9.	Transport.	58	50	108.
Beneden het jaar.	17	9	26.	Van 50 tot 60 jaar.	11	11	22.
Van 1 tot 10 jaar.	14	19	33.	» 60 » 70 »	8	9	17.
» 10 » 20 »	1	3	4.	» 70 » 80 »	13	11	24.
» 20 » 30 »	6	8	14.	» 80 » 90 »	2	7	9.
» 30 » 40 »	8	2	10.	» 90 » 100 »	1	»	1.
» 40 » 50 »	8	4	12.				
	58	50	108.		93	88	181.

VERKOCHTE VASTE GOEDEREN ENZ.

Den 19 December, door de Notarissen J. H. VAN SCHERMBEEK te Utrecht en BLANKEN te Oudewater.

Negen Erfpachten, te zamen groot f 20.65⁵, gaande uit onroerende goederen, gelegen buiten de Catharijne-barrière. Ogehouden.

Denzelfden datum, door den Notaris M. WIGMAN.

N°. 1. De plaats genaamd *Damzigt*, bestaande in eene Heerenhuizing, met Koetshuis, Stalling en verdere Gebouwen, gelegen aan de Meern, Gemeente Vleuten.

N°. 2. Een perceel Warmoeziersland, groot 70 Roeden, 20 Ellen, gelegen aan de Meern, achter de plaats *Damzigt*. N°. 1 en 2 verkocht voor f 5620.

N°. 3. Een pakhuis genaamd *Spanjaardsoord*, met Koepel, Erf en Grond, gelegen ten einde der Rijkade, wijk D. N°. 373. Verkocht voor f 3600.

Denzelfden datum, door de Notarissen N. DE GRAAF en J. H. VAN SCHERMBEEK.

N°. 1. Een hecht wel doortimmerd Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Noordzijde van de Zadelstraat, wijk E. N°. 403. Verkocht voor f 2170.

N°. 2. Een sterk en weldoortimmerd Huis, Erf en Grond, gelegen aan de Zuidzijde van de Predikheerenstraat, wijk H. N°. 448. Verkocht voor f 1485.

N°. 3 en 4. Twee woningen naast elkander in de Tuchthuissteeg, wijk B. N°. 285 en 286. N°. 285 verkocht voor f 390 en N°. 286 voor f 549.

N°. 5. Een hecht en sterk Winkelhuis, gelegen aan de Zuidzijde vande Hooge Jacobijnenstraat, wijk H. N°. 44. Verkocht voor f 1310.

Denzelfden datum, door den Notaris Mr. C. G. DE BALBIAN VAN DOORN.

Een stuk Bouwland, grootendeels beste steenaarde, liggende in het Overeinde onder Jutphaas, achter *Plettenburg*, groot 52650 Ellen. Verkocht voor f 8000.

TAFEL

VAN

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

in de maand DECEMBER 1846,

GEDAAN AAN HET

CHEMISCH LABORATORIUM

VAN

's Rijks Vee-Artsenijsschool te UTRECHT,

ONDER TOEZIGT VAN DEN HOOGLEERAAR

P. J. I. de Fremerij.

NB. De Waarnemingen geschieden des morgens te 9, des middags te 12, des namiddags te 3 en des avonds te 9 uren.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.			THERMOMETER IN 100°.				WINDSTREEK 's MIDD. te 12ur.	WEERSGESTELD H. 's MIDD. 12 UREN	
	9ur.	12n.	3ur.	9ur.	9ur.	12u	3ur.			9ur.
1	760	760	758	756	-3 ₃	-04	-2 ₂	-3	Z.O.	Bewolkt.
2	750	750	749	747	-44	-16	-06	-36	Z.O.Z.	Helder.
3	750	752	752	755	-3 ₂	-02	12	-14	O.	Bewolkt.
4	756	756	756	760	-29	-14	-14	-6	idem.	Betrokken.
5	764	762	762	762	-34	-29	-24	-46	idem.	idem.
6	754	753	753	754	-0	14	08	1	Z.W.	idem.
7	756	760	761	767	12	14	08	-3	O.	idem.
8	767	766	765	766	12	12	08	-08	idem.	idem.
9	765	764	764	764	0	-06	-04	0	idem.	Helder.
10	758	756	753	750	26	36	28	22	idem.	Betrokken.
11	750	750	750	751	-1	08	-12	-1	Z.W.Z.	Bewolkt.
12	752	752	752	753	-46	-22	-42	-26	idem.	Betrokken.
13	755	754	753	753	-8	-62	-48	-3	Z.W.	idem.
14	750	750	749	749	-1	-06	0	-2	w.	idem.
15	745	746	746	748	-3	-34	-46	-54	Z.	Bewolkt.
16	748	749	749	752	-26	-16	-12	-07	idem.	idem.

DATUM.	BAROMETER IN MILLIMETERS.				THERMOMETER IN 1000.				WINDSTREEK SMIDD. te 12 UR.	WEERSGESTELDH. 'S MIDD. 12 UREN
	9ur.	12u.	3ur.	9ur.	9ur.	12u.	3ur.	9ur.		
17	751	752	752	757	-04	1	-08	-86	w.	Betrokken.
18	765	766	766	766	-164	-92	-62	-43	idem.	Vveinig bewolkt.
19	756	756	755	758	1	38	4	2	idem.	Regenachtig.
20	756	755	755	755	32	42	4	45	idem.	idem.
21	749	745	744	738	36	42	56	7	z. w.	idem.
22	736	736	737	740	3	6	56	4	idem.	Betrokken.
23	735	734	734	735	22	26	24	-05	z.o.	Regenachtig.
24	744	745	746	748	-22	-14	-15	-48	n.o.	Bewolkt.
25	751	751	752	757	-73	-38	-14	-2	z.o z.	idem.
26	762	763	763	767	-06	44	18	-02	n.n.o.	idem.
27	771	771	771	774	-14	08	09	-06	idem.	Betrokken.
28	776	776	776	775	-38	-25	-25	-54	idem.	Helder.
29	776	776	776	778	-82	-32	-28	-68	idem.	idem.
30	778	778	777	778	-76	-45	-49	-95	idem.	idem.
31	777	776	775	773	-114	-75	-62	-52	N.	idem.
	758°	7579	7573	7581	122	05	04	196	GEMIDDELDDEWAARNEMING Vanden 1 ^{en} . tot den 10 ^{en} .	
	7528	7530	7527	7542	328	134	150	214	— 10 ^{en} . — 20 ^{en} .	
	7595	7592	7592	7593	306	037	028	219	— 20 ^{en} . — 31 ^{en} .	

- 4 Mistig.
5 Sterke mist.
6 's nachts en daags sneeuw.
9 's avonds een weinig regen.
10 's avonds regen.
11 's nachts sneeuw 's avonds weerl.
12 Mistig.
13 's midd. en 's avonds sneeuw 's av.
weerlicht.
14 's nachts en daags sneeuw 's mid-
dags donder en bliksem.
15 's avonds sneeuw.

- 16 's midd. en 's avonds sneeuw.
18 's avonds wind.
19 geheelen dag regenachtig.
20 's morgens regen.
21 geheelen dag regen en wind.
22 's morgens regen.
23 's morgens regen 's avonds wind en
sneeuw.
26 's morgens een weinig sneeuw 's na-
middags een weinig regen.
27 's namiddags sterke mist.

Algemeen gemiddeld, Barometer 75701, Thermometer --303.

STAND DES WATERS,
te VREESWIJK in de Rivier DE LEK.

	onder Nulpeil.
4 Dec. 1846.	4 el 47 duim.
15 ———	4 - 48 ———
31 ———	3 - 56 ———